

**T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
TARİH PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HİCRÎ 1096 (1684-1685) YILINA DAİR BİR
MÜNŞEAT MECMUASI ve
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**AHMET KIRIŞ
130121005**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ABDÜLKADİR ÖZCAN**

İSTANBUL 2017

TEZ ONAY SAYFASI

FSMVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Tezli yüksek lisans programı 130121005 numaralı öğrencisi Ahmet KIRIŞ'ın ilgili yönetmeliklerin belirlediği tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **“Hicrî 1096 (1684-1685) Yılına Dair Bir Münşeat Mecmuası ve Değerlendirilmesi”** başlıklı tezi aşağıda imzaları olan jüri tarafından 15/06/2017 tarihinde oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Abdülkadir ÖZCAN
(Jüri Başkanı-Danışman)
Fatih Sultan Mehmet Vakıf
Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Fatma KAYTAZ
(Jüri Üyesi)
Fatih Sultan Mehmet Vakıf
Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Zeynep AYCIBİN
(Jüri Üyesi)
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahmet KIRIŞ

HİCRİ 1096 (1684-1685) YILINA DAİR BİR MÜNŞEAT MECMUASI ve DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Sadaret Kaymakamı Karahasanzâde Mustafa Paşa zamanında kaleme alındığını söyleyebileceğimiz Münşeât-ı Mekâtib adlı eser IV. Mehmed döneminin 1684-1685 yıllarını kapsamaktadır. Eserde Macaristan'a serasker olarak atanan İbrahim Paşa (Melek) ve Abdurrahman Paşa'ya yazılan mektuplar bulunmaktadır. Çalışmamızın amacı eseri gün yüzüne çıkararak, araştırmacıların hizmetine sunmaktır.

Çalışmamızda II. Viyana Seferi öncesi kısa bir durum değerlendirmesi ve kuşatma ele alınarak metnin içeriği ve kaynak değeri belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karahasanzâde Mustafa Paşa, IV. Mehmed, Münşeât-ı Mekâtib, Serasker, Macaristan

HİCRİ 1096 (1684-1685) A BRITISH DECISION AND EVALUATION

ABSTRACT

The place of Sadaret Governor Karahasanzâde Mustafa Pasha is the work of Münşeât-ı Mekâtib It covers the years 1684-1685 of the IV. Mehmed era. There are letters written to Ibrahim Pasha (Melek) and Abdurrahman Pasha, who were appointed serasker to work in Hungary. The purpose of our work is to bring the work to the surface and present it to the researchers.

In our work II. A brief evaluation of the situation before the Vienna Expedition and the siege are given and the content and the source value of the text are indicated.

Key words: Karahasanzâde Mustafa Pasha, IV. Mehmed, Münaseât-ı Mekâtib, Serasker, Hungary

ÖNSÖZ

Sultan IV. Mehmed dönemi Osmanlı Devleti'nin siyasi, iktisadi ve askeri alanda kritik bir dönemini kapsamaktaydı. Sadarete getirilen Köprülü Mehmet Paşa ve takibinde oğlu Fâzıl Ahmet Paşa'nın çabaları neticesinde bu kritik eşik atlatılmıştı. Bilahire Köprülü ailesinin damadı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Osmanlı Devleti'ni Kızıl Elma'ya ulaştırmak için giriştiği Viyana kuşatması Osmanlı Devleti için bir dönüm noktasını oluşturmuştu. Avrupa Devletlerinin ittifak kurarak giriştiği bu savaşta, birliktelik ve teknoloji üstünlüğü kendini göstermiş ve Osmanlı Balkanlar'dan geri çekilmeye başlamıştı. Ayrıca Avrupa'da oluşturulan bu ittifak neticesinde Osmanlı Devleti birçok cephede savaşmak durumunda kalıyordu.

Üzerinde çalıştığımız eser, Viyana seferi sonrası 1684 sonları ve 1685 yılı içinde Avrupa'da oluşturulan müttefik kuvvetlere karşı Osmanlı Devleti'nin askeri hareketliliğini bizlere aktarmaktadır. Eser devlet ricalinin bire bir yapmış olduğu muhaberele içerdiğinden dolayı, dönemin aydınlatılmasında ana kaynak durumundadır. Eser üzerinde Geza David, Abdurrahman Paşa'ya seraskerlik verildiğini bildiren varaklar üzerinde çalışma yapmış olup, bu güne kadar herhangi kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Ayrıca eserin başka nüshasının bulunmayışı ve müellif hattı olma olasılığı değerini artırmaktadır. Çalışmamız II. Viyana Seferi öncesi kısa bir durum değerlendirmesi ve kuşatma ile başlamış olup, mektupların muhataplarının kısa biyografileri verilerek eserin muhtevası, metin ve orijinal nüshası ekte sunulmuştur.

Kendisinden çok şey öğrendiğim ve çalışmamızın ortaya çıkmasında birinci derecede etkili olan değerli hocam Prof. Dr. Abdülkadir ÖZCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet KIRIŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR.....	vii

GİRİŞ

1.II.VİYANA SEFERİ ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME VE KUŞATMA.....	1
1.1 KUŞATMA ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME.....	1
1.2 KUŞATMA.....	9
2. ESERİN İSMİ VE TANITIMI.....	14
3. METİN ÇEVİRİSİNDE İZLENİLEN YOL.....	15
4. MEKTUPLARI KİMİN YAZMIŞ OLABİLECEĞİ MESELESİ.....	16
4.1. MEKTUPLARIN MUHATAPLARI.....	17
4.1.1 İBRAHİM PAŞA (MELEK).....	17
4.1.2. ABDURRAHMAN PAŞA.....	18
5. MEKTUPLARIN MUHTEVALARI.....	19
6. ESERİN KAYNAK DEĞERİ.....	27
SONUÇ.....	28
BİBLİYOGRAFYA.....	29
METİN.....	32
EKLER.....	1

KISALTMALAR

a.g.e : adı geçen eser

a.g.m. : adı geçen makale

ev. : Çeviren

haz. : hazırlayan

yay. : yayınları

ed. : editör

s. : sayfa

sa. : sayı

t.y. : tarihsiz

TTK : Türk Tarih Kurumu

DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

İA : İslam Ansiklopedisi

MEB : Milli Eėitim Bakanlığı

GİRİŞ

1. II. VİYANA SEFERİ ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME VE KUŞATMA

1.1 KUŞATMA ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME

Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu Balkan coğrafyasında egemenlik hakkını tam ve sağlam olarak kullanabilmesi için Tuna nehrinin kuzey kesiminde, yekpare bir başka devlet yapısına müsaade etmemesi gerekiyordu. Bu amaçla Kanuni Sultan Süleyman zamanından beri Osmanlı Devleti Avusturya ve Polonya'nın bu alana doğru yayılmasını önlemeye çalışmakla beraber, Erdel ve Macar topraklarını ya doğrudan doğruya veya vasal olarak himayesinde tutma politikaları gerçekleştirmişti.¹ Mohaç savaşından sonra Macar topraklarının verimli alanı Osmanlı Devleti kontrolüne geçmiş, Erdel vasal olarak Protestan Krallık halini almıştı. Geri kalan Orta Macar ise Habsburglar'ın² himayesinde kalmıştı. Bu şartlar

¹ Cevat Üstün, **1683 Viyana Seferi**, TTK, Ankara 1941, s.3.

² 1278 yılında Alman Kralı Rudolf von Habsburg tarafından; ilk dönemlerinde savaş topak kazanarak genişleyen, daha sonraları evlilik akdi ile Avrupa'da çeşitli devletlerin yönetimini ele

içerisinde hem Osmanlı Devleti hem de Habsburglar havza üzerinde hâkimiyet kurma faaliyetlerinden geri kalmıyorlar ve bu amaçla mücadele sürüyordu.³ Avrupa'daki bu rekabet Osmanlı Devleti için XVI. yüzyıl sonları ve XVII. yüzyıl başlarından itibaren handikap oluşturmaya başlamıştı. Müverrih Naîmâ'nın belirttiği "*Devlet adamlarının gayretleri dağları yerinden oynatır*"⁴ profilli devlet adamları bahse konu tarihlerde ender görülmeye başlamıştı. Genel olarak önceki padişahların ve devlet kademesinde görev alan yöneticilerin eksikliği hissedilir olmuştu.⁵ Bilahire Mimar Kasım Ağa ve Reisülküttap Şâmî-zâde Mehmet Efendi'nin IV.Mehmed'in annesi Hatice Turhan Sultan'a yaptıkları telkinler neticesinde, uyguladığı zecrî tedbirler ve yaptığı icrâatlarla istikrar sağlayarak, devletin hayata tutunmasında motor gücü gören Köprülü Mehmet Paşa sadarete getirildi.⁶ Kendisinden sonra da bu göreve ile efradı tarafından devam ettirildi.Halefi Fâzıl Ahmed Paşa,Erdel meselesini müspet sonuçlandırarak Uyvar kalesini almış,akabinde Osmanlı Devleti'ni uzun süreden beri meşgul eden Girit meselesini halletmiş vePodolya'yı Osmanlı topraklarına katmıştır.⁷

Köprülü-zâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın Erdel'de bozulan devlet düzenini yeniden ihdas etmeye çalışması, buna mukabil Avusturya'nın Fransa ile mücadelesinde başarısız sonuçlar alması ve gözünü Macar topraklarına dikerek hâkimiyet tesis etmeye çalışması, Osmanlı Devleti ile olan mücadelesini arttırmıştı. Neticede 1664 yılında Vasvar Antlaşması imzalanarak 1606 Zitvatoruk⁸ antlaşması çerçevesinde bulunan sınırlar kabul edilmişti.⁹ Johann Wilhelm Zinkeisen da imzalanan Vasvar

geçiren aile hanedanlığı (Fahri Bakırcı, "Avrupa Parlamentosu Üzerine", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2013, XVII, sa.1-2, s.1184).

³ Halil İnalçık, **Devlet-i Aliyye**(Köprülüler Devri), İş Bankası yay., İstanbul 2015, s.181-182.

⁴ Ebubekir Sofuoğlu, "1650-1700 Tarihleri Arasında Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu", **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.63.

⁵ Ebubekir Sofuoğlu, **a.g.m.**, s.63.

⁶ M.Tayyib Gökbilgin, "Köprülüler", **MEB İslam Ansiklopedisi(İA)**, İstanbul 1977, VI, s.893-897.

⁷ Abdülkadir Özcan, "Köprülü-zâde Fâzıl Ahmed Paşa",**Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)**, Ankara 2002, XXVI, s.260-262.

⁸ Tarafsız alanda Osmanlı ve Habsburg delegeleri tarafından imzalanan antlaşma gereği, Macar topraklarının bir kısmında Osmanlı idaresi devam ediyordu. Protokolde Habsburg İmparatoru Osmanlı sultanına eşit sayılacaktı. Antlaşmayla Osmanlı Devleti'nin "Ebedî Devlet" anlayışı sarsılmakla beraber askerî zaafı ortaya çıkıyordu. Timar sisteminin çökmesiyle iktisadî, idarî ve sosyal sistem derin yara alıyordu.(Feridun Emecen, "Osmanlı Siyasi Tarihi", **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, İrcica, ed. E.İhsanoğlu, İstanbul 2013, I.,s.45).

⁹ İnalçık, **a.g.e.**, s.183.

Antlaşması'nın tarafları memnun etmediği gibi, muharebe koşullarının da aktif olduğunu ifade eder. Ayrıca Protestan Macar asilzâdelerinin Avusturya tarafından problem olarak görüldüğünü belirterek, antlaşma sonrası Katolik baskın gücün Protestanları ezmesinden mütevellit, kin ve din ayrımcılığının zirveye çıktığını, bunun da bölgede isyan hareketlerinin itici unsuru olduğunu belirtir.¹⁰

Habsbuglar'la tek başına savaşmayı göze alamayan Protestan Macar asilzadeleri 1667 yılında Erdel Prensi Apaffy'nin aracılığı ile Osmanlı Devleti'nden kendilerini himaye etmeleri talebinde bulundular. Ancak Sadrazam Fâzıl Ahmed Paşa, Girit'te Venediklilerle yapılan savaşın devam etmesinden dolayı isteklerini geri çevirmişti. Bu sırada Macarların Osmanlı Devleti'nden yardım istediğini Bâbüâli tercümanı Panagiotti'den öğrenen Habsburglar durumu gizlice incelemeye başlamışlardı. Fakat Macar asilzâdelerinin yardım talepleri devam etmiş ve bu amaçla Osmanlı Devleti'ne ikinci bir elçi heyeti göndermişlerdi. Ancak istekleri Avusturya ile yapılan barış antlaşmasından dolayı geri çevrilmişti. 1672 yılında tekrar Apaffy aracılığı ile yardım taleplerine Osmanlı hükümeti, Lehistan savaşının devam etmesinden dolayı, Apaffy'in dikkatini çekerek arabuluculuk yapmamasını ve mevcut Avusturya ile olan antlaşmaya riâyet etmesini belirtiyordu. Macar soylularının davranış şekillerinin güven vermemesi, yardım taleplerine mesafeli ve temkinli durulmasına sebep oluyordu.¹¹

Vasvar Antlaşması'ndan sonra Girit'te Venediklilerle uzun süre devam eden savaşın Osmanlı Devleti lehine hitama ermesiyle, Akdeniz'de Venediklilerin hâkimiyeti sarsılmış ve bu cumhuriyet kaybettiği egemenliği yeniden tesis etmek için fırsat kollamaya başlamıştı. Ayrıca Köprülü Mehmet Paşa'nın Avusturya ile Polonya arasında izlediği denge politikaları, halefi Fâzıl Ahmed Paşa tarafından Polonya aleyhine girdiği savaşla farklı bir mecra kazanmış ve Rusya'yı da içine alan Polonya-Rusya-Avusturya yakınlaşmasına sebep olmuştu. Bu olay ileride cereyan edecek 1683 Viyana seferinin başarısız neticelenmesine zemin hazırlamaktaydı.¹²

¹⁰ Johann Wilhelm Zinkeisen, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe yay., çev.Nilüfer Epçeli, İstanbul 2011, V, s.60-61.

¹¹ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.62-63.

¹² Üstün, **a.g.e.**, s.3-4.

Sadrazam Fâzıl Ahmed Paşa'nın ölümünden sonra IV. Mehmed, Köprülülerle beraber çalışmış liyakat ve dirayeti ile ön tarafa çıkmış olan¹³ Mehmed Paşa'nın damadı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'yı, devletin ve saltanatının emin ellerde olabileceği düşüncesiyle sadaret makamına getirdi.¹⁴ Akabinde gelişen siyasî şartlar neticesinde Mustafa Paşa Osmanlı Devleti'nin Macaristan topraklarındaki politikalarını değiştirerek Protestan Macarları himaye altına alma teşebbüsüne geçti. Böylece Fransa ile giriştiği savaşıardan başarısız çıkan ve Avrupa'da gücü zayıflamış olan Avusturya kuvvetleri Macaristan'dan temizlenmiş olacak, hatta Viyana da alınarak Orta Avrupa'da tam hâkimiyet tesis edecekti.¹⁵ Bu amaçla selefi Fâzıl Ahmed Paşa'ya müracaat ederek himaye talebinde bulunan fakat isteği geri çevrilen,¹⁶ babası Avusturyalılar tarafından öldürülen İmre Tököli'ye berat¹⁷ ve ahidnâme¹⁸ verilerek, Orta Macar Kralı unvanı aldı. Ancak bu gibi teşebbüslere daha 1672 yılında hudutlarda görev almış tecrübeli komutan Cerrah Kasım Paşa, Orta Macarların güvenilmez ve dikkat edilmesi gereken kişiler olduklarını belirterek itibar etmemişti.¹⁹

Kara Mustafa Paşa'nın sadrazam olmasıyla Avusturya politikalarında değişikliğe giden Osmanlı Devleti, 1677 yılında İstanbul'a gelen Macar soylularını iyi karşılamış, hatta görüşmeye mâni olmak isteyen Habsburg elçisi Kindsberg'in huzura kabul isteği geri çevrilmişti. Ancak Ruslarla devam eden Çehrin muhasarasından²⁰ dolayı Avusturya'ya yumuşak davranılmıştır.²¹

¹³ Sofuoğlu, **a.g.m.**, s.69-70.

¹⁴ M.Cavid Baysun, "Mehmed IV.", **İA**, İstanbul 1979, VII, s.552.

¹⁵ İncalcık, **a.g.e.**, s.182-185.

¹⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, TTK, Ankara 2009, III.I.Kısım, s.435.

¹⁷ "Herhangi bir göreve, hizmete tayin, maaş tahsisi veya unvan, nişan, muafiyet, imtiyaz verilmesi dolayısıyla padişah adına düzenlenen tuğralı ferman. Fermanın farkı, genel devlet idaresi hakkında olayıp şahıslara özel olmasıdır" (Fehmi Yılmaz, **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Gökkuş yay., İstanbul 2010, s.70).

¹⁸ "Osmanlı Devleti zamanında yabancı bir devletle yapılan sulh ve asayişin temin, siyasi, ticari ve sair işlere dâir her türlü yazılı anlaşmalara verilen ad" (Mehmet Ali Ünal, **Osmanlı tarih Sözlüğü**, Paradigma yay., İstanbul 2011, s.20).

¹⁹ Mustafa Cezar, **Mufasssal Osmanlı tarihi**, TTK, Ankara 2011, IV, s.2141-2142.

²⁰ Osmanlı Devleti'nin kuzey sınırında bulunan Çehrin kalesinin, Kazak Hatmanı Doroşenko tarafından Ruslara teslim edilmesiyle meydana gelen muharebedir. Bu kaleye 1677 yılında gerçekleştirilen sefer başarısızlıkla sonuçlanınca, kale 21 Ağustos 1678 yılında külfetli harekât neticesinde Kara Mustafa Paşa tarafından zapt edilmiştir. Bilahire koruması güç olduğu için yıktırılmıştır. (Abdülkadir Özcan, "Çehrin Seferi", **DİA**, İstanbul 1993, VIII., s.249-251).

Ruslar XVII. yüzyılın ilk döneminde Osmanlı Devleti ile mücadeleden kaçınmışlardı. 1669 yılında Kazak Hatmanı olan Doroşenko Osmanlı himayesinden çıkarak, elinde bulundurduğu Çehrin kalesini Ruslara teslim etmişti. Fakat Lehistan ile girdiği mücadelede Ukrayna ve Podolya topraklarını kazanan Osmanlı Devleti'nin kendileri için tehdit unsuru görülmesinden sonra, Ruslar'ın politikalarında Osmanlı aleyhine farklılaşma meydana geldi. Gelişen olaylar muvacehesinde Ruslar'la Çehrin'de gerçekleşen muharebe sonucunda, 1678 yılında bu kale Osmanlı Devleti hâkimiyetine geçti. Böylece siyasi rakibi Habsburg hanedanını pasifize etmek isteyen Fransa'nın eline fırsat geçmişti.²² Zira 1677 yılında rakibi Avusturya aleyhine kışkırtıcı taleplerde bulunarak, Raab²³ ve Komaron²⁴ kalelerinin planlarını Sadrazam Kara Mustafa Mustafa Paşa'ya veren Fransız elçisi Nointel'in²⁵ beklentileri gerçekleşmeye başlamış ve daha önce alınamayan Viyana'nın da Osmanlı Devleti kontrolüne geçeceği kendisine inandırılmıştı.²⁶

Otuz Sene Harbi'nden toprak kaybederek çıkan Avusturya'nın devlet yapısı üçyüz altmış prenslikten oluşmaktaydı. Bu prensliklerden bir kısmının Protestan olması, ayrıca Fransa gibi rakip devlet tarafından tehdit edilmesi, Avusturya'nın tedirginliğini had safhaya çıkarmaktaydı. Ayrıca Otuz Sene Savaşı'nın sıkıntılı durumu üzerindeyken 1672 yılından başlayarak yedi sene süren Avrupa'daki mücadelelerde iyi netice alamayan Avusturya, Osmanlı Devleti ile süren antlaşmasını bozmak istemediği gibi, antlaşmanın süresini de uzatmak istiyordu. Bu doğrultuda 1664'te yirmi seneliğine imzalanan Vasvar Antlaşması'nın uzatılmasını temin etmek maksadıyla daha 1678 yılında elçileri Christophe Von Kunitz aracılığı ile teşebbüste bulunmuştu. Fakat elçinin gözlemleri Osmanlı Devleti ile bir savaşın

²¹ Zinkesien, **a.g.e.**, s.64-65.

²² Mehmet Beşirli, "Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana'ya İlerlemesi Sürecinde Avrupa Politikası" **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.256.

²³ Viyana yolu üzerinde bulunan kale, Osmanlı kaynaklarında önce Gülvar ismiyle anılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın Viyana seferi dönüşü kaleyi yaktırmasından sonra Yanık-kale olarak anılmıştır. Macarca Gyoer, Almanca Raab olarak ifade edilmektedir. (Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.440).

²⁴ Viyana yolu üzerinde bulunan kale (Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.442-443).

²⁵ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 437.

²⁶ Stanford J.Shaw, **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, E yay., çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 2008, I, s.265-266.

olacağı hissini uyandırmıştı.²⁷ Bunun yanında Köprülüzâde Ahmed Paşa'nın vefatı akabinde Macar topraklarında savaş olacağı yönünde Venedik Balyosu'nun da öngörüsü bulunmaktaydı.²⁸ Zaten Habsburglar'ın mistik olarak, Viyana şehrinin Müslümanların kontrolüne geçeceğine dair endişeli kadîm inançları vardı.²⁹ 1680'lere gelindiğinde Avusturya'nın Macar âsileri ile arayı düzeltme çabalarına, Sadrazam Kara Mustafa Paşa âsilere yardım vaatlerinde bulunarak engel oluyordu.³⁰ Avusturya elçisi Kunitz 1681 Mayıs'ında şikâyetlerle İstanbul'a gelmişti. Buna karşılık Protestan Macarların hamiliğine soyunan Mustafa Paşa'nın, Avusturya'nın Macar topraklarına yaptığı tecavüzleri ileri sürmesi iki tarafın ateşini yükseltmeye yetmişti.³¹ Ayrıca Kara Mustafa Paşa Avusturya imparatoruna, Orta Macar beylerinin Padişaha itaat ederek vergi vermeyi kabul ettiklerini ve bunun da Osmanlı tebaası sayılmaları için yeterli olduğunu, bu yüzden kuvvetlerini işgal ettiği yerlerden geri çekmesini, aksi takdirde bu durumun Osmanlı Devleti ve Macar Beyleri arasındaki anlaşmaya uygun olmadığını içeren bir mektup gönderdi.³² Bunun yanında Sen Gotar³³ savaşında oluşan menfi duruma işâret ederek "*Sen Gotar cenginde bulaşan yağlı kara henüz silinmedi*"³⁴ diyerek antlaşmanın yenilenmesine mani oluyordu. Ayrıca Yeniçeri Ağası Tekirdağlı Bekri Mustafa Paşa aracılığı ile savaşa teşvik ediyordu. Sultan IV.Mehmed'in antlaşmaya uygun hareket edilmesi yönündeki kanaatlerini değiştiremeyince, sınır boylarından doğruluğu geçerli olmayan evraklar tanzim ettirmek suretiyle sultanı ikna etmeye çalıştı. Bunda da muvaffak olamayınca padişahın sefere çıktığı zaman bile yanından ayırmadığı ve son derece itimat ettiği³⁵ hocası Vanî Mehmed Efendi'ye savaş yapılması yönünde vaazlar verdirerek

²⁷ Cezar, **a.g.e.**, s.2143-2144.

²⁸ Nicolae Jorga, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe yay., çev. Nilüfer Epçeli, İstanbul 2009, IV, s.165.

²⁹ Kemal Beydilli, "Viyana", **DiA**, İstanbul 2013, XL, s.116.

³⁰ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.65.

³¹ İnalçık, **a.g.e.**, s.184.

³² Dimitri Kantemir, **Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş ve Çöküş Tarihi**, Kültür Bakanlığı yay., çev. Özdemir Çobanoğlu, Ankara 1980, III, s.35.

³³ 1 Ağustos 1664 yılında Sadrazam Fazıl Ahmed Paşa öncülüğündeki Osmanlı kuvvetleri ile Avrupa'da oluşturulan müttefik kuvvetlerin komutanı Avusturya'lı Montecuccoli arasında Raab suyu kenarında meydana gelen, ilk evresinde Osmanlı üstünlüğü ile devam eden ancak, ilerleyen zaman içinde müttefik kuvvetlerin başarısı ile sona eren harb.(Özgür Kolçak, XVII. Yüzyıl Askeri Gelişimi ve Osmanlılar:1660-64 Osmanlı-Avusturya Savaşları,Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 2012, s.142).

³⁴Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.437.

³⁵ Baysun, **a.g.m.**, s.557.

IV.Mehmed'i harp konusunda ikna etti. Bu anda Avusturya'nın Macar topraklarında işgal ettiği bazı kalelerin geri alınarak Tököli İmre'ye verilmesi, Avusturya'yı telaşa düşürmüştü.³⁶ Devrin çağdaş kaynaklarından Defterdar Sarı Mehmed Paşa, "...mâ'adâ,ol hinde Vezîria'zam olan Mustafa Paşa hazretleri Nemçe üzerine sefer olunması husûsunda Padişâh-ı Cemcâh hazretlerini tergîb idüp, her çend ki, bu sefer-i bî-semerden imtinâ' gösterdiler ise, her an yine tergîbinde kusûr itmeyüp hezâr u sad-hezâr niçe delâ'il-i sühûlet-encâm irâdî ile bi'l-âhire zımâm-ı ihtiyârların dest-i sa'âdetlerinden düşürüp, hâh-nâ-hâh sefer-i humâyûna 'azîmete karar virildi."³⁷diyerek gelişen olaydan haber vermektedir. Ayrıca çağdaş kaynaklardan Raşid'de, "...Vezîria'zam Mustafa Paşa hazretlerinin Nemçe üzerine sefer olunması husûsuna Pâdişâh-ı kâm-kâr hazretlerini tergîb ve tâife-i mezbûrenin sulha mugâyir nice hareketlerin isbâtla azîm mukaddemât tertîb edüp mevrîd-i ilhâm olan derûn-ı pâdişâh-ı âlem-penâhîden meyl-i sebât-ı sulh u salâhî izâle ve nâ-hâh tab'-ı hümayûnu sefer vukû'u tarafına imâle eyledi"³⁸ diye işâret etmektedir. Zaten Fransa'nın yayılmacı politikaları karşısında, 15 Eylül 1680 yılında Osmanlı Devleti ile ticaret anlaşması yapan Hollanda³⁹, bazı Alman prensleri ve Fransa'yı direkt rakip olarak görmek istemeyen İspanya'nın⁴⁰ Avusturya'yı kışkırtarak Fransa'ya karşı cephe aldirmaya çalışmaları, Habsburgları öncelikle bu tehlikeyi bertaraf etme telaşına itmisti. Avusturya bu amaçla Macarlara iyi niyet gösterilerinde bulunarak⁴¹ve Orta Macaristan'da Osmanlı Devleti ve Tököli İmre'ye bağlı kuvvetlerce alınan yerleri de göz önüne alarak içine düştüğü sıkıntılı durumdan kurtulmak için son bir ümitle elçileri Albert de Caprara'yı barış görüşmeleri yapmak üzere İstanbul'a gönderdi. Elçinin 10 Haziran 1682'de Sultan IV.Mehmed'le görüşmesi neticesinde kendisine devlet erkânı ile müşavere yapması tenbih edilmişti.⁴²Ancak Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın Köprülüler gibi başarılı icraatlar yaparak devletin sınırlarını Avrupa içlerine taşıma ve böylece Habsburg hanedanlığını ortadan kaldırma düşüncesinde olması,⁴³ayrıca devlet için yeni politik

³⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s.436-437.

³⁷ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, **Zübde-i Vekayiât : Tahlil ve Metin 1066-1116/1656-1704**, TTK, haz. Abdülkadir Özcan, Ankara 2005, s.135.

³⁸ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **Târîh-i Râşid ve Zeyli**, Klasik yay., haz. Abdülkadir Özcan, Yunus Uğur, Baki Çakır, Ahmet Zeki İzgöer, İstanbul 2013, I, s.231.

³⁹ M.Münir Aktepe, "Mustafa Paşa, Merzifonlu, Kara", **İA**, İstanbul 1979, VIII, s.736.

⁴⁰ Beşirli a.g.m., s.260.

⁴¹ İnalçık, a.g.e., s.186.

⁴² Cezar, a.g.e., s.2143-2144.

⁴³ Abdülkadir Özcan, "Merzifonlu Kara Mustafa Paşa", **DİA**, Ankara 2004, XXIX, s.246.

ve mali kazanımlar elde etme teşebbüsü⁴⁴, Avusturya elçisi Caprara'nın temaslarını akim bırakıyordu. Dimitri Kantemir, Mustafa Paşa'nın Avrupa'da Osmanlı Devleti ile rekabet edecek müstakil bir İslâm Devleti kurarak, Almanya ve Viyana'nın sultanı olmak istediğini belirtirse⁴⁵de bunun bir mesnedi yoktur.⁴⁶ Elçinin Osmanlı Devlet erkânı ile yaptığı görüşmelerden müspet sonuç alamamasından sonra, son bir gayretle Şeyhülislam Ali Efendi'den *"İslâm şeriatı üzere boğazına bez bağlayıp aman diyene kılıç olur mu? Üzerine sefer câiz midir?"*⁴⁷ diye fetva alması da işe yaramayınca, Avusturya savaş hazırlıklarını hızlandırmaya ve müttefik arayışlarına başladı.⁴⁸ Bu amaçla yaptıkları çalışmalar ve özellikle Papa XI.Innoson'un yardımları ile Bavyera ve Saksonya prensliklerinden asker temin etmekle beraber, Papalık makamından, İspanya ve İtalya'dan da mali yardım temin ettiler.⁴⁹ Papa İran Şah'ından da, oluşturulan ittifaka destek vermesini istedi.⁵⁰ Bunun yanında siyasi rakibi Fransa ve Macar âsilerine karşı müspet strateji geliştiren Lehistan ile Papa'nın arabuluculuğu sayesinde ittifak anlaşması yaptılar.⁵¹ Böylece Lehliler kazanılacak başarı neticesinde, 1672 senesinde Bucaş⁵² Antlaşması ile kaybettikleri yerleri geri alacaklardı. Eflâk ve Boğdan'ı da topraklarına katmayı umuyorlardı.⁵³

Viyana'nın Osmanlı Devleti hâkimiyetine geçmesi Lehistan için felaketti. Çünkü Osmanlı topraklarına kuzeyden saldıran Kazaklar, Lehistan topraklarında kendilerini gizleyebiliyorlardı. Bu suretle Osmanlı Devleti Lehistan ile çatışma halinde bulunuyordu.⁵⁴ Fransa'nın, yardım tekliflerine olumlu cevap vermemekle beraber aleyhte bir pozisyon almayacağını bildirmesi,⁵⁵ Avrupa'da oluşan ittifakı

⁴⁴ Beşirli, **a.g.m.**, s.255.

⁴⁵ Kantemir, **a.g.e.**, s.50-51.

⁴⁶ Özcan, **a.g.m.**, s.246

⁴⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.438.

⁴⁸ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.438.

⁴⁹ Cezar, **a.g.e.**, s.2145.

⁵⁰ Shaw, **a.g.e.**, s.266.

⁵¹ İnalçık, **a.g.e.**, s.190.

⁵² Lehistan için ağır şartlar içeren antlaşma gereğince Podolya Osmanlılara, Ukrayna Osmanlı himâyesinde bulunan Kazaklara bırakılıyordu. Ayrıca Lehistan vergi de verecekti. Bunun yanında alınan yerlerde camiye çevrilmeyen mabetlere dokunulmayacaktı. Devşirme yapılmayacaktı. Lehistan topraklarına Kırım Kazakları sefer düzenlemeyecek ve Lehlileri köle olarak satmayacaktı. (Hammer, **Büyük Osmanlı Tarihi**, Üçdal Hikmet Neşriyat yay., çev. Mehmet Ata, İstanbul 't.y.', VI, s.268).

⁵³ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.439.

⁵⁴ Erhan Afyoncu, **Sorularla Osmanlı İmparatorluğu**, Yeditepe yay., İstanbul 2012, s.337.

⁵⁵ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.438.

kuvvetlendirdi. Zira hâlihazırda ittifaka dâhil olmak isteyen bazı prenslikler, Fransa ile olan sürtüşmelerinden dolayı cesaretlerini toplayamıyorlardı.⁵⁶Venedik ise oluşturulan ittifaka gizli üye olarak dâhil oluyordu.⁵⁷Böylece Avrupa’da inanç faktörü ve felaketlerin birleştirici özelliği tezâhür ediyordu.

Osmanlı Devleti yukarıda kısaca izah etmeye çalıştığımız gibi, Viyana seferi öncesi Girit’in intikamını almayı bekleyen Venedik, kaybettiği Podolya topraklarını geri almak için fırsat kollayan Lehistan ve daha o zamanlarda sınırlarını güneye doğru genişletmek isteyen Rusya ile birlikte⁵⁸Papa’nın öncülüğünde oluşturulan kuvvetlere karşı mücadeleye başlamıştı.

1.2 KUŞATMA

Osmanlı Devleti’ni her zaman potansiyel tehdit olarak gören Avusturya’nın endişeleri gerçeğe dönüşmüştü.⁵⁹Sultan IV.Mehmed’in talimatı ile önceden hazırlanarak yola çıkan ordu kendisini Edirne’de karşıladı.⁶⁰ Burada Avusturya elçisine, Yanıkkale’yi teslim etmeleri karşılığında barışın yineleneyeceği söylendi. Elçinin kaleyi savaşımadan terk etmeyeceklerini söylemesi üzerine, IV.Mehmed ordu ve devlet erkânı ile beraber yanında oğulları Şehzâde Mustafa ve Ahmed olduğu halde 3 Mayıs 1683 günü Belgrad’a geldi. Bilahire Abaza köşkünün bulunduğu mahalde otağ kuruldu.⁶¹Burada toplanan mecliste alınan karar gereğince, IV.Mehmed Belgrad’da kalarak Sadrazam Kara Mustafa Paşa Raab kalesini almakla görevlendirildi. Hareket eden ordu İstolni-Belgrad’a gelerek Kırım Han’ı ile mülaki oldu. Burada yapılan istişare toplantısında, Reisülküttap Mustafa Efendi’nin kışkırtmalarıyla, Mustafa Paşa Viyana üzerine gitmek istediğini belirtti.⁶²Hammer, Tököli delegelerinin daha önceden Sadrazamı Viyana’yı alması konusunda ikna etmeye çalıştıklarını ve Tököli tarafından düzenlenmiş savaş planını Mustafa Paşa’ya

⁵⁶ Zinkeisen, **a.g.e.** s.71.

⁵⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.439.

⁵⁸ Üstün, **a.g.e.**, s.7.

⁵⁹ Beydilli, **a.g.m.**, s.116.

⁶⁰ İsmail Hami Danişmend, **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, Türkiye yay., İstanbul 1972, III, 472.

⁶¹ M.Cavid Baysun, “Belgrad”, **İA**, İstanbul 1979, II, 478.

⁶² Özcan, **a.g.m.**, s.247.

verdiklerini belirtir.⁶³ Dimitri Kantemir ise Hammer'ın hilâfına, Tököli'nin Sadrazam'ı kuşatmadan vazgeçirmek için Essek'de çok uğraştığını ifade eder.⁶⁴ Bunlara karşılık Nicolae Jorga, IV.Mehmed'in bizzat kendisinin Viyana'yı kuşatmak istediğini söylemektedir.⁶⁵

Kara Mustafa Paşa'nın doğrudan Viyana'ya yönelik sefer niyetine karşı Kırım Han'ı Murad Giray'ın mütalaada bulundu.Bütün Avrupa'yı karşılama almaktansa Yanık ve Komaron kalelerinin alınması gerektiğini ifade etmesi üzerine Sadrazam, Han'ın fikrini beğenmeyip kafa bulandırdığını söyleyerek, memnuniyetsizliğini ortaya koydu.Bilahirde toplantıda bulunmayan Budin⁶⁶ valisini çağırarak fikrini almak istedi. Vali İbrahim Paşada Kırım Han'ın düşüncelerini ifade edince, Mustafa Paşa yapılan masraf ve mühimmatın Viyana'yı almaya yeteceğini belirterek, fikrine karşı gelinmesini sert sözler sarf ederek istemedi.⁶⁷ Böylece Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın isteği doğrultusunda Viyana üzerine gidilmeye karar verildi.⁶⁸ Avusturya ordusunun üst kademe yöneticilerinin aralarındaki şahsî ve bürokratik çekişmeler, Habsburglar'ı savunma planı oluşturmada ve atak bir pozisyon almada geri planda bırakıyordu.⁶⁹ Ayrıca Viyana'daki askeri personelin yetersizliği ve Batı Avrupa'nın siyasi rekabet içinde bulunması, kuşatmaya zemin hazırlıyordu.⁷⁰ Bunun yanında Osmanlılara karşı Avrupa'da oluşturulmaya çalışılan ittifakı 12 Mayıs 1683 tarihinde haber alan Mustafa Paşa, zaman kaybetmek istemiyordu.⁷¹

11 Mayıs 1683 tarihinde Avusturya İmparatoru Avrupa'da oluşturulmaya çalışılan müttefik kuvvetlere hazırlık olması amacıyla, otuz iki bin kişilik bir orduyu

⁶³ Hammer, **a.g.e.**, s.360-361.

⁶⁴ Kantemir, **a.g.e.**, s.40-43.

⁶⁵ Jorga, **a.g.e.**, s.167.

⁶⁶ Kanuni Sultan Süleyman zamanında alınarak 145 yıl Osmanlı Devleti'ne Merkez eyalet olarak hizmet etmiş olan bu şehrin yöneticilerine, 1623 yılından itibaren vezirlik payesi verilmiştir. Osmanlı idaresinde 75 Beylerbeyi'nin görev yaptığı şehrin yöneticileri, çok yönlü siyasi ve idari yetkilere sahiptiler. II. Viyana seferi sonrası 1686 yılında şehir Habsburglar'ın kontrolüne geçmiştir (Geza David, "Budin", **DiA**, İstanbul 1992, VI, s.345-348).

⁶⁷ İnalçık, **a.g.e.**, s.189.

⁶⁸ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.237.

⁶⁹ Caroline Finkel, **Rüyadan İmparatorluğa Osmanlı**, Timaş yay., çev. Zülal Kılıç, İstanbul 2012, s.255.

⁷⁰ Janos Varga J., "Kara Mustafa Paşa ve Orta Macaristan", **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.140.

⁷¹ Danişmend, **a.g.e.**, s.453.

Karl von Lothringen komutasında Macaristan'a göndermişti. Uyvar kalesini kuşatan Habsburglar, başarılı olamayınca geri çekildiler.⁷² İstolni-Belgrad'dan hareket eden Osmanlılar ise, Yanıkkale önüne gelerek kale komutanına teslim olmasını bildirdiler. Kale komutanının, Viyana üzerine gittiğinizi duyduk, eğer başarılı olursanız mukavemet göstermeden teslim oluruz yoksa savaşmadan kaleyi teslim etmeyizdemesi, Mustafa Paşa'nın azmini kuvvetlendirdi.⁷³ Zinkeisen, kale komutanının sadrazamı hafifseyerek, Viyana'yı aldığı takdirde kalenin kendiliğinden teslim olacağı yönünde tavsiyede bulunduğunu belirtir.⁷⁴ Bilahire kale civarında kurulan ikinci harb meclisinde Mustafa Paşa "...*heman nehr-i Raba üzerine cisirler binâ ve düşmen-i dîn gafil iken varup Beç kal'asın muhâsara ederiz. Hazret-i Hakk Beç kal'asın bize ihsân ederse bu kal'a hâzırımızdır...*"⁷⁵diyerek, düşüncesini belirtti. Mecliste hazır bulunan Budin Valisi'ne fikrini sorunca: Paşa öncelikle Yanıkkalesi ve diğer kalelerin alınması gerektiğini, Viyana üzerine gidilmemesini söyledi. Bunun üzerine sadrazam, kendi düşüncesinin hilafına beyanda bulunan İbrahim Paşa'yı sert bir şekilde azarlayarak, bunaklık alameti gösterdiğini belirtti. Bu arada mecliste hazır bulunan Şam Valisi Hüseyin Paşada, İbrahim Paşa'nın fikrine katıldığını ifade etti. Kara Mustafa Paşa meclis dağılmadan önce İbrahim Paşa'yı yanında götürmeyeceğini ve kendisinin Yanıkkale civarında kalarak asker ve yiyecek irsalinde görevlendirildiğini bildirdi.⁷⁶ Akabinde Yanıkkale'den geçilirken Sadrazam Mustafa Paşa, İsmail Ağa aracılığı ile Belgrad'da bulunan Sultan IV.Mehmed'e, Viyana'ya doğru hareket edildiğini bildirdi. Kendisine verilen bilgiyi hayretle karşılayan Padişah, "*Kastımız Yanık ve Komaron idi. Beç dilde yoktu. Paşa ne acib saygısızlık edip bu sevdâyâ düşmüş. Hoş imdi Hak teâlâ âsân getire. Lâkin mukaddem bildireydi rıza vermezdim*"⁷⁷ demiştir.

Karl von Lothringen komutasındaki Habsburglar'ın, Osmanlıları Raab nehrini geçerken engelleme teşebbüslerinin öncü Tatar kuvvetlerinin desteğiyle akim

⁷² İncalcık, **a.g.e.**, s.190.

⁷³ Üstün, **a.g.e.**, s.49.

⁷⁴ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.67.

⁷⁵ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmâil Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.239.

⁷⁶ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmâil Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.239-240.

⁷⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.445.

bırakılmasından sonra, Avusturya ordusu Viyana'ya geri çekildi.⁷⁸ Mustafa Paşa Viyana'ya doğru ilerlerken, 15 Haziran günü Drava nehri kenarında bulunan Darda'da, Macaristan'ın tamamının Tököli'ye bağlanmasını arzuladığını bildiren bir bildiri yayınladı. Gerçekten yayınladığı manifestoya binaen, alınan kaleler Tököli'ye veriliyordu.⁷⁹ Osmanlı ordusunun ilerleyişini Caprara ve Montecuccoli'nin Viyana'ya gelerek haber vermesi üzerine⁸⁰ endişeye kapılan Habsburg İmparatoru I.Leopold, 7 Temmuz'da maiyeti ve hazinelerini yanına alarak şehri terk etti.⁸¹ 14 Temmuz günü Mustafa Paşa Viyana önüne gelerek karargâhını kurdu.⁸² Burada Osmanlı muharip gücü, ordu ihtiyaçlarını karşılayanlar hariç 100-120 bin civarındaydı.⁸³ Avusturya ordusunda görev alan bir İtalyan Kontu, Osmanlıların kurmuş olduğu ordugâhın renk renk çadırlardan ibaret olduğunu ve kapladığı alanın büyüklüğünün anlaşılmadığını belirtir.⁸⁴ Osmanlı serdarı ekreminin, teslim olmalarına dair yaptıkları teklife olumsuz cevap verilmesi üzerine kuşatma başladı.⁸⁵ Mustafa Paşa kuşatmanın ilk anlarından itibaren Habsburglara gelebilecek yardımın önünü kesmek için Kırım Han'ı Murad Giray'ı, Viyana'ya altı saatlik mesafede bulunan Tuna Nehri üzerindeki taş köprüde görevlendirdi.⁸⁶ Pojon kalesini almakla görevlendirilen Hüseyin Paşa ve Tököli kale yakınlarına geldiler. Tököli'nin casuslarının yaptığı istihbari çalışmada, kendilerinden sayıca çok fazla Habsburg kuvvetinin yakınlarında olduğu anlaşıldı. Tököli bunun üzerine çekingen davranarak bulunduğu alanı terk etti. Yardım isteyen Hüseyin Paşa'ya gönderilen, çok sayıda esir ve ganimete kavuşmuş Tatar kuvvetlerinin bir kısmı paşaya katıldı. Bunun üzerine Pojon tarafından Viyana yakınlarına gelen Hüseyin Paşa burada karşılaştığı Avusturya ordusu ile yaptığı mücadeleyi kaybetti.⁸⁷ Pojon yenilgisi Viyana

⁷⁸ İnalçık, **a.g.e.**, s.191.

⁷⁹ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.68-72.

⁸⁰ Hammer, **a.g.e.**, s.366.

⁸¹ Finkel, **a.g.e.**, s.255.

⁸² Zinkeisen, **a.g.e.**, s.69.

⁸³ Danişmend, **a.g.e.**, s.453.

⁸⁴ Alan Palmer, **Osmanlı İmparatorluğunun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi**, Alfa yay., çev. Belkıs Çorakçı Dışbudak, İstanbul 2014, s.27.

⁸⁵ Özcan, **a.g.m.**, s.247.

⁸⁶ Mustafa Turan, "II.Viyana Muhâsarası: Osmanlı Devleti'nde Siyasî, İdarî ve Askerî Çözümle", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara 1998, sayı: 9, s.399.

⁸⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.448-449.

kuşatmasında çok önemli bir yere sahipti.⁸⁸ Böylece yardıma gelen müttefik kuvvetlerin Habsburglar'la temasına engel kalmıyordu.⁸⁹ Muhasaranın devam ettiği 22 Ağustos'ta Erdel Kralı Apaffy, Mustafa Paşa tarafından ikramlarla ordugâhta karşılandı. Kendisine Viyana'nın kuşatıldığını ve bir müddet sonra alınacağını söyleyerek fikrini sordu. Apafyy, kalenin teslim yoluyla veya kuşatma yapılmadan üstüne gidilerek alınmasının uygun olduğunu söyledi. Ayrıca ganimet elde eden askerlerin kuşatmadan vazgeçebileceğini ve erken gelen kış mevsiminde zorluk çekilebileceğini belirtti. Bunun yanında Habsburg İmparatorunun Avrupa'dan yardım istediğini söyleyerek, Yanıkkale alınsa daha iyi olurdu dedi. Erdel kralının sözlerine kızan Mustafa Paşa, Appafy'e Avusturyalılardan korktuğunu söyleyerek, kendisini Yanıkkale tarafına gönderdi.⁹⁰ Sadrazam, Avusturya İmparatorunun Viyana'yı terk ettiğini ve sarayının yağmalandığını biliyordu. Surlarında yeterince tahrip edilememiş olması, olası saldırıyı engelliyordu. Siperlerden asker çekildiği zaman, menfi hava oluşarak kuşatmanın kaldırıldığı sanılabilirdi.⁹¹ Viyana'nın kuşatılacağı daha önceden tasarlanmadığı için tahrip gücü yüksek toplar getirilmemişti. Bu da kuşatmayı uzattığı gibi, Avusturyalıların daha kuvvetli top ateşi karşısında handikap oluşturuyordu.⁹²

Kuşatmanın uzaması Osmanlı ordusunu Viyana önünde her geçen gün gücünü kaybettirmekte, Habsburglar'a ise taze güç yol olarak gelmekteydi.⁹³ Baş gösteren erzak sıkıntısından dolayı topları çeken mandalar bile yemsiz kalarak telef olmakta, geri kalanlarise güçsüz durumdaydı.⁹⁴ Hava şartlarının bozulması ve erzak sıkıntısı, askerde yılgınlık meydana getirmekteydi. Galibiyetten ümidini kesen Osmanlı ordusu safındaki Protestanlar, gizlice Habsburglarla ilişki kuruyorlardı. Tököli aldığı yerlerin kendisinde kalması şartıyla Avusturyalılara katılabileceğini söylüyordu.⁹⁵ Zor şartlar karşısında Sadrazam, Yanıkkale tarafında bulunan İbrahim

⁸⁸ Cezar, **a.g.e.**, s.2156.

⁸⁹ İnalçık, **a.g.e.**, s.195.

⁹⁰ Nazire Karaçay Türkal, "Silahdar Fındıklı Mehmed Ağa Zeyl-i Fezleke (1065-22 Ca.1106/1654-7 Şubat 1695)", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi 2012, s.61-64.

⁹¹ Danişmend, **a.g.e.**, s.455-456.

⁹² Özcan, **a.g.m.**, s.247.

⁹³ İnalçık, **a.g.e.**, s.194.

⁹⁴ Defterdar Sarı Mehmet Paşa, **a.g.e.**, s.157.

⁹⁵ Üstün, **a.g.e.**, s.76-77.

Paşa'yı Viyana önüne çağırdı.⁹⁶ Osmanlılar tarafından Ağustos ayının son haftası yapılan hücumdabazı tabyalar ele geçirildi.⁹⁷ Eylül ayının ilk haftasında gerçekleştirilen taaruzlardan bir sonuç alınamamıştı.⁹⁸ Yaklaşan müttefik ordusunun Tuna nehrini geçişini engellemekle görevlendirilen Kırım Han'ı, askeri ve topları mevzilerden çıkararak gelen orduya hazırlıklı olunmasını bildirdi.⁹⁹ Ancak kuşatma formatına uygun askeri yapılanma teçhiz edildiğinden, hemen meydan muharebesine uygun tedbir almak gücü.¹⁰⁰ Sadrazam ile kuşatma konusunda ve askeri tedbirlerde görüş ayrılığı içinde bulunduğundan arası iyi olmayan Kırım Han'ı,¹⁰¹ ilerleyen müttefik kuvvetlerininTuna nehrini geçişini engellemeye çalışmamıştı.¹⁰² Ayrıca Osmanlılar'a atfen söylediği *"Sen bu Osmanlı'nın bize ettiği cevri bilmezsin. Bu düşmanın def'i yanımda lâ-şey idi ve bilürüm ki dinimize de ihanettir. Lâkin gayret beni komadı. Anlar da görsünler, kendülerin kaç akça âdem imiş"*¹⁰³ sözleri Osmanlılar için adeta yenilginin ayak seslerini oluşturuyordu. Halil İncık, KırımHan'ın kuvvetli silahlarla donatılmış büyük ordu karşısında az bir kuvvetle karşı gelebilmesinin mümkün görünmediğini belirtmektedir. Bilahare gelişen olaylar muvacehesinde muharebe, müttefik kuvvetlerin Wienerwald üst bölgelerine toplarını yerleştirerek 12 Eylül'de başlayan saldırıları karşısında, bitkin ve maneviyatı zedelenmiş Osmanlı askerlerinin eşyalarını geride bırakarak, Yanikkale tarafına geçmesiyle son buldu.¹⁰⁴

II.Viyana mağlubiyeti sonrası *"Kızıl-elma seddini"*¹⁰⁵geçemeyen Osmanlı Devleti'ndemeydana gelen toprak kayıpları ve buna paralel vergi düşüşü, askeri alanda oluşan problemler ve bunun içtimai hayata yansımaları, devletin gücünde zayıflama meydana getirerek, ivme yitirmesine sebep olmuştur.¹⁰⁶

2. ESERİN İSMİ VE TANITIMI

⁹⁶ Özcan, **a.g.m.**, s.247.

⁹⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.450.

⁹⁸ Jorga, **a.g.e.**, s.171.

⁹⁹ İncık, **a.g.e.**, s.195.

¹⁰⁰ Danişmend, **a.g.e.**, s.456.

¹⁰¹ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.450.

¹⁰² Zinkeisen, **a.g.e.**, s.73.

¹⁰³ Abdülkadir Özcan, "Viyana Bozgununun Maddi ve Manevi Sebepleri Dönemin Kısa Panoraması", **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.233.

¹⁰⁴ İncık, **a.g.e.**, s.196-197.

¹⁰⁵ Osman Turan, **Türk Cihân Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi**, Ötüken yay., İstanbul 2014, s.436.

¹⁰⁶ Sofuoğlu, **a.g.m.**, s.71.

Mecmuanın 2/a yaprağında eserin ismi, *Münşeât-ı Mekâtîb* olarak yazılmıştır.

Macaristan’da bulunan askerlere serasker olarak atanan İbrahim Paşa (Melek) ve Abdurrahman Paşa’ya, Sadrazam Kaymakamı¹⁰⁷ tarafından gönderildiği ifade edilen mektuplar,¹⁰⁸ Sultan IV.Mehmed zamanında (1648-1687) kaleme alınmıştır. Hicrî 1096-97/11 Aralık 1684- 12 Aralık 1685 yıllarını içeren mecmuanın tespit edebildiğimiz yazma tek nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Bağdat Tasnifi, nr.174’te bulunmaktadır. Eser kırmızı deri cilt ile kaplıdır. Yazı türü nesih olup, 47 varaktan oluşmaktadır. Metnin orjinalinde varak numaraları bulunmadığından tarafımızdan numaralandırılmıştır. 8 cm uzunluğunda ve 29 satır sayısı ile yazılmış olan eserde, mektup başlıkları ve mektupları ihtiva eden çizgiler kırmızı renkli olup, metin siyah kalem ile yazılmıştır. Okumayı zorlaştıracak silinme veya dağılma bulunmamaktadır. Metnin imlası düzgün olmakla beraber, ikişer kez yazılan cümleler (2/b-3/a) ve mektup sonlarında sehven yazılan tarihler (1/b-34/a-37/a-39/a) yer almaktadır. Kronolojik sıralamaya göre dizilen mektupların (1/b-19/b-20/b-32/b-37/a-39/a-45/b-46/a) varaklarındasıralama hatası meydana gelmiş. Eserin (4/a-19/a) yapraklarındaki cümle aralarındaki kelime kaybı, manâda boşluk oluşturmuştur.

3. METİN ÇEVİRİSİNDE İZLENİLEN YOL

Nüshanın basit transkrip yöntemi ile yeni harflere çevirisi yapılmıştır. Metinde geçen (ق) ve (غ) harflerinden sonra gelen uzatmalarda sesli harflerin üzerine çizgi()ve uzun vokallerin üzerine (^) işareti konulmuştur. Bunun yanında hemze(´) ve ayn() şeklinde gösterilmiştir. Metinde eksik görülen harfler [] köşeli parantez ile tamamlanmaya çalışılmakla beraber, metin içindeki boşluklar (...) şeklinde gösterilmiştir. Lazım olan yerlerde noktalama işareti kullanılmıştır. Yanlış yazılan kelimeler dipnotta gösterilmekle beraber okunamayan kısımlar bilgisayar ortamında eserden alınarak metin içersinde yerine konulmuştur.

¹⁰⁷ Kaimmakam-ı Rikâb-ı Hümayun veya Kaimmakam-ı Âsitâne-i Saadet ismi ile de anılan sadrazam kaymakamı, sadrazamın yetkilerini kullanabiliyordu. Kendisine tanınmış yetki çerçevesinde, devlet merkezindeki işlere bakmakla beraber imzalı emir ve buyruklarda gönderirdi. (Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB. Yay., İstanbul 1983, III, s.79-80).

¹⁰⁸ Fehmi Edhem Karatay, **Türkçe Yazmalar Kataloğu**, Topkapı Sarayı Müzesi yay., İstanbul 1961, I, s.429-430.

4. MEKTUPLARI KİMİN YAZMIŞ OLABİLECEĞİ MESELESİ

Zübde-i Vekayiât adlı eserin 1685/1096 yılındaki olaylar hakkında verilen bilgide: Abdurrahman Paşa'ya Budin Valiliği tevcih edildiğinden, boşalan Kamanice muhafızlığına Sadaret Kaymakamı Vezîr Mahmud Paşa'nın tayin olduğu, yerine kaymakamlığa Karahasanzâde Mustafa Paşa'nın geçtiği belirtilmektedir.¹⁰⁹ Bilahire 1686/1097 yılında kaymakam olan Recep Paşa, Mustafa Paşa'yı Mora adasına tayin etmiştir.¹¹⁰

Üzerinde çalıştığımız münşeât mecmuasının 4 Muharrem 1096/11 Aralık 1684 tarihli varakında, Macaristan'daki askeri birliklere serasker olan İbrahim Paşa'ya hitaben: Budin'e tayin olan Abdurrahman Paşa'nın yerine gelinceye kadar, kendisinin Budin'den ayrılmaması tembih edilmektedir.¹¹¹ Devamında 16 Rebûlevvel 1096/20 Şubat 1685 tarihinde Abdurrahman Paşa'nın Budin'e ulaştığı ümidini taşıyan mektup bulunmaktadır.¹¹² Bilahire Abdurrahman Paşa'nın Budin kalesinin tamiri için gerekli para ve personelin tamamen gelmediğini bildiren 25 Cemâziyelevvel 1096 / 29 Nisan 1685 tarihli yazısı yer almaktadır.¹¹³

Sicill-i Osmanî isimli eserde Karahasanzâde Mustafa Paşa'nın, Merzifonlu Mustafa Paşa'nın 1095/1684'te vefatı akabinde İstanbul Kaymakamı olduğu ve bu görevi 1097/1686 yılına kadar devam ettirerek, Mora Valisi olarak tayin olduğu belirtilmektedir.¹¹⁴

25 Şubat 1686 tarihinde kaymakam olan Recep Paşa¹¹⁵, Hammer'ın belirttiğine göre Karahasanzâde Mustafa Paşa'yı 20 Cemâziyelevvel 1097/14 Nisan 1686 tarihinde “*Napolidi Romania*”¹¹⁶ komutanlığına tayin etti.¹¹⁷

¹⁰⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, **a.g.e.**, s.191

¹¹⁰ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.292.

¹¹¹ Metin, s.34

¹¹² Metin, s.49.

¹¹³ Metin, s.64.

¹¹⁴ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt yay., haz. Nuri Akbayar, İstanbul 1996, IV, s.1199.

¹¹⁵ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, **a.g.e.**, s.214.

¹¹⁶ Hammer, **a.g.e.**, s.429.

Bu bilgiler dahilinde yazı stili değişmeden 4 Muharrem 1096 - 15 Muharrem 1097 / 11 Aralık 1684 – 12 Aralık 1685 yıllarını kapsayan mektupların, muhtemelen Sadaret Kaymakamı Karahasanzâde Mustafa Paşa tarafından gönderildiğini söyleyebiliriz.

4.1. MEKTUPLARIN MUHATAPLARI

4.1.1 İBRAHİM PAŞA (MELEK)

Koca İsmail Paşa'nın kardeşi olan İbrahim Paşa,¹¹⁸ Sivas'ın Divrik ilçesinde 1595 yıllarında dünyaya geldi. Gençliğinde İstanbul'a gelerek Defterdar Mustafa Paşa'nın teveccühü ile vergi memuru olarak çalıştı. Bu zaman diliminde kıvrak zekasından dolayı şeytan lakabı ile anılmaya başladı. 1657-1658 yıllarında Köprülü Mehmed Paşa'nın Bozcaada ve Erdel seferlerine iştirak ederek, 1661 tarihinde Mısır Valiliğine atandı. Bu görevi esnasında 1664 yılında Sultan IV.Murad'ın kızı ile evlenen İbrahim Paşa bilahire görevden alınarak, Mısır envanterini eksik getirdiği suçlaması ile tutuklandı. Bir müddet hapis yattıktan sonra Diyarbakır Beylerbeyliğine tayin oldu. Akabinde 1672 tarihinde kubbe veziri olarak Kamanîçe seferine katılarak dönüşünde Kandiye muhafızlığına getirildi.¹¹⁹ 1675'de Şam Valiliği uhdesinde kalmak üzere Lehistan tarafına serasker olarak atandı ve buradaki çalışmaları neticesinde Ukrayna'nın Osmanlı Devleti nüfusuna geçmesini sağladı.¹²⁰

Ukrayna Kazaklarının başına getirilen Doroşenko'nun merkezi Çehrin kalesini Ruslara vermesinden dolayı, Kırım Han'ı Selim Giray ile beraber bölgeye geçen İbrahim Paşa, bahse konu kaleyi 1677 yılında kuşattı. Üç tarafı bataklık ile çevrili yüksek bir kaya üzerinde bulunan kaleye, çevresinde bulunan Tasma nehri yoluyla yardım ulaştırılıyordu. Ayrıca Ruslara gelen askeri yardımdan dolayı kuşatma kaldırılmak zorunda kaldı. Bu başarısızlık neticesinde İbrahim Paşa İstanbul'da tutuklandı. Kırım Han'ı Selim Giray azl edilerek yerine Murad Giray

¹¹⁷ Hammer, a.g.e., s.429.

¹¹⁸ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt yay., haz. Nuri Akbayar, İstanbul 1996, III, s.785.

¹¹⁹ Abdülkadir Özcan, "Melek İbrahim Paşa", **Güney-Doğu Avrupa Araştırma Dergisi**, İstanbul 1998, s.222-223.

¹²⁰ Abdülkadir Özcan, "İbrahim Paşa, Melek", **DİA**, Ankara 2000, XXI, s.335.

getirildi.¹²¹ Bir müddet sonra IV.Mehmed'in süt annesi olan eşinin tavassutu ile İbrahim Paşa'nın tutukluluk hali sona erdi.¹²² Bilahire Kandiye, Erzurum¹²³ ve Diyarbakır beylerbeyliği yaptıktan sonra Budin Valiliğine atandı. Budin muhafızlığında Avusturya kuvvetlerine karşı gösterdiği muvaffakiyetten sonra, IV.Mehmed tarafından lakabı melek olan İbrahim paşa Macaristan cephesine Serasker olarak atandı. Bu görevi esnasında Avusturyalılar'ın Uyvar kalesini kuşatması karşısında Estergon tarafına yönelerek Habsburglar'ı üstüne çekmeye çalışan İbrahim Paşa, harp hilesi karşısında başarısız oldu ve bu esnada Uyvar kalesi Osmanlı Devleti'nin elinden çıktı. Akabinde Avusturya komutanı ile direkt barış girişimleri sonuç vermedi. Bilahire Edirne'den gönderilen erzakı Ösek'te açık alana döktürmesinden dolayı Macar kuvvetlerince yakılması, hakkında olumsuz söylentilerin çıkmasına neden oldu. Kendisini rakip olarak gören devlet erkânının girişimleri neticesinde 3 Aralık 1685 tarihinde idam edildi. Siyasi entrikalardan anlamayan tecrübeli ve cömert kişiliğe sahip olan İbrahim Paşa, Mısır'da bir cami, İstanbul'da Himmetzâde zâviyesi yine İstanbul Ortaköy'de mescit ve yalı yaptırmıştır.¹²⁴

4.1.2. ABDURRAHMAN PAŞA

Doğum tarihi net olarak bilinmeyen Abdurrahman Paşa¹²⁵ aslen Arnavud olup, Hocaîde Hasan Paşa'nın akrabalarındandır.¹²⁶ Yeniçeri ocağında yetişip Fâzıl Ahmed Paşa ile beraber Lehistan ve Girit seferlerine iştirak ederek, Kandiya'nın alınmasında büyük yararlılık gösterdi.¹²⁷ Bilahire kendisine vezir rütbesi verilerek Bağdat Valiliğine atandı. 1679'da Mısır, 1681'de Bosna, 1682'de Kamanice muhafızlığına getirilen Abdurrahman paşa 1684'te Budin Valisi oldu.¹²⁸ İbrahim Paşa'dan boşalan Macaristan serdarlığına kısa bir süreliğine geçtikten sonra yerini

¹²¹ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.429-430.

¹²² Hammer, **a.g.e.**, s.319.

¹²³ Mora sancağında da görev aldığından bahsedilmektedir. (Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s.784).

¹²⁴ Özcan, **a.g.m.**, s.336-337.

¹²⁵ Josef Matuz, "Wesir Abdurrahman Abdi Pascha der letzte Ofner Beglerbeg", *Acta Historica Academiae Scientiarum Hungaricae*, Budapest 1987, s.341-350.

¹²⁶ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt yay., haz. Nuri Akbayar, İstanbul 1996, III, s.95.

¹²⁷ Abdülkadir Özcan, "Abdurrahman Abdi Paşa", **DiA**, Ankara 1988, I, s.156.

¹²⁸ Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s.95.

Sarhoş Ahmed Paşa'ya bırakarak tekrar Budin valiliğine döndü.¹²⁹ 18 Haziran 1686 tarihinde bu kale Avrupa'da birçok milletten teşekkül olmuş kuvvetler tarafından kuşatıldı.¹³⁰ Bu sırada Abdurrahman Paşa'nın emrinde 10 bin asker bulunmaktaydı.¹³¹ Müttefik kuvvetlerin Budin kalesini Peşte civarından da top ateşine tutmaları neticesinde, gerekli yardımı alamayan Abdurrahman Paşa 2 Eylül 1686 tarihinde şehit olurken, Budin kalesi müttefik kuvvetlerin eline geçti.¹³²

Cesaretli ve cömertbir yapıya sahip olan Abdurrahman Paşa, Ma'rûf-i Kerhî'nin türbesini onarmış, adına Macarlar tarafından şehit düştüğü yerde kitâbe dikilmiştir.¹³³ Bunun yanında Mısır valiliği döneminde Mahmud ibn Abdullah-ı Bağdadî'ye, Süyûti'nin Hüsnü'l- muhâdara adlı eserine dayanılarak kaleme alınan ve 1679 yılına kadar gelen Târih-i Mısır adlı bir eser yazdırtmıştır.¹³⁴

5. MEKTUPLARIN MUHTEVALARI

“Münşe'ât-ı Mekâtib” içerik olarak IV.Mehmed döneminde meydana gelen II.Viyana seferi sonrası 1684 sonları ve 1685 yıllarında, Macaristan'da bulunan devlet ricâli üzerine serasker olarak tayin olan İbrahim Paşa (Melek) ve Abdurrahman Paşa'ya hitaben yazılmıştır. Bulundukları bölgenin ihtiyaçlarının giderilmesi hususu ve korunmasına yönelik tedbirler kronolojik olarak yazılan mektuplarda belirtilmiştir. Eserin muhteviyatını, mektupların sonlarında verilen tarihlere göre kendi içinde 13 bölüm olarak ayırabiliriz.

MUHARREM 1096 / ARALIK-OCAK 1684-85

Halep eyaleti ile birlikte Macaristan'a serasker olarak atanan İbrahim Paşa'dan, Budin'e vali olarak tayin olan Abdurrahman Paşa'nın yerine gelene kadar Budin'den ayrılmaması tembih edilerek; başta Ösek ve civarındaki kaleler olmak

¹²⁹ Geza David, “The Penultimate of Beylerbeyi of Buda”, *Studia in Honorem Professoris Verae Mutafrava*, ed. Evgeni Redushev-Zara Kostova-Valeri Stuyanov, Sofia 2001 s. 87-94.

¹³⁰ Hammer, **a.g.e.**, s.430-431.

¹³¹ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.85.

¹³² Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.470.

¹³³ Özcan, **a.g.m.**, s.156.

¹³⁴ Abdülkadir Özcan, “Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdi Paşa”, *FSM ilmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, İstanbul 2015, sayı:5, s.447

üzere, Budin ve Uyvar kalesinin ihtiyaçları ve askeri olarak gerekli tedbirlerin alınması hususunda çalışma yapması belirtilmiştir.

Hersek, Nova ve Bar kalesi civarının düşman kuvvetlerince bozguna uğratıldığı ifade edilerek, Köstendil, Dukakin ve İskenderiye beylerinin yazın sefere katılması istenmekte ancak bu beyleri bulunduğu alanda oluşacak boşluğun, İskenderiye beyi tarafından doldurulmasının uygun olup olmadığı sorulmaktadır.

Selefi Mustafa Paşa'nın telaşlı birisi olduğu söylenerek, bölge ile ilgili bildirdiği konulardan hiçbirinin gerçekleşmediğinden, İbrahim Paşa'nın dikkatli çalışması istenmekte ayrıca mükâfat ve ceza mekanizmasını işletmesi tembih edilmektedir. Mustafa Paşa tarafından gönderilen kazâlar defterindeki adaletsizliğe dikkat çekilerek durumun düzeltilmesi; Mustafa Paşa'nın Uskok ahvâline düzen vermesi, belirtilen bölgeye gitmez ise yerine başkasını görevlendirmesi; Uyvar kalesinin ihtiyaçlarına dikkat etmesi; Budin kalesinin tamirinde görevlendirilen personelin ve askerlerin maaşlarının karşılanması ve ihtiyaç sahiplerine verilmek üzere para gönderildiği; Şam ve Mısır tarafından da personel gönderildiği belirtilerek, Vaç kalesinin alınmasından duyulan memnunluk ifade edilmektedir. Budin halkının durumunun iyi olmadığından, 1096 senesinde tahsil edilmek üzere vergiden muaf tutulması; Ordu hizmetlerinde görevli personelin kayıtlarını düzgün bir şekilde göndermesi ayrıca eski ordu defterdarı Mustafa Efendi'nin ve çavuşbaşı vekilinin hıyanet içinde bulunduklarından gereğinin yapılması istenmiştir.¹³⁵

SAFER 1096 / OCAK 1685

İbrahim Paşa'nın Kars ahvalinin durumu ile ilgili çalışma yapması; Bazı bölgedeki yöneticilerin tembellik içinde olduklarından, Gradişka'da bulunan Hüseyin Ağa gibi çalışkan kişilerin aksaklık görülen yerlerde istihdam edilmesi ve herkese lâıyk olduğu şekilde davranılması tembih edilmektedir. Vefat eden Kara Mehmed Paşa'nın yetimlerine gönderilen paradan bahsedilerek, bölgedeki diğer yetim öksüzlerin durumu ile ilgili çalışma yapması; Budin kalesinin tamiri konusu ele alınarak, Uyvar kalesinin ihtiyacı olan tahılın gönderildiğinden akibeti hakkında bilgi

¹³⁵ Metin, s.33-39.

istenmekle beraber, düşman kuvvetlerinin durumu ile ilgili yapılacak istihbari çalışmalardan haber verilmesi belirtilmektedir.

Yine aynı ay içinde; Sahil şeridinde bulunan bölgelere Venedikliler'in saldırısı olduğundan,Avlonya, İskenderiye, Hersek ve İlbasan sancaklarında bulunan büyük toprak sahiplerinin seferde görevlendirildiği; Budin kalesinin ihtiyacı olan tahıl ve mühimmatın Belgrad'dan gönderildiği ayrıca Uyvar kalesinin ihtiyaçlarına dikkat edilmesi ifade edilmiştir.¹³⁶

REBÎ'ÜLEVVEL 1096 / ŞUBAT-MART 1685

Anadolu'daki askeri birlikleri Macaristan seferine dahil etmek için Hüseyin Paşa'nın, Rumeli ve Silistre tarafında da kapıcıbaşı ağaların görevlendirildiği belirtilerek karşı gelenlere ceza verilmesi; Daha önce gönderilen askerlerin haricinde, hava şartlarının elverişli olmamasından dolayı parça parça asker sevkının devam ettiği; Gönderilen paranın yetersiz kalması durumunda oluşan sıkıntının izale edilmesi; Budin ve Uyvar kalelerinin ihtiyaçlarının giderilmesine önem verilmesi ve ordu defterdarı Mustafa Efendi'nin maiyetinde bulunan iki kişinin hıyanetlerinden dolayı cezalandırılması belirtilmektedir.

Yine aynı ay içinde, Serasker Paşa'nın orduda görevlendirilen çorbacı askeri sınıfının maiyetlerini karşılaması; Hazırlanan topçu ve askeri birliklerin bölgeye sevk edildiği ayrıca Bosna ve Arnavudluk tarafından asker tedarikine gidebileceği ifade edilmiş. Bunun yanında Uyvar muhafızı Hasan Paşa'nın mektubuna binaen, mühimmat ihtiyacının acele olarak karşılanması; Düşman kuvvetlerinin hareketliliğinden önce Budin kalesinin ihtiyaçlarını gidermeye gayret sarf etmesi belirtilerek, Şahin Ağa ile para gönderildiği belirtilmiştir. Duruma göre Tökeli İmre'nin yardım taleplerine karşılık verilmesi; İbrahim Paşa tarafından gönderilen Budin'deki serdengeçtilerin atama işlemlerini gösteren çizelgenin merkeze ulaştığı; Lehliler ile yapılan sulha ait müzakerelerden memnun kalındığı belirtilerek dikkatli olması ve barışın sağlanmasına gayret sarf etmesi istenmiştir. Budin kalesinin barut ihtiyacının belirlenerek, lâzım olan mühimmatın Belgrad'dan karşılanması; Geçit

¹³⁶ Metin, s.40-42.

yerlerini korumak ve tünel açmakla görevli personelin tedarik edilmeye çalışıldığı ve bunun için para gönderildiği ifade edilmiş. Maraş Beylerbeyi Ömer Paşa vefat ettiğinden yerine eski Kanije muhafızı Ahmed Paşa'nın getirilerek Ösek muhafazasına tayin olduğu; Budin kalesine gönderilen mühimmatın Erçin tarafında kaldığından dolayı, bahse konu mühimmatın bir an önce yerine ulaştırılması; Tököli İmre tarafından bildirilen, Eğri, Varat ve Uyvar sınır boylarında görevli personelin gayri müslim halkı rencide ettiğine dair bilgilerin ve Leh tarafından bildirdiği haberlerin araştırılması belirtilmiştir. Ayrıca merhûm İbrahim Paşa zamanında Füleke ve Hanut kalelerinden emaneten Eğri kalesine gönderilen topların yerinde kalmasının mı? Yoksa Budin, Belgrad veya civarda bulunan diğer kalelere gönderilmesinin uygun olacağı sorularak cevap beklendiği ifade edilmektedir.¹³⁷

REBÎ'ÜLÂHİR 1096 / MART 1685

İstolni-Belgrad'da eski Budin Valisi merhum İbrahim Paşa'nın kethüdası Mustafa Ağa'nın tayin olduğu ve selefi Hüseyin Paşa'nın bahse konu alandan ayrılmaması tembih edilmekle beraber, Ösek taraflarının muhafazasını sağlamlaştırmak amacıyla yapılması gereken işlerin düzenlenmesi ve masraflar için gönderilen paranın yerli yerinde sarf edilmesi tembih edilmektedir. Uyvar kalesine gönderilen hububatın Vaç kalesi yakınlarında Çolak Abdurrahman'ın ihmali yüzünden düşman tarafından talan edildiği belirtilerek, bahse konu şahsın cezalandırılması; Belgrad'dan Budin kalesine mühimmat ve hububat naklinin yapılması; Bosna tarafından asker tedarikine gidilmesi tembih edilerek bölgeye asker sevkiyatının devam etmekte olduğu bildirilmiştir.

Yine bu ay içinde, Serasker İbrahim Paşa'nın Macaristan'daki tüm birimleri teyakkuz halinde tutması ve gerekli tedbirleri alması; Başta Uyvar ve Budin kalesi olmak üzere tüm bölgenin ihtiyaçlarını karşılamaya azami gayret sarf etmesiyle beraber görevlerinde ihmali görülenlere cezai işlem yapması tembih edilmektedir. Ali ve Derviş Ağaların, Edirne'den Belgrad'a kadar askeri birlikleri sefere götürmekle görevlendirildikleri ve İbrahim Paşa'nın emrinde oldukları; Şam Valisi

¹³⁷ Metin, s.42-53.

İbrahim Paşa'nın da bölgeye intikal halinde olduğu belirtilerek muhasebe kaydı olmayan öncü birliklere başlama yaptırmaması tembih edilmektedir.¹³⁸

CEMÂZİYELEVVEL 1096 / NİSAN 1685

Uyvar kalesine tahıl ile birlikte gönderilen kişilerin düşmandan kaçmalarından dolayı gereken cezai işlemin niçin yapılmadığı sorularak, İbrahim Paşa'nın dikkati çekilmiş ve önlemlerine dikkat etmesi tembih edilerek, bahse konu mahallin hububat ihtiyacının karşılanması istenmiştir. Şehirköy kazasına bağlı köylerin durumu iyi olamadığı için asker talebinde ısrarcı olunmaması belirtilerek, asker ve mali yardım gönderildiği belirtilmiştir. Hersek ve Helven taraflarının durumunun iyi olmadığından dolayı bu bölgede görev almak isteyen Pojega sancağı muhafızı Vezir Osman Paşa'nın, durumu düzeltereği kanaati oluşursa görevlendirilmesi; İstanbul'a ulaşan Mısır ve Şam askerlerinin gönderilmek üzere olduğu ifade edilmiştir.

Yine bu ay içinde, Uyvar kalesine hububatın ulaştırılmasından sorumlu tutulan Temeşvar muhafızı Osman Paşazâde Ahmed Paşa Pojega sancağına, Temeşvar'a Eğri muhafızı Ahmed Paşa, Eğri'ye de Pojega sancağı muhafızı Osman Paşa'nın tayin olduğu belirtilerek, tahılın bir an önce Uyvar kalesine ulaştırılması istenmektedir. Köstendil, Dukakin ve Prizren sancakları beylerine, Bosna sınırında bulunan kaleleri muhafaza etmeleri; İskenderiye Beyi'nin bulunduğu mahalle beraber Bar ve Nova taraflarını koruması bildirilmekle birlikte, Budin kalesinin tamirinde ve ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda gayretli olunması tembih edilmiştir.¹³⁹

CEMÂZİYELÂHIR 1096 / MAYIS-HAZİRAN 1685

Macaristan'a Şam Valisi Vezir Mehmed Paşa yanında askeri olduğu halde sevk edildiği, Mısır askerlerinin de bölgeye kaydırıldığı belirtilmiştir. Erdel

¹³⁸ Metin, s.53-60.

¹³⁹ Metin, s.60-65.

Kralı'nın, Avusturya ve Leh kuvvetlerinin bölgesine zarar verdiklerini belirtmesi üzerine araştırma yapılarak gereğinin yerine getirilmesi; Estergon kalesi civarının korunmasına yönelik tedbirler alınması; Budin kalesinin tamiri için para gönderildiği ve kale muhafızı Abdurrahman Paşa'nın yanına bir paşanın tayin edilmesi istenmektedir.¹⁴⁰

RECEP 1096 / HAZİRAN 1685

Sin kalesinin tamiri hususunda gerekli önlemlerin alınması; Hava muhalefetinden dolayı bekletilen Mısır askerlerinin bölgeye kaydırıldığı; Yük hayvanı ihtiyacı için daha önce gönderilen develerin alıkonulması; Budin kalesinin tamiri için para ayrıca top gönderildiği; Mısır askerlerinin yoklamasının yapılması istenmekte ve İbrahim Paşa'nın hizmetlerinden duyulan memnurluk ifade edilmektedir. Ayrıca Uyvar kalesinin kuşatılma ihtimaline karşı teyakkuzda bulunularak, Estergon kalesinin alınmasına yönelik faaliyetlerde bulunulması; Kaniye muhafızı Vezir Mustafa Paşa'nın yeniçeri ağalığından kalan beytülmal akçesinin zimmetinde durduğu hatırlatılarak gönderilmesi belirtilmiş ve Kassâbbaşı vekilinin hıyanet içinde olduğundan görevini başkasının devraldığı bildirilmiştir.

Yine bu ay içinde, Tököli İmre ve Erdel tarafının durumu ile bilgilerin Abdurrahman Paşa'ya iletildiği; Avusturya'dan Budin kalesine gelen tüccarın vermiş olduğu bilgilerden Abdurrahman Paşa'nın duyarlı hale getirildiği; Bunun yanında sefer hazırlıklarının devam ettiği bildirilerek, Budin Valisi Abdurrahman Paşa'nın yanına Aydın sancağı mutasarrıfı Osman Paşa'nın tayin olduğu belirtilmiştir. Avusturya, Venedik ve Lehliler'le yapılan anlaşma metninin gizlice İbrahim Paşa'ya gönderildiği belirtilerek, serasker paşanın bölgede bulunan devlet görevlileri ile yapacağı istişarelere göre hareket etmesi tembih edilmektedir. Bunun yanında Erdel Kralı tarafından gönderilen, müttefik kuvvetlerin durumu ve Tököli İmre'nin müttefik kuvvetlere meyletmesine dair raporuna binaen, sulh yolunun benimsenmesi, savaş söz konusu olur ise, kendisine her türlü yardımın yapılacağı bildirilmiştir.¹⁴¹

ŞA'BAN 1096 / TEMMUZ 1685

¹⁴⁰ Metin, s.65-69.

¹⁴¹ Metin, s.69-79.

Bölgenin tahıl ihtiyacını karşılamak üzere Yusuf Ağa'nın gemilerle hareket halinde olduğundan, Belgrad Kadısı ve Edirne Bostancıbaşı'nın gerekli kolaylığı sağlaması; Sirem, Semendire ve Üsküp tarafında bulunan askerlerin Ösek köprüsünü korumak üzere gönderilmesi İbrahim Paşa'ya tembih edilerek, Estergon civarına ve Uyvar taraflarına düşman kuvvetlerinin geldiği ifade edilmiştir. Bunun yanında tembellik yaparak dedikodu eden paşaların, münasip görüldüğü üzere istihdam edilmesi tembih edilmiştir. Vişegrad kalesinin alınmasından duyulan memnurluk ifade edilerek, aynı başarının Uyvar kalesi kuşatılmasının kaldırılmasında da gösterilmesi belirtilmektedir.

Yine bu ay içinde, vefat eden Kastamonu mutasarrıfı yerine eski Sivas Beylerbeyi Hüseyin Paşa'nın tayin edildiği; Edirne Bostancıbaşı'sı Hüseyin Ağa'nın başarılı hizmetleri karşılığında kendisine Rumeli Beylerbeyliği payesinin verildiği; Ösek kalesinin muhafazası için asker gönderildiği belirtilmiştir.¹⁴²

RAMAZAN 1096 / AĞUSTOS 1685

Estergon kalesinin alınmasına yönelik çalışmaların başarı ile neticelenmesi temenni edilmiş; Uyvar kalesinin muhafaza edilmesi konusunda duyarlı olunması; Budin kalesinin tamirine harcanmak üzere para gönderildiği; Ayrıca Ösek tarafının istilaya uğramasından dolayı Vezir Mehmed Paşa'nın bölgeye sevk edildiği bildirilerek, Tököli İmre'nin yardım çağrılarına karşı, inisiyatifin İbrahim Paşa'da olduğu ve duruma göre hareket etmesi ifade edilmiştir.¹⁴³

ŞEVVAL 1096 / EYLÜL 1685

Budin, İstolni-Belgrad ve Varat taraflarına muhafazacı, yanan Novigrad kalesinin tamiri için personel ve mühimmat gönderildiği; İbrahim Paşa'nın Kalgay Sultanı beklememesi hatırlatılarak, mevcut eldeki personele göre hareket etmesi belirtilmiştir. Ayrıca Uyvar kalesinin elden çıkmasına duyulan üzüntü ifade edilmiş; Budin kalesinin muhafazasında dikkatli olunması ve bahse konu kaleye ve Belgrad'a gönderilen mühimmat çizelgesi İbrahim Paşa'ya gönderilmiş.

¹⁴² Metin, s.80-86.

¹⁴³ Metin, s.86-88.

Yine aynı ay içinde, Avusturya ile ne şekilde olursa olsun barış yapılması; Orta Macar Kral'ı İmre Tököli'nin savunmasından vazgeçilebileceği belirtilmiştir. Peşte tarafının tamiri yapılmakla beraber, Budin ve Kanije kalesinin tahıl ihtiyacının giderilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.¹⁴⁴

ZİLKA'DE 1096 / EKİM 1685

Önceden gönderilen Hatt-ı Hümayûn gereği, Tököli'nin savunmasından vazgeçilmesi; Estergon ve diğer bölgelerin selameti için uğraşılması; Bölgenin sorumlusu İbrahim Paşa'nın olduğu hatırlatılarak, yaptığı istihbari çalışmalar neticesinde hareket etmesi; Sulh yönünde müspet bir durum oluşursa, karşılıklı bilgi alışverişi yapılması belirtilerek, Siyavuş Paşa'nın Bosna tarafına tayin hususunda inisiyatifin İbrahim Paşa'da olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında atıl durumdaki askerlerin muhasebe kayıtlarından düşürüldüğü; Erdel Kralı'nın Avusturya ile barış görüşmeleri yapmasına izin verildiği belirtilmiştir.¹⁴⁵

ZİLHİCCE 1096 / KASIM 1685

Eğri, Segedin, Ösek ve diğer koruma altında bulunan yerlerin ihtiyaçlarının giderilmesi; Tököli'ye dikkat edilerek, kendisinden istifade edilmesi belirtilmiştir. Ayrıca Mısır, Bağdat ve Basra'dan asker sevkiyatının zaman alığından, Erzurum'da bulunan Vezir Hüseyin Paşa'ya Diyarbakır eyaleti tevcih edilerek beraberinde Kürdistan Beyleri olduğu halde sefere görevlendirildiği; Sivas, Aydın ve Kastamonu sancaklarının da seferde görevli oldukları ifade edilmiştir. İbrahim Paşa'nın gelişen olaylar karşısında sulh yönünde çalışmalar yapması belirtilerek, eski Temeşvar Valisi Ahmed Paşa'ya kaptanlık payesi verildiği için merkeze gönderilmesi tembih edilmiştir. Ayrıca Anadolu'da sefere görevlendirilip de bahane çıkaranlara fırsat vermemesi tembih edilerek, İbrahim Paşa sert bir dil ile ikaz edilmiştir.¹⁴⁶

MUHARREM 1097 / KASIM-ARALIK 1685

¹⁴⁴ Metin, s.88-95.

¹⁴⁵ Metin, s.95-98.

¹⁴⁶ Metin, s.98-101.

Macaristan'a seraskar olarak atanan Abdurrahman Paşa'nın, Budin'e tayin olan Vezir Ahmed Paşa gelince Belgrad'a giderek, selefi İbrahim Paşa'nın üzerindeki zimmeti alması bildirilmiş ve bir iki senedir meydana gelen sefer halinin üzüntü verici olduğu ifade edilmiştir. Abdurrahman Paşa'dan, Erdel Kralı'nın yanında Avusturya, Leh, Eflak, Boğdan ve Rus elçilerinin bulunduğu dair bilginin aslı olup olmadığını araştırması, doğru ise toplanma sebeplerini öğrenmesi istenmektedir. Bunun yanında Tököli İmre'nin kalacağı yeri kendisinin belirlemesi; Selefi İbrahim Paşa'nın yazdığı mektuplara binaen konuları araştırması ve lüzumu üzere hareket etmesi belirtilmiştir. Sonlok tarafındaki düşman istilasının izale edilmesi için asker tedarikine yönelik ayrıca para gönderildiği; Erdel Kralı'nın topraklarına geçerek tahıl, para ve kış geçirebilecekleri yer talebinde bulunan düşmanın bölgeden uzaklaştırılması; Ayıca kaptanlık payesi verilen Ahmed Paşa'nın acilen İstanbul'a gönderilmesi belirtilmiştir. Bunun yanında Sonlok tarafında düşmandan mühimmat elde edildiği ve Kotor limanına Venedik donanmasının gelmekte olduğu bildirilerek, oluşabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırması tembih edilmektedir.

Yine aynı ay içinde, selefi İbrahim Paşa'nın gönderdiği atama çizelgesinden haberdar olunmadığı için inceleme yapması belirtilmektedir. Sonlok ve Sarvaş taraflarının istiladan temizlenmesi için para gönderildiği; Erdel Kralı'nın yardım istemesi üzerine Süleyman Ağa'yı Erdel tarafına göndermesi ve Varat Valisi Mehmed Paşa'nın asker ve tahıl ihtiyacının karşılanması belirtilmiştir.¹⁴⁷

6. ESERİN KAYNAK DEĞERİ

Müellifin kaleminden çıkmış olan bu mektuplar muhabere esasına göre kaleme alındığından diğer eserler gibi başka kaynaklardan istifade yoluyla veya duydukları şeklinde değil, bizzat hadiselerin içinde olanların yazışmalarını ihtiva ettiğinden 1684 – 1685 Osmanlı Tarihi için orijinal kaynak kıymetindedir.

¹⁴⁷ Metin, s.101-116.

SONUÇ

XVII.yüzyılın son çeyreğinde meydana gelen II.Viyana seferi, sonuçları bakımından Osmanlı Devlet'i için yıpratıcı olmuştu. Özellikle bu sefer hitamında Avrupa'da geleceğe dönük bir ümit oluşmuştu. Osmanlı Devleti Balkan coğrafyasındaki belirleyici haklarından vazgeçmek durumunda kalmakla beraber artık Güney-Doğu Avrupa problemi ile karşı karşıya kalıyordu. Üzerinde çalıştığımız eser Osmanlı Devlet adamlarının bu problem karşısında geliştirdikleri refleksi anlamamıza olanak sağlamaktadır.

Viyana seferi öncesi Osmanlı Devleti ile barış ortamı oluşturmak isteyen Avrupa Devletleri gelişen konjonktüre bağlı olarak birlik kurabildikleri takdirde başarılı olabileceklerini anlamışlardı. Nitekim oluşturdıkları ittifak neticesinde, birçok cephede savaşmak durumunda kalan Osmanlı Devleti güç kaybetmeye başlamıştı.

BİBLİYOGRAFYA

Kaynak Eserler:

Defterdar Sarı Mehmet Paşa, **Zübde-i Vekayiât**, haz. Abdülkadir Özcan TTK, Ankara 2005.

Raşit Mehmet Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **Tarih-i Râşid ve Zeyli**, haz. Abdülkadir Özcan, Yunus Uğur, Baki Çadır, Ahmet Zeki İzgöer, I, İstanbul 2017.

Araştırma ve İncelemeler:

Afyoncu, Erhan, **Sorularla Osmanlı İmparatorluğu**, Yeditepe, İstanbul 2012.

Aktepe, M.Münir, Mustafa Paşa, Merzifonlu, Kara, **İA**, VIII, İstanbul 1979.

Bakırcı, Fahri, Avrupa Parlamentosu Üzerine, **Gazi Üniversitesi Dergisi**, XVII, sayı 1-2, Ankara 2013.

Baysun, M.Cavid, Belgrad, **İA**, II, İstanbul 1979.

Baysun, M.Cavid, Mehmed IV, **İA**, VII, İstanbul 1979.

Beşirli, Mehmet, **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana'ya İlerlemesi Sürecinde Avrupa Politikası**, Merzifon Vakfı, Ankara 2001.

Beydilli Kemal, Viyana, **DİA**, XL, İstanbul 2013.

Cezar, Mustafa, **Mufassal Osmanlı Tarihi**, TTK, IV, Ankara 2011.

Danişmend, İsmail Hami, **İzahlı Osmanlı Kronolojisi**, Türkiye, III, 1972.

David, Geza, “**The Penultimate of Beylerbeyi of Buda**”, *Studia in Honorem Professoris Verae Mutaşcreva*, ed. Evgeni Redushev-Zara Kostova-Valeri Stuyanov, Sofia 2001.

David, Geza, Budin, **DİA**, VI, İstanbul 1992.

Emecen, Feridun, **Osmanlı Tarihi Medeniyeti Tarihi**, İrcica, I, İstanbul 2013.

Finkel, Caroline, **Rüyadan İmparatorluğa Osmanlı**, Timaş, çev. Zülal Kılıç, İstanbul 2012.

Gökbilgin, M.Tayyib, Köprülüler, **İA**, VI, İstanbul 1977.

Hammer, **Büyük Osmanlı Tarihi**, Üçdal Hikmet Neşriyat, çev. Mehmet Ata, VI, İstanbul tarihsiz.

İnalcık, Halil, **Devlet-i Aliyye**, İş Bankası, III, İstanbul 2005.

Jorga, Nicolae, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe, çev. Nilüfer Epçeli, IV, İstanbul 2009.

Kantemir, Dimitri, **Osmanlı İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküş Tarihi**, Kültür Bakanlığı, çev. Özdemir Çobanoğlu, III, Ankara 1980.

Kolçak, Özgür, **XVII. Yüzyıl Askeri Gelişimi ve Osmanlılar: 1660-64 Osmanlı-Avusturya Savaşları**, İstanbul Üniversitesi 2012.

Matuz, Josef, “**Wesir Abdurrahman Abdi Pascha, Der Letzte Ofner Beglerbeg**” (Versuch Einer Vita), Acta Historica Academiae Scientiarum Hungaricae, 33(2-4), Budapet 1987.

Özcan, Abdülkadir, Abdurrahman Abdi Paşa, **DİA**, I, Ankara 1988.

Özcan, Abdülkadir, Çehrin Seferi, **DİA**, VIII, İstanbul 1993.

Özcan, Abdülkadir, İbrahim Paşa, Melek, **DİA**, XXI, Ankara 2000.

Özcan, Abdülkadir, Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa, **DİA**, XXVI, Ankara 2002.

Özcan, Abdülkadir, Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdi Paşa, **Fsm İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, İstanbul 2015

Özcan, Abdülkadir, Melek İbrahim Paşa, **Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1998.

Özcan, Abdülkadir, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, **DİA**, XXIX, Ankara 2004.

Palmer, Alan, **Osmanlı İmparatorluğunun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi**, Alfa, çev. Belkıs Çorakçı Dişbudak, İstanbul 2014.

Shaw, Stanford J., **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, E, çev. Mehmet Harmancı, I, İstanbul 2008.

Sofuoğlu, Ebubekir, **1650-1700 Tarihleri Arasında Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu**, Merzifon Vakfı, Ankara 2001.

Süreyya, Mehmed, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt, haz. Nuri Akbayar, IV, İstanbul 1996.

Süreyya, Mehmed, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt, haz. Nuri Akbayar, III, İstanbul 1996.

Turan, Mustafa, II. Viyana Muhâsarası: Osmanlı Devleti'nde Siyasi, İdari ve Askeri Çözülme, **OTAM**, sayı:9, Ankara 1998.

Türkal, Nazire Karaçay, **Silahdar Fındıklı Mehmet Ağa Zeyl-i Fezleke**, Marmara Üniversitesi 2012.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, **Osmanlı Tarihi**, TTK, III, I.Bölüm, Ankara 2009.

Ünal, Mehmet Ali, **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Paradigma, İstanbul 2011.

Üstün, Cevat, 1683 Viyana Seferi, **TTK**, Ankara 1941.

Varga, Janos, **Kara Mustafa Paşa ve Orta Macaristan**, Merzifon Vakfı, Ankara 2001.

Yılmaz Fehmi, **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Gökkubbe, İstanbul 2013.

Zinkeisen, Johann Wilhelm, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe, çev. Nilüfer Epçeli, V, İstanbul 2011.

METİN

(1/a)¹⁷⁴

233/32944 Topkapı Sarayı Tahrîr Komisyonu

**(1/b) İnşâallahü Te‘âlâ Evvel- bahâra Karîb Ser‘asker Paşa’ya
Yazılacak Mevâddır**

Arnavud âsileri ve Karacadağ keferesi Venedik melâ‘îni ile yekdil olup Hersek ve Nova ve Bar kal‘aları etrâfın gâret ü hasâret idüp ve İspanya ve Papa donanmaları geldikde Bar kal‘asın muhâsara itmek niyyet-i fâsideleri olduğu i‘lâm olunmağla, vakt-i hareket-i sefere dek kal‘a-i mezbûreyi ve ol havâlîde muhâfazası lâzım mahalleri keyd-i a‘dâdan muhâfaza eylemeleriyçünber-vech-i arpalık Köstendil sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa’ya ve Dukakin ve İskenderiye sancakları beylerine emr-i şerîfle mektûb tahrîr olmuştur. 27 Rebî‘ülâhir sene 97.¹⁴⁸

(2/a)Münşe’ât-ı Mekâtîb Nesih 29

**(2/b) Ser‘asker Vezîr İbrâhîm Paşa Hazretlerine Mektûbdur. Bektaş
Ağa ile İrsâl Olunmuştur. 4 Muharrem sene 96.**

Cenâb-ı sa‘âtlerinin kemâl-i rüşd ü sedâd ve tedbîr-i isâbet-pezîr-i savâb-ittihâdlarına şevketlü ve kudretlü ve kerâmetlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh eyyedehullâhu ve kavvâhu hazretlerinin i‘timâd-ı mülûkâneleri olmağla, size Haleb eyâlet[i]hsân ve Engürüs tarafına me‘mûr olan vüzarâ-yı izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve sâ‘ir bi’l-cümle asâkir-i İslâm üzerine sizi serdâr ve ser‘asker nasb ve leşker-keş ve adû-keşlik umûrun ve cümle ol tarafın umûr-ı cumhûrun re’y-i

¹⁴⁸ Sehven “1097” yazılmış, ancak doğrusu 1096 olmalı.

rezîn-i isâbet-rehînimize havâle ve gerden-i himmetin tahmîl ve fermân buyurup ol bâbda mahz-ı inâyât-ı aliyye-i husrevânîlerinden hatt-ı hümayûn-ı inâyet makrûn-ı cihânbanî ısdâr ve hila'-ı fâhire-i mülûkânelerinden semmûr-ı fâbızu's sürûra kaplu bir sevb hil'at-ı mûrisü'l-behîmet-i sultânî ve bir kabza şemşîr-i adû-tedmîr-i sâhib-kırânî irsâl buyurmalarıyla, mektûb-ı muhlisle keşîde-i silk-i tahrîr ve irsâl-i huzûr-ı sa'âdet-masîr kılındı. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde kemâl-i ta'zîm ü iclâl ile hatt-ı hümayûn-ı safâ-makrûnu istikbâle isti'câl ve hil'at-i fâhireyi iktisâ ve şemşîr-i zafer-peykeri miyân-ı bend-i gayret ve beyne a'dâ'izhâr-ı sürûr ü mübâhâtdan sonra bi-lutfillâhi te'âlâ te'yîde mazmûn-ı hatt-ı hümayûn-ı itâ'at makrûn mucibince amel ü vefk-ı dilhâh mülûkâne üzere hıdemat-ı pesendîde vücûda getürmeğe şedd-i nitâk-ı hamîyyet buyurasız. Sizden her vechile devlet ü dine ve ibâd-ı mü'minîne sezâ vü ahrâ a'mâl ü ef'âl cümlemizin me'mûl ü melhûzudur. Heman Cenâb-ı Hakk tevfiğ ü te'yîdden karîn-i hâl eyleye. Ol havâlide olan serhadd-i İslâmiyye'nin sedd-i sedîdi olan kılâ'ü bıkâ'ın muhâfazası ve her kal'anın, husûsan Ösek'in yerlü neferâtın mevcûd idüp mîr-i mîrân ve mîrliv[â] ve sâyir askerî tâyifesinden dahi münâsib gördüğünüz üzere iktizâsına göre muhâfazacı ta'yîn ve me'mûr idüp ve her kal'anın mühimmât-ı cebehânelerin ve zehâyirin gereği gibi tekmîl itdürüp **(3/a)**ve her kal'anın mühimmât-ı cebehânelerin ve zehâyirin gereği gibi tekmîl itdirüp, inşâallâhü'r-Rahmân keyd ü mazarrat-ı a'dâdan her vechile masûnû's-sâha olmalarına kemâl-i ikdâm ü ihtimâm buyurmanız bâbında sâdır olan fermân-ı âlişân dahi gönderilmiştir. Mûcibiyle amel buyurup ve ol tarafa me'mûr olan paşalara taraf-ı şerîfinizden evâmîr-i aliyye irsâl ve her birine mükemmel kapularıyla inşâallâhü te'âlâ evvel-bahârda sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûna hâzır u müheyyâ olmaların ve sâyir münâsib gördüğünüz üzere tenbîh ü te'kîdi lâzım gelen umûru gereği gibi tenbîh ve her birin hâzır ü âmâde itdiresiz. Ve benim birâderim, paşaların ve sâ'ir asâkir-i mansûrenin ahvâlleri ma'lûmdur ki, beher-hâl kemâl-i mertebe zarûretleri olduğunda şübhe yokdur. Ve her birine dilhâhları üzere takvîyet virilmeğe de imkân olmadığı ma'lûm-ı şerîfinizdir. Lâkin birbirine nisbet ile ihtiyâcı kemâlde olup bir mikdâr karz akçe virilmekle ve imdâd ü takvîyet virilmesi münâsib gördüğünüz paşaları ve Anadolu'nun zu'amâ ve erbâb-ı tîmârına dahi alaybeyileri ma'rifetiyle birbirlerinin kefâletleriyle her birine ne mikdâr karz akçe ile takvîyet

virilmesi ma'kûl görilür ise müfredâtı üzere defter idüp gönderesiz ki, inşâallâhü te'âlâ her birine tahrîr buyurduğunuz üzere taraf-ı mîrîden ber-vech-i karz takviyet için akçe virilüp ve serî'an size gönderilüp tevzî' idersiz.

Ve inşâallâh hâlâ Budun eyâlet[i] ihsân olunan Vezîr-i Mükerrerrem Abdurrahman Paşa muhlisleri Budun kal'asına dâhil oluncaya dek siz Budun kal'ası dâhilinde ikâmet buyurup inşâallâhü te'âlâ geldikte cümlelerin re'y-i savâb-dîdi üzere siz nerede kışlamak ma'kûl ü münâsib ise ol mahalde kışlayasız ve umûr-ı mühimme-i Devlet-i Aliyye'nin biri dahi Budun kal'asının kemâl-i metânet ü istihkâm üzere ta'mîri ahvâlidir. Ol dahi vâbeste-i zimmet-i himmetleridir. Hâsıl-ı kelâm budur ki, "Ürsile hakîmen ve lâ tûsîhi" mazmûnu üzere her husûsu ferdin ferdin tahrîr ve tavsiyeye hâcet yoktur. Ol tarafın cümle-i umûru size tefvîz olunmuştur. İnşâallâhü te'âlâ lutf-ı Hakk'la her şeyde kemâl-i taharrî ve üslûb-ı mergûb-ı hâkîmâne ile vaktiyle hareket buyurasız. **(3/b)** Bu tarafda muhtâcun ileyh olan mevâd taraf-ı şerîfinizden i'lâma menûtdur. Heman haberiniz vürûd bulduğu sâ'at matlûbunuz her ne ise gerek hazîne ve gerek zahîre ve gerek seg ve cebehâne ve gerek levâzım-ı sâyiredir, i'lâmınız üzere inşâallâhü te'âlâ hiçbir şeyde ser-i mû dirîg sûretleri gösterilmeyüp serî'an ve âcilen irsâl ü îsâlinde fevka-mâ-yütasavverehu'l-evhâm takayyüd ü ihtimâm olunur. Ve Uyvâr kal'asında olan ümmet-i Muhammed'in zahîre ve mevâcibi husûsunda olan zarûretleri bir şey'e benzer değildir. Beher-hâl anların zahîre ve mevâcibleri îsâli her neminvâl üzere münâsib ve mümkün ise cidd-i sa'yleri mebzûl buyurıla. Ve inşâallâhü te'âlâ Budun Vâlisi Vezîr-i Mükerrerrem Abdurrahman Paşa muhlisleriyle görüşdüğünüzde Budun kal'asının gerek handeki ve gerek şaranposu ve gerek sâ'ir ta'mîrinin metânet ü istihkâmıdır, bir vechile şöyle gerek idi, böyle gerek idi diyecek hâl olmamak üzere inşâallâhü te'âlâ karîn-i hüsn-i hitâm olmasın. Kendinin bi'l muvâcehe vezîr-i müşârun-ileyhe tenbîh buyurup ve bolay ki vezîr-i müşârun-ileyhe gelüp dâhil olmadıkça siz kat'an yerinizden hareket itmeyesiz. Vezîr-i müşârun-ileyhe bu tarafa dahi bu husûslar tenbîh olunur. Lâkin siz dahi bi'l muvâcehe lisânen her şey'i kemâl-i mertebe tafsîli üzere tavsiye ve sipâriş buyurasız. Ve anlar gelince dek siz imkânı mertebe eğer handekidir ve eğer şaranpoyudur, ta'mîri ve tedârük-i bahâyı takayyüd ü ihtimâm buyurasız.

Ve Arnâvud âsileri Karacadağ keferesi Venedik melâ'îni ile yekdil olup Hersek ve Nova ve Bar kal'aları etrâfin gâret ü hasâret idüp İspanya ve Papa donanmaları geldikte Bar kal'asın muhâsara itmek niyyet-i fâsideleri olduğu i'lâm olunmağla, vakt-i hareket-i sefere dek kal'a-i mezbûreyi ve ol havâlîde muhâfazası lâzım olan mahalleri muhâfaza itmek için ber-vech-i arpalık Köstendil sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa ve Dukakin ve İskenderiye beyleri ta'yîn olunmuşlar idi. Fi'l-hakîka eşkıyâ-yı mezbûre azîm fesâd itmişler idi. Elviye-i mezkûreye mutasarrıf olanlar ise cenâb-ı şerîfleriyle yazın sefere me'mûr olmalıdır, lâkin ol tarafın boş kalması da münâsib-i hâl değildir. İskenderiye beyi yazın da ol tarafın ahvâliyle me'mûren **(4/a)** kalsa andan gayrının dahi kalmağa muktezî hâlin ve imkânı vâr mıdır?Haberleşüp ol tarafında iktizâsına göre takayyüd ve ahvâllerine nizâm virmeğe dikkat ve keyfiyyet-i ahvâllerin tavsîli üzere i'lâm eylesin.

Bu Dahi Vezîr-i Müşârun-İleyhe Kâ'imedir

Benim sa'âdetlü birâder-i âlî-kadrim, selefiniz ser'asker-i sâbık Mustafa Paşa bu ana dek tarafımıza her ne yazmış ise aslâ birisi vücûda gelmedi. Fi'l-hakîka bir mütelâşî âdem imiş.Bu ana dek ne itdüğün ne kendüsü bildi ve ne bu kadar harc ü sarf olunan hazâyin ve telef olan nüfûs ve çekilen meşâk mukâbelesinde ser-i mû bir hıdmet zuhûra gelmedi. Herkes kendi murâdı olan yerde gezüp beyne'l-havf ve'r-recâ olmadıktan sonra bir ferd ise yaramaz.Beher-hâl hıdmetde olanların hıdmeti mukâbelesinde in'am ü ikrâm ve tekâsülü olanda hâline göre tertîb-i cezâ ile sâyirin tahvîf ü tehdîd eylemek ser'asker olan vüzerâ-yı izâmın hıdmet-i lâzimesi ve iktizâ-yı makâmlarıdır. Selefinizin bu makûle şeylerde alâkası olmamağla âkıbeti böyle zahmet ve ...¹⁴⁹mü'eddî oldu. Benim sa'âdetlü birâderim, bir işdir cümlemiz içinde bulunduk.Heman bunun ilâcı Cenâb-ı Hakk'a tevekkül birle hâb ü râhatı kendümüze harâm ve hıdmet-i lâzımımızda dâmen-der-miyân idüp, hıdmetde bulunanda istihkânına göre in'am ü ikrâm ve ihmâl ü tekâsül emrinde tertîb-i cezâ itmekdir. Heman Cenâb-ı Hakk mu'în ü zahîrimiz, a'mâl-i şâyesteye muvaffak eyleye.

Bu Dahi Ser'asker'e Mektûbdur

¹⁴⁹ Bu alanda esere boşluk var.

Selefiniz Ser'asker-i sâbık Vezîr-i Mükerrerrem Mustafa Paşa tarafından mektûb gelüp, muhâfaza tarîkı ile asâkir-i İslâm ta'yîn olunan kışla defterin ve Budun kal'ası ta'mîri için Bosna ve Temeşvâr ve Eğre eyâletlerinden fermân olunan neccâr ve taşçı ve kirecci ve cerahor ve araba ve kazık havâle olunan kazâlar defterin göndermiş. Hâlâ ihtiyâten ol iki defterin birer sûreti taraf-ı şerîflerine gönderilmiştir. Lâkin benim izzetlü birâderim, ol mühimmât defterinin şerhinde üçer aylık zahîrelerin vilâyetlü virüp ve çıkdıkları günden onar pâre ücretleri **(4/b)** Siyavuş Ağa tarafından virilmek üzere tahrîr eylemiş. Tüccâr ve amelî tâ'ifesinin de'b-i kadîm ve her yerde cârî olan âdet-i müstemirreleri üzere ücretleri mübâşir-i merkûm yedinden virildikten sonra re'âyâ fukarâsından üç aylık zahîre virilmek lüzûmu nedir? Bu makûle zulm ü hayfa şevketlü ve kudretlü ve kerâmetlü pâdişâhımızın kat'â rızâ-yı hümayûnları yokdur. Ol zahîre dâhiyesin re'âyâ fukarâsı üzerinden def' idüp ancak herkes müstehk oldukları ücretlerin mübâşir-i merkûm yedinden bi't-temâm alup, ne re'âyâya ve ne amelî tâ'ifesine bir de mikdâr zerre gadr ü hayf olmamak üzere takayyüd buyurursuz. Ve ol defterde İstanbul tarafından gidecek beş nefer kal'a ve sâyir kirecci ve neccâr ve ırgatlar dahi bir gün mukaddem Budun'a varup hıdmet-i ta'mîrde istihdâm olmak üzere ta'yîn olunmuşdur, inşâallâhü te'âlâ karîben varırlar. Lutf-ı Hakk ile kemâl-i istihkâm ve metânet üzere ta'mîrine vaktiyle mübâşerete tenbîh ü te'kid buyurursuz.

Ve kışla defterinde dahi Bosna Beylerbeyisi Mustafa Paşa çirniğin kışlamak üzere tahrîr eylemiş. Paşa-yı mezbûr varup vakt-i hareket-i sefere dek Uskok keferesinin ahvâline nizâm virmesi münâsib görülmekle emr-i şerîfî size gönderilmiştir. Taraf-ı şerîfinizden gönderüp ol minvâl üzere ol tarafın nizâmı husûle gelmesin tenbîh buyurursuz. Ve anın yerine çirniğin iktizâ ider ise münâsib gördüğünüz kim ise ta'yîn idesiz. Hâlâ ol tarafda olan Şam ve Mısır kulları edâ-yı hıdmet idüp anların yerlerine tekrâr müceddeden kul ihrâcıyçün âdem gitmekle bunda izin virilmek bâbında sâdır olan iki kıt'a emr-i şerîf-i âlî-şân gönderilmiştir, vusûllerinde mûcibleri üzere amel buyurursuz. Ve bu ana dek bu taraftan gönderilen serdengeçdilerin ve nice serdengeçdilerin mevcûdların yoklayup müddeti tamâm olmuşlarının ru'ûs-ı hümayûnların alup gönderesiz ki, ibtidâ tezkireleri virile. Lâkin bu husûsda gâyet mertebe im'ân-ı nazar ve dikkat lâzım idüğü ma'lûm-ı

sa‘âdetinizdir ki, bu aralıkda kuyûdlarının ve nâ-mevcûdlarının ru‘ûsları gayrılar yedinden zuhûr ve mevcûd silkinde bulunmaya ve tevîk-i Bârî ve hüsn-i teveccüh ve i‘mâl-i fikr-i sâ‘ibleriyle Vaç kal‘ası dâhil-i havza-i İslâmiyân olduğu haberi **(5/a)** dahi resîde-i gûş-i muhlisî oldu. Cenâb-ı Hakk her hâlde te‘yîd ü nusretin karîn-i hâl idüp hem-vâre bu makûle hıdemât-ı şâyesteye muvaffak olasız. Ve benim izzetlü birâderim, Budun ve Uyvar kal‘alarına ve sâyirine îsâli lâzım gelen zehâyir ve cebehânenin bir gün bir sâ‘at evvel varup lutf-ı Hakk’la sâlimen vaktiyle vusûlü ne mertebe ehemm ü elzem idüğü ma‘lûm-ı şerîfinizdir. Bu taraftan takayyüdde ser-i mû müsâhele olunmaz, lâkin siz dahi her-bâr isti‘câllerinde iktizâsı üzere tenbîh ü te‘kîdlerinde boş komayup dikkat-i tâmm eyleyesiz.

Benim birâderim, sefeiniz ser‘asker-i sâbık Mustafa Paşa tebdîlliği hasebiyle zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârın ekseri ze‘âmeti ve tîmârların ba‘zılarına hisse idüp tezkire virmiş.Ol hisse olan ile de bir âdem ta‘ayyüş ve hîn-i iktizâda mevcûd bulunmağla teksîr-i asker olur, yohsa böyle anın bunun ze‘âmet ve tîmârına hisse olduktan sonra taklîl-i askerden gayrı bir şey’i muntic olmamağla her vechile nâ-ma‘kûldür. İmdi bu husûsa cenâb-ı sa‘âdetleri takayyüd ve im‘ân-ı nazar birle tevîr-i askere takayyüd buyurup bu makûle hisseye ruhsat ü cevâz göstermeyesiz. Fî 9 Muharrem sene 96.

Ser‘asker Paşa’ya Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfleri vusûl bulup mefhûmu ma‘lûm-ı muhlisî oldu.Kapucular kethüdâmız bendelerine lisânen sipâriş ve ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere Budun kal‘asının yerlü kullarının mevâcibleri aklâmı tedâhül olup ulûfeleri alınmakda usret çekilmeleriyle hâlleri dîger-gûn olmağla, tedâhülleri ref‘iyyün altmış kîse ve mezbûrların bin neferi ile olup hîn-i iktizâda hâzır u âmâde bulunmalarıyçün ve anların mürde vü zâyî‘ olmamak üzere kırk kîse ki, cem‘an yüz kîse akçe sipârişiniz üzere irsâl ve olbâbda sâdır olan fermân-ı âlî-şân dahi gönderilmiştir. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere tevzi‘ ve tedâhüllerin ref‘ ve bin neferi atlandırup lutf-ı Hakk ile bir hoş gereği gibi nizâm virmeğ[e] ihtimâm buyurasız. Ve bundan mâ‘adâ Anadolu’nun zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârın gâyet za‘af-ı hâlleri istimâ‘ olunmağla, ikiyüz kîse akçe dahi gönderilmiştir. İnşâallâhü te‘âlâ **(5/b)** vusûlünde im‘ân-ı nazar buyurursuz. Eğer zu‘amâ ve erbâb-ı

tîmâra ve eğer Anadolu'da mansıba mutasarrıf olup hâlleri dîger-gûn olan ümerâ ve paşalara iktizâ ider ise, ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere herkesin küfelâsı ile hâllerine göre alâ-tarîkı'l-karz birer mikdâr akçe virüp ve yedlerinden ma'mûlün-bih temessük ve hüccet alup gönderesiz ki, inşâallâhü te'âlâ vaktinde yine kendülerinden tahsîl olunur. Eğer iktizâ itmez ise mîrînin dahi hâli ma'lûmdur. Zikr-olunan iki yüz kîseyi bir emîn yerde hıfz itdirüp tarafımıza i'lâm buyurasız.

Benim izzetlü birâderim, Devlet-i Aliyye'nin şimdi her tarafında gâilesi olduğu ma'lûm-ı sa'âdetinizdir. Ve'l-hamdü'lîllâhi te'âlâ siz ol taraflarda serdâr ve ser'askersiz, ol tarafların cemî'-i umûru ne keyfiyetdedir ve ne gûne tedârük ve hareket iktizâ ve her ne lâzım olur ise müfredâtıyla tafsîli üzere sizden bize olunmağa muhtâcdır. İnşâallâhü te'âlâ fî-mâ-ba'd her şeyde iktizâsına göre hareket ve lâzım olan her ne ise bir hoş mufassalan yazup i'lâm buyurasız ki, i'lâmınız üzere iktizâsına göre takayyüd olunur.

Bu Dahi Kenâr-ı Mektûba Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, bundan akdem Budun üç bin nefer yerlü yeniçerisi tahrîr eylemek üzere sâbıkâ Bosna defterdârı olan Muslu Efendi'ye fermân olunmuş idi. Şimdiye dek nemikdârı yazılıp hâzır olmuş ise merkûm Muslu Efendi bi-nefsihî kendüsü götürüp tarafınıza teslîm eylemek fermân buyurulmağla, her nemikdâr götürür ise kifâyet ider mi, yohsa dahi yazdırılır mı? Her nice iktizâ ider ise ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere amel idesiz. Ve Budun kal'asına üç yüz nefer cebeci ve yüz nefer topçu irsâli ehemm olduğu i'lâm olunmağla, kışlakda olan neferâtlarından olmikdâr nefer cebeci ve topcuyu ifrâz ve Budun kal'asına idhâl itdirmeniz bâbında sâdır olan fermân-ı âlî-şân dahi gönderilmiştir, mûcibiyle amel buyurursuz. Ve sâbıkâ Ordu defterdârı olan Mustafa Efendi'nin hıyânet ü mel'anetine nihâyet olmamakla, inşâallâh ol tarafda kendünüz bi-nefsihî takayyüd ve bir hoş muhâsebesin görüp lâzım geleni icrâ idesiz. Eğer ol tarafda icrâsı mümkün olmaz ise, hesâbın gördükden sonra defterleriyle **(6/a)** kendüsün bu tarafa ihzâr itdiresiz. Ve hâlâ ol tarafda olan çavuşbaşı vekîlinin ba'zı hıyâneti istimâ olunmağla anı çıkarup yerine ma'kûl gördüğünüz bir âdemi istihdâm buyurasız. Budun sancağı

re‘âyâsının hâlleri dîger-gûn olmağla bin doksan altı senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûlleri afv olunup emr-i şerîfî gönderilmiştir. 28 Muharrem sene 96.

Budun kal‘asının yerlû kullarının tedâhülû ref‘i ahvâli ve bin neferi atlu olmak husûsu ve kışlakdan ifrâz olunacak cebeci ve topcu mâddesi Budun muhâfızı Abdurrahman Paşa’ya dahi yazılmışdır. Fi’t-târihi’l- mezbûr.

Ser‘asker Paşa Hazretlerine Mektûb ki, Haydar Efendi ile Gitmiştir

Bundan akdem bizim Kapucılar Kethüdâsı Ömer Bey bendeleriyle irsâl buyurulan kâ‘imenizdeKars ahvâlin istifsâr ve hîn-i iktizâda ne gûne cevâb virileceğın isti‘lâm buyurmuşsuz. Ol serhadd-i mansûrede umûr-dîde ve kâr-âzmûde bî-garaz ehl-i vukûf ile vaktinde müşâvere ve her tarafı fıkır ü mülâhaza birle cümle ve cenâb-ı sa‘âdetlerinin re’y ü savâb-dîdinenin üzerinde karâr ve dîn ü devlete ve umûmen ibâdüllâha nâfi‘ ve hayırlusu nice ise münâsıp gördüğünüz üzere amel olunup, nizâm ü intizâm virilmesi yine taraf-ı karînü’s- şereflerine havâle olmağla, ol-bâbda sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûn-ı şehriyârî firistâde-i izz-i huzûrları kılındı. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde bu husûsda sıkılmayup ber-mûceb-i hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn dîn ü devlete ve ibâdullâha nâfi‘ ve hayırlusu her nice ise vaktinde ba‘de’listişâr re’y ü savâb gördüğünüz üzere amel buyursuz. Fî 5 Safer sene 96.

Bu Dahi Ser‘asker Paşa’ya

Budur ki, İlbasan sancağına mutasarrıf olup Helvez’de olan Hasan Bey ol tarafda olan mîr-imîrân ve ümerâdan ba‘zıları me’mûr oldukları hıdemât-ı aliyyede tehâvün ü tekâsül üzere oldukları ve Gradişka’da sâkin Hüseyin Ağa bir cerî ve mukdim ve kâr-güzâr **(6/b)** olup hatta Gradişka tarafından iktizâ iden ba‘z-ı umûr ve hıdemâtı itmâm ve tekmîli sa’y ü ikdâmı olduğu istimâ‘ olunmağla, mektûb-ı muhlisî tahrîr olmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde ol makûle işe yaramayan mîr-imîrân ve ümerâdan kim var ise merkûm Hüseyin Ağa gibi yarar ve hıdmet-güzâr mahall ü müsta‘id gördüğünüz âdemlere yerlerin tertîb ve serî‘an tarafımıza i‘lâm buyurasız. Ol tarafların nizâm-ı hâllerinde ve herkesin müstehık olduğuna göre ikrâm ve

te'dîbleri ve iktizâ itdüğü vech üzere istihdâmları re'y-i rezînin havâle olunmağla, taraf-ı şerîfinizden i'lâma menûtdur. 9 Safer sene 96.

Mektûb-ı Dîgerdir

Mektûb-ı şerîfiniz vâsıl olup mefhûmu ma'lûm-ı muhlisî oldu. Müteveffâ Kara Mehmed Paşa'nın yetîmine ihsân olunan otuz kîse akçe, yollar mahûf olmağla ol tarafda Siyavuş Ağa'ya teslim ve yedinden alduğunuz temessük izzetlü Defterdar Paşa muhlislerine gönderildüğü i'lâm buyurmuşsuz, ma'kûl olmuş. Bu tarafda eytâmı ile hesâblaşılması için tenbîh olunmuşdur. Ve tedârük olunan askerden piyâde asker irsâlini münâsib görmeniz ile cebeci ve topcu ve yeniçeri evvel-be-evvel gönderilmek üzeredir. İnşâallâhü te'âlâ peyderpey vardıklarında münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz.

Ve Budun kal'asının ta'mîri husûsunda handeki tathîr ve şaranpo çekilmek ve münhedim olan yerleri ta'mîrinde sarf-ı makdûr olunur. Lâkin çâr dîvârı ahvâlinde vakt-i âhara muhtâc bir ma'nâdır deyü i'lâm buyurmuşsuz. Ta'mîrden murâd kal'aya kemâl-i metânet ve istihkâm virmehtir. İnşâallâhü te'âlâ kemâ-yenbagî handekleri tathîr ve şaranpoları çekilüp ve münhedim olan yerlerine istihkâm-ı tâm virdikden sonra dîvârları husûsuna dahi i'lâmınız üzere vaktiyle himmet idersiz.

Ve Uyvar kal'asına mevâcib ile bir mikdâr hıdmet vâsıl olduğı i'lâm buyurmuşsuz. Bundan evvel i'lâm olduğı üzere kal'a-i mezbûreye bir senelik zahîreyi buzlar çözülmeyden evvel her ne tarîk ve ne keyfiyyet ile olur ise inşâallâhü te'âlâ îsâl ve teslim itdirüp bu husûsda ferâğ-ı hâtır hâsıl olacak haberinize müterakkıbayız. Ve Adana Beylerbeyisi Ahmed Paşa bendeleri (7/a) ahvâli i'lâm buyurulmuş. Me'mûr olduğı hıdmetde bir hoş hâhiş-i derûn ile remy ü gûşun eylesün. İnşâallâhü te'âlâ bir şey düşdükde kayırılır. Ve düşmen-i dînin nev rûyînlerin olduğı yazmışsınız. Cenâb-ı Hakk her hâlde ehl-i İslâm'a mû'in ü nâsir olup, melâ'in-i hâsirînin fikr-i fâsidlerin kâsid ve mekr ü keydlerin kendü başlarına âyid eyleye. Yine de mu'temedü'l-kavl câsûslarınızı peyderpey irsâl ve hâl-i husrân mâl-i düşmenden istihbâr ve bu tarafa tahrîr ü iş'âr buyurmaktan hâlî olmayasınız. Fî 25 Safer 96.

Bu Dahi Kenâr-ı Mektûba Yazılmışdır

Benim sa'âdetlü karındâşım, leb-i deryâda olan Memâlik-i Mahrûse'ye Venedik keferesinin istîlâsı olmağla, Avlonya ve İskenderiye ve Hersek ve İlbasan sancaklarının zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı yine Engürüs seferine me'mûr olup, zikrolunan elviyeye mutasarrıf olan paşa ve beyler ancak kendi kapularıyla her biri taht-ı hükûmetinde vâki' kılâ' ve palanka ve sâ'ir muhâfazası lâzım mahalleri muhâfazaya me'mûr olmuşlar. Siz dahi taraf-ı şerîfinizden evâmîr-i şerîfe gönderüp, minvâl-i meşrûh üzere her birine tenbîh ü te'kîd eyleyesiz.

Ve Budun kal'asının müstevfâ zahîre ve cebehânesi vaktiyle kal'a-i mezbûreye vâsıl olmak ne mertebe umûr-ı mu'azzama-i Devlet-i Aliyye idüğü ma'lûm-ı şerîfinizdir. Belgrad'da vâfir cebehâne vâdır ve hayli zahîre de Belgrad'dan yollanmışdır. İktizâsına göre anları bir gün ve bir sâ'at evvel Budun'a nakl ü îsâle ihtimâm buyurursuz. Ol mikdâr zahîre ve cebehâne kifâyet itmedüğü sûretde ol tarafda akçe ile araba tarîkiyle olur ise vakit geçmezden evvel bi-eyyi-hâlin irişdiresiz ve akçe için aslâ hâtırda olmayasız. İnşâallâhü te'âlâ karîben ol tarafın masârif-i mühimmesi için akçe gönderilür. Bu taraftan irsâli muhtâcun-ileyh olan şeyleri i'lâm buyurursuz. Hulâsa-i kelâm, Budun'un zahîre ve cebehânesi ve Uyvar'ın zahîresi müstevfa irişmeği cidd-i himmetleri masrûf olupol hususda me'mûnün-nâile olacak haberinize muntazırlarız. Ol tarafda olan mîrî develerin hâverlerin görüp anlar ile de Budun kal'asına îsâli lâzım gelen (7/b)cebehâne ve zehâyirden nakl itdirilmek üzere bundan akdem ordu defterdârına tenbîh olunmuşıdi. Hâlâ dahi buvech üzere zahîre naklolunduğu i'lâm olunmamağla, bu husûsda dahi cenâbınız takayyüd ü ihtimâm buyurasız. Ve ol develer sizin yanınızda kalmak üzeredir, ma'lûm-ı şerîfiniz ola. Ve Uyvar Vâlîsi Vezir Hasan Paşa'ya mukaddemâ cânib-i mîrîden ber-vech-i karz otuz kîse akçe virilüp sefiniz ser'asker-i sâbık Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilmişıdi. On akçe kendü yanında kalmağla sefiniz vezîr-i müşârun-ileyhden bi't-temâm tahsîl ve taraf-ı mîrîden karz olmak üzere Uyvar vâlîsine irsâl ü îsâl itdiresiz.

Dîger Mektûb

Budur ki, Anadolu'dan sefer-i hümâyûna me'mûr olan zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacıları ve bi'l-cümle tavâyif-i asâkir-i mansûreden bir ferd kalmayup, cümlesin me'mûr oldukları üzere sefer-i hümâyûna sürmek için Hüseyin Paşa bendeleri Anadolu tarafına me'mûr olup, olmak[le]lerden gitmeyenlerin cezâların tertîb eylemek için yedine fermân-ı âlî-şân virilmiştir. Rumeli'nin dahi kezâlik Silistre tarafından mâ'adâ üç koluna mü'ekked ü müşedded evâmir-i şerîfe ile mukdim[ü]mübrim kapucubaşı ağalar ta'yîn ve yedlerine olminvâl üzere evâmir-i aliyye virilüp, hâlâ cenâb-ı şerîfinize hitâben sâdır olan fermân-ı âlî-şân dahi gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde ber-mûceb-i fermân-ı âlî amel buyurup, sefer-i hümâyûna me'mûr olan eğer zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve eğer sâ'ir tavâyif-i askerdir, me'mûr oldukları hıdemât-ı aliyyede mevcûd bulunmalıdırlar. Bu husûsda bir ferde himâye ve bir kimesnenin şefâ'atine müsâ'ade olunmak câyiz değildir. Me'mûr olduğu hıdemât-ı aliyyede mevcûd olunmayanların dirliklerin vaktiyle müstahıkkına tevcih ve ol makûlelerin birkaçına tertîb-i cezâ itmekle sâ'irlerin tehdîd ü tahvîf eylemek muktezâ-yı hâldir. Bu bâbda ziyâde takayyüd ü ihtimâm ve cümle asker-i İslâm'ı hıdemât-ı me'mûrelerinde mevcûd itdirmeğe sa'y ü ikdâm buyurup, sene-i sâbıkâ gibi herkes mutlak'l-inân¹⁵⁰kendi hevâsında gezmek husûsuna takayyüd buyurmanız lâzımdır. Ol tarafların zimâm-ı hall ve akd-i umûr-ı cumhûru yed-i mü'eyyedinize havâle olunmuşdur. Eğer a'mâl-i asker ve eğer sâyir muktezâ-yı umûr-ı seferdir, kemâl-i tedâbîr-i **(8/a)** hasene ile hareket ve bi-avnillâhi te'âlâ dîn ü devlete lâyük hıdemât-ı celîle vücûda getürmeğe sarf-ı cidd-i himmet buyurursuz.

Benim izzetlü birâderim, bu sene-i müteyemminede avn-i Hakk ile tehyî'e vü âmâde kılınmış vâfir asâkir-i mansûre vâdır, bundan evvel mâh-ı Zi'l-hicce'nin üçüncü günü beşyüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilmişidi. Hâlâ mâh-ı Saferü'l-hayr'ın yirmi birinci gününde üçyüz cebeci ve yüz topçu ve yine mâh-ı mezbûrun yirmi yedinci günü dahi beşyüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilüp ve üçdört günde bir inşâallâhü te'âlâ peyderpey bu minvâl üzere rûz-ı Hızır'a dek gönderilmek üzeredir. Havâ kış olmağla yollarda sığışmak mümkün olmamağın, böyle müte'âkıben ceste ceste gönderilür. Heman Cenâb-ı Hakk hıdemât-ı celîleye

¹⁵⁰ Metinde sehven "mutlak alınan" şeklinde yazılmış.

muvaffak eyleye. Bundan böyle dahi vâki' olan ahvâli tahrîr ü i'lâmdan hâlî olmayasız. Fî Gurre-i Rebî'ülevvel sene 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, bundan akdem zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra ve ba'zı paşa ve beylere ber-vech-i karz virmek üzere iki yüz kîse akçe gönderilmişdir. Hâlâ iki yüz kîse akçe dahi gönderilmişdir. Bununla mecmû'u dört yüz kîse akçe olur. Ve anda olan zu'amâ ve erbâb-ı tîmârın ekseri harclıkcılığa gittikleri mesmû'dur. Ol tarafda alaybeyleriyle söyleşüp ve cenâb-ı şerîfleriyle me'mûr olan paşaların ve beylerin ahvâllerin dahi fikr ü mülâhaza buyurup her biri def'-i zarûret ve vaktiyle tedârük ve levâzımların görüp ve kapuların mükemmel eylemeleriçün ma'kûl ü münasib gördüğünüz üzere her birine ber-vech-i karz virüp herbirinin küfelâsı ile ma'mûlün-bih hüccet ve temessüklerin alup ve meblağ-ı mezbûrdan otuz kîse akçesin cânib-i mîrîden karz tarîkiyle Temeşvar Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya virüp andan dahi ma'mûlün-bih temessük alup cümle temessükât ve hüccet izzetlü defterdâr paşa muhlisinize gönderesiz. Ve gurre-i Rebî'ülevvel'de otuz kît'a şâhî top dörder bârgîrli arabalara tahmîl ve seksen iki nefer top arabacılarıyla ol tarafa irsâl olmuşdur. Ve mâh-ı mezbûrun üçüncü Çaharşenbih beş yüz nefer yeniçeri serdengeçdisi **(8/b)** dahi gönderilmişdir. Ve Mısır'dan gelmesi fermân buyurılan üç bin Mısır kulu gurre-i Safer'de İskenderiye iskelesine dâhil oldukları haber geldi. İnşâallâhü te'âlâ karîben kendüler de gelürler. Ve sâbıkâ Bağdad Vâlisi Vezîr-i Mükerrrem İzzetlü İbrâhîm Paşa muhlisleri dahi İstanbul'a karîb gelmişlerdir. İnşâallâhü te'âlâ her biri serî'an müte'âkıben geldikçe ceste ceste gönderilür. Hakk te'âlâ her umûru teshîl ve rızâ-yı hümâyûn-ı şehriyârî üzere a'mâl ve hıdemâta muvaffak eyleye.

Ve benim izzetlü birâderim, Uyvar'ın zahîresi ahvâli bundan evvel dahi yazılmış idi. Lutf idüp kal'a-i mezbûreye bir sene müstevfâ kifâyet idecek mikdârı zahîreyi Budun zahiresinden mi olur? Ne şekil mümkün ise her ne tarîk ve ne keyfiyyet ile olur ise avn-i Hakk ile hamsîn içinde buzlar çözülmezden evvel inşâallâhü te'âlâ kal'a-i Uyvar'a idhâl ve vusûlü haberi ile bizi hâtıradan tahlîs eylesiniz. Ve kezâlik Budun kal'asının da zahîre ve cebehânesi bir gün evvel

irişmeği ve i‘lâmınız üzere vakt ü zamânıyla ta‘mîr ü termîminde ve şaranpolarıyla istihkâmında ve sâyir husûsunda bezl-i cidd-i himmet buyurursuz.

Ve sâbıkâ ordu defterdârı olan Mustafa Efendi’nin ve nüzûl hıdmetinde olan bir iki âdemin gâyet ile hıyânet ü hırsetleri istimâ‘ olmuşdur. Mezkûr Mustafa Efendi’nin ve ol birlerinin kemâl-i tedkîk ile muhâsebelerin gördükten sonra itdikleri mel‘anet yanlarına kalmamak üzere haklarında lâzım geleni icrâ itmekde bir vechile sehli cevâz göstermeyesiz.

Ser‘asker Paşa’ya Bir Dahi Mektûb ki

Benim birâderim, sefer-i hümayun[a] me’mûr olan hamitcılar ve lağımcılar ve tıpacılar husûsu bundan akdem tarafınızdan¹⁵¹ yazılmış idi. Onlar mukaddemâ alâ-sebîli’l-münâvebe sefere giderler imiş. Lâkin iktizâ hasebiyle şimdi umûm üzere Engürüs seferine me’mûr olmalarıyla, defterleri Defterhâne’den ihrâc ve huzûr-ı şerîflerine irsâl olmuşdur. Ve cümlesi mevcûd olmak üzere tenbîh olunmuşdur. Mahallinde yoklayup gelmeyenlerin ze‘âmeti ve tîmârların erbâb-ı istihkâka **(9/a)**tevcîh buyurursuz. Ve Sivas ve Karaman’dan kadîmden cebelûleri sefere eşegelenlerin dahi defteri irsâl olmuşdur. Taraf-ı şerîfinizden cebelû ağası ta’yîn idüp anların ve sâyir bu taraftan kânûn üzere cebelû emri virilen cebelûlerin mevcûd bulunmasıçün alay beyilerine tenbîh buyurup mevcûd itdiresiz. Gelmeyenlerin kânûn üzere tevcîh buyurursuz. Fî 4 Rebî‘ülevvel sene 96.

Bu Dahi Kenâr-ı Mektûba Tahşîye Olunmuşdur

Benim birâderim, selefîsiz merhûm Mehmed Paşa’nın tahrîr itdüğü üzere bin beş yüz nefer yerlû kulu yazmasıçün taraf-ı şerîflerinden emr-i şerîf ile çorbacı ta’yîn buyurulduğu i‘lâm buyurulmuş, ma‘kûl olmuş. Merhûmun tahrîr itdüğü kulun mevâcibi için mukaddemâ akçe gönderilmiş idi. Anların ekseri firâr ve perâkende olmağla, anların mevâcibleriyle bunları görürsüz. Eğer kifâyet itmez ise bir yerden virdirüp bu tarafa i‘lâm buyurasız, serî‘an gönderilür. Ve Bosna ve Arnavudluk’dan bin nefer piyâde cem‘ ve taraf-ı şerîflerine îsâl olunmasın yazmışsınız. Mektûb-ı

¹⁵¹ Metinde sehven “tarikinizden” şeklinde yazılmış.

şerîfleri vürûdundan beş ay mukaddem sâbıkâ Bo[sna] Defterdârı Muslu Efendi'ye fermân-ı âlî-şân irsâl ve Budun kal'asına üç bin nefer kul yazılması ısmarlanmış idi. Bu kadar cidd ü cehd eylediler. Üç bin nefer tedârûke imkân olmaduğın i'lâm eylemeleriyle bin neferi tenzîl ve iki bin neferi bi-eyyi hâl tedârük ve îsâl olunmak için tekrâr fermân-ı âlî ile ağalarımızdan Mustafa Ağa kulları ta'yîn ve inşâallâhü te'âlâ tekâmîlinden sonra cenâb-ı şerîfleriyle haberleşüp taraf-ı şerîfinize göndermesiyçün muhkem tenbîh olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ şimdiye dek taraf-ı şerîflerine haberi varmışdır. Me'mûlündeyiz. Eğer fi'l-hakîka ol semtlerde i'lâm buyurduğunuz üzere neferât tedârükü mümkün ise hiç bu tarafa istîzâna hâcet yoktur. Heman taraf-ı şerîfinizden emr-i şerîf ile âdem ta'yîn idüp tedârük itdiyesiz. Ve ol tarafda olan yeniçeri odalarının neferâtından Âsitâne-mânde ve etrâfa yamak olanların yine odalarına irsâl olunmak için ocaklarına tenbîh olunmuşdur.

(9/b) Benim izzetlü birâderim, bu sene inşâallâhü te'âlâ beş binden mütecâviz sipâh serdengeçdisi ve sekiz bin kadar yeniçerinin bedergâhı ve serdengeçdisi ve üç binden mütecâviz cebeci ve topçu tedârük ve iktizâ eden mühimmâtları görölüp cümlesi sene-i sâbıkâ gibi olmayup güzîde ve pâk olmak üzeredir. Ve Şam Vâlîsi Vezîr İbrahim Paşa'nın da bin kadar âdemi olur ve bu muhlisleri dahi bin beş yüz nefer levend göndermek üzereyiz ki, inşâallâhü te'âlâ bu mecmû'u yirmi binden mütecâviz olur. Cümlesi güzîde ve pâk olup peyderpey gürûh gürûh gönderilmek üzeredir. İnşâallâhü te'âlâ vardıklarında iktizâsına göre münâsib gördüğünüz yerlerde istihdâm buyurursuz. Ve ol taraflarda bulunur ise, bu cânibden habere bakmayup heman tedârük ve cem' itdiyesiz.

Benim izzetlü birâderim, Uyvar muhâfızı Vezîr Hasan Paşa'nın mektûbu gelüp Uyvar'da azîm kaht ü galâ olduğunu ve cebehâneye kemâl-i mertebe müzâyakaları olup muhâfazacı ve cebeci ve topçular ve katı dahi i'lâm eylemiş ve buzlar çözülmezden mukaddem gelmesi mümkün olup sonra bir vechile ¹⁵²idüğün yazmış. İnşâallâhü te'âlâ Uyvar'ın bir senelik müstevfâ yenecek kadar zehâyir ve cebehâne ve askerin hamsîn içinde buzlar çözülmedin her nereden olur ise olsun bi-eyyi-vechi-kân irsâl ve idhâl itdirmeğe rem ve dikkat buyurasız. Bu husûsu

¹⁵² Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

bundan akdem bir iki def'a dahi yazılmış idi. Ola ki bu Uyvar gâilesi dahi ber-taraf kılayun, ıcaleten husûlu ciddi ile bizi hâtıradan tahlîse himmet buyurasız. Bundan akdem taleb eylediğünüz üzere bin nefer cebeci ve bin nefer topcu dahi inşâallâhü te'âlâ karîben gönderilmek üzeredir.

Ve Budun'a gelecek zehâyir ve cebehânenin bir mikdârı gelüp ve ba'zısı şiddet-i şitâdan ba'z-ı mahalde kalduğun tahrîr buyurmuşsuz. Ma'lûm-ı şerîfinizdir ki asâkir-i İslâm ve kal'anın ziyâde muhtâcun-ileyh oldukları zehâyir ve cebehânedir. Bunlar beher-hal düşmen ayaklanmazdan mukaddem inşâallâhü te'âlâ vaktiyle müstevfâ ve mükemmel olmak üzere dâhil-i kal'a olmağa muhtâcdır. İnşâallâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at evvel mahallerine îsâl itdirmeğe **(10/a)** kemâl-i mertebe himmet buyurasız. Ve taraf-ı düşmenden câsûslarınız getürdükleri ahabârı tahrîr eylemişsiz. Fî-mâ-ba'd mu'temed câsûslarınız eksik itmeyüp her-bâr tedbîr ve a'mal-i düşmenden haberdâr ve vâki' olan ahvâl ü ef'âllerin taraf-ı muhlisîye iş'âr buyurasız. 4 Rebî'ülevvel sene 96.

Şâhîn Ağa ile gönderilen iki yüz kîse akçeyi Anadolu zu'amâ ve erbâb-ı tîmârına ve paşa ve beylere ber-vech-i karz virüp, her birinden temessük alup defterdâr paşa'ya göndermek için ser'asker paşaya mektûbun tahrîr ve mezbûr Şahin Ağa ile irsâl olunmuşdur. 5 Rebî'ülevvel sene 96.

Bâlâda Olan Mufasssal Mektûba Zeyl Olmuşdur

Mektûb-ı şerîfleri vusûlünde mukaddem asker tedârükü husûsunda mülâhaza olunmadık vech kalmadı idi. Ana binâen Bosna'ya zikr-olunduğu bu sene âdem gönderilmiş idi. Şimdiye dek anların tedârük itdiklerinin inşâallâhü te'âlâ cenâb-ı sa'âdetlerine haber varmışdır. Andan mâ'adâ gerek Bosna'dan ve gerek Arnavudluk'dan işâret buyurduğunuz piyâde nefer tedârükü mümkün ise heman takayyüd ü himmet ve emr-i şerîf ile âdem ta'yîn buyurursuz. Ve iktizâ iden levâzım ne ise tarafımıza i'lâm buyurasız. 4 Rebî'ülevvel sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Tökeli İmre tarafından istimdâdı müş'ir iki def'ada gelen haberlerin yazmışsınız. Anın ahvâli ma'lûmdur ve mukaddemâ taraf-ı şerîflerine de i'lâm olunmuş idi, göresiz. Muktezâ-yı hâle göre her nice ise âna göre amel buyurursuz.

Ve Budun'da olan sipâh serdengeçdilerinin ru'ûsları gönderüp sâ'irlerin dahi yoklatdırup göndermek üzere olduğunuzu i'lâm buyurmuşsuz. Gelen ru'ûsların inşâallâhü te'âlâ ibtidâları gönderilür. Lâkin ba'de'l-yevm yoklanacağın gâyet ile im'ân ü dikkat buyurup nâ-mevcûdlarının ru'ûsları bir takrîb ile mevcûd defterine geçmek üzere kemâl-i mertebe takayyüd buyurmaları me'mûldür. Ve inşâallâhü te'âlâ Budun'un zehâyir ve cebehânesi tekmîl ile Uyvar'ın zahîre ve cebehânesini vaktiyle müstevfâ irişdirüp bu gâileden âzâdesiz olmamıza sarf-ı himmet buyurasız. Ve taraf-ı düşmenden **(10/b)** câsûslarınız eksik itmeyüp vârid olan ahbâr-ı sahîhayı tahrîr ve i'lâmdan hâlî olmayasız. Fî 6 Rebî'ülevvel sene 96.

Bu Dahi Ser'asker-i Müşârun-İleyhe Kâ'imedir

Mektûb-ı behcet-mashûbunuzda olan kâ'imenizde zebânzed-i hâme-i müşgîn-câme olan ahvâl bi-temâmihâ ma'lûm-ı muhlisî oldu. Leh tarafından cenâb-ı sa'âdetlerine iki def'ada sulha müte'allık lisânen vârid olan esvile ve ecvibe tafsîli üzere i'lâm buyurulmuş, fi'l-hakîka münâsib ve ma'kûl cevâb buyurmuşsuz. Şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimiz pâdişâh-ı gîtî-penâh eyyedehullâhu ve kavvâhu hazretlerinin bâb-ı ra'fet-me'âbları erbâb-ı ümîd ü recâyâ keşîn ve hâh-ı inâyet ü ihsânları mültemisîne bî-dirîg ü âmâdedir. Husûsa ki emn ü râhat-ı bilâd u terfîh-i ibâdı müntic ahvâl ola. Bu husûsda inşâallâhü te'âlâ sözleri nefsü'l-emr olup, tekrar tâlip olurlar ise tavassutu ta'ahhüd ve lutf-ı Hakk ile sûret bulmasına himmet buyurursuz. Ammâ yine lâzîme-i hazm ü ihtiyâtı elden komayup ve sözlerine firîfte olmayup, ke'l-evvel dâmen-i bezrde ihtimâm olup, tehyi'e-i esbâb-ı dâr u gîr ve tevkîr ricâl-i adû-tedmîrden hâlî olmayasız. Zîrâ ma'lûm-ı sa'âdetinizdir ki, böyle ahvâlde maslahat sûret-pezi-i itmâm olmadıkça kavî-i mücerredlerine i'tizâr ıyâzen-billâhi te'âlâ haybet ü husrânı münticdir. Bu muhlislerinin dahi bu husus dîn ü devlet ve bi'l-cümle ibâdullâha mahz-ı hayr idüğü müteyakkınımız olup ve lutf-ı Hakk ile vücûda gelmesi aksa'l- gâye murâdımızdır. Lâkin lâzîme-i zimmet-i hazm için yine

tedbîr ü tedârükde ma‘zûrîn olan mertebe sa‘y ü dikkatden hâlî olmazız. Cenâb-ı Hakk hayra muvaffak eyleye.

Benim izzetlü birâderim, bunda hâsıl-ı kelâm budur ki, ekser işâret buyurduğunuz üzere düşmen-i dîn taraf-ı devletden oldukları kal‘aları virmek üzere sulha imkân var ise febihâ ve ni‘amihî nûr, alâ nûr, ammâ sözleri gayrı olur ise bunda maslahat-ı vakt ve dîn ü devlete hayırhâhlık yine her ne tarîk ile olur ise bi-eyyi hâl sulh ü salâh vücûda getürüp hayr ile sûret-i pezîr husûl olmasına dâmen-dermiyân-ı himmet buyurula.

(11/a) Ser‘asker İbrahim Paşa Hazretlerine Diğer Mektûb ki

Cenâb-ı sa‘âdetleri hîn-i muhâsarada Budun kal‘asında idiniz. Ne kadar bârût harc olunduğu ma‘lûm-ı sa‘âdetlerinizdir. Ve bu sene şimdiye dek kal‘a-i mezbûreye varan bârût ne mikdâr olduğu ma‘lûm-ı şerîfinizdir. İmdi, bu seneyi de geçen seneye mukâyese buyurup, müstevfâ kifâyet edip, ıyâzen billâhi te‘âlâ bir hâl ile zarûret çekilmeyecek mertebe bârûtu Belgrad’dan bir gün evvel Budun’a nakl ü îsâle takayyüd ü ihtimâm buyurasız. Bâkî hemîşe eyyâm-ı izz-i devlet ve kelânî dâ’im bâd. 9 Rebî‘ülevvel sene 96.

Ser‘asker Paşa’yadır

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Lağımçı ve beldâr ve ordu ahvâllerin tahrîr buyurmuşsuz. Mektûb-ı şerîfiniz vusûlünden bir ay mukaddem bu husûsda evâmîr-i aliyye ile mukaddem mübâşirler ta‘yîn ve irsâl ve her biri inşâallâhü te‘âlâ vakt ü zamanıyla mahallinde hâzır bulunmalarıçün ekîd ü şedîd tenbîh ü te’kîd olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ evvel-be-evvel vaktiyle varup müctemi‘ olurlar ve ol tarafda iktizâ iden masârif-i mühimme-i mîrî için vezîr-i mükerrem izzetlü defterdâr paşa senâhânları tarafından yirmi beş kîse akçe irsâl olunup ve ol tarafda ağalarımızdan bizim Mustafa bey bendelerin olan yirmi beş kîseyi dahi cânib-i mîrîden olmak üzere taraf-ı şerîfinize teslîm itmek için kendüye mektûb tahrîr olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde mecmû‘u iki kîse akçe olur, kabz itdürüp taraf-ı muhlisîye i‘lâm buyurursuz.

Ve bundan akdem tahrîr ve sipâriş olunduğu üzere Uyvar'ın zehâyir ve cebehâne ve iktizâ iden muhâfazacıların vakit fevt olmadın inşaallâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at evvel ulaşıdırup vusûlü hayr-pezîr-i i'lâm ile muhlisinizi me'mûnû'l-hâtır eyleyesiz. İnşâallâhü te'âlâ şimdiye dek izzetlü Abdurrahman Paşa muhlisleri dahi Budun kal'asına dâhil olmuşlardır. Muktezî-i vakt[ü]hâle göre kal'a-i mezbûrenin **(11/b)**kemâl-i istihkâmı ve nakl olunacak cebehâne ve zehâyiri ve muhâfazacıları ve bi'l-cümle muhtâcun-ileyh olan cüz'î ve küllî her ne ise gereği gibi görüp, inşaallâh her şey vaktiyle îsâl olunup, aslâ bir şeyde bâ'is-i zarûret olacak hâl olmamak üzere ol tarafların kemâ-yenbagî nizâm ü intizâma dikkat ü ihtimâm ve taraftan iktizâ iden umûr u husûslarınızı peyderpey tahrîr ü i'lâm buyurursuz. 16 Rebî'ülevvel sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Eğre'de olan sipâh serdengeçdilerini yoklayup ru'ûslarını gönderdiğinizü yazmışsınız, henüz gelüp vâsıl olmamışdır. Ve Mar'aş Beylerbeyisi Ömer Paşa'nın fevtini i'lâm ve Mar'aş Beylerbeyiliği'ni sâbıkâ Kaniye Paşa'sı Ahmed Paşa'ya virüp, Ösek muhâfazasına ta'yîn eyledükleri iş'âr buyurmuşsuz, ma'kûl olmuş. Tekmîl kapısı ile hıdmet-i me'mûresinde re'y ü ikdâm eylemesiyçün tenbîh ü tekîd buyurasız. Müstevfâ Tatar askeri istemişsiz, mukaddemâ ta'yîn ve irsâl eylemek üzere sa'âdetlü Han-ı Âlî-şân hazretlerine yazılıp gereği gibi sipâriş olunmuş idi. İnşâallâhü te'âlâ vaktiyle gönderirler. Ve Budun'a nakl olunacak cebehânenen hayli cebehâne Erçin nâm mahalle gelüp bu kadar zamândan anda kaldığı mesmû'dur. Erçin Budun'a karîb olup ve cenâb-ı şerîfleri ol mühimmât-ı cebehâne şimdiye dek anda kalmayup ne hâl ile olur ise Budun'a nakl ü îsâl olunmak gerek idi. İnşâallâhü te'âlâ bir hâl ile zarûret çekilmeyecek kadar Budun'un cebehâne zehâyirin mükemmel ve müstevfâ idhâl ü îsâle ihtimâm buyurursuz. Ve ol tarafta ba'zı cebehâne ve zehâyir nakli için yüz kantâr mükemmel gönderilmişdir. Vusûlünde münâsîp gördüğünüz üzere isti'mâl buyurursuz.

Bu Dahi Mektûb-ı Dîgerdir

Benim izzetlü karındâşım, Orta Kral'ı Tökeli İmre'nin taraf-ı şerîfinizden Budun çavuşu ile bu tarafa gelen âdeminin getürdüğü kâğıtlar görüldü. Ba'zı mevâd

tahrîriyle tatvîl-i kelâm eylemiş ki ¹⁵³ olmamak görünür. Hâlâ kâğıdın bir sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. Kral-ı mezbûrun her ahvâli **(12/a)** mukademmâ hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn ile re'y-i rezînin havâle olunmağla tahrîr itdüğü mevâdda im'ân ile muktezâ-yı tefekkür ü tedebbür buyurursuz. Ne vechile cevâb virilmesi ve ne gûne hareket olunması münâsip görülür ise, ana göre amel ve taraf-ı muhlisîye i'lâm buyurursuz. Eğre ve Varat ve Uyvar serhadlileri re'âyâ köylerin rencîde iderler deyü i'lâm eylemekle, zikr-olunan eyâletler vâîlerine gönderilen evâmir-i şerîfenin mazmûnu ma'lûmunuz olmak için sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. Ve kışlak yeri deyü bir mühim söz yazmış, evvel-bahâr hulûl itmekle kışlağa hâcet kalmadı. Ve eğer fi'l-hakîka iktizâ ider ise, taraf-ı şerîfinize i'lâm eylemesiyçün kendüye cevâb yazılmışdır. Ve Leh tarafında olan asker-i İslâm'ı ve Nemçe tarafının sulhü ahvâlin yazmış, bundan inşâallâhü te'âlâ a'lem yine bir gâraz-i fâsidi olmak gerek. İnşâallâhü te'âlâ bu bâbda üslûb-ı mergûb-ı hakîmâne ile a'mâl-i fikr-i sâ'ib buyurup, kapucılar kethudâmız bendeleriyle tavsiye vü i'lâm olunan husûsun hayr ile husûlüne ve inşâallâhü te'âlâ avn-i Hakk ile bir gün evvel maslahat ve hıdmet itmâm-pezîr olmasına himmet ü dikkat buyurursuz.

Ve benim birâderim, mukaddemâ i'lâm olunandan mâ'adâ mâh-ı Rebî'ülevvel'in sekizinci günü beş yüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilüp hâlâ mâh-ı mezbûrun üçüncü sebt günü dahi dört yüz altmış dört nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ vusûllerinde adedlerince i'lâm buyurursuz. 17 Rebî'ülevvel sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Ve benim birâderim, bundan akdem Budun kal'ası muhâfazası için istediğünüz cebeci ve topçu mukaddemâ mâh-ı Muharrem'in yirmi yedinci günü üç yüz nefer cebeci ve yüz nefer topçu gönderilmiş idi. Hâlâ mâh-ı Rebî'ülevvel'in yirmi ikinci isneyn günü bin üç-yüz nefer cebeci dahi gönderilmek üzeredir. Ve topçular dahi İstanbul'dan çıktıkları haberi geldi, anlar da geldiklerinde eğlendirmeyüp gönderilür. İnşâallâhü te'âlâ vardıklarında siz dahi tevakkuf

¹⁵³ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

itdirmeyüp mukaddemâ i'lâm buyurduğunuz üzere bir gün evvel Budun kal'asına irsâl ü idhâle ihtimâm buyurursuz.

(12/b) Ser'asker İbrahim Paşa'ya ki

Tökeli İmre'nin mukaddemâ birkaç def'a feryâdnâmeleri geldikde ahvâli taraf-ı şerîfinize havâle olunduğu kendüye yazılmış idi. Hâlâ bu def'a feryâdnâmesi gelüp muztar olduğun i'lâm ve imdâd-ı recâ itmekle yine ahvâli cenâb-ı izzet-me'âllerine havâle olunduğu kendüye yazılmağla, cenâb-ı şerîflerine dahi i'lâm olunmuşdur. Mezbûrun her ahvâli taraf-ı şerîflerine havâle olunduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Muktezâ-yı vakt ve münâsib-i hâl ne ise ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere amel ü hareket buyurursuz.

Ve benim izzetlü birâderim, Uyvar kal'asının zehâyir ve cebehânesi ve muhâfazacıları mükemmel ve müstevfâ olmak üzere lutf-ı Hakk ile dâhil-i kal'a olduğunun haberini i'lâm buyurmanıza intizârımız bir şey'e benzer değildir. Budun kal'asının dahi kezâlik gerek istihkâmı ve gerek iktizâ iden zehâyir ve cebehâne ve muhâfazası tekâmîle ne-mertebe mühimm ü muktazî olduğu ve anın dahi tamâmen dâhil-i kal'a olduğu haberine terakkîmız muhtâc-ı beyân değildir. İnşâallâhü te'âlâ bu husûslarda kemâl-i mertebe dikkat ü gayret ile bu gâilenin def'e ve dilhâh üzere her şey'in vusûlü haberi irsâliyle ferag-ı bâlimize himmet buyurursuz. 27 Rebî'ülevvel sene 96.

Ser'asker Paşa Hazretlerinedir

Bundan akdem merhûm Serdâr İbrahim Paşa zamânında Füleke ve Hanut kal'alarından ihrâc ve Eğre kal'asında emânet vaz' olunan yetmiş pâreden mütecâviz top ve havanları sıhhati üzere yoklatdırasız. Eğre kal'asının kadîmden olan toplarından mâ'adâ zikr-olunan toplardan dahi kalması muktazî mi dir? Muktazî olduğu hâlde lüzûmundan ziyâdesi Budun veyâhûd Belgrad'a mı nakl olunmak münâsibdir? Veyâhûd ol havâlîde olan kılâ'-ı serhadd-i mansûreden topa zarûreti ve lüzûmu olan kal'alara lüzûmu kadar virilmek mi münâsibdir? Her niçe ma'kûl ü münâsib görür iseniz ol vechile amel ve vukû'u ve defteriyle taraf-ı muhlisîye i'lâm

buyurasız. Ol bâbda sâdır olan emr-i şerîf-i âlî-şân **(13/a)**dahi gönderilmiştir, mûcebi üzere amel buyurursuz.

Benim izzetlü birâderim, sefer-i hümâyûna gelmeyenlerin ze‘âmeti ve tîmârî âhara tevcîh olmakdan murâd, tevfir-i askerdir. Kapu halkına virildikde taklîl-i askere mü‘eddî olduğu katı zâhirdir. Bu husûsa kemâl-i mertebe im‘ân ile takayyüd ve ze‘âmeti ve tîmârî kapu halkından tahlîse dikkat buyurursuz. Ve mâh-ı Rebî‘ülevvel’in yirmi yedinci günü üç yüz nefer topçu ve yüz nefer top arabacısı ve dörder bârgîrlî arabalar ile kırk kıt‘a şâhî top taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde münâsib gördüğünüz üzere istihdâm ve vusûlleri haberin i‘lâm buyurursuz. 29 Rebî‘ülevvel sene 96.

Ser‘asker Paşa’ya ki

Sivas Beylerbeyisi Hüseyin Paşa’nın yanında kimesnesi olmadığı istimâ‘ olunmağla müteveffâ Budun Vâlisi Vezîr İbrahim Paşa’nın kethudâsı Mustafa Ağa bendeleri bu tarafa getürdilüp hayli âdem cem‘ ve kapusun mükemmel eylemek şartıyla kendüye eyâlet-i Sivas tevcîh ve serî‘an taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde kapusun pek mükemmel ve altı yüz kadar müsellah ve müretteb âdem tedârük ve hıdmet-i aliyyede olmasıçün cenâb-ı sa‘âdetleri dahi gereği gibi tenbîh ve münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz. Ve selefi olan Hüseyin Paşa ma‘zûl oldum deyü me’mûr olduğu İstolni-Belgrad’dan çıkmağa tâlib olur ise kat‘â izn ü ruhsat vermeyüp ve tehî komayup inşâallâhü te‘âlâ ol tarafda bir münâsib şey düşdükde kayırasız. Ve İstolni-Belgrad muhâfazasına bunlardan gayrı dahi muhâfazacı iktizâ ider ise, lüzûmu mertebe ta‘yîn ve taraf-ı muhlisîye i‘lâm buyurursuz. 12 Rebî‘ülâhir sene 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, merhûm Sivas Beylerbeyisi Mustafa Paşa ile bu tarafda ol câniblerin söyleşdikde, Ösek’in ormanı karîb olmağla, azîm şaranpo çekilmek ile Ösek’e kemâl-i metânet ü istihkâm **(13/b)**virmeğe teshîl eylemiştir. İmdi benim izzetlü birâderim, Ösek tarafları bu sene-i mübârekede geçen seneki gibi olmayup, kefare gelmesi melhûz olan tarafların handek ile mi, tabya yapmak ile mi

olur, yohsa şaranpo çekmek ile mi olur? Her ne vechile olur ise kemâl-i istihkâm virilüp, avn-i Hakk'la bir gün evvel mehâmmını tekmîl ve muhâfazacıların müstevfâ ta'yîn idüp, hâsıl-ı kelâm anın gâilesinden hâtırımızı tahlîs ve tafsîli üzere tarafımıza i'lâm buyurursuz. Ve bundan akdem masârif-i mîrî içün bir def'a yirmi beş kîse ve Mustafa bey bendelerinden dahi bin altun taraf-ı şerîflerine teslîm olunmuş idi. Mîrînin ahvâli dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir. Hâlâ bu def'a dahi vezîr-i mükerrer izzetlü defterdâr paşa muhlisleri tarafından yüz otuz iki kîse dahi gönderilmiştir ki, mecmû'u yüz seksan iki kîse olur. İnşâallâh selâmet ile vusûlünde masârif-i mühimmeye lüzûmu mertebe sarf ü itlâf olunmağa im'ân ü takayyüd buyurursuz.

Ve hayli zamandan berü taraf-ı şerîfinizden mektûb gelmemekle, Uyvar'ın zahîre ve cebehâne ve muhâfazacısından ve ahvâl-i düşmenden bir gûne haber vârid olmadı. El-hâletü hâzihi ol haberler intizârımız kemâlinde idüğü zâhirdir. Peyderpey ahvâl ü âsârı iş'âr ve avn-i Hakk ile Uyvar ve Budun'un zehâyir ve cebeleri tamâmen vusûl bulup, inşâallâhü te'âlâ her vechile me'mûnû'l kâili oldukların i'lâm buyurmanız melhûzdur.

Ser'asker Paşa'ya Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma'lûm-ı muhlisî oldu. Vaç kal'ası kurbünde Uyvar'a gidecek dakîkden iki bin keyl dakîk emr-i Hakk ile gâret-zede-i düşmen-i dîn olduğun i'lâm buyurmuşsuz. Emr Hakk'ındır, el-hükmü li'llâhi te'âlâ. Lâkin ol zahîreyi öyle yerde ihmâl ü tekâsülü sebebiyle gâret itdiren çolak Abdurrahman habîsi kal'a-bend eyleyesiz ki eşedd-i ukûbet ile hakkından gelinmekle âhara mûcib-i ibret ola.

Ve Uyvar'ın zahîre ve istedikleri **(14/a)**cebehânesi muhâfazacıları düşmen-i dîn ola ki, hüsn-i himmetleriyle vaktiyle dâhil-i kal'a ola deyü cenâb-ı şerîfinize defa'ât ve kerrât ile yazılmış idi. Henüz ol gâyle ber-araf olmadı. Ola ki inşâallâhü te'âlâ mektûb-ı muhlisî vusûlüne dek Uyvar'ın bi'l-cümle matlûbların mukaddemâ i'lâm olunduğu üzere tekmîl ve îsâl eylemiş bulunmağla, hâmil-i mektûb-ı muhlisîyi ol haber-i meserret ile irsâl ve muhlislerinden def'-i dağdağa-hâtır eyleyesiz. Ve ol tarafda geçen seneden bu kadar balyemez ve havan ve şâhî topları var idi. Bu sene

dahi yetmiş kıt'a şâhî top kırk gün mukaddem karadan arabalar ile gönderilüp ve taraf-ı şerîfinize i'lâm olunmuş idi. Deryâdan hayli vâfir top ve mühimmât gönderilmişdir. Ve Belgrad'da zehâyir ve cebehâne dahi vâfirdir. Budun kal'asına dahi iktizâ iden top bârûtu ve tûfeng bârûtu ve fitîl ve el humbarası ve harbe ve toplardan lüzûmu mertebe münâsib gördüğünüz üzere balyemez ve şâhî ve havan topları ve zehâyir ve muhâfazacı her ne ise inşâallâhü te'âlâ bir şey'e zarûret çekilmemek üzere müstevfâ irişdirilmesi için takayyüd ve inşâallâh bir gün ve bir sâ'at evvel vaktiyle irişdirüp vukû'u üzere i'lâm buyurasız. Mukaddemâ Budun muhâfazası için taleb buyurduğunuz bin dört-yüz elli nefer cebeci ve dört-yüz nefer topçu ki bundan akdem irsâl ve Budun kal'ası muhâfazasına ta'yîn buyurmanız tavsiye olunmuş idi, anlar inşâallâh şimdiye dek ol tarafda varmak gerekir. Bunlardan mâ'adâ dahi ne kadar muhâfazacı iktizâ ider ise Budun kal'asına müstevfa muhâfazacı ta'yîn buyurursuz. Ve ze'âmet ve tîmâra mutasarrıf lağımçı ve cimitçi ve tıpacılar dahi iki ay mukaddem ol tarafa me'mûr olup ve bir gün evvel gitmelerine mü'ekked evâmîr-i aliyye ile mübâşirler ta'yîn olundu. Defterleri size gönderilmiş idi. İnşâallâhü te'âlâ karîben varırlar. Vardıklarında Budun kal'asına ve ol tarafda iktizâ iden hıdemât-ı aliyyede münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz ve gelmeyenlerin yerlerin **(14/b)**vaktiyle müstehıkkına tevcîh idersiz. Ve li'llâhi'l hamd ve'l-minne ve bu sene muzâyaka çekilmeyecek mertebe tedârük olundu. İki aydan berü peyderpey ceste ceste gönderilüp ve inşâallâhü te'âlâ bundan sonra yine rûz-ı Hızır'a dek hâlî olmayup her gün gönderilür. İnşâallâhü te'âlâ askere zarûret çekilmez. İmdi, Budun'a ol cebeci ve topçıdan mâ'adâ Bosna tarafından tahrîri ferman olunan iki bin yerlü kulundan gayrı dahi ne mikdâr muhâfazacı lâzım ise müstevfâ ve mükemmel muhâfazacı ta'yîn ve hakîkatî üzere bir gün evvel tarafımıza i'lâm buyurursuz. Kal'a ahvâli ma'lûm-ı sa'âdetinizdir. Her şey vaktiyle hâzır ve mevcûd bulunmağa muhtâcdır. Size ta'rîfe hâcet yok. Heman bir gün evvel tekmi'l-i mehâmmı ile ihtimâm ve bundan böyle dahi vâki' olan ahvâl ü âsârı peyderpey tahrîr ü i'lâm buyurasız. 16 Rebî'ülâhîr 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Budun yerlü kulu tahrîrine giden mübâşir bendelerinden haber geldi. Bir mikdârın tedârük ve irsâl ve kalanın dahi inşâallâhü te‘âlâ an-karîb göndermek üzere oldukların i‘lâm itmekle tekrâr isti‘câller için mü‘ekked ü müşedded mektûb ile iki bin neferi tekmîl ve irsâl eylemek için te’kîd ü tenbîh olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ karîben cümle varup vâsıl olurlar. Ve taraf-ı şerîfinize gidecek esnâf ordusu işbu mâh-ı Rebî‘ülâhir’in on dördüncü günü mu‘tâd üzere ihrâc ü irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ peyderpey gönderilecek asker her nev‘den gönderildikçe adedleriyle i‘lâm olunur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz. Ve mâh-ı Rebî‘ülâhir’in on altıncı günü dahi beş-yüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilmiştir, vusûlünü i‘lâm buyurasız.

Ser‘asker Paşa’ya Gönderilen Hatt-ı Şerîf Sûretidir

Sen ki Engürüs tarafına me’mûr olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-î mîrân-ı fihâm ve ümerâ-i kirâm ve bi’l-cümle sâ’ir tavâyif-i asâkir-i nusret-encâmıma ser‘asker olup, bâ Halep eyâletine mutasarrıf olan Vezîrim İbrahim Paşa’sın **(15/a)** mahz-ı nevâziş ü iltifât-ı mülûkânemden sâdır ü mütebâdir selâm-ı selâmet-encâmıla seni ikrâmdan sonra ma‘lûmun ola ki, geçen sene ol tarafa me’mûr olan vüzerâ ve mîr-î mîrân ve ümerâ ve sâ’ir tavâyif-i askerden ba‘zıları tehâvün ü tekâsül üzere hareket idüp, vefk-ı rızâ-yı hümâyûn-ı pâdişâhânem üzere hıdemât-ı pesendîde vücudâ getürmediklerinden ve senin her vechile re’y ü tedbîr-i isâbet-pezîrine i’timâd-ı hümâyûn-ı mülûkânem olup, bi-avnihi te‘âlâ senden dîn ü devlete ve umûmen ibâdullâha nâfi‘ hıdemât-ı celîle zuhûra gelmek me’mûlüyle seni cümlesinin üzerine serdâr ve ser‘asker ta’yîn eylemiş idim. İmdi gerekdir ki, pek âkılâne ve merdâne hareket ve müdebbirâne ve dilîrâne cünbiş birle a‘mâl-i fikr-i sâ’ib idüp seninle me’mûr olan vüzerâ ve mîr-î mîrân ve ümerâ ve sâ’ir tavâyif-i askerden her kim olur ise olsun, ma‘kûl ü münâsib gördüğün hıdemât-ı aliyyede bezl-i kudret ve sarf-ı miknet idüp ve cânlarıyla dîn-i mübîn ve devlet-i nusret-karînim uğurunda çalışanlara alâ-merâtibihim nevâziş ü ikrâm idüp ve tehâvün üzere olanları kat‘â tevakkuf u ârâm ve bu tarafa arzına te’hîr itmeyüp her kim olur ise olsun müstehk olduğu cezâsın tertîp itmekle te’dîb ve sâyirlerin iktizâsına göre tehdîd ve nevâziş

üzere hıdemat-ı aliyyede istihdâm ve bi-lutfillâhi te‘âlâ nusrete dîn ü devlete lâıyk ve ırz u nâmûs-ı saltanatıma muvâfık hıdemât ve masâlih vücûda getürmeğe husûsan Uyvar ve Budun kal‘alarının ve sâ‘ir iktizâ iden kılâ‘-i serhaddin muhtâcun-ileyh oldukları zehâyir ve cebehâne ve muhâfazacıların avn-i Hakk ile tedârük ve tekmîl itmeğe pek takayyüd eylesesin. Anlardan her birinin hakkında şükr ve şikâyetin mesmû‘ ve makbul-hümâyûnumdur. Ve ol tarafların cümle hall ü akd-i umûru müsta‘inen billâhi te‘âlâ sana tevfiız ü sipâriş olunmuştur. Her birine evâmir-i aliyyem irsâl ve kapuların pek mükemmel idüp **(15/b)** zıkr-olunduğu üzere hıdemât-ı aliyyemde bezl-i tâb ü tuvân eylemelerine tenbîh idüp inşâallâhü te‘âlâ fazl-ı Hakk ile senden me‘mûlümüz olan vech üzere hıdemât-ı celîle vücûda getürmekle du‘a-i hayr-ı icâbet-eser-i pâdişâhânem[e] mazhar olmağa sa‘y eylesesin. Şöyle bilesin, mûcibince mü‘ekked mektûb dahi yazılmışdır.

Ser‘asker Paşa’ya Hatt-ı Hümâyûn ile Giden Mektûbun Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim ve bu vakitlerde mücerred gayret-i dîniyye ile bezl-i cân ve sarf-ı tâb ü tuvân ider hıdemât-ı aliyyeye çalışır âdem katı ekall-i kalîl olduğu ta‘rîfe hâcet değildir. İmdi, lâzıme-i vakt ü hâl budur ki: Geçen seneki gibi asker kendü başlarına olup, murâd itdikleri üzere vakit geçürmeğe kat‘â ruhsat u cevâz göstermeyüp herkesi ma‘kûl gördüğünüz hıdemât-ı aliyyede istihdâm buyurup, ola ki sarf-ı makdûr idüp gereği gibi hıdemet-i dîn ü devletde çalışır, febihâ, nevâziş ü ikrâm buyurursuz. Ve ola ki ser-i mû tehâvün ü tekâsül üzere ola, gerek vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve gerek sâyir tavâıyif-i askerden her kim olur ise olsun, sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mûcibince bir ân tevakkuf u ârâm itmeyüp ol makûle habîslerin cezâsın viresiz ki sâ‘ire mûcib-i ibret olup inşâallâhü te‘âlâ fazl-ı Hakk ile iş görölmeğe herkes sa‘y eyleye. Netîce-i kelâm hayren ve şerren herkes müstehak olduğu cezâsın görmedikçe bir ferd hıdemete çalışmaz. Bu husûsda siz murahhassız, bir ferde müsâmaha vü müsâhele buyurmazsınız. Ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mazmûnu üzere herkes kapusun mükemmel ve müstevfâ ve hıdemet-i aliyyede var kuvveti bâzûya getürüp sarf-ı miknet eylesesiyçün Pozega sancağına mutasarrıf Vezîr Osman Paşa’ya ve sâ‘irlerine pek mü‘ekked ü müşedded

tenbîh buyurup geçen seneki gibi hareket ü hıdmetde tehâvünden cümlesini tehdîd ü teşdîd ile tahvîf buyurursuz. Ve târîh-i mektûb ki mâh-ı Rebî'ülâhır'ın yirmi ikinci günüdür, beş yüz nefer yeniçeri bedergâhı gönderilüp ve ağalarımızdan **(16/a)** on ağa bendeleriyle bin nefer müsellaḥ ve müretteb sekbân ki, inşâallâhü te'âlâ cümle bin üç yüz kadar pâk ü müsellaḥ âdem olmak üzere hâzır u müheyâyâdır. Bu yeniçeri bedergâhından iki gün sonra inşâallâhü te'âlâ bunlar da giderler. Benim izzetlû karındâşım, bunların mâlen ve bedenen zahmetlerin çeküp göndermekden murâd dîn-i mübîn hıdmetinde bulunmak içündür. İnşâallâhü te'âlâ vusûllerinde tarafımızla müte'allık olmalarıyla kat'â himâyeye buyurulmayup, bunlar da kendi bendelerinizdir, her ne şekil hıdmete olur ise istihdâm buyurursuz. Ve üzerlerine baş ve buğ ta'yîn olunan Ali Ağa ve Derviş Ağa bendelerinin ellerine evâmîr-i aliyye verilüp ve her ocakdan yanlarına âdemler koşılup, Edirne'den Belgrad'a varınca Rumeli'nin sağ ve sol ve orta kolları üzerinde sefer-i hümayûna me'mûr dört bölük halkı ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve ze'âmet ve tîmâra mutasarrıf lağımçı ve humbaracı ve tıpacıyı buyurup götürmek için pek mü'ekked tenbîh olunmuşdur. Ve irsâl buyurılan sipâh serdengeçdileri ru'ûs-ı hümayunlarının doksan beş Muharremü'l harâmında yazılup vakti gelen sipâh serdengeçdisinin ve ağalarının bi'l-cümle dört yüz elli dört neferin mukâbeleden ibtidâları ihrâc ve bizim Ali Ağa bendeleriyle irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde tekrâr yoklama idüp hıdmetde bulunup sahîḥ sâhibi olanda virilüp bir tarîk ile ecnebîye virmemek üzere pek im'ân ü dikkat buyurursuz. Ve geçen sene iktizâsı yok iken hareketde acele olduğu ma'lûm-ı sa'âdetinizdir. Ola ki bu sene-i mübârekede inşâallâhü te'âlâ hareketiniz ve sâyir ahvâlleriniz iktizâ-yı vakte göre olup her hâlde mülâhaza ile müdebbirâne hareket buyurasız. Ve Şam Vâlîsi İbrahim Paşa muhlisleri İstanbul'dan berü geçdüğü haberi geldi. İnşâallâhü te'âlâ beş altı gün bunlardan sonra ol dahi mükemmel kapısı ile yollanılır. Ve li'llâhi'l hamd ve'l minne bu sene Anadolu'dan gelecek asker her nev'dendir ve lutf ile kati vâfırdır. İnşâallâhü te'âlâ iki üç gün geçmez ki peyderpey gönderilmeye, vardıkça münâsib **(16/b)**gördüğünüz üzere her birin gereği gibi istihdâm buyurursuz. Ola ki avn-i Hakk'la anlar da cenâb-ı sa'âdetleri hareket buyurmazdan evvel vâsıl olup, cem'ıyyet-i kübrâ hâsıl olmağla düşmen-i dîne şevket ü mehâbet-i İslâmı izhâr ve hareketiniz vaktiyle olmakda ve

sâ'ir ahvâllerinizde meşveret ve ittifâk-ı ârâ ve ittihâd-ı şûrâ ile amel buyurup, bi'avnihi te'âlâ ve nusretihi sizden me'mûlümüz olan âsâr-ı hasene ve hıdemât-ı müstahsene izhârına ve hayırlı maslahatlar vücûda getürmeğe himmet buyurasız. 22 Rebî'ülâhir sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Ali Ağa ve Derviş İle Yazılan Mektûbdur

Budur ki, bu sene a'dâ-yı dîn-i dûzah-mekîn Memâlik-i Mahrûse-i İslâmiyye'ye îsâl-i mazarrat sevdâ-yı vesvese-fersâsı ile her taraftan tehyi'e-i asâkir-i hezîmet-meâl ve tertîb-i edevât-ı harb ü kıtâlde hem-zebân-ı ittifâk ü ittihâd olup berren ve bahren anların müdâfa'a-i hücum-ı güzârâneleriyle sarf-ı nakdîne-i ihtimâm lâzîme-i zimmet-i himmet-i vülât-ı İslâm olmağla, hâlâ bu muhlisu'l-velâları ağalarımızdan bizim Ali Ağa ve Derviş Ağa bendeleriyle sekiz ağa ve bin nefer sekbânımız ta'yîn ve dîn-i mübîn yolunda her biri ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere hıdemât-ı aliyyede bezl-i cân ve sarf-ı tâb ü tuvân eylemesiçün tenbîh ve irsâl eylemişsizdir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde anlar da kendi bendelerinizdir, dîn ve Devlet-i Aliyye hıdmetinde her nice ma'kûl ü münâsib görür iseniz istihdâm buyurursuz. Cenâb-ı vâhilü'l-merâmdan sıdk-ı ümmid ile recâmız budur ki, mahz-ı fazl-ı kereminden asâkir-i İslâm'ı mü'eyyed ü mansûr ve düşmen-i dîni mermer ü mahûd idüp kendi kusûr u kûsûrumuz sebebi ile birkaç zamândan beri nişâne-i fevz ü zaferden tahalluf iden nişâne-i sa'y ü ictihâdımızı zîver-i¹⁵⁴ temcîd-i murâd ile tevşîh ve bu yüzden meksûr u perîşân olan kulûb-ı zu'afâ-yı ehl-i İslâm'ı Habîb-i Ekrem hürmetine an-karîb te'lîf ü teşrîh eyleye, âmîn. 24 Rebî'ülâhir sene 96.

Bu Mektûb Kenârına Yazılmışdır

Merkûm Ali Ağa bendeleri kendüye iktizâ iden harchlık ve ba'z-ı levâzımı içün bu tarafa âdem göndermek murâd eyledikde menzîl hükmü virilmeğe müsâ'ade buyuralar.

¹⁵⁴ Metinde sehven "züyûz" şeklinde yazılmış.

(17/a) Bu Dahi Mûmâ-ileyhimâ ile İrsâl Olunmuştur

Ol taraftan irsâl olunan sipâh serdengeçdileri ru'ûs-ı hümâyûnları gelüp mezbûrların doksan beş Muharreminde tahrîr olunup vakti gelen dört yüz elli dört aded ru'ûs-ı hümâyûn mûcibince mukâbeleden ibtidâ tezkireleri ihrâc ve bizim Ali Ağa bendeleri ile irsâl olunmuştur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde yine bir def'a dahi yoklama idüp sahîh sâhibi ve hıdmet-i aliyyede mevcûd olanlarına virüp hıdmetde bulunmayup ve bir tarîk ile âharın ru'ûsun ibrâz ve kendüyü zümre-i mezbûreden add idenlere virmeyüp bu husûsda im'ân ü dikkat ve hak mahallini bulmağa sa'y ü himmet buyurursuz. Fi't-târîhi'l mezbûr.

Ser'asker Paşa'ya Yazılmışdır ki

Uyvar'ın zahîresi ile giden yedi sekiz bin âdem iken üç bin kadar kefereden firâr ve rû-gerdân olmağa öyle bir emr-i azîm ü ehemmi tekâmîl itmeyüp böyle hıyânet eylediler. Bundan akdem birkaç def'a size yazılmış idi ki, bu halk kendü rızâlarıyla çalışmazlar. Bunların îvâdına ikrâm ve ihmâl ü tekâsül ve hâyinlik idenlerin cezâsın viresiz deyü tefhîm ü i'lâm olunmuş idi. Yedi sekiz bin müselmân askeri üç bin kadar düşmenden firâr itmek muvâfık-ı emr-i ilâhî midir? Böyle mel'anet idenlere niçün cezâ tertîb eylemediniz? Ol vakit bile olan paşaların ikisin dahi katl itmekle, sâ'ire mûcib-i ibret itmek gerek idiniz. Geçen senede halkın kimesneden havfı olmaduğundan bir iş görölmedüğünden kat'-ı nazar bu kadar fezâhat oldu. Şimdi yine böyle olup havf ü haşyet olmadıktan sonra bizim gice ve gündüz huzûru râhatı terk idüp mâlen ve bedenen sarf olunan takayyüdümüz müheyyâ olmak iktizâ ider. Muktezâ-yı hâl bu mudur? Li'llâhi'l hamd her hâl ile te'dîb ve ikrâm husûsunda murahhassız. Bundan sonra yine böyle mel'anet idenleri kendi hâlinde koyup müstehk olduğı cezâsın virmemek ne gûne işdir? Böylelik ile iş bitmez. Bu sizden me'mûlümüzün hilâfıdır. Beher-hâl makâmınızın muktezâsını icrâ itmekle inşâallâhü te'âlâ iş görüp itmâm-ı maslahata takayyüd ü ihtimâm itmelisiz. Fî Cemâziyelevvel sene 96.

(17/b) Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Şhirköyi kazâsı tarîk-ı âmm üzerinde olup kurâlarının ekseri perâkende vü perîşan ve kalanları dahi gâyet mükedderü'l ahvâl olmalarıyla Tahtalı girdâbı için taleb olunan yüz elli nefer cerahoru virmeğe bir vechile iktidârları olmayup, ibrâm olunur ise bi'l-küllîye firâr itmeleri mukarrer olduğın kazâ-i mezbûr ahâlîsi der-i devlete arz [u] i'lâm ve zikr-olunan yüz elli nefer cerahor taleb olunmamak bâbında inâyet recâ itmeleri ile mezbûrları bu sene-i mübârekece cerâhor talebi ile rencîde itdirmeyesiz. Husûs-ı mezbûr için bu taraftan emr virilmeyüp mektûbumuzda işâret olundu. Eğer yüz elli neferin cümlesi taleb olunmamak mümkün değıl ise bir mikdârın tenzîl ile ahvâllerin terfîh idesiz ve taraf-ı mîrîden cenâb-ı sa'âdetlerine ber-vech-i karz yüz kîse akçe ve anda olan paşalara ve sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra yine cânib-i mîrîden karz virilmek üzere iki yüz elli kîse akçe ve yine cenâb-ı sa'âdetlerine mansıbınızdan olmak üzere yüz kîse akçe gönderilmek üzere vezîr-i mûkerrem izzetlü defterdâr paşa muhlislerine tenbîh olunmuşdur ki, bu sûrette taraf-ı şerîflerine iki yüz kîse akçe gönderilmiş olur. İnşâallâhü te'âlâ karîben varır. Vusûlünde karz virilecekleri münâsib gördüğünüz üzere virüp yine her birinden küfelâsı ile ma'mûlün-bih temessük ve hüccet alup bu tarafa gönderirsiniz. Ve masârif-i mîrî için olanları dahi bir hoş hıfz olunup masârif-i mühimmeye lüzûmu mertebe sarf itdirmeğe takayyüd buyurursuz. Ve mâh-ı Cemâziyelûlânın on ikinci isneyn günü iki bin yüz kırk dört nefer yeniçeri serdengeçdisi ve bedergâhı ile seksoncubaşı ağa bendeleri gönderilmişdir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde münâsib gördüğünüz üzere istihdâm ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâli tahrîr ü i'lâm buyurasız. Benim izzetlü birâderim, Uyvar'ın bu def'a zahîresi ahvâli böyle olduğu derûnumuzda bir mertebe gamm ü elem olmuşdur ki ta'bîr olunmaz. Ola ki, hüsn-i himmet ve tedbîriniz ile vaktiyle ma'kûl ü münâsib olan vech üzere zahîreleri irişdirilmeğe hüsn-i himmet buyurmaları me'mûldür. Benim izzetlü karındaşım, serdengeçdilerin ru'ûs-ı hümayûnları mûcibince evvel- **(18/a)**be-evvel ibtidâ tezkireleri ihrâc ve irsâl olunur. Lâkin tezkirelerin kendülere virmekde tedrîc ü te'ennî üzere hareket buyurula ki, bir mikdâr zamân seferiyyede yine hâzır bulunmalarına bâ'is olur idi. Hâzır müctemi' olmuş âdemlerdir, ibtidâları oldukdan sonra artık hıdmetde bulunmazlar mülâhaza olur.

Benim izzetlü birâderim, Uskok keferesi ve Hersek ve Helven tarafları ahvâli ma'lûm-ı şerîfinizdir. Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Osman Paşa Hersek cânibine tâlib, ancak imdi kendü ile haberleşesiz. Eğer fi'l-hakîka Hersek etrâfında olan düşmenin def'-i mazarratına takayyüd ve hıfz ü harâbeti¹⁵⁵ ile ikdâm ü ihtimâm iderim dir ise kendüye Hersek sancağın tevcîh ve husûs-ı mezbûru pek bir hoş gereği gibi tenbîh ü te'kîd buyurup Pojega'yı Hersek Paşa'sı olan Mehmed Paşa'ya tevcîh idüp, mükemmel kapusu ile cenâbınız ile ma'an sefere me'mûr idesiz ve vukû'u üzere tarafımıza i'lâm buyurursuz. Ve mâh-ı Cemâziyelûlânın on dokuzuncu isneyn günü bin nefer yeniçeri serdengeçdisi dahi gönderilmek üzeredir. Ve Mısır ve Şam askeri li'llâhi'l-hamd gelüp selâmet ile İstanbul'a dâhil oldılar. Evvel-be-evvel inşâallâhü te'âlâ rûz-ı Hızır'dan birkaç gün sonraya dek asker-i İslâm fevc fevc gönderilmek üzeredir, hiç ardı kesilmez. Ancak siz işinizde ne kadar te'ennî üzere hareket itseniz, inşâallâhü te'âlâ asker ol kadar irişüp cem'iyyetiyle bulursuz.

Vezîr-i Müşârun-İleyhe Bir Mektûb Dahi ki

Uyvar'a zahîre irişmedüğü şevketlü ve kudretlü ve kerâmetlü pâ[di]şâhımız hazretlerine ve bu muhlisinize azîm keder olduğu mukaddemâ dahi i'lâm olunmuş idi. Husûs-ı mezbûr iffet-i dâr-ı ta'vîk olduğuna bâ'is ü bâdî Temeşvar eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Ahmed Paşa'nın tehâvün ü tekâsülü olduğu istimâ' olunmağla, şevketlü ve kudretlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin tab'-ı hümâyûnları mütekeddir olmağla, karîha-i hümâyûnlarından Temeşvar Beylerbeyiliğin Eğre Paşa'sı Ahmed Paşa bendelerine ve Eğre eyâletin ber-vech-i arpalık Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Osman Paşa'ya ve Pojega sancağın Temeşvar'dan az[olun]an Osman Paşazâde Ahmed Paşa didikleri yaramaza ihsân buyurmalarıyla **(18/b)**evâmîr-i şerîfeleri taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuşdur. Vech-i meşrûh üzere tevzî' buyurursuz.

Ve Uyvar'a zahîre gönderilüp inşâallâhü te'âlâ her ne tarîk ile olur ise olsun bi-eyyi-vechin-kân irişdirilmesi fermân-ı hümâyûn buyurulmağla, bu tarafda mülâhaza olduğu hâlâ Temeşvar Beylerbeyiliği ihsân buyurulan Ahmed Paşa'nın yanına bir mikdâr âdem koşilup Peşte muhâfazası nâmıyla ol tarafa gönderilüp

¹⁵⁵ Metinde sehven "cerâbet" olarak yazılmış.

Uyvar'ın zahîresi sadâsı düşmen-i dîne istimâ' olunmamak üzere gâyet ihfâ olunup, hâlâ irsâl olunan Uyvarlı ol tarafları cüst ü cû idüp avn-i Hakk ile ortalığı düşmenden hâlî ve mahall-i fırsat olduğu haberin getürdüğü gibi Uyvar'a gidecek zehâyiri ansızın düşmen haberdâr olmadın avn-i Bârî ile bir gicede cağlar ile irsâl ve teslîm olunmak ehven ü münâsib mülâhaza olunmuşdur. Lâkin maksad-ı aksâ inşâallâhü te'âlâ Uyvar'a zahîrenin vusûlüdür. Bu tarîk ile mi olur? Yohsa Ahmed Paşa'yı ta'yîn itmeyüp Vezîr Siyavuş Paşa'yı mı ta'yîn buyurursuz? Yohsa bir gayri dahi ehven vech hâtır-ı şerîfe hutûr idüp öyle mi idersiz? Hulâsa-i kelâm her nice ma'kûl ü münâsib görür iseniz bi-eyyi vechin kân Uyvar'a bir mikdâr zahîre gönderüp inşâallâhü te'âlâ fazl-ı Hakk ile sâlimen irişdirilmeğe takayyüd ve pek basîret üzere hareket eylemesiyçün ta'yîn buyurduğunuz kim ise gâyet mertebe gereği gibi tenbîh buyurursuz. Ola ki avn-i Hakk ile karîben zahîrenin mahall-i mezbûra vusûlü haberi vürûdu ile hâtırımızın dağdağasın def' idesiz. 22 Cumâdelûlâ sene 96.

Bu Dahi Kâ'imedir

Benim birâderim, Uyvar'ın zahîresi husûsunda Osman Paşa oğlu didikleri habîs pek mel'anet eyledi. Hâlâ hıyâneti mukâbelesinde kendüye Pojega sancağı ihsân olunup, kapusun pek mükemmel ve hıdemât-ı aliyyede bezl-i tâb[ü]tuvân eylemesi fermân buyuruldu. Bu bâbda cenâb-ı şerîfinize vârid olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn mûcibince mezbûra kapusu tekmîlin pek tenbîh buyurasız. Eğer kapusun mükemmel itmeyüp veyâhûd **(19/a)** kendinden me'mûl değil ise bermûceb-i hatt-ı hümayûn cezâsın virüp, kendüyü sâ'ire mûcib-i ibret ve mansıbın bir müstehıkka tevcîh buyurursuz.

Ve zahîre husûsuna hâliyen Temeşvar Beylerbeyisi Ahmed Paşa bendelerin ta'yîn buyurmanız mülâhazası ile kendüye tergîb-gûne tarafımızdan mektûb tahrîr ve size gönderilmişdir. Eğer mezbûru ta'yîn buyur[ur]iseniz mektûbumuzu dahi mansıbı emr-i şerîf ile ma'an kendüye îsâl buyurursuz. Ve illâ gayrısı ta'yîn buyurulur ise ancak mansıb emr-i şerîfin gönderüp mektûbumuzu alıkoyasız.

Ser'asker-i Müşârun-İleyhe Dîger Mektûb

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Bosna tarafında düşmen-i dîn tarafından zuhûr iden ahvâli tahrîr ü iş'âr buyurmuşsuz. Benim izzetlü birâderim, bi'l-cümle ol tarafların hall ü akd-i umûru ve muktezâsı hâle göre tedbîr ü tedârükü ve nizâm ü intizâm-ı umûru re'y-i rezîninize havâle ve gerd-i himmetinize tahmîl olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bu cânibden techîz olunan tavâyif-i asker ve iktizâ iden mühimmât-ı lâzıme her ne ise bi'l-cümle taraf-ı şerîfinize gönderilür. Siz ol câniblerin keyfiyyet-i ahvâli nice ise münâsib-i hâl üzere her cânibin tedbîr ü tedârükü ve asker irsâli ve sâ'ir lâzım gelen husûslarına lâyiha-i zamîr-i umûrları olan vechü vecîh üzere takayyüd ve inşâallâhü te'âlâ avn-i Hakk ile ol câniblerin muhtâcun ileyh oldukları husûsların görüp vaktiyle iriştirmekle, mazarrat-ı düşmen-i dîn mündefî' ve tevfik-i İlâhî birle memâlik-i pâdişâhı mekr-i a'dâdan me'mûnû's-sâha olmağa ihtimâm ü ikdâm ve lâzımü'l-inhâ olan ...¹⁵⁶ serî'an tahrîr ü i'lâm buyurursuz.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Bosna Beylerbeyisi Mustafa Paşa bendelerine mektûb gönderilüp taraf-ı şerîfinizden me'mûr olduğu hıdemâta kemâl-i ikdâm ile ihtimâm ve her vechile tehâvün ü tekâsülden ictinâb eylesiycün tenbîh olundu. Ve Köstendil sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa ve Dukakin ve Prizrin sancakları beylerine evâmîr-i şerîfe gönderilüp, Bosna **(19/b)**serhaddinde vâki' Nova kal'asının sâ'ir ol havâlîde olan mahallerin hıfz ü hırâsetiyle tenbîh ve İskenderiye Sancağı beyi dahi mukaddemâ me'mûr olduğu üzere İskenderiye ve Bar ve sâ'ir ol havâlîde vâki' olan kıla' ve sâ'ir muhâfazası lâzım olan mahallerin düşmen-i dîn tarafından ve Kelemente ve Karadağ âsîlerinden hıfz ü hırâset ve Nova taraflarına zarar ü gezend isâbet itdirmemeğe takayyüd eylesiycün emr-i şerîf gönderilüp tenbîh olunmuşdur. Taraf-ı şerîfinizden dahi münâsib ve ma'kûl gördüğünüz üzere takayyüd ve tenbîh buyurursuz. Fî 16 Cemâziyelevvel sene 96. İktizâ hasebiyle bu mahalle kaydolunmuşdur.

Bir Mektûb Dahi ki

¹⁵⁶ Cümlelerin gelişine göre kelimelerinin arasında kelime kaybı oluşarak manâda boşluk oluşmuş.

Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrer izzetlü Abdurrahman Paşa muhlislerinden mektûb geldi. Budun ta'mîri için akçenin lüzûmun ve fermân olunan neccâr ve cerahorların tamâmen gelmediklerin i'lâm eylemişler, zâhiren taraf-ı şerîfinize de tahrîr itmişlerdir. Benim izzetlü birâderim, bundan evvelce taraf-ı şerîflerine irsâl olunan beş yüz kîse akçenin elli kîsesi Budun ta'mîriyçün olmağla bir gün evvel mahalline îsâli tavsiye olunmuş idi. Hâlâ bu def'a kırk kîse akçe yine Budun ta'mîriyçün gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ taraf-ı şerîfinize vusûlünde eğer ol elli kîseyi Budun'a irsâl buyurmuş olursanız febihâ ve illâ henüz göndermediniz ise ol elli kîseyi de bu def'a gönderilen kırk kîse dahi mecmû' doksan kîse olur, kat'an te'hîr ü terâhî itmeyüp ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere irsâl ve inşâallâhü te'âlâ emîn ü sâlim Budun kal'asına îsâl itdürmeğe ihtimâm buyurursuz. Ve neccârlar ile cerahorun bir ân mukaddem ihrâc ve mahalle îsâliyçün mukaddemâ bu taraftan gediklü çavuşlar gönderilmiş idi ki, hâlâ müverrah pusulaları size gönderilmiştir. Siz dahi tarafınızdan tekrâr mü'ekked ü müşedded emr-i şerîf ile isti'câlleriçün mukdim ü mübrim mübâşir ta'yîn ve irsâl ve avn-i Hakk'la bir güne kadar zuhûrundan mukaddem cemî'-i mühimmât lâzımelerin irişdirmeye ta'mîr ve istihkâm-ı kal'a-i mezbûre imdâd kılarda ve inşâallâhü te'âlâ vaktiyle istihkâm virilüp bu gâyle-i azîme dağdağasın hâtır-ı muhlisiden def[e] kemâl-i mertebe takayyüd buyurursuz. **(20/a)** Benim izzetlü birâderim, vakit gâyet tengdir, muktezâ-yı hâle göre iktizâ iden levâzım ve mühimmât her ne ise kalîl ü kesîr muhtâcun-ileyh oldukları husûsların tekmîl itmekle cenâb-ı sa'âdetiniz pek takayyüd ü ihtimâm buyurursuz. Ola ki, avn-i Hakk'la dilhâh üzere ta'mîr ve istihkâmı hüsn-i himmetiniz ile bir gün evvel husûl pezîr ola. 25 Cemâziyelevvel sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Gerçi bundan akdem ol tarafta yeniçeri yazılmak ahvâli taraf-ı şerîfleriyle haberleşilmiş idi. Lâkin li'llâhi'l hamd bu tarafta güzîde ve müntehâ olmak üzere tedârük olunan yeniçeri bir mertebe matbû'u pesendîdedir ki, inşâallâhü te'âlâ artık ol tarafta yazılmak iktizâ itmez. Yeniçeri yazmak gâyilesinde olmayasız. Ve bundan evvel kılıç ve kaftân ile gönderilen kapucıbaşı ağa irsâl olunan defterden sonra mâh-ı Cemâziyelâhır'in beşinci günü üç yüz altmış dokuz nefer silâhdâr serdengeçdisi ve

irtesi bin doksan nefer yeniçeri serdengeçdisi ve mâh-ı mezbûrun onuncu günü yedi yüz otuz nefer silahdâr serdengeçdisi ve on ikinci günü bin yüz altmış sekiz nefer yine yeniçeri serdengeçdisi irsâl olundu. Ve emr-i Hakk ile rûzgâr müsâ'id olmamağla Mısır askeri gemileri boğazda hayle eylenmişler idi. Elhamdülillâhi te'âlâ târîh-i mektûbdan altı-yedi gün mukaddem anlar da gelüp İstanbul'a dâhil oldukları haberi geldi. Ekser levâzımları evvelden gördirilüp hâzır olmağla çok eğlenmeyüp inşâallâhü te'âlâ serî'an anlar da varırlar. Ve gerek yeniçeri ve silahdâr serdengeçdilerinin ardları kesilmeyüp peyderpey giderler. İnşâallâhü te'âlâ avn-i Hakk ile taraf-ı şerîfinize mülhak ü mülâkı olduklarında asker-i İslâm'ın vefret ve güzîdeliği manzûrunuz olur. Ola ki, Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn'in fazl ü tevfiği ile nereye hareketinizi muktazî hâlet olmaya ki dahi cenâb-ı şerîfleri meştâsında iken asker-i İslâm varup taraf-ı şerîflerine mülhak olup vaktiyle Zemun tarafına hareket ve azîmetmiz buyurduğunuzda yanınızda kesret-i süvâr-ı asker-i İslâm bulunmağla alay-ı azîm birle şevket-i dîn-i Seyyidü'l enâmı izhâr idesiz. Giden asker-i İslâm bu tarafda azîm takayyüd ü ihtimâm ile gönderilüp bir yerde meks ü ârâm itmeyüp serî'an varmalarıçün **(20/b)**tenbih olunur. Ol tarafda karîb vardıklarında taraf-ı şerîfinizden isti'câlleriyçün âdem gönderüp bir gün evvel cem' itdirmeğe takayyüd buyurursuz. Heman Cenâb-ı Rabbü'l âlemîn tevfiğ u inâyet karîn eyleye. 13 Cemâziyelâhır sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûbdur

Mâh-ı Cemâziyelâhır'ın ikinci günü ki yevmü's sebt'dir, bin nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilüp ve inşâallâhü te'âlâ iki gün sonra üç bin sekiz yüz nefer süvârî sipâh serdengeçdisi dahi gönderilüp ve Şam Vâlîsi Vezîr Mehemed Paşa senâkârları dahi bin dört yüz nefer sekbân ve mükemmel agavâtıyla ve Şam kulunun bir mikdârı ile gönderilmek üzere olup Şam kulunun kalanı ve silahdâr serdengeçdileri dahi sipâh serdengeçdileri kadar olur ve Mısır askeri de inşâallâhü te'âlâ karîben yollanmak üzeredir. Benim sa'âdetlü birâderim, li'llâhi'l hamd ve'l minne bu sene-i amîmetü'l-meymenede techîz ü tedârük olunan askerimiz müstevfâdır. Bundan sonra avn-i Hakk ile Mısır askeri ve silahdâr serdengeçdileri ve yeniçeri serdengeçdileri peyderpey iki günde bir üç günde bir beşyüz[er]-biner hîç

kesilmeyüp inşâallâhü te‘âlâ gönderilmek üzeredir. Heman Rabbü’l-alemîn hayr ile vusûllerin ve vefk-ı dilhâh üzere hıdemât-ı aliyyede bulunup âsârları müşâhede olunmasın müyesser eyleye. 10 Cemâziyelâhır sene 96.

Bu Dahi

Erdel hâkiminden kâğıd gelüp Nemçe ve Leh melâ‘îninden Erdel memleketine kasd-ı mazarrat olunmağla imdâd recâ idüp ve Dubroçin ahâlîsi dahi Nemçe ve Tökeli ve Varat cânibinde kışlayan Tatar tâyifesinin cevri ü zulm görmekle ta‘addîleri def‘ini iltimâs eylemiş. Ahvâlleri taraf-ı şerîflerine havâle olup iktizâsına göre tarafınızdan takayyüd olunmak üzere kendüye cevâp tahrîr olunmuşdur. Fi’l-hakîka ol tarafların ahvâlin tecessüs ü tefahhuz buyurup muktezâ-yı hâl nice ise öylece hareket buyurur ve Tökeli’den dahi yine kâğıd geldi. Ol dahi imdâd recâ eylemiş. Mel‘ûnun ahvâli ma‘lûm lâkin yine kendüye yazılan cevâbda ahvâli taraf-ı şerîfinize havâle olunduğu i‘lâm olunmağla ma‘lûm-ı şerîfiniz olmak üzere tahrîr olunmuşdur. Her hâlde münâsib-i vakt ve muktezâ-yı hâl nice ise inşâallâhü te‘âlâ öylece amel ü hareket buyurursuz. Fi’t târîhi’l m[ezbûr].

(21/a) Diğer Mektûb ki

Bundan akdem Kapucıbaşı Osman Ağa bendeleriyle taraf-ı şerîflerine gönderilen asker-i İslâm’ın defteri müfredât üzere târîhleriyle tahrîr ve irsâl olunmuş idi. Hâlâ andan sonra dahi techîz ve irsâl olunan asker-i İslâm’ın dahi defteri târîhleriyle tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ karîben vusûlleri me’ mûldür. Benim izzetlü birâderim, esbâb-ı âdiye imkânı mertebe takayyüd olup bi’l-cümle umûrumuzu Cenâb-ı Rabbü’l-âleminin lutf u fazlına ve te’yîd ü nusretine tefvîz eylemişsizdir.

Kefere ahvâline müte‘allik Budun tarafından cenâb-ı şerîflerine gelen kâ’imeyi bizim Mustafa Ağa bendeleriyle irsâl buyurmuşsuz. Mefhûmu ma‘lûmumuz oldu. Zâhiren ma‘lûm-ı şerîfinizdir ki, ol tarafların umûr-ı cumhûru havâle-i gerden-i zimmet-i himmetleridir. İnşâallâhü te‘âlâ her hâlde taharrî ve cümlelerin savâb-dîdî ve hîn-i meşveretde makbûl ü müstahsen gördükleri üzere bi-tevfîkîllâhi te‘âlâ basîret üzere bulunup vaktin iktizâsı ve erbâb-ı istîşâr ve serhadd

ihtiyârlarının savâb-dâdleri ve karâr-dâde-i re'y-i rezînleri olan vech üzere amel ü hareket buyurmağla ola ki mahz-ı fazl-ı İlâhî birle mûris-i keder olur hâlet zuhûrundan masûn ve bâ'is-i şeydî kulûb-ı muvahhidîn olan a'mâle muvaffak olasız, âmîn. Ve merkûm Mustafa Ağa bendeleriyle masârif-i mîrî için akçe ve deve irsâli i'lâm buyurulmuş. Bundan akdem irsâl olunan bârût ile giden yüz katâr deveyi inşâallâhü te'âlâ ol tarafda yanınızda alıkoyup bu cânibe i'lâm buyurursuz. Akçe husûsunda hâtırınızı hoş tutasız. İnşâallâhü te'âlâ akçesiz kalmazsınız. Dâimâ fikr ü zikrimiz taraf-ı şerîfinize masrûfdur. Mukadder-ibeşer mertebeleri dirîg olunmaz. Heman cenâb-ı sa'âdetleri dahi avn-i Hakk ile gayret ü basîret üzere olup, muktezâ-yı hâle münâsib ne ise ana göre amel ü hareket buyurursuz. Evâsıt-ı Cemâziyelâhır sene 96.

Ser'asker Paşa'ya

Benim izzetlü karındâşım, ol serhadd-i mansûre-i İslâmiyye'den bu cânibe gelen âdemler beher-hâl taraf-ı şerîfinize uğrarlar. Ve bu cânibe geldiklerinde taraf-ı şerîfinizden **(21/b)**mektûbsuz gelür. Ol tarafların ahvâli ise beher-hâl taraf-ı şerîfinizden i'lâm ve ol makûle gelen âdem de mektûb virilmeğe muhtâcdır ki, anların kavllerine i'timâd ü itmînân gele. O makûleler ile sizden mektûb olmak her vechile münâsib ü lâzımdır. Ve benim izzetlü birâderim, şimden sonra vakt-i sefer hulûl idüp ve re'y-i perde-i gaybdan bi-inâyetillâhi te'âlâ hayr zuhûr bulıcak eltâf-ı hafiyye-i Rabbânî ve âsâr-ı tevfiğ-ı Sübhânî'ye nigerân olacak vakitler geldi. Ve avn-i İlâhî ile taraf-ı şerîfinize gidecek asâkir-i İslâm evvel be-evvel gideyorlar ve düşmen-i dînin dahi ne hareket ü keyfiyyetde olduğı ma'lûm. Bundan sonra inşâallâhü te'âlâ ol tarafda olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve sâ'ir serhadd ihtiyârları ve ehl-i vukûf ve erbâb-ı şûrâ ile harekât ve a'mâl ü ef'âlinizde gereğı gibi müzâkere vü müşâvere idüp bu sene-i amîmetü'l-meymenede avn-i Hakk ile Estergon istihlâsı husûsunda vech-i münâsib ile muktezâ-yı hâle göre vaktiyle savâb dâd-i re'y-i rezîn üzere müsta'înen billâhi te'âlâ takayyüd ü himmet idüp bu hıdmet-i celîleyi vücûda getürmeniz şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin murâd-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnlarıdır. İnşâllâhü te'âlâ vefk-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı mülûkâneleri üzere husûs-ı mezbûrun fazl u

te'yîd-i Rabb-i Mecîd ile vücûda gelmesine vech-i münâsib üzere ikdâm ü ihtimâm buyurursuz. Hakk Sübhânehû ve te'âlâ tevîk u inâyetin karîn idüp bu sene fazl ü kereminden telâfî-i mâfât ihsânıyla cümlemizi mesrûr u mecyûr eyleye, âmîn.

Budun kal'ası ta'mîriyçün bu def'a dahi altmış kîse akçe irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde serî'an îsâle ihtimâm ve fazl-ı Hakk ile bir gûne keder zuhûr itmedin kemâl-i metânet ü istihkâm üzere itmâm bulmasına tenbîh ü ikdâm buyurursuz. Ve Budun Muhâfızı Vezîr-i Mükerrrem izzetlü Abdurrahman Paşa muhlisleri pek yalnızdır, paşalardan yanında kimse yokdur. Ma'kûl ü münâsib gördüğünüz paşalardan birin Budun'a ta'yîn ve vezîr-i müşârun-ileyh yanına irsâl buyurmanız münâsib mülâhaza olunur. 28 Cemâziyelâhır sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb-ı Diğer

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda zahîre ve hazîne ahvâlin (22/a)tahrîr buyurmuşsuz. Şimdiye dek elhamdü-li'llâhi te'âlâ masârif-i mîrî husûsunda akçeye zarûret çekdiğiniz zahîre husûsu dahi mukaddemâ mâliye defterleri süzilüp mümkünü'l-husûl olan yerlerden umûm seferine kifâyet idecek kadar zahîre tahmîn ve cümlesi taraf-ı şerîfinize fermân olunmuş idi. Zâhiren birkaç seneden berü ol tarafın ahâlîsi ne hey'ete girdüğü ve sefâyin ile gidecek zehâyir ise girdâplarda ne musîbet olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bu taraftan gerek sefâyin ile ve gerek ol taraflardan tahsîl olunacak zehâyirin her birine ne mertebe dikkatlerimiziz, merreten ba'de uhrâ isti'câllerine evâmîr-i şerîfe ve mübâşirler gitdüğü mesmu' ve ma'lûm-ı şerîfiniz olmuşdur. Ve cenâb-ı sa'âdetleri bu Devlet-i Aliyye'de defterdârlık itmeniz ile her husûs ta'rîfe hâcet olmayacak mertebe ma'lûm-ı şerîfleridir. Hâlâ gerek iktizâ iden zehâyir tedârükü ve gerek araba kirâsı ve navl-ı sefîne ve ücret-i cerahor ve sâ'ir muhtâcun-ileyh olduğunuz mühimmât-ı seferiyyenin levâzım-ı mühimmesinde zarûret çekmeyüp iktizâ-yı vakt üzere tekmîl olunmak içün bu def'a dahi ber-vech-i nakd iki yüz elli kîse akçe irsâl olunmuşdur, inşâallâhü te'âlâ vusûlünde def'-i zarûret itmeğe üslûb-ı hakîm üzere takayyüd buyurursuz. Ve kasâbbaşı ahvâlin yazmışsınız. Fi'l-hakîka husûs-ı mezbûrda izzetlü defterdâr paşa muhlisleri bu ana dek muzâyakaya bâ'is olacak hâl komamak gerek idi. Hâlâ münâzelet olan koyunları sürüp taraf-ı şerîflerine serî'an ulaştırmasıyçün

merkûma altmış yük akçe virilüp tenbîh olunmuşdur. Ve Sin kal‘ası ta‘mîri için dahi bu tarafda âdem ta‘yîn olunmak üzere vezîr-i müşârun-ileyhe tenbîh olunmuşdur.

Benim izzetlü birâderim, Mısır askeri emr-i Hakk ile rûzgâr müsâ‘id olmaduğundan bir zaman boğazlarda eğlendiler. Şimdi buraya gelüp hayle noksânları olmağla yoklanmak iktizâ itdi. Yoklanup kusûrları tekâmîl oluncaya dek birkaç gün dahi eğlenürler. Bunlar sâ‘ir asker-i İslâm’dan bir mikdâr girüce varacakları ma‘lûm-ı şerîfleri ola. Bu vakitte dîn-i mübîn ve Devlet-i Aliyye’nin böyle bir emr-i azîm ve mühimminde bulunduk. Gerek biz ve siz mâlen ve bedenen külfeti ihtiyâr idüp bu kadar zahmet çekildi. **(22/b)** Ola ki Cenâb-ı Rabbü’l-âlemînin mahz-ı lutf ü keremi ile zahmetimiz hebâ olmayup inşâallâhü te‘âlâ me‘mûlümüz mertebe hıdemât-ı aliyyeye muvaffak olayız. Ve Erdel ahvâlin i‘lâm buyurmuşsuz. Zâhiren her tarafı hareket üzere olmağla kendisi de gâfil durmamak gerek. Yine de münâsib ve muktezâ-yı hâl nice ise her husûsda ma‘kûlû münâsib gördüğünüz üzere amel buyurursuz. Ve ol tarafda devenin lüzûmın yazmışsınız. Bundan akdem bârût ile giden yüz katâr deveyi ol tarafda alıkomanız için mektûb yazılmışdır. Şimdiye dek alıkomuşsuzdur. Fî Gurre-i Receb sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, kâ‘imenizde Budun kal‘asına irsâl olunan kırk kıt‘a şâhî topar vâsıl olduğun i‘lâm buyurmuşsuz. Bundan akdem Budun tarafına on kıt‘a kolonborna toparları dahi gönderüldüğü taraf-ı şerîfinizden i‘lâm buyurulmuş idi. Şâhî topar el- hamdüli‘llâhi te‘âlâ vusûl bulduğu haberi gelüp, anlar ta‘accüb vâsıl olmadı. Ve mukademmâ Budun’a gönderilen üç havan topundan gayrı dahi havan topu gönderilmedi mi? Anların dahi haberi vürûduna müterakkıbiz. İ‘lâm buyurasız.

Bir Mektûb Dahi ki

Hâlâ taraf-ı şerîfinize masârif-ı seferiyye için iki yüz elli kîse akçe ve Budun ta‘mîri için bu def‘a dahi altmış kîse akçe gediklü çavuşlardan Ali Ağa bendelerine teslîm ve taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde zikr-olunduğu üzere iki yüz elli kîseyi taraf-ı şerîfinize masârif-i mühimme-i seferiyyeye üslûb-ı hakîm üzere harc ve def‘-i zarûre idüp ve Budun kal‘ası ta‘mîriyçün olan

altmış kîse akçeyi inşâallâhü te‘âlâ serî‘an ve âcilen bir gün evvel ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere mahalline irsâl ü îsâle ihtimâm buyurursuz. Fî 3 Receb sene 96.

Müşârun-İleyhe Mektûb-ı Dîgerdir

Benim izzetlü birâderim, hâlâ Mısır kulu yoklanup iki bin üçyüz dokuz nefer mevcûdları olmağla üzerlerine Dergâh-ı Âlî kapucıbaşlarından Ali Ağa bendeleri ta‘yîn ve inşâallâhü te‘âlâ yirmi günde taraf-ı şerîflerine mülâkî olmak üzere mâh-ı Recebü’l ferd’in dördüncü hamîs günü bu tarafda **(23/a)**irsâl ve muhkem tenbîh olunmağla mektûb-ı muhâlasat tahrîr olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûllerinde adedlerin ve ne günde vardıkların i‘lâm buyurasız. Fî 4 Receb sene 96.

Ser‘asker-i Müşârun-İleyhe Yazılmışdır

Bu sene-i mübârekede avn ü inâyet-i Rabb-i Mecîd ile techîz-i ru‘ûsları virilüp irsâl olunan üçbin beş yüz yetmiş üç nefer sipâh ve iki bin üç yüz seksen beş nefer silahdâr serdengeçdileri ki mecmu‘u beş bin dokuz yüz elli sekiz nefer sipâh ve silahdâr serdengeçdileridir. Müfredâtı üzere defterleri tahrîr ve taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuştur. Mezbûrlardan def‘a-i evvelde gönderilen iki yüz seksen dokuz nefer idüp ol tarafa vusûllerinde iki yüz yirmi nefer varmak üzere i‘lâm buyurulmuş. Bu defterlerde her birinin ağaları ve yüzbaşları mu‘ayyen ü musarrahdır. Defter mûcibince yoklayup ru‘ûs-ı hümayûnlarıyla bi’t-temâm neferâtın tekmîl itdirüp ve cümlesin ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere hıdemât-ı aliyyede istihdâm ve mevcûd u nâkışları ne ise yine ha[kî]kati üzere tarafımıza i‘lâm buyurursuz. Ve geçen sene hıdmet-i aliyyede mevcûd bulunup ibtidâları virilmek üzere taraf-ı şerîflerinden ru‘ûs-ı hümayûndan vakti gelenlerden bu def‘a dahi yedi yüz yirmi dokuz neferin ibtidâları gönderilmiştir. Bunların dahi ru‘ûsları geleli hayli zaman oldu. Vâfir müteveffâları olmak gerek. İnşâallâhü te‘âlâ bunların mukaddemâ i‘lâm olunduğu üzere ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz vaktde kemâl-i im‘ân ü takayyüd ile tevzi‘ buyurursuz.

Benim izzetlü birâderim, Uyvar’ın zahîresi ahvâli bundan akdem tavsiye ve sipâriş olunmuş idi. Bu ana dek keyfiyyette ifrâğ olunduğu henüz i‘lâm buyurulmamağla anı dahi i‘lâm buyurursuz. Ve Mısır kulları bu cânibde yoklanup iki bin üç yüz doksan dokuz neferi mevcûd, altı yüzbir neferi nâ-mevcûd gelmekle her

zümrenin mevcûdu mîm ile işâret ve nâ-mevcûdu mîmsiz olmak üzere defterinin aynı sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. İnşâallâhü te‘âlâ **(23/b)** vusûllerinde siz dahi minvâl-i muharrer üzere yoklanup andan dahi mevcûd ve nâ-mevcûd ne ise ha[kî]kati üzere i‘lâm buyurursuz. Bâkî hemîşe. Fî 6 Receb sene 96.

Bu Mektûb ile Ma‘an Giden Kâ’imedir

Benim izzetlü ve rif‘atlı karındâşım, paşa-yı âlî-kadr hazretleri bu sene-i mübârekede eğer asker ve hazîne ve eğer zehâyir ve cebehâne husûslarında çekilen mihen ü şedâyid bi’l-cümle ma‘lûm-ı şerifinizdir. Ve elhamdü-li’llâhi te‘âlâ esbâb-ı zâhirîden yanınızda müctemi‘ olan asker ve cebehâne ve mühimmât-ı sâ’ire ve zehâyir mukaddemâ olan seferlerden fazl-ı Hakk ile ziyâde müstevfâ idüğü zâhirdir. Ve cenâb-ı sa‘âdetleri ve vüzerâ-yı izâmın ekserinin akdemi ve erşedi ve Devlet-i Aliyye’nin hayr-ı hâhı her cihetle re’y ü tedbîr ve rüşd ü sedâd-ı isâbet-pezîrinize, şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimizin ilm-i âlem-ârâ-yı mülûkâneleri muhît ü şâmil olduğundan, ol tarafların bi’l-cümle umûr-ı cumhûrun müsta‘înen-billâhi te‘âlâ yed-i mü’eyyedinize teslîm ve havâlenizden zimmet-i himmetiniz idüp, vüzerâ ve mîrmîrân ve sâ’ir bi’l-cümle sizinle me’mûr olan tavâyif-i asker-i İslâm hakkında şükür ve şikâyetiniz makbûl-ı hümayûnları olduğu ve bu sene-i mübârekede inşâallâhü te‘âlâ beher-hâl dîn ü Devlet-i Aliyye’ye küllî vücûda götürüp ol tarafın ahvâlî nizâm-pezîr olması sizden matlûb u murâd-ı hümayûn-ı cihân-bânîleri olduğu size defâ‘at ü kerrât ile i‘lâm olunmuş idi. Elhamdü-li’llâhi’l-aliyyi’l-a‘lâ gerek asker ve hazîne ve gerek cebehâne ve mühimmât-ı sâ’irede ve gerek istiklâliniz ahvâllerinde fazl-ı Hakk ile kusûrunuz yokdur. İnşâallâhü te‘âlâ vechen-mine’l-vücûh bahâne bulacak hâl kalmayup cümlesi kemâ-yenbagî görülmüşdür. Heman avn ü te’yîd-i Rabbü’l-âlemîn ile cenâb-ı şerîflerinin kemâl-i mertebe ibret ü hamiyetine ve merdâne ve müdebbirâne hareketinize menûtdur. Bu kadar harc ü masârif ve zahmet çekilüp ve’l-hamdü-li’llâhi te‘âlâ esbâb-ı zâhirî olan asker ve mühimmât-ı lâzıme bu kadar müctemi‘ olmuşken ıyâzen-billâhi te‘âlâ bu sene de yine murâd üzere iş görülmekde ve fazl-ı Hakk ile düşmen-i dînden ahz-ı intikâm olunmakda tekâsül olunur ise âkıbeti her hâl ile güçlük ve su‘ûbete mü’eddî olacağı pek mülâhaza oluna yerdir. Bu Bâbda **(24/a)** her hâl ile huzûr u râhatı ve gayrı fikr ü mülâhazayı terk idüp heman fazl-ı Hakk ile cell-i himmetiniz buna masrûf ve gice ve

gündüz zikriniz bu olup inşâallâhü te‘âlâ her nice ma‘kûl ü münâsib görülür ise bi-eyyi-vechin-kân bu sene-i amîmetü’l meymenede fazl-ı İlâhî ile ve fevka’l-memûl hıdmet vücûda getürmeği sa’y ü dikkat itmelisiz. Sizinle me’mûr olanlar gerek vüzerâ ve mîr-mîrân ve gerek sâ’irlerdir, kâ’inen-men-kân münâsib gördüğünüz hıdemât-ı aliyyede istihdâm buyurursuz. Ve hiçbirini kendi hâline komayup kimisin teşdîd ü tahvîf ve kimisin taltîf ile istihdâm idüp tekâsül ü tehâvün idenler kim olur ise olsun cezâ-yı sezâsın virüp sâ’ire mûcib-i ibret eyleyesiz. Bu husûslarda siz murahhassız.

Hâsıl-ı kelâm budur ki, şevketlü ve kerâmetlü ve azametlü pâdişâhımız size me’mûr olduğunuz umûrda her hâl ile ruhsat virüp ve inşâallâhü te‘âlâ bi-eyyi- hâl bu çekilen zahmet mukâbelesinde bu sene sizden hıdemât-ı küllî me’mûlündedirler. Ana göre her tarafı fikr ü mülâhaza buyurup sa’y ü kûşîş ve müsta‘înen-billâhi te‘âlâ dikkat ü himmet eyleyesiz. Cenâb-ı Rabbü’l- âlemîn sizden me’mûlümüz mertebe hıdemât-ı aliyye ve celîleye muvaffak eyleye. Ve Mehemed Ağa bendelerine lisânen ba‘zı kelâm söylenmiştir. Su’âl buyurduğunuzda ma‘lû[m]-ı şerîfiniz olur.

Mehemed Ağa’ya Lisânen Sipârîş Buyurılan Cevâblardır

Bu sene-i mübârekede umûr-ı seferiyye içün mâlen ve bedenen çekilen zahmete nihâyet yokdur. İnşâallâhü te‘âlâ kendülerinden her vechile hıdmete dikkat me’mûl olunur. Ve sefere lâzım olacak husûslarda bir kusûr kalmamıştır. Cenâb-ı Bârî hayr ile mukadder itmiş ola. İnşâallâhü te‘âlâ bundan sonra avn ü te’yîd-i İlâhî ile kendilerinin gayret ü hamiiyetlerine kalmıştır. Bu ana dek nice hareket idecekleri i‘lâm olunmadı. Ancak bu tarafda mülâhaza olunan budur ki, eğer kefare hareket idüp Uyvar kal‘asının muhâsarasına gelür ise ve cümlelerin re’yinde ma‘kûl ü münâsib ise berüden dahi bi’l-küllîye müctemi‘ olan piyâde ve süvâri asker ile vakt (24/b)ü zamânıyla ve geçidler ve sûrlar el virir ise üzerine varıla yohsa geçidler el virmeyüp veyâhûd vüzerâ ve serhadd ihtiyârları ma‘kûl ü münâsib görmezler ise de Estergon kal‘ası istihlâsına takayyüd olunmağa münâsib görürler ise Estergon kal‘ası muhâsara oluna. Lutf-ı Hakk ile her husûsda yoluyla hareket ve ikdâm ü ihtimâm oluna. Eğer lutf-ı Hakk olup kefare hiç hareket itmez ise yine Estergon üzerine

varılup, inşâallâhü te‘âlâ tahlîsine sa‘y olunmak üzere bu sene şevketlü ve kudretlü pâdişâhımız böylece hıdmet me’mûl iderler.

Bir Mektûb Dahi ki

Hâlâ Kaniye Muhâfız Vezîr Mustafa Paşa yeniçeri ağalığı zamânında doksan dört senesinde mu‘tâd üzere rikâb-ı hümayûna virilecek Beytûlmâl akçesin vermeyüp henüz zimmetinde olmağla bir gün evvel meblağ-ı mezbûru bi-eyyi-hâl tedarük ve serî‘an irsâl ve teslîm-i hazîne itdirmesiycün emr-i şerîf-i âlî-şân ile tarafımızdan âdem ile mektûb irsâl olunmağla, cenâb-ı şerîflerine de mektûb tahrîr olmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde merkûm bendelerin bir gün evvel me’mûr olduğu mahalli irsâl ve itmâm-ı hıdmet itmesine taraf-ı şerîfinizden dahi tenbîh ü takayyüd buyurup, lâzımü’l-inhâyı i‘lâmdan hâlî olmayasız. 11 Receb sene 96.

Ser‘asker Paşa’ya

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Kassâbbaşı vekili olan habîsini tebdîl ve yerine âhara istihdâm buyurduğunuz i‘lâm buyurmuşsuz. Ma‘kûl ü münâsib buyurmuşsuz. O makûle hıdmetde tekâsül ü hıyânet üzere hareket idenleri azl ve müstehik olanları istihdâm buyurursuz. Ve mezbûrun gereği gibi hesâb ü kitâbetin görüp mâl-i mîrîye kesr ü zarar terettüb ve bir habbesi zâyi‘ vü telef olmamak üzere takayyüd idüp sıhhati üzere i‘lâm buyurursuz. Ve Budun’a irsâl buyurılan cebelhâne ve tophâne mühimmâtları defterleri irsâl ve taraf-ı şerîfinize masârif-i mîrî için irsâl olunan iki yüz elli kîse ile Budun ta‘mîri için bu def‘a gönderilen altmış kîse vusûl bulmağla serî‘an mahalline (25/a)göndermek üzere olduğunuzu i‘lâm buyurmuşsuz. Ola ki, lutf-ı Hakk ile kal‘a-i mezbûre ta‘mîri gereği gibi kemâl-i metânet ile vaktiyle itmâm-pezîr olmasına ve handekinin dahi kemâ-yenbagî tathîrine ve sâ’ir husûslarına kemâl-i im‘ân ü dikkat buyurursuz.

Ve Tökeli’den gelen kâğıtları irsâl ve Erdel’den gelen bendenizin cevâbın tahrîr ve Budun’a Nemçe’den gelen tâcirin takrîrin iş‘âr ve bu esnâda üslûb-ı hakîm üzere hareket olunmasıycün Budun Vâlisi Vezîr Abdurrahman Paşa muhlisinize tenbîh buyurduğunuz tahrîr buyurmuşsuz. Hemîşe Cenâb-ı Rabbü’l-âlemin Habîb-i Ekrem’i hürmetine kulûb-ı kâsiye-i düşmen-i dîne ru‘b ü hirâs ilkâsı ile lâyıık-ı dîn ü Devlet-i Aliyye olur. A‘mâl ü ahvâl zuhûr ve vücûd-pezîr olmasın mukadder ve

cenâb-ı sa‘âdetlerinin hüsn-i tedbîr-i isâbet-pezîr-i hakîmâne ile her hâl ile vefk-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı cihândârî üzere hıdemât-ı mahmûdetü’l-avâkıb husûle gelmesin müyesser eyleye, âmîn.

Ve i‘lâminız üzere Edirne’den Belgrad’a varınca yol üzerinde olan kasabât u kurâdan sefer-i hümâyûna me’mûr olan tavâyif-i askeri sürüp ve yeniçeri ve yeniçerilik iddi‘âsında olanları serdârlar bi-nefsihî Ösek’e gönderüp anda hıdmet-i aliyyede mevcûd bulunmak üzere mü’ekked ü müşedded evâmir-i şerîfe ile üç aded gedikli za‘îm ocak tarafından birer çavuş ta’yîn ve gereği gibi kendülere bi’l-muvâcehe tenbîh ü te’kîd olunup ve Budun ve Eğre ve Kanije neferâtından Bosna ve Nova tarafında mütemekkin olanları sürmek için dahi bir gediklü irsâl olunmuşdur. Mezbûrların her biri kangı kazâya me’mûr oldukların defteri huzûr-ı şerîfe gönderilüp ve her birine öyle tenbîh olunmuşdur ki, me’mûr oldukları üzere o makûleleri sürüp Ösek muhâfazasına îsâle me’mûr olan bendenize teslîm idüp andan kâğıd alup gelmeleriçün tenbîh olunmuşdur. Bundan mukaddem sürücülük ile bir kapucıbaşı ağa bendeleri de gönderilmiş idi. İnşâallâhü te‘âlâ pesmânde olan tavâyif-i mezbûre bundan sonra bir yerde karar idemeyüp me’mûr oldukları mahalde hayli asker müctemi‘ olmaları me’mûldür.

Kenârına dahi ki: İş bu mâh-ı Recebü’l-ferd’in on sekizinci hamîs günü rehber-i tevfk-ı Rabb-i Mecîd ile Zemun **(25/b)** tarafına güzâr ve andan dahi münâsib ü ma’kûl görüldüğü¹⁵⁷ üzere müsta‘înen-billâhi te‘âlâ savb-ı me’mûra teveccüh ü azîmetlerin iş‘âr buyurmuşlar. Cenâb-ı Rabbü’l-âlemîn mahz-ı fazl ü inâyetinden te’yîd ü nusretde karîn-i hâl idüp, vefk-ı dilhâh üzere ahvâl[ü]a‘mâl vücûda gelmesin müyesser itmekle cümlemizi mesrûr u handân eyleye. Mektûb-ı şerîfiniz şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimiz pâdişâh-ı gîtî-penâh hazretlerinin rikâb-ı kâmyâb-ı hûrşîd-iltihâb-ı cihândârîlerine arz olunup, azîmetiniz ahvâli manzûr-ı mülûkâneleri oldukda teveccüh-i derûn-ı sıdk-makrûn-ı hümâyûnlarıyla cenâb-ı sa‘âdet-me‘âbların ve bi’l-cümle guzât-ı müslimîn ve kûmât-ı muvahhidîni Cenâb-ı Rabbü’l-âlemîn’in hıfz ü emânına emânda ve envâ‘-ı fevz ü nusret ve âsâr-ı hasene ile karîrü’l-ayn olmalarına du‘â-yı hayr-ı icâbet-âsâr ile leb-i cünbân olmuşlardır. Ve yerlerde sizi ve sâyir asker-i İslâmı Hazret-i Allahü te‘âlâya

¹⁵⁷ Metinde sehven “giderildiği” şeklinde yazılmış.

emânet eyledik, ola ki lutf-ı Hakk'da me'mûlümüz olan mertebe hıdemât-ı mebrûre ve mesâ'-i mevfûre-i meşkûre vücûda getürmeğe muvaffak olasız. Ve Budun Vâlisî izzetlü Abdurrahman Paşa senâkârlarının yanına Aydın sancağına mutasarrıf Osman Paşa bendenizi ta'yîn buyurduğunuzu iş'âr buyurmuşuz. Husûs-ı mezbûr tahrîr olunması, Budun'da asker killeti mülâhazası ile değil idi. Ol tarafların bi'l-cümle umûru müsta'înen-billâhi te'âlâ zimmet-i himmetlerine tahmîl olunmağla her nice iktizâ idüp ma'kûl ü münâsib görilür ise iktizâ-yı vakt ü hâl üzere amel buyurursuz. Heman Hazret-i Allah her hâl ile mu'în ve nasîr ve yâver ü dest-gîriniz ola. Fî 19 Receb sene 96.

Kenâra karîb olunmuşdur: Ve Budun'da olan odalardan cenâb-ı sa'âdetlerine gidecek odalar ahvâli yazılmış, ma'kûl buyurmuşuz. Nice iktizâ ider ise öyle amel buyurup, fî-mâ-ba'd dahi ahvâl-i vâkı'ası serî'an ve müte'âkiben i'lâmdan hâlî olmayasız.

Bu Dahi Kâ'imedir

Ve Budun tarafına gelen tâcir lisânından olan takrîrâtı dahi görüldü. Mukaddemâ dahi birkaç def'a cenâb-ı sa'âdetlerine tarafeynin nizâm ü intizâmına ve ra'ıyyet ü askere mûcib-i râhat ü âlâm olan ıslâh-ı zâtü'l-beyn (26/a) husûslarının esbâbına hakîmâne teşebbüs ve vech-i ahsen ile vücûda getürülmesine takayyüd ü ihtimâm buyurmaları iş'âr olunmuş idi. Hâlâ şüyû' bulan ahvâl-mukaddemât-ı sa'y ü dikkatlerinin nefîce-pezîr olduğunun emâresi olduğu mukarrerdir. Me'mûldür ki, fî-mâ-ba'd dahi zeste müdârâtta ve telaftüfî'l lisân bırakmayup, üslûb-ı hakîm üzere celb-i kulûblarına bâ'is olur, harekât-ı etvâr ile inşâallâhü te'âlâ karîben bir hayırlı maslahat vücûda getürmeğe pek takayyüd ü ihtimâm buyurursuz. Hazret-i Allah lâıyk-ı dîn ü devlet ve muvâfık-ı ırz ve nâmûs-ı saltanat olur hâlde vücûda getürmeğe muvaffak eyleye.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Hâlâ Dîvan-ı Hümâyûn tercümânına Erdel Hâkimi'nden bir mektûb aynı ile tercemesi ve mezbûr tarafından yazılan cevâbın sûreti huzûr-ı şerîfe irsâl olunup, manzûr-ı şerîfiniz oldukda mefhûmlarından bi'l-cümle ahvâl ma'lûmunuz olur ve Nemçe ve Leh ve Venedik ile mukaddemâ olan sulhlarda olan mevâdd mahallinden

ihrâc olunmak için tenbîh olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ bundan sonra ol dahi gönderilür. Ve bunlardan sulha müte‘allık ahvâl için çıkacak âdemleri ister ise cenâb-ı sa‘âdetleri tarafına ister ise rikâb-ı hümayûna gelmeleri için murahhas olmuşlardır. İmdi benim sa‘âdetlü birâderim, her ahvâl ma‘lûm-ı sa‘âdetinizdir ve taraf-ı hümayûndan Tökeli husûsunda mukaddemâ tahrîr olunduğu ahvâline ve bi’l-cümle ol tarafların umûr-ı cumhûruna me’zûn u murahhas ve hayr-hâh-ı Devlet-i Aliyye’siz, iktizâ-yı vakte göre ol tarafda olan vüzerâ ve serhadd ihtiyârları ve erbâb-ı şûrâ ve ehl-i vukûf ile vaktiyle müzâkere vü müşâvere ve cümlelerin savâb-dîdi üzere inşâallâhü te‘âlâ muktezâ-yı vakt ü hâle göre ma‘kûl ü münâsib görüldüğü üzere lââyık-ı dîn ü devlet hayırlı maslahat vücûda getürmeğe sa’y ü dikkat buyurursuz. Her vaktin bir iktizâsı olduğu ma‘lûm-ı şerîfinizdir. Heman üslûb-ı hakîm üzere hareket ü dikkat ile inşâallâhü te‘âlâ **(26/b)** dîn ü devlete ve bi’l-cümle ibâdullâha nâfi‘ ve sûd-mend hayırlı maslahat sûret-pezîr olmasına himmet buyurursuz. Hazret-i Rabbü’l-âlemin her umûrunuzu âsân ve hayra muvaffak eyleye. Fî 21 Receb sene 96.

Mektûb-ı Dîgerdir

Bundan akdem irsâl olunan mektûbumuzda, Nemçe ve Leh ve Venedik taraflarıyla hîn-i musâlahada mün‘akid olan mevâdd sûreti mahallinden ihrâc ve irsâl olunur deyü yazılmış idi. Hâlâ mahallinden çıkarılup taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuştur. Manzûr-ı şerîfiniz oldukda ma‘lûmunuz olur. Lâkin Leh tarafına müte‘allık olan mevâdda bir tarîk ile Tökeli maddesin idhâl eylemişler. Anın ahvâlinde ise cenâb-ı sa‘âdetleri mukaddemâ ne vechile murahhas ve me’mûr olduğunuz ma‘lûm-ı şerîfinizdir. Yine de husûs-ı mezbûrda heman cümlelerin ittifâkı ve re’y-i savâb-dîdi üzere inşâallâhü te‘âlâ devlet ü dîne ve ibâdullâha nâfi‘ ve müstahsen olur. Vech-i münâsib üzere amel buyurursuz. 25 Receb sene 96.

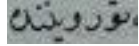
Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim; bu mevâd sûretleri inşâallâhü te‘âlâ hîn-i iktizâda size lâzım olur deyü ihtiyâten yanınızda hâzır bulunmak için mahfice irsâl olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde gâyet pûşîde vü mahfî olmak üzere kendiniz hıfz itdirüp birimizde i‘lân ü ifşâ buyurmazsınız. İnşâallâhü te‘âlâ vaktinde yanınızda

hâzır bulunup muktezâ-yı hâl ve ma'kûl ü münâsib görüldüğü üzere hareket buyurursuz.

Erdel Hâkiminden Dîvân Tercümânı Aleksandet'ye Gelen Mektûbdur ki Bir Sûreti Ser'asker Paşa'ya Gönderilmiştir

Arz-ı meveddetden sonra i'lâm olunan budur ki, taraf-ı hümâyûn-ı şehriyârîden gelen nâme-i hümâyûna ve devletlü ve sa'âdetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin mektûb-ı şerîflerine virdüğümüz cevâb, tahrîr ve irsâl eyledüğümüz mektûblardan ma'lûmunuz olup tekrâr tahrîre hâcet yoktur.

Garb tarafından âdemimizin biri avdet eyleyüp Nemçe Çasarı'nın ve Leh Kral'ının ve Venedik Cumhûru'nun rızâsı ile tarafeyne hayırlı vech **(27/a)**üzere akd-i sulh ü salâha Nasârâ krallarının muhâlefeti olmaduğunu ve tavassutumuzu kabûl eylediklerini âdemimiz ile bildirmişlerdir. Ancak bu yanı bilmek isterler ki kudretlü Âl-i Osman Pâdişâhı tarafından kabûl olunacak şûrût-ı sulh ü salâh nedir? Siz bu ahvâle takayyüd itmek gereksiz ki, husûs-ı mezbûrda kudretlü pâdişâh hazretlerinin murâdını biz bileviz. Belki ikdâm ü dikkat eylemeniz bâ'is-i menfa'at ola. Âdemimiz büyük tedârükler gördü. Azîm hazîne sarfıyla cem' olmuş zehâyir ve hor görülmeyüp ta'accüb olunacak cebehâne ve mühimmât ihzârını Çasar askerleri her taraftan ve yekdil olanlar cânibinden durmayup bir yere cem' olmada idiler. Ve re'âyâyâ ziyâde güçlük olmamak için başka yollardan gelürler idi. Ve Nemçe Herseklerinden birkaçı bu seferde bile bulunmak üzeredir. Ve böyle yekdil olmak için sâ'ir nice beyleri da'vet iderler. Ol sebebden geçen senelerden askerler ziyâde olmak üzeredir. Ve Leh'le dahi devlet ile ceng eylemeğe ¹⁵⁸ karâr virmişdir. İspanya kralı ve Papa donanmış sefineler ile Venedikli'ye imdâd idecektir. Âdemimiz takrîr eylediği ahvâl budur. Dersa'âdet'e i'lâm idesiz. Âdemimiz Kânûnîsânî'de yollayup avdet itmemekle kendiden me'yûs olup bir mu'temed âdemimizi dahi yolladık. Avdet eyledikte takrîr eylediği ahvâli size i'lâm ideriz. Zîrâ kıyâs ideriz ki, sizin vesâtatınız ile bu makûle ahvâl ziyâde emniyet ile mükâleme olunur. Ve Tökeli'ye müte'allık olan ba'zı ahvâlin tahrîrini terk iderdik. Ammâ ne mertebede sûret-i zâhirede olan yalancı dostluğu, devletlü ve sa'âdetlü

¹⁵⁸ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin derûnunu ihâta eyledüğünü görmekle Devlet-i Aliyye'ye ve bize ziyâde zararı sirâyet eylemesün deyü hakkında basîret üzere olmak için ve Dersa'âdet'e olan sadâkatımız bilinmek i'lâm ideriz. Mezbûr Tökeli sulh ü salâhın mükâlemesine tavassutunu iki def'adır ki Hıristiyanlar'a arz ider. Murâdı budur ki, bu bahâne ile Devlet-i Aliyye'nin zararı ile kendü menfa'atini ve kendü işini göre. Bu esnâda Çasar'ın lütfunu recâ ider ve kabâhatlerinin afv olunmasın niyâz ider. Bu ana değin iltimâsları hîn-i **(27/b)** kabûlde olmadı. Eğer zevcesinin Çasar tarafına kulluğa müte'allık arz u niyâzlarına binâ'en bir şey'i olur ise şevketlü pâdişâhımız hazretlerine ve orduya azîm düşmen olacaktır. Bu ahvâli fikr ü mülâhazanıza havâle ideriz.

Tercümân Tarafından Erdel Hâkimi'ne Yazılan Mektûbdur

Mektûbunuz geldi. Mefhûmunda Nemçe ve Leh ve Venedik taraflarından sizin tavassutunuz ile tarafeynin râhatı için sulh ü salâha rızâların i'lâm ve yine azîm tedârük üzere oldukların tahrîr eylemişsiz. Siz bu Devlet-i Aliyye'nin kadîmü'l-eyyâmdan hayr-hâhı ve hâlis çırâğ ü bendesi olduğunuza binâ'en sa'âdetlü, merhametlü ve re'fetlü efendimiz sadr-ı a'zam hazretleri dahi vesâtetiniz kabûl iderler. Ve sizin resm-i kadîm-i Devlet-i Aliyye ma'lûmunuzdur ki, inâyet-i Hakk ve nusret-i kâdir-i mutlak ile bundan böyle hayli zamân dahi mütevâliyeten cevânib-i erba'ada olan a'da-yı dîn ü devlet ile ceng ü cidâl ile eğer cebehâne ve hazîne ve eğer asâkir-i piyâde ve süvâri bî-hadd ü bî-pâyândır ve bugün Edirne'den hareket buyurursa hadden efzûn asâkir ile kalkup teveccüh itmeğe kâdirdir. Ve lâkin mutlak selâtîn-i adl-ebîlin matmah-ı nazarları hemîşe re'âyâ vü berâyâ ve kâffe-i ibâdullâhın râhat u âsûdelikleri olmağla tarafeyne nâfi' ve hayırlı olan ahvâle müsâ'ade buyururlar. Ve cemî'-i ezminede bu makûle umûr-ı mu'azzama mükâleme ve müzâkereye muhtâcdır. Ve sâbıklarda dahi böyle olagelmışdir. Sizin vesâtetiniz ile mevâd söyleşmek için âdemleri çıksun ve muhayyerlerdir. İsterler ise hâliyen Engürüs tarafında ser'asker olan Vezîr-i Mükerrer Devletlü ve Sa'âdetlü İbrahim Paşa hazretlerine gelsünler ki, ol tarafların umûr-ı cumhûru bi'l-cümle vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerinin re'y-i rezînlerine havâle olunmuşdur. Ve isterler ise bizzât Devlet-i Aliyye'ye gelsünler. Atîk ve cedîd söyleşilecek mevâd söyleşilüp, inşâallâhü te'âlâ bir sûret bulur. Devlet-i Aliyye'nin ahvâli ma'lûmunuzdur ki, izhâr-

ı hulûs ü sadâkat idenlere bâb-ı re'fetleri küşâdedir. Ve bagy ü adâvet üzere olanların dahi fazl-ı Hakk ile mikdârların bildirmekde pervâları yokdur. Heman ola ki tarafeyne râhat hâsıl olur bir hayırlı **(28/a)** maslahat sizin yüzünüzden zuhûr idüp öyle âdemlerin çıkarmağa sa'y eyleyesiz. Ve Tökeli ahvâline müte'allık ba'zı cevâb yazmışsınız. Mezbûrun ahvâl ü ef'âli sizin bildüğünüz gibi bunda dahi bilinmiştir.

Ser'asker İbrahim Paşa Hazretlerine Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda receb-i şerîfin on dokuzuncu hamîs günü Zemun tarafına güzâr ve yirmi altıncı günü mütevekkilen-alellâhi te'âlâ azîmet buyurmanızı iş'âr buyurmuşsuz. Cenâb-ı Hazret-i Hakk mu'în ü zahîriniz ve yâver ü dest-gîriniz olup ve eltâf-ı hafîyye-i İlâhîsi ve cünûd-ı mücennede-i nâ-mütenâhîsi ile mü'eyyed ü mansûr ve envâ'-ı fevz ü zafer ve vefk-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı cihândârî a'mâl ü âsâr vücûda getürmekle cümlemizi mesrûr eyleye.

Ve Budun ta'mîri için yine akçe irsâli lâzım idüğün i'lâm buyurmuşsuz. Hâlâ bu def'a dahi altmış kîse akçe irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde serî'an ve âcilen ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere emîn ü sâlim irsâl ü îsâlini tavsiye ve inşâallâhü te'âlâ bir gün evvel kemâl-i metânet ü istihkâm ile itmâm olmasına tenbîh ve ikdâm buyurursuz. Ve Karadeniz tarafından gelmiş zehâyir sefinesi olmamağla tüccâr sefînelerinden münâsib bahâ ile dakîk ve şa'îr ve beksimâd iştirâsı için akçe ile âdem gönderdüğünüzü i'lâm buyurmuşsuz, ma'kûl olmuş. Ammâ Temurkapu Girdâbı'nda ol makûle sefâyin geçirmeği me'mûr Kapucıbaşı Yusuf Ağa bendelerinden karîben mektûb ve defter gelüp avn-i Hakk ile yüz on bin keylden mütecâviz şa'îr ve hayli dakîk ve beksimâd sefîneler ile Girdâb-ı mezbûrdan geçirüp yolladüğün i'lâm eylemekle, defterin bir sûreti huzûr-ı şerîfe irsâl olmuşdur. Manzûrunuz oldukda ma'lûm-ı şerîfiniz olur. Ve tekrar ağa-yı mûmâ-ileyhe ve Belgrad Kadısı'na ve Edirne bostancıbaşı ağa bendelerine mü'ekked ü müşedded evâmîr-i şerîfe ve mektûblar gönderilüp gelen sefâyini kat'â te'hîr ü ârâm itdirmeyüp, inşâallâhü te'âlâ akabenizce irişdirmeleri için pek mü'ekked tenbîh **(28/b)** olunmuşdur. Ve Sirem ve Semendire ve Üsküp ve etrâfda olan kazâlarda birer tarîk ile seferden kalanları Ösek cisri muhâfazasına sürmek için taraf-ı şerîfinizden âdem ta'yîn olup, bu cânibden dahi mübâşirler irsâli iş'âr buyurulmuş. Husûs-ı

mezbûr için mukaddemâ üç gedikli za'îm ekîd ü şedîd evâmir-i aliyye ile ta'yîn ve irsâl olunup ve her biri kangı kazâya gittiklerinin defteri dahi size gönderilmiş idi. İnşâallâhü te'âlâ me'mûr oldukları üzere itmâm-ı hizmete ihtimâm iderler. Ve düşmen-i dînin Estergon ve Uyvar tarafına askeri geldiğin i'lâm eylemişsiz. Cenâb-ı Hakk her hâlde tedbîrlerin kâsid eyleyüp, ola ki avn-i Hakk ile eshel vechile me'mûr olduğunuz hizmet-i dîn-i mübîn mınassa-i zuhûrda vefk-ı dilhâh üzere cilve-ger olup, düşmen-i dîni mahzûl ü menkûb ve cünûd-ı muvahhidîni dâyimâ nustet ü fursata mashûb eyleye, âmîn. Ve Tökeli tarafından cenâb-ı sa'âdetlerine kâğıdı ve âdemisi geldiğin i'lâm buyurmuşuz. Mezbûrun her vechile ahvâli taraf-ı şerîfinize havâle olduğu ta'rîfe hâcet yoktur. İnşâallâhü te'âlâ ittifâk-ı ârâ ve ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere amel ü hareket buyurursuz. Ve Erdel tarafına müte'allık ba'zı ahvâl tahrîr buyurulmuş. Mezbûrun Dîvân-ı Hümâyûn tercümânına gönderdiği kâğıdı ve yazılan cevâb, bundan evvel gaybla taraf-ı şerîfinize i'lâm olunmuş idi. Ma'lûm-ı şerîfiniz olur. 3 Şa'bân sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Serhadd-i mansûrda olan paşalar mücerred kendülerin himâye veistirâhatleriychün ba'zı mertebe kîl ü kâl peydâ idüp bir tarîk ile yerlerinde kalup, hizmet-i aliyyede mevcûd bulunmamağa bahâne-cû olup çalışırlar. Husûs varandan olan Mehmed Paşa ne-mertebe cebân ü mütekâsil olup yerinden hareket itmemek ümniyesi ile bahâne aradığı ma'lûm-ı şerîfinizdir. İmdi, o makûleler kâ'inen-men-kân bir ferdi kendi rızâ ve dilhâhlığa komayup, muktezâ-yı vakt ü hâl üzere ma'kûl ü münâsib gördüğünüz nice ise iktizâsı üzere istihdâm buyurursuz.

Bu Dahi Kâ'imedir

Erdel tâyifesi kadîmü'l-eyyâmdan bâb-ı devlet-me'âb-ı pâdişâhînin (29/a)harâc-güzâr re'âyâsı olup hâlâ der-i Devlet-i Aliyye'ye harâcı geliyor ve kendileri de sûret-i sadâkat ü istikâmet üzeredir. İmdi, gerek Erdel tarafına ve gerek cânib-i düşmenden sulh ü salâha taleb olurlar ise anlara da muktezâ-yı dikkat ve lâzîme-i hâl üzere lutf ile ve celb-i kulûblarıyla mu'âmele olunup tenfir olunmayup, fazl-ı Hakk'la lâyıf-ı dîn ü devlet olur vechile hayırlu maslahat vücûda getürmeğe dîn-i mübîn-i Devlet-i Aliyye ve ibâdullâha hizmetde bulunmağa himmet

buyurursuz. Bizim Haydar Efendi bendeleri ile giden kâğıdlar ma'lûm-ı şerîfiniz oldukda Erdel'in ahvâli andan mütebeyyin olur.

Ser'asker İbrahim Paşa'ya Hatt-ı Hümayûndur

Budur ki, hâlâ Estergon kal'ası etrâfında olan düşmen-i dîn hazeerahümullâhü te'âlâ ilâ yevmi'd-dîn memâlik-i mahrûsamdan Uyvar kal'ası üzerine müstevlî oldukları ve sen dahi yanında olan asâkir-i İslâm nasarahümullâhü te'âlâ ilâ yevmi'l kıyâm ile mütevekkilen alellâhi ve mütevessilen alâ mu'cizâti Nebiyye kalkup def'-i mazarratlarına teveccüh ü azîmet eyledüğün i'lâm olunmağla imdi, ol tarafın bi'l-cümle umûr-ı cumhûru senin re'y-i rezîn ve fikr-i isâbet-karînine havâle vü tefvîz olunup, Devlet-i Aliyye ve ırz u nâmûs-ı saltanat-ı¹⁵⁹ seniyyeme lâıyk hıdemât me'mûl-i hümayûn ve melhûz-ı tab'-ı sedâd-makrûnum olup ve bu ana değin nice hıdemât-ı celîle vücûda getürüp kâr-güzâr olduğun ecilden seninle ma'an me'mûr olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve sâ'ir tavâıyf-i asâkir-i mansûreye ser'asker nasb ve ta'yîn olunmuş idin. Bu bâbda gereğı gibi gayret ü hamıyyet ile dîn ü devlet ve uğur-ı hümayûn-ı meymenet-karînimde bezl-i tâb ü tuvân idüp mazhar-ı du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i pâdişâhânem olacak vakitdir. Umûmen seninle ma'an me'mûr olan asâkir-i nusret-şî'âra dahi ve hırzu'l mü'minîne ale'l kıtâl muktezâsınca gayret virüp, emr-i kârzâ[r] da kemâl-i ittifâk ile vüzerâ-yı izâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve sâ'ir rü'esâ-yı asâkir-i nusret-girdâr ve serhadd-i mansûremin umûr-dîde ve ihtiyâr ve kâr-güzârlarıyla müşâvere **(29/b)** idüp, cümle re'y ü savâb-dîdi üzere gerek def'-i mazarrat-ı düşmende ve gerek ahz-ı intikâm ile Estergon kal'ası istihdâmında ve sâ'ir Devlet-i Aliyye'ne nâfi' olan ahvâlde merdâne vü dilîrâne hareket ve gönül birliğı ve ittifâk ile lâıyk-ı ırz-ı devlet olur hıdemât-ı meşkûre vücûda getürmeğе bezl-i iktidâr eylemeniz ile sen ve seninle ma'an me'mûr olan rü'esâ-yı asâkir-i İslâm olan kullarım, envâ'-ı iyânât-ı alıyyem ve du'â-yı hayr-isâbet-i eser-i mülûkâneme mazhar olmanıza sa'y ü dikkat ve ihtimâm eylesesin. Ve bi'l-cümle seninle me'mûr olan asâkir-i İslâm-ı zafer-encâmımın uğur-ı dîn ü devletimde bezl-i tâb u tuvân ve fedâ-yı baş ü can iden gâziyani nevâziş ü ikrâm ve ihsân ü ihtirâm idüp gâzî kullarımdan dilâverlik ve bahâdırlık iden gâziyan bi-hasebi-

¹⁵⁹ Metinde sehven "Saltanatta" şeklinde yazılmış.

merâtibihim câh u mansıb dirîg itmeyüp ve ıyâzen-bi'llâhi te'âlâ mahall-i ceng ü peykârda düşmenden rûgerdân olan mihnetde her kim olur ise olsun bilâ-te'hîr sâyirlere mûcib-i ibret olmak için tertîb-i cezâ eyleyüp, müsâmaha itmeyesin. Şöyle ki, bu husûslarda müsâmaha eyledüğün mesmû'-ı hümayûnum olur ise bir vechile özr ü bahânen makbûl-ı husrevânem olmaz. Haklarında şükür ve şikâyetin mü'essirdir. Şöyle bilesin, seni ve seninle olan asker-i İslâmı Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn Hazret'ine emânet eyledim. Ol Kâdir-i bî-çün cümlelerinizi te'yîdât-ı gûnâgûn ile mü'eyyed ü mansûr eyleye. 21 Şa'bân sene 96.

Hatt-ı Hümayûn ile Gönderilen Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu bi'l-cümle ma'lûm-ı muhlisî oldu. Düşmen-i dîn-i haybet-karîn gürûh-ı mekrûh ile Uyvar'a istîlâ kasdıyla Estergon kal'asından istishâb itdüğü topraklar ile varup, kal'a-i mezbûre altına vardıkların ve Ösek'den azîmetinizi i'lâm buyurmuş. Cenâb-ı Hazret-i Müste'ân cümle umûr-ı su'âbı guzât-ı müslimîn ve kûmât-ı muvahhidîn kullarına âsân idüp, siz birâder-i âlî-kadrimizi dahi fazl u keremi ve avn ü te'yîdi ile mansûr u mü'eyyed[eylesün]. İnşâllâhü te'âlâ sizden me'mûl ü melhûz olunduğu üzere hıdemât-ı nâfi' **(30/a)**vücûda getürmekle bende-i sahâyif-i rûzgâr olacak a'mâl ü ef'âle muvaffak eyleye. Avn-i Hakk ile cenâb-ı sa'âdet-me'âbları her vechile dâmen-i gayreti bend-i miyân-ı hamîde idüp, cümle vüzerâ ve mîrmîrân ve rü'esâ-yı asker ve sâ'ir serhad ihtiyârlarıyla müşâvere vü müzâkere idüp gerek tececcüh ü azîmet buyuracağınız mahallerde ve gerek istihdâm-ı asâkir-i mansûrede tamâm merdâne ve müdebbirâne hareket ve hıdmet-i aliyyede sarf-ı makdûr idenlere nevâziş ü ikrâm ve ıyâzen-billâhi te'âlâ ceng ü kıtâl esnâsında rû-gerdân olanları sâ'ire mûcib-i ibret için tertîb-i cezâ ile hükm-i riyâset ve siyâseti icrâ itmek zât-ı âlîlerine menûtdur. Bu sene gayrı senelere ve bu ahvâl vakt-i âhara olan hâlâta kıyâs olunmayup, bi-avnihi te'âlâ ve nusretihi gerek a'dâ-yı dînden ahz-ı intikâm ve gerek teshîl-i müyesser-i küllü asîr ile ve eyâdî-i düşmen-i dînden kal'a-i Estergon istihlâsında ve gerek dîn ve Devlet-i Aliyye'ye nâfi' olan sâyir husûslarda makdûr-ı beşer mertebeleri dikkat ü himmet buyurmanız şevketlü ve kudr[etlü]ve kerâmetlü ve inâyetlü efendimiz pâdişâh-ı İslâm eyyedehullâhu'l-Melikü'l-Allâm hazretlerinin murâd-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn ve melhûz-ı derûn-ı safâ-nümûnları olup, inşâallâh sizden ve seninle me'mûr

olan cümle asâkir-i İslâm'dan küllî hıdmet ve gayret ü hamîyyet ile mesâ'î-i meşkûre vücûda getürmeniz me'mûl-i husrevânîleri olmağla, ol bâbda sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnları irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde tafsîl ü tasrîh olunduğu üzere istisvâb-ı erbâb-ı şûrâ ve tedâbîr ve ittifâk-ı ârâ ile münâsib ü ma'kûl görülen hıdmat-ı aliyyede berzede-i dâmân-ı himmet ve hamîyyet olup, bi-fazlî'llâhî'l-Meliki'l müte'âl vech-i lâyıf üzere husûl-ı âmâl ile râhat-ı kulûb-ı İslâmiyân olur hâlât zuhûruna bezl-i mesâ'î-i mevfûre buyuralar. Hakk Sübhânehu ve te'âlâ her umûrunuzda tevîk ü inâyet-i Lâ-yezâlîde karîn idüp, fazl ü keremi ile me'mûl ü melhûz olan a'mâl-i şâyesteye muvaffak eyleye. Dâ'imâ fikr ü mülâhazamız ve teveccüh-i derûnumuz tarafınıza masrûf olup, inâyet-i Rabbü'l Âlemîn ile tesliyet-bahş-ı kulûb-ı muvahhidîn olur. Ahyâr ü âsâr vürûduna dîdegüşâ-yı **(30/b)**terakkub ü intizârız. Ola ki hüsn-i ümniyyemizde musaddak ve hurrem ve envâ'-ı ni'am-ı mir'ât-ı nâ-mütenâhî ile mugtenim olayın. Ol tarafın ahvâlleri ki taraf-ı hümâyûn-ı cihân-bânîde sâbıkan ve lâhıkan te'yîd ü tevîk-i Hakk'a istinâd ile re'y-i rezîn-i isâbet-karîninize havâle vü tefvîz olundu. Ve me'mûr olan cümle a'yân ve rû'esâ-yı asker hakkında nevâziş ü ikrâm ve tertîb-i cezâyâ ruhsat-ı tâmmе ile me'zûn ü murahhas olup, şükr ü şikâyetiniz makbûl-ı hümâyûn idüğü sizin ve cümlelerin ma'lûmu oldu. Bundan sonra bi-te'yîdillâhî te'âlâ sizin gayret ü himmet ve kemâl-i sıdk-ı azîmet ile sarf-ı cidd ü sa'yinize mevkûf ü menût olduğu muhtâc-ı âfet değildir. Tevîk ü nusret Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn'in mahz-ı inâyet ü ihsânıdır. Cenâb-ı şerîfinize lâyıf ü lâzım olan budur ki, mikdâr-ı zerre gaflet ü nahvet ve reh-yâb-ı tabî'at olmayup, gice ve gündüz sıdk-ı derûna makrûn tezelzül ü inkisâr ve hudû' ve envâ'-ı sûz ü güdâz isâle-i dümû' ile dergâh-ı Hakk'dan istid'â-yı fevz ü nusret eyleyüp, zâhiren dahi mahalline göre lutf u unfu der-kâr ve lâzıme-i leşker-keşi olan zabt ü rabt ve kabz ü bast ile icrâ-yı merâsim-i serdârî ve gazâ-kârîde dakîka fevt itmemele bezl-i sa'y-i bî-şumâr buyurasız. Hakk te'âlâ teysîr ü tevîkde karîn-i hâl eyleye. 21 Şa'bân sene 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, düşmen-i dîn Estergon'dan toplar ihrâc ve ol tarafda olan cisrleri bi'l-cümle hedm idüp ve askerın Uyvar tarafına götürmesi mülâhaza ve hîleye mebnî ağrâz-ı fâsidesi olmak melhûzdur. Gâliba mâ-fi'z-zamîrî asker-i İslâm'ı

kendü istediği bir mahalle çeküp anda mukābele olmak mülāhazası da olmak gerek ola ki, Cenāb-ı Rabbü'l- âlemîn'in mahz-ı fazlı ile düşmen-i dînin mekr ü hîlesine vücûd u i'timâd virilmeyüp, gerek teveccüh ve azîmet buyuracağınız himmetler husûsunda ve gerek düşmen-i dîn ile mukābele olundukda, te'yîd-i İlâhî ile ümmet-i Muhammed'e enfa' ü eshel mahalde mukābele ve ahz-ı intikām olunması ve gerek Estergon istihlâsı ve gerek asker-i İslâm tefrika olunmayup, cümlesi bir yerde müctemi' bulunması husûsları ol tarafda hîn-i meşveretde, kulûba ilhâm-ı İlâhî **(31/a)** olup düşmen-i dînin keyfiyyet-i hareket ve habîs-i ahvâli müdekkikâne ve âkıbet- endîşâne fikr ü mülāhaza vü müşâvere olunmuş bulunmağla, her hâl ile hîle-i düşmenden müteyakkızâne ve her tarafı devr ü deverân-ı fikr-i sâyib birle müzâkere ve ba'de'l-istîşâr[e] fazl-ı Hakk ile def'-i ekdâr ü âlâm ider hâlât-ı marziyye izhârına himmet-i celîleleri derkâr buyurulması melhûzumuzdur. Allâhü te'âlâ hayra muvaffak eyleye.

Ser'asker Paşa'ya Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma'lûmumuz oldu. Vişegrad kal'ası husûsunda bi-fazli'llâhi te'âlâ ve nusretihî vücûd bulan yüz aklığın i'lâm ve on beş kıt'a sefîne ile zahîre ve üç kıt'a top ahz olunduğu iş'âr ve Uyvar'ı muhâsara iden düşmen-i dîn ceng ü harbe mübâşeret eylediğin yazmışsınız. Hemîşe Cenāb-ı Hak guzât-ı müslimîni fazl u keremi ile mü'eyyed ü mansûr ve düşmen-i dîni mahzûl ü makhûr eyleyüp, dâ'imâ kendü hîleleri butlânıyla fikr-i fâsidlerin kendülerine âyid eyleyüp ve karîben ahbâr-ı sâ'ire te'âkubu ile cümlemizi karîrû'l-ayn ve mesrûr eyleye. Gerçi Vişegrad'ın meserret haberi geldi, ammâ Uyvar kal'ası mahsûr olmağla mükedder ve halecân-ı hâtıra bâ'is olmuştur. Takayyüd ü himmet-i sâdıkâneleri derkâr buyurulup, Cenāb-ı Feyyâz-ı Mutlak'ın avn ü inâyeti ile ola ki, gerek Uyvar'ın ve gerek Estergon'un dahi fevka'l-me'mûl ahbâr-ı ahyârisi ile def'-i dağdağa-i hâtır-ı muhlisî ve umûmen merâyâ-yı kulûb-ı müslimînden izâle-i küdûret-i hümmâma bezl-i mesâ'î-i cemîle buyuralar. Hakk te'âlâ an-karîb sühûlet ile müyesser ü nasîb eyleye.

Ve Neylî Alî Paşa merhûm olmağla mutasarrıf olduğu Kastamonu sancağı sâbıkâ Sivas Beylerbeyisi Hüseyin Paşa bendelerine teveccüh olunduğun i'lâm

buyurmuşuz, ma'kûl olmuş. Lâkin ma'lûm-ı şerîfinizdir ki, böyle vaktde sancak tevcîh olunmakdan murâd olan, mükemmel kapusu ile hıdemât-ı aliyyede mevcûd bulunmaktır. Ola ki, takayyüd ve hüsn-i himmetiniz ile murâd üzere hıdemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe muvaffak ola. Ve Edirne bostancıbaşı Hüseyin Ağa bendeleri ol tarafa me'mûr olduğu üzere zehâyir ve cebehâne naklinde hıdemât-ı mebrûre vücûda getürdüğü i'lâm buyurmanız ile hıdmeti mukâbelesinde kendüye Rumeli Beylerbeyiliği pâyesi **(31/b)** ihsân olunup, fî-mâ-ba'd dahi me'mûr olduğu üzere ol tarafda hıdmet-i lâzime-i mezbûreyi mer'î ve kemâl-i mertebe takayyüd ü ihtimâm eylemesi tenbîh olunmuştur. Ve Ösek muhâfazası için ol tarafa işbu mâh-ı Şa'bânü'l- Mu'azzam'ın yirmi beşinci günü bin üç yüz altmış bir nefer yeniçeri serdengeçdisi irsâl olunduğu ma'lûm-ı şerîfiniz ola.

Benim izzetlü birâderim, dâ'imâ efkâr ü mülâhazamız sizinle olup, taraf-ı şerîfinizden haber-i hayr-ityânına kemâl-i intizâr üzereyiz. Ola ki, fazl-ı Hakk ile mazhar-ı fevz ü nusret olup cümle ümmet-i Muhammed'e bâ'is-i âsâyîş-i hâtır olur a'mâl ü âsâra muvaffak olasız. Me'mûldür ki, sünûh-zuhûr iden ahvâli ale't-tevâlî tahrîr ü iş'âra himmet buyurasız. 28 Şa'bân sene 96.

Ser'asker Paşa'ya ki

Mekâtib-i şerîfiniz vusûl bulup mezâmini ma'lûm-ı muhlisî oldu. Re'y-i savâb-dîdleri ile Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrerrem Abdurrahman Paşa muhlisleri istihkâm-ı kal'a-i mezbûre ve ba'zı levâzım-ı mühimmeyi akabınızca irsâl ü îsâl husûslarıyla me'mûren Budun'da alı-koduğunuzu i'lâm ve cenâb-ı sa'âdetleri ba'de'l-istîşâr cümleinin ittifâk-ı ârâ ve istihsân-ı şûrâsı ile Estergon istihlâsı niyyeti ile tahrîk-i rikâb-ı azîmet buyurduğunuz iş'âr buyurmuşuz. Çünkü müşâvere ve ittifâk-ı ûlû'l-elbâb ile azîmet ü teveccüh buyurulmuş. İnşâallâhü te'âlâ hayr ü savâb bundadır. Heman Hazret-i Rabbü'l-âlemîn mü'în ü zahîr ve yâver ü dest-gîriniz olup, ola ki avn-i Hakk ile karîben kal'a-i mezbûreyi eyâdî-i düşmenden istihlâs ile cümlemiz karîrü'l-ayn olmak müyesser ola.

Ve Uyvar kal'ası pîrâmeninde olan düşmen-i dîn ile mahsûr olan ümmet-i Muhammed'in top ve tüfeng ile harb ü kıtâl üzere oldukların yazmışsınız. Kal'a-i mezbûre ve içinde olan ümmet-i Muhammed mahsûr u mütezaccer olduğu şevketlü

ve kudretlü ve kerâmetlü efendimiz pâ[di]şâh-ı âlem-penâh hazretlerinin tekdîr-i hâtır-ı hümayûn-ı safâ-makrûnlarına bâ'is olmağla, inşâallâhü te'âlâ gerek Estergon kal'ası istihlâsı ve gerek Uyvar'dan mekr-i a'dâ def'leri husûslarında her nice mümkün ise her tarafı fikr ü mülâhaza birle bâ'is-i rûşenâyî-i ehl-i İslâm olacak vech üzere takayyüd ü himmet buyurmanız murâd-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şehriyârileridir. İnşâallâhü te'âlâ bi-eyyi-vechin kân me'mûr olduğunuz **(32/a)** hıdemât-ı mebrûreyi me'mûl ü melhûz-ı hümayûn üzere vücûda getürmeğe her nice mümkün ise, lâıyk-ı dîn ü devlet olur vechile karîben bu gâilelerin ber-taraf ve murâd-ı hümayûn üzere iş görüldüğü haberin irsâle himmet buyurursuz.

Ve Erdel tarafından gelen âdem hasta olmağla tekrâr âdem göndereceğin ve Tökeli tarafından imdâd talep olundukda, muktezâ-yı hâle göre virdüğünüz cevâb hayyiz-ı kabûlde olmaduğun i'lâm buyurmuşsuz. Husûs-ı mezbûrlar cenâb-ı şerîfinize kirâren ve mirâren tahrîr ü iş'âr olunmuş şeylerdir. İnşâallâhü te'âlâ her hâl ile lâıyk ü lâzımı üzere hareket buyurursuz.

Ve Budun ta'mîriyçün bir mikdâr akçe dahi gönderilmesi iş'âr buyurulmuş. Hâlâ bu def'a dahi elli kîse akçe gönderilüp ve Budun vâlısı vezîr-i müşârun-ileyh muhlisleri gerek kal'a-i mezbûru tenbîhiniz üzere istihkâm ve ta'mîrinde ve gerek taraf-ı şerîfinizden me'mûr olduğu hıdemâtı meşîyyetin mücidd ü sâ'î olmasıyçün bu taraftan dahi tenbîh olunmuşdur. Bundan böyle dahi vukû' u sünûh iden ahvâli tahrîr ü iş'ârdan hâlî olmayasız. 9 Ramazan sene 96.

Kenârına Yazılmışdır ki

Benim izzetlü birâderim, Ösek tarafından mâh-ı Şa'bânü'l mu'azzamın yirmi beşinci günü pâk ü müsella olmak üzere bin üç yüz altmış bir nefer yeniçeri serdengeçdisi irsâl olunmuş idi. İnşâallâhü te'âlâ ne mahalde istihdâm ma'kûl ü münâsib görilür ise istisvâbınız üzere istihdâm buyurursuz.

Mektûb-ı Dîger

Hâlâ Ösek tarafına düşmen-i dîn kasd-ı mazarrat ile müstevlî oldukları i'lâm olunmağla, rikâb-ı hümayûnda olan bi'l-cümle sipâh u silahdâr ve gediklü zu'amâ ol tarafa me'mûr ve üzerlerine sâbıkâ defterdâr olan Vezîr-i Mükerrer İzzetlü

Mehammed Paşa hazretleri baş ve buğ ta'yîn ve inşâallâhü te'âlâ bir gün evvel varup, mekr-i düşmeni def' ü ref'e me'mûr olmağla, alâ-cenâhi'l-isti'câl irsâl olunmuşlardır. İnşâallâhü te'âlâ vardıklarında yine ol tarafların iktizâsı nice ise ana göre takayyüd ü istihdâm **(32/b)**buyurursuz.

Ve mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Estergon kal'ası mahsûr-ı guzât-ı İslâm olduğun ve düşmen-i dînin fikr-i fâsid ile hareketlerin ve avn-i Hakk ile Vişegrad kal'ası eyâdî-i e'âdîden istihlâs olunduğun i'lâm ve Budun muhâfızı Vezîr Abdurrahman Paşa muhlislerin dahi taraf-ı şerîfinize me'mûr itdüğünüzü iş'âr buyurmuşsuz. Hemîşe Cenâb-ı Rabbü'l- âlemin düşmen-i dîni tedâbir-i¹⁶⁰ fâsîdelerinde taglîz ile mahzûl ü mahkûr ve envâ'-ı fevz ü zafer ile asker-i İslâmı muzaffer ü mansûr idüp, nice fütûhat-ı celîle ile cümle ümmet-i Muhammed'i mesrûr u handân eyleye, âmîn. Hakikat-ı hâl budur ki, Uyvar ve Estergon taraflarının haber-i meserretlerine müreakkıb idik. Emr-i Hakk ile bu haber vârid oldu ve hasbe'l-kudret Ösek imâdiyçün bu tarafda vezîr-i müşârun-ileyh ile tavâyif-i mezkûre irsâl olundu. Bi'l-cümle memâlik-i İslâmiyye ve asker-i muvahhidîni Cenâb-ı Rabbü'l-âlemin'in hıfz ü emânına emânet eyledik. Ola ki, avn-i Melik-i Müste'ân ile me'mûl ü melhûzumuz olan ahvâller ki, kirâren ve mufassalan tahrîr olunmuş idi. Karîben sâha-i husûlet cilve-ger olmağla cümlemizi mesrûr eyleye, âmîn. Fî-mâ-ba'd dahi ol tarafların ahvâl ü âsârın serî'an ve âcilen tahrîr ü iş'ârdan hâlî olmayasız. Fî 3 Ramazan sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim sa'âdetlü birâderim, Budun tarafın dahi hâlî koyacak vakit değil idüğü melhûzdur. Zâhir ol tarafların bi'l-cümle müsta'înen-billâhi te'âlâ havâle-i gerden-i zimmet-i himmetleridir¹⁶¹. Her nice ma'kûl ü münâsib görür iseniz ana göre amel buyurursuz. Heman Hakk te'âlâ mü'eyyed ü muvaffak eyleye, âmîn.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma'lûm-ı muhlis[î]oldu. Emr-i Hakk ile vukû' bulan ahvâli i'lâm buyurmuşsuz. El-hükmü li'llâhi te'âlâ yed-i mahlûkda

¹⁶⁰ Metinde sehven "tirâyid" şeklinde yazılmış.

¹⁶¹ İfadade eksiklik var.

irâdet ü tasarruf olmayup her şey takdîr-i İlâhî ile cîlve-ger-i sâha-i zuhûr olunduğu ma'lûm u müteyakkındır. Hakikat-i hâl budur ki, fevz ü nusret ve kesr ü hezîmet irâdet-i Lem-Yezelî'de olup, bir ferdin **(33/a)**dahl ü sun'u yokdur. Makdûr-ı beşer olan mertebe tedârük-i mehâm ve sarf-ı dikkat ü ihtimâmda kusûr olunmadı, lâkin netîcesi emr-i Hakk ile böyle zuhûr itdi. Irâdet Allâh'ın. Bundan sonra da yine lutf ü kerem-i Rabbü'l-âlemin'den me'yûs olmayup, Erhamü'r-Râhimîn Allâh'ın kemâl-i keremine i'timad ile her tarafa dide¹⁶²-güşâ-yı basîret olup, ol tarafların muktezâ-yı hâle göre hareket-i lâzimesi nice ise ana göre lâıyıkı ve lâzımı üzere takayyüd buyurılıp, mekr-i düşmenden gâfil olmayup, müteyakkızâne hareket olunmağa muhtâcdır. Uyvar'da mahsûr olan ümmet-i Muhammed hâli üzere kalup, eltâf-ı hafiyye-i İlâhiyye meded-resleri olması ümniyyesinde olduğunuzu iş'âr buyurmuşuz. Fi'l-hakîka anların da fikri kalbden çıkmayacak mertebe bir hâletdir. İnşâallâhü te'âlâ yine de cümlelerin ittifâkı ve gönül birliği ile gerek muhâfazacı iktizâ iden yerlerin muhâfazacıları ve gerek Uyvar tarafı zahîresi ahvâlidir ve gerek ahvâl-i sâyiredir, her husûsa imkân ü iktizâsı üzere sarf-ı cidd-i himmet ve gayret ü hamîyyet ile sa'y ü dikkat buyurursuz. Ola ki, Allah celle şânuhu ümmet-i Muhammed kulların her-bâr mahzûn itmeyüp, mukâbelesinde nice hâlât-ı marziyye zuhûru ile cebr-i kulûb olunması makdûr ü müyesser ola. Fî 4 Şevvâl sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, Budun ve İstoni-Belgrad ve Varat ve Novigrad taraflarına iktizâsı üzere muhâfazacılar ta'yîn ve Novigrad kal'ası emr-i Hakk ile muhterik olmağın ta'mîriyçün âdemler ve müstevfâ cebehâne gönderildiğün i'lâm ve esnâ-yı cengde rû-ger[d]ânlık idenlere tertîb-i cezâ ve firâr idenlerin akablarınca âdemler ta'yîn eyledüğünüzü ve yeniçeri ocağından iktizâsı üzere olan tebdîlâtı i'lâm buyurmuşuz. Ol tarafların umûr-ı cumhûru size tefvîz olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ münâsib gördüğünüz üzere amel ve herkesi ma'kul gördüğünüz hıdemâtta istihdâm idüp ve fazl-ı Hakk ile birin mekr-i düşmen-i isâbet itmemeğe kemâl-i mertebe dikkat ü ihtimâm buyurursuz. Sizden me'mûl olan dîn ü devlete **(33/b)**hıdmetdir, Allâhü te'âlâ muvaffak eyleye.

¹⁶² Metinde sehven "diyet" şeklinde yazılmış.

Ve Kagalgay sultanın vürûduna intizârınızı i‘lâm buyurmuşuz. Sultân-ı müşârun-ileyh Engürüs tarafına gitmeyecek olduğu ma‘lûm-ı şerîfiniz olup, taraf-ı şerîfinizde müctemi‘ olan asker-i İslâm ile müsta‘înen-billâhi te‘âlâ iktizâ iden ahvâllere muktezâ-yı hâle göre amel ü takayyüd buyurursuz. Ve Sivas Beylerbeyisi Mustafa Paşa fevt olmağla mansıbı açıkda olduğun i‘lâm buyurmuşuz. Bu tarafda bir münâsibine tevcîh olunur.

Ser‘asker İbrahim Paşa’ya Mektûbdur

Mekâtib-i şerîfiniz vusûl bulup mazmûnu ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Ve irâdet-i İlâhiyye ile Uyvar kal‘ası giriftâr-ı eyâdî-i düşmen-i dîn ve içinde olan guzât-ı Müslimîn azm-i nüzhet-serâ-yı behişt-i berîn itdiklerin i‘lâm buyurmuşuz. El-hükmü li‘llâhi te‘âlâ. İnnâ li‘llâhi ve innâ ileyhi râci‘ûn. Hakk Sübhânehû ve te‘âlâ şevketlü ve azametlü ve kerâmetlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin vücûd-ı hümayûnların hatâlardan masûn eyleyüp, düşmen-i dîni mazhar-ı kahr-ı kakhârî eyleye, âmîn.

Benim izzetlü birâderim, hâlâ bil-fî‘il Defter Emîni olan Hüseyin Efendi bendeleri hatt-ı hümayûn-ı itâ‘at-makrûn-ı şehriyârî ile irsâl olunmuşdur. İnşâallâh vusûlünde mazmûn-ı hümayûnunu inşâallâhü te‘âlâ elbette icrâ itmeğe takayyüd ü ikdâm ve sa‘y ü ihtimâm buyurursuz. Husûs-ı mezbûrun avn-i Hakk ile itmâm-pezîr-i husûl olması sizden matlûbdur. Ana göre takayyüd buyurursuz. Fî 16 Şevvâl sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Ol taraflarda Budun ve sâ‘ir iktizâ iden mahallere muhâfazacı ve mühimmât-ı sâ‘ire ahvâliyle takayyüdünüzü i‘lâm buyurmuşuz. Fî‘l-hakîka gâyetü’l-gâye dikkat ü ihtimâm olunması lâzımdır. Ol tarafların bi‘l-cümle umûr-ı cumhûru size mufavvaz olmağla inşâallâhü te‘âlâ her husûsda kemâl-i mertebe dikkat ü himmet buyurursuz. Ve selefiniz Mustafa Paşa zamânında ve sizin zamânınızda irsâl olunan topların defteri huzûr-ı şerîfe gönderildi. Manzûrunuz oldukda ol toplar şimdi nerededir? Tafsîli üzere adedi ile i‘lâm idesiz.

(34/a) Bu Dahi Kâ’imedir

Benim izzütlü birâderim, bu sene eltâf-ı İlâhiyye'den çok ümîdimiz var idi. Takdîr-i İlâhî ile böyle hâlât zuhûr eyledi. Husûsâ Uyvar düşmen-i dîn eline düşmesi ve içinde olan ümmet-i Muhammed ol hâle giriftâr olması pek dâg-ı derûn olmuşdur. Bu kadar ehl-i İslâm kal'a-i mezbûre kurbünde müctemi' olmuşken bir tarîk imdâdlarında bulunmamak, hakikat-ı hâl budur ki, gayretsizlikden nâşîdir. Be-her-hâl ol taraflarda bulunmağın, âsârı görülmek gerek idi. El-hükmü li'llâhi te'âlâ. Merkûm Hüseyin Efendi ba'zı kaleme gelmez ahvâlleri lisânen cenâb-ı şerîflerine tefhîm için gönderilmişdir. İnşâallâhü te'âlâ gönderdiği hatt-ı hümayûn avn-i Hakk ile elbette icrâ itmeğe ihtimâm buyurursuz. Ve sûret-i zâhirde serdengeçdi yoklaması nâmıyla irsâl olunmağla, halk beyninde ol hıdmetde istihdâm eyleyesiz.

Berâ-yı ta'mîrât-ı kal'a-i Budun

Kîse

50	Fî 16 Cemâziyelevvel sene 1096
40	Fî 25 Cemâziyelevvel sene-i mezbûre
60	Fî Gurre-i Receb sene-i mezbûre
60	Fî Şa'bân sene-i mezbûre
50	Fî 12 Zilhicce sene 92 ¹⁶³
50	Fî Gurre-i Ramazan sene 96

310

Ser'asker'e gönderilen top defteridir:

Der-zamân Ser'asker-i sâbık Mustafa Paşa

Tophâ-i kebîr

Kıta'ât

14	Budun'da mevcûd olan
14	İsakcî cânibinden gönderilen

¹⁶³ Sehven "1092" yazılmış, ancak doğrusu 1096 olmalı.

Tophâ-i şâhî

Kıta'ât

16 Belgrad'da mevcûd olan

14 Âsitâne'den gönderilen

10 Def'a Âsitâne'den

40

Humbara havanı

Kıta'ât

14 Âsitâne'den gönderilen

1 Def'a Âsitâne'den

[1]5

Der-zamân

Tophâ-yı kebîr

Kıta'ât

15 Âsitâne'den gönderilen

Tophâ-i şâhî

70 Edirne'den arabalar ile iki def'ada irsâl

Humbara havanı

Kıta'ât

- 7 Âsitâne'den gönderilen
4 Arabalar ile Edirne'den
-

11

Cem'an

Top kebîr	43	Top-ı şâhî	110	Humbara	havanı
16					

(34/b) Ser 'asker Paşa'ya Defter Emîni Efendi ile Giden Hatt-ı Hümâyûn Sûretidir

Sen ki Ser'asker ve Vezîr İbrahim Paşa'sın, birkaç seneden berü düşmen-i dîn ile mukâbele ve mukâtele olunmağla tarafeynden olan ibâdullâhın ahvâli ve re'âyâ fukarâsına ta'addî olmağla gerekdir ki, tarafeynin râhatı için Nemçe ile sulh ü salâh olmak üzere her ne tarîk ile olur ise olsun mübâşeret ve takayyüd idüp, inşâallâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede bi-eyyi-vechin-kân sulh ü salâh ile elbette def'-i gâile eylesesin. Eğer Nemçe esnâ'-i sulhde Leh tarafların dahi söyleşirler ise anı da söyleşesin. Ve eğer Venedik Cumhûrun dahi söyleşirler ise anları da söyleşesin. Ve eğer bunları zikr itmeyüp heman Nemçe kendü sulh olmak üzere söyleşirler ise öyle söyleşesin. Hâsıl-ı kelâm her nice mümkün ise iktizâsı üzere söyleşesin. Bi-eyyi-hâl inşâallâhü te'âlâ bu hıdmeti vücûda getürmeğe sa'y ü ikdâm eylesesin. Husûs-ı mezbûrda Budun'da olan Vezîr Abdurrahman Paşa ile dahi haberleşüp münâsib görüldüğü üzere takayyüd eylesesin. Ve Orta Macar Kralı olan Töleli'den ve memleketinden geçilmede be'is yokdur. Heman nice iktizâ ider ise ana göre takayyüd eylesesin. 11 Şevvâl sene 96.

Ser 'asker İbrahim Paşa'ya ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Vaç tarafında olan düşmen-i dîn dârü'l fücûrlarına doğru gıtdiklerin ve cenâb-ı şerîfleri dahi Peşte tarafının ta'mîri ve muhâfazacısı ile istihkâmdan sonra Budun kal'asının zehâyiri ahvâlin görüp ve Kanije'nin iktizâ iden zehâyiri için Mohaç nâm mahalde meks üzere olduğunuzu i'lâm buyurmuşuz. Ol tarafların ahvâli bi'l-cümle cenâb-ı şerîflerine mufavvazdır. Gerek zehâyir ve gerek lâzime-i sâiresi her ne ise iktizâsı üzere görürsüz.

Ve Ösek'e geldüğünüzde inşâallâhü te'âlâ Ösek ve Dadra kal'alarının istihkâmı ile takayyüd ideceğinizi yazmışsınız. Geçen sene husûs-ı mezbûr size sipâriş olundukda takayyüd ideriz deyü haberiniz gelmiş idi. Lâkin te'hîr olunduğu emr-i Hakk ile bu sene-i mübâreke de ahâlîsi giriftâr-ı hasâret ü musîbet olmağla bu kadar dağdağ-i hâtıra sebep oldu. **(35/a)** Ba'zı mertebe istihkâmı ile takayyüd itdükde, Ösek muhâfazasında olan Vezîr Ahmed Paşa yazmış. İnşâallâh cenâb-ı şerîfleri dahi varduğunuzda kemâl-i metânet ü istihkâm virilmek için iktizâsına göre şaranpolar ihdâs ve handeklerin tathîr ve tevsî' itdürüp, kal'a-i mezbûre Drava kenârında vâki' olmağla handekine Drava suyunu icrâ ile Ösek kal'asın ihâta itdirmek dahi ziyâde istihkâmına bâ'is olması melhûz olmağla mümkün ise ana dahi takayyüd eylesiniz.

Ve Uyvar'da olan yeniçerilerin mevâcib ve lahm ve zahîre bahâlarının bir mikdârı Budun muhâfazasında olan yeniçerilerin lahm bahâsına ve bir mikdârı Budun ta'mîrine me'mûr Siyavuş Ağa'ya teslîm buyurduğunuz i'lâm buyurmuşuz, ma'kûl olmuş. Ve nureddin sultana izin virilmesi musammeminiz olduğun i'lâm buyurmuşuz. Ol tarafda olmalarının lüzûmu ve nef'i yoğ-ise ma'kûl gördüğünüz üzere ruhsat viresiz. Ve fî-mâ-ba'd dahi vâki' olan ahvâl ü âsârı ale't-tevâlî tahrîr ve i'lâmdan hâlî olmayasız. 29 Şevvâl sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Taraf-ı şerîfinize irsâl olunan mekâtib-i muhlisî kîselendikten sonra yine muhlisinizin mührüyle memhûren gönderilir. Vusûlünde mührüne im'ân buyurursuz. Eğer mührümüz bozulmuş ise tarafımıza i'lâm buyurursuz. Ve taraf-ı şerîfinizden gelen mekâtibi dahi kîselendikten sonra yine kendü mührünüz ile memhûren

gönderesiz. Bu tarafda im‘ân olunur. Mebâdâ mâbeynde gidüp gelen mekâtibi ecnebî açup vâkıf olmamak üzere takayyüd lâzımdır.

Bu Dahi Kâ’imedir

Kâ’imelerde tahrîr buyurulan ahvâl bi-temâmiyhâ ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Ola ki, fazl-ı Hakk ile inşâallâhü te‘âlâ netîce-pezîr ola idi. İnşâallâhü te‘âlâ hîn-i musâlahada Orta Macar Kralı Tökeli’den ve memleketinden el çekilüp sâhib çıkılmamakda mukaddemâ sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûn mûcibince be’is yokdur. Ancak Estergon ve sâ’ir husûslarda dîn ve Devlet-i Aliyye’ye nâfi‘ olan vech üzere ne kadar sa’y olunsa dünya **(35/b)**ve ukbâda âsârı müşâhede olunmak mukarrerdir. Lâkin öyle olmaya ki, ıyâzen-billâhi te‘âlâ maksûd-bizzât olan sulh ü salâhın adem-i vücûduna bâ’is olacak bir hâlel dahi olmaya. Ve bundan akdem cenâb-ı sa‘âdetleri Budun taraflarında olmak mülâhazası ile sulh ü salâh husûsunda Budun Vâlîsi Vezîr Abdurrahman Paşa ile dahi haberleşesiz deyü yazılmış idi. Çünkü siz berü tarafda azîmet buyurdunuz. Ol tarafların cümle umûru bi’l-cümle size mufavvaz olup, husûsan sulh ü salâh ahvâli sizden matlûbdur. Hulâsa-i kelâm budur ki, maksad-ı aksâ olan inşâallâhü te‘âlâ sulh ü salâh vücûda gelmekdir. Her ne vechile mümkün ise bi- eyyi-vechin kân iktizâsı üzere sa’y ü dikkat ve himmet buyurursuz.

Ser‘asker Paşa’ya Dîger Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup ol tarafın ahvâlin ve musâlahaya müte‘allık ba‘zı cevâblar tahrîr buyurmuşuz. Musâlahâ ahvâli kirâren ve mufassalan i‘lâm olunmuş idi. Takayyüd ü ikdâm idüp ne vechile olur ise inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel in‘ikâd-ı sulh ü salâha takayyüd ü ihtimâm buyurursuz. Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrer İzzetli Abdurrahman Paşa hazretlerinden mektûb gelüp Nemçe tarafından gelecek âdem Budun’a geldikde bu husûsda ba‘zı mertebe su‘âl ve cevâb iktizâ ider deyü ne vechile hareket olunmasın sizden isti‘lâm itdüğünü i‘lâm eylemiş. Husûs-ı mezbûr cenâb-ı sa‘âdetinize mufavvaz ve sizden matlûb olmağla yine de cenâb-ı şerîfleri tarafından istihbâr idüp, her hâl ile ma‘kûl ve savâb-dîdiniz üzere amel ü hareket eylesiyçün vezîr-i müşârun-ileyhe cevâb yazılmışdır. Fi’l-hakîka böyle vaktlerde Nemçe’nin âdemi ekser Budun vezîrlatine küllî gelmekle muktezâ-yı hâle

göre nice hareket olunmak lâzım idüğün kendü ile herbâr haberleşüp ve inşâallâhü te‘âlâ bi-eyyi-hâl itmâm-pezîr-i maslahat olmağa himmet buyur[ur]suz.

Ve kışla husûsun yazmışsınız. Avn-i Hakk’la akd-i masâlih meştâ vaktinden mukaddem vücûd-pezîr olup, tarafeynden temessükleşilür ise febihâ ol gâile ber-taraf olmuş olur. Münâsib gördüğünüz üzere izin virirsiniz. Ve eğer ol vakte dek mün‘akid olmayup lâkin yine vücûd **(36/a)**bulması yanınızda müte‘ayyin ve mütehakkık olup ancak iktizâ hasebiyle temessükleşmek te’hîr olunup veyâhûd meşkûk kalur ise beher-hâl kable’t-temâmi’l-musâlahâ askeri dağıtmak olmaz. Yine nice iktizâ ider ise iktizâsı üzere idersiz. Lâkin ola ki, şekk ü te’hîr kalmayup inşâallâhü te‘âlâ bi-eyyi-vechin kân in‘ikâd-ı sulh ile itmâm-ı maslahata ikdâm ü ihtimâm buyurursuz.

Ve Vezîr-i Mükerrrem İzzetlü Siyâvuş Paşa muhlislerinin Bosna tarafına ta‘yîn olunması husûsun yazmışsınız. Ol tarafların ahvâli size mufavvazdır. Her nice münâsib görür iseniz öylece amel ve istihdâm buyurursuz.

Ve Erdel tarafına giden âdeminiz gelmedüğün yazmışsınız. Bu tarafa âdemi gelüp, dîvân-ı hümâyûn tercümânına bir mektûb getürdü. Mukaddemâ mezbûra gelen kâğıdı ve yazılan ahvâli taraf-ı şerîfinize i‘lâm olunmuş idi. Hâlâ bu kâğıdının tercümesi dahi gönderilmiştir. Hulâsa-i kelâmı budur ki, tavassutuna temessük ister ve şurût-ı musâlahayı su‘âl ider. Hîn-i iktizâda cenâb-ı şerîfleri taraf-ı şerîfinizden münâsib gördüğünüz vech üzere temessük virirsiniz. Ve ol tarafların umûr-ı cumhûru cenâb-ı sa‘âdetlerine mufavvaz olmağa şurût-ı musâlahayı taraf-ı şerîfiniz ile haberleşmek üzere yine tercümân tarafından cevâb yazılıp, sûreti size gönderildi. Hâlâ bu ahvâl ma‘lûm-ı şerîfiniz olup, Erdel tarafından haberleşmek[m]i ehvendir, yohsa tarîk-i âharla mı ehvendir? Her ne tarîk enseb ü ehven ise ana göre takayyüd buyurursuz. 13 Zilka‘de sene 96.

Kenârına Yazılmışdır ki

Benim izzetlü karındâşım, Erdel Hâkimi musâlahâ husûsunda sa‘y ü takayyüdü olup tereddüdü olmaduğun iki def‘adır ki dîvân-ı hümâyûn tercümânına i‘lâm idüp, gelen kâğıdları ve cevâbları size i‘lâm olunur. Ve taraf-ı şerîfinizden mezbûra gönderdiğiniz âdemi yine taraf-ı şerîfinize gönderdiğiniz âdemi haber vermiştir. Siz ise mektûbunuzda âdeminiz gelmedüğün yazmışsınız. Hele bu husûsda

igmâz ile hareket olunmayup gereği gibi takayyüd ü ihtimâm ile inşâallâhü te‘âlâ ma‘kûl ü münâsib olan taraftan mübâşeret ve fazl-ı Hakk ile bir gün evvel itmâm pezîr olmasına pek sa‘y ü himmet buyurursuz.

(36/b) Ve serdengeçdi tâ‘ifesinden ba‘zı amel-mândelerin yedlerinden ru‘ûs-ı hümâyûnların alduğunuzu¹⁶⁴ i‘lâm buyurmuşsuz, ma‘kûl olmuş. Hâlâ kışlak defteri ile emr-i şerîf-i âlî-şân dahi gönderilmiştir. Nice iktizâ ider ise iktizâsı üzere amel buyurup gerek o makûle amel-mânde olan serdengeçdileri taklîl ile ve gerek sâ‘ir vechile kışla ta‘yîn olunan ibâdullâhın terfih ve tahfif-i ahvâllerine takayyüd buyurursuz. Ve ahvâl-i sulh ü salâhda bu âna dek Budun vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerine yazduğunuz ahvâl var ise anları da yazup, bi-eyyi-hâl inşâallâhü te‘âlâ kemâl-i ittihâd ü ittifâk ve gönül birliği ile itmâm-ı maslahata ihtimâm buyurursuz.

Budun Vâlîsi Vezîr Abdurrahman Paşa’ya Mektûb ki

Mekâtib-i şerîfiniz vusûl bulup mefhûmları ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Ol tarafın hıfz u hırâseti ve Budun’un ta‘mîri ile takayyüdünüzü i‘lâm ve düşmen tarafından sulh ü salâha müte‘allık vârid olan ahbârı Ser‘asker Vezîr-i Mükerrerem İzzetlü İbrahim Paşa hazretlerine yazup, hîn-i iktizâda ne vechile hareket ve cevâb olunmasın isti‘lâm buyurduğunuzu iş‘âr buyurmuşsuz. Husûs-ı mezbûr hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûn ile ser‘asker vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerine tefvîz ve bi’l-cümle mevâdd-ı sulh ü salâh defterleri kendüye irsâl ve cenâb-ı sa‘âdetleriyle dahi haberleşmek üzere fermân-ı hümâyûn buyurulmuş idi. Şimdiye dek taraflarından size haber varmak gerekdir. Yine de gerek Tökeli husûsunda ve gerek sâ‘ir ahvâllerde peyderpey vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp, ibâdullâhın emn ü râhatı için inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel in‘ikâd-ı sulh ü salâh ile itmâm-ı hıdmete ihtimâm buyurursuz. Cenâb-ı sa‘âdetleri ve vezîr-i müşârun-ileyh hazretleri Devlet-i Aliyye’nin umûr-dîde ve kâr-güzârı ve hayr-hâhısız, fazl-ı Hakk ile in‘ikâd-ı sulh ü salâha kemâl- i ittihâd ü ittifâk ve gönül birliği ile sa‘y idüp, inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel itmâm-ı maslahata ikdâm ü ihtimâm buyurup, lâzımü’l-inhâ olan ahvâlî peyderpey tarafımıza i‘lâmdan hâlî olmayasız. Fi’t-târîhi’l-mezbûr.

(37/a) Kenârına Yazılmışdır

¹⁶⁴ Metinde sehven “olduğunuzu” şeklinde yazılmış.

Benim izzelü karındâşım, vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerinin mevâdd-ı sulh ü salâhda bu ana dek taraf-ı şerîfinize i‘lâm eylemedüğü ahvâl var ise anları dahi mufassalan i‘lâm itmeleriyçün kendülerine yazılmışdır. Heman kemâl-i ittihâd ile sa‘y idüp, inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel itmâm-pezîr-i maslahat ve in‘ikâd-ı sulh ü salâha ihtimâm buyurursuz.

Erdel Hâkimi’ne Yazılan Temessük Sûretidir. Gönderilüp Ser‘asker Paşa’ya Havâle Olunmuştur

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki, Devlet-i Aliyye ile Nemçe Çasarı beyinde ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl vâkı‘ olup, tarafeynde olan re‘âyâ vü berâyâ bi‘l-cümle memâlik ve ibâdullâh pâymâl olmağla, tarafeynin sebep-i âsâyiş ü râhatı için musâlahaya ve Çasar’ın vükelâsı ile mükâleme vü müzâkereye bi‘l-fi‘il Erdel Hâkimi olan iftihâru ümerâ’il-‘izâmi’l-Îseviyye muhtârü küberâi’l-fihâm fi‘l-milleti’l-mesîhiyyete eyyâm ¹⁶⁵ tavassutu makbûl olmağla, işbu temessük virildi. Fî Rebî‘ülâhîr sene 96.¹⁶⁶

Ser‘asker Paşa’ya Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Sonlok kal‘ası ahvâlin yazmışsınız. El-hükmü li’llâhi te‘âlâ bu sene emr-i Hakk’la me’mûllerimizin aksi zuhûr eyledi. İrâdet Allah’ın. Lâkin yine de kemâl-i mertebe gayret ü hamîyyet ile takayyüd olunup, gerek Eğre ve Segedin ve Ösek taraflarıdır ve gerek muhâfazaya muhtâc olan sâ’ir mahallerdir, iktizâsı üzere gerek muhâfazacıları ve gerek zehâyir ve cebehâne ve mühimmât-ı lâzımelerin kemâ-yenbagî görüp, fazl-ı Hakk ile me’mûnü’l-gâile olacak mertebe nizâm-ı hâllerine ihtimâm eylesiniz. Ve Sonlok husûsunda terk-i âr ile temerrütlük iden habîse i‘lâmınız üzere tertîb-i cezâ ile sâ’ire mûcib-i ibret eylesin. Ve münâsib gördüğünüz üzere Aydın paşasının kapusun dağıtdırmayup anda olan paşalara tevzî‘ itdiresiz.

¹⁶⁵ Okunamadığından metindeki orijinal hali alındı.

¹⁶⁶ Mektupların sıralamasına göre tarih sehven yazılmış olmalı.

Ve Tökeli ahvâlin yazmışsınız. Mezbûr çünkü bu sûrete girdi, firâr ü gaybet itmemek üzere hüsn-i vechile mu'âmele ve takayyüd ve gözcüsü **(37/b)** şeklinde tutulup ve me'ûneti ne ise zarûret çekmeyecek mertebe görülüp hıfz olunmağa muhtâcdır, görelim. Bundan sonra ne hâlet zuhûr ider ise yine bu tarafa i'lâm buyurursuz. Ve gerek Budun Vâlisi Vezîr-i Mükerrer İzzetlü Abdurrahman Paşa muhlisleri tarafına ve gerek ol cânibe yazılan cevâblar ve düşmen tarafından hissolan hareket ü sekenât iş'âr ve inşâallâhü te'âlâ yine sene-i âtiye için sefer tedârükü ahvâlleri tahrîr buyurulmuş. Benim birâderim, bu tarafda sefer-i hümayûn tedârükü ile takayyüd itmedüğümüz bir vakit yoktur. Dâ'imâ fikr ü zikrimiz sene-i âtiye seferi mühimmâtına masrûfdur.

Mısır ve Bağdat ve Basra muhafazalarında olan vüzerâ-yı izâm mesâfe-i ba'idede bulunmalarıyla vaktiyle gelüp irişemeyecekleri azher ü hüveydâ olmağa, Erzurum eyâletine mutasarrıf olan Vezîr-i Mükerrer Hüseyin Paşa muhlislerine Diyârbekir eyâleti tevcîh olunup, umûm üzere eyâleti askeri ve Kürdistan beyleriyle evvel-bahârda Engürüs serhaddinde hıdmet-i aliyyede bulunmak üzere me'mûr olmuşlardır. Ve Erzurum'un dahi zu'amâ ve erbâb-ı tîmârından on binden yukarusu ma'an me'mûrdur. Ve Sivas beylerbeyiliği Ca'fer Paşa'ya ve Aydın sancağı sâbıkâ Rakka beylerbeyisi Ali Paşa'ya tevcîh olunup, anlar da mükemmel kapular ile ol me'mûrlardır. Ve Kastamonu sancağı dahi Çavuş Ahmed Ağa'ya tevcîh olunup, ta'yîn olunmuşdur. Hâsılı, bu tarafda gerek paşalar tedârükünde ve gerek müceddeden yeniçeri ve cebeci ve topçu makûlesi asker tedârükünde ve gerek zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve levâzım-ı sâ'irede bir hâl ile tehâvün olunmayup, cidd-i himmetimiz bu makûle husûsda masrûfdur. Ve Bosna eyâleti dahi Diyârbekir eyâletine mutasarrıf Vezîr Siyavuş Paşa muhlislerine tevcîh olunup, emr-i şerîfi gönderilmişdir. Temeşvar eyâleti ise Şam Vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya tevcîh olunduğu ma'lûm-ı şerîfiniz olmuşdur. İmdi, bu tarafda her hâl ile takayyüd ü ihtimâm kemâlinedir. Heman siz dahi herkesin şikâyet ve izhâr-ı aczin ısgâ itmeyüp, herkesin mansıbına göre âdemlerin vaktiyle hâzır **(38/a)** ve kapuların mükemmel itmeleri için her birine ekîd ü şedîd tenbîh ü te'kîd buyurasınız. Gerçi ol tarafda olanların ahvâllerin bilmez, dinlemez. Lâkin çâre nedir? Beher-hâl iktizâsına göre herkes gayret ü hamîyyet ile sa'y ü ikdâm itmeğe muhtâcdır. Eğer fazl-ı Hakk

ile me'mûl olan sulh ü salâh ki, bundan evvel kirâren ve mirâren taraf-ı şerîflerine yazılmış idi. Vücûd-pezîr olur ise febihâ nûrun alâ nûr. Ve illâ ıyâzen-billâhi te'âlâ yine de sefer iktizâ ider ise minvâl-i muharrer üzere beher-hâl cidd ü cehd ve ikdâm olunmalıdır. Lâkin yine de râhat-ı ibâdullâh için ma'kûl ü münâsib olan vech üzere sulh ü salâh vücûda getürmeğe kemâl-i mertebe dikkat ü himmet idesiz. Ola ki, Hazret-i Allâh'ın lutf u keremi ile hayırlı maslahat vücûda getüresiz. Ve sâbıkâ Temeşvar Paşa'sı Ahmed Paşa senâkârlarına kapudanlık ihsân olunduğu dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir. Şimdi müşârun-ileyh ol tarafda hıdmet-i aliyyede istihdâm buyurduğunuz i'lâm buyurmuşsuz. Venedik melâ'îni dahi pâ-bercâ-yı mu'âdât olmağla, Tersâne-i Âmire umûru bu sene gayrı vakitte kıyâs olunmayacağı dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir. Eğer ol tarafda işi uzatur ise kapudanluk umûrun görmek için serî'an bu cânibe gönderüp, ol tarafda me'mûr gördüğünüz hıdmete gayrı münâsib gördüğünüzü ta'yîn buyurasız. Ve sâbıkâ Bosna beylerbeyisi olan Mustafa Paşa bende[lerin] gerek kapusun dağıtırmayup yine iktizâ iden hıdemâtta münâsib gördüğünüz üzere istihdâm eyleyesiz. Hâline münâsib bir şey düşdükde kayırılır. Fî 9 Zilhicce sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzütlü birâderim, Vezîr Siyavuş Paşa hazretleri Diyârbekir eyâletine mutasarrıf iken, anlar şikâyet itdikden sonra sâ'iri ne demek lâzım idüğü ma'lûmdur. Hâlâ bu cânibde müsta'înen-billâhi te'âlâ umûm seferi karâr-dâde olmağla ol tarafda olan **(38/b)** vüzerâ ve mîr-mîrân ve ümerâ ve sâ'ir tavâyif-i asker mükemmel ve müretteb hâzır ü müheyyâ olmak üzere cümleye bir emr-i şerîf-i âlî-şân ısdâr ü irsâl olunmuşdur. Vusûlünde herkesin ta'allül ü i'tizârın ısgâ itmeyüp, her biri me'mûr oldukları üzere mükemmel ü müretteb hâzır olmalarıçün kemâl-i mertebe tenbîh ü te'kîd eyleyesiz. Ve Anadolu'ya dahi kol kol sürücüler ta'yîn olup, sefer-i hümâyûn tenbîh olunmuşdur.

Ve Aydın sancağına mutasarrıf Osman Paşa'nın hıyâneti mukâbelesinde tertîb-i cezâ olunmasın sipârişiniz mektûbunuzda i'lâm olup, âhara murâdınız olduğu yazılmamağla livâ-i mezbûr Engürüs seferine gitmek şartıyla sâbıkâ Rakka beylerbeyisi Ali Paşa'ya ihsân olunmak üzere rikâb-ı hümâyûna telhîs ve tevcîh

olunmuş idi. Bu esnâda Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Ahmed Paşa'ya tarafınızdan tevcîh olunduğu gûş-zed-i muhlisî oldu. Livâ'-i mezbûr hatt-ı hümayûn ile mûmâ-ileyh Ali Paşa'ya tevcîh olunmağla vezîr-i müşârun-ileyhi dahi bundan sonra bir münâsib düşdükde kayırasız. Fî 9 Zilhicce sene 96.

Bu Dahi Kâ'imedir

Benim birâderim, bu sene bu kadar asker ki, fazl-ı Hakk ile yanınızda müctemi' olduğu bu vakitlerde dâ'ire-i imkândan hâricdir diyecek merteye idüğü ve cenâb-ı şerîflerine müte'addid hatt-ı hümayûn ile ruhsat-ı tâm virilüp, hıdmet-i aliyyede tekâsül ve hıyânet idenlere tertîb-i cezâ eylemekde kat'â mâni' olmadığı ve umûr-ı cumhûr size mufavvaz olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bundan sonra tertîb-i cezâ itdüğü yerde icrâ itmediniz ve gûyâ ki, yanınızda fakat dört beş bin kadar âdem ancak müctemi' olmuş şeklinde ve askerin elleri bağılu olmak sûretinde hareket itdiniz. Düşmen-i dînin önünce düşüp siz firâr idersiz, anlar tafsîl idüp bu kadar kılâ' ve palankaları urup alurlar. Husûsa bu Sonlok vak'ası ki size bu kadar mahall-i karîb iken yanınızda olan bu kadar bin gûzat-ı İslâm ile mütevekkilen-alellâh cümleten üzerlerine varup birkaç melâ'îni (39/a)def ile hem kal'a-i pâdişâhîyi tahlis, hem düşmen-i dîne heybet-i İslâm'ı izhâr eylemek üzerinize her vechile lâzım iken yine askeri tefrika idüp gönderüp siz yerinizde kalmak nice işdir? Bu sene mâlen ve bedenlen çekilen zahmetin mukâbelesinde ne hıdmet gördünüz, ne iş vücuda getürdünüz deyü su'âl olunsâ ne cevâb virecekleri mülâhaza itmez misiz? Ne hâldir, ne hikmetdir? Bu ne gayret ve ne gûne hareketdir, bilinmez. Ve Bosna tarafından mahzar gelmekle aynıyla size gönderilmişdir. Manzûrunuz oldukda ol gâ'ilenin def'ine münâsib gördüğünüz üzere buyurursuz.

Budun Vâlisi Vezîr Abdurrahman Paşa'ya Askerlik Virildikde

Yazılan Mektûbdur

Benim izzetlü karındâşım, siz bu Devlet-i Aliyye'nin sadâkat ile emekdârı ve vüzerâ-yı izâm hazretlerinin umûr-dîde ve kâr-güzârları olduğunuz ecilden şevketlü ve kudretlü ve azametlü ve kerâmetlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri hâlâ cenâbınıza Haleb eyâlet[i] ihsân ve Engürüs seferine me'mûr olan asâkir-i mansûreye sizi ser'asker nasb ve ta'yîn buyurup, ol tarafın umûr-ı cumhûrun bi'l-

küllîye mütevekkilen-alellâhi te‘âlâ re‘y-i rezîn-i isâbet-karînin havâle vü tefvîz ve avâtîf-ı aliyye-i husrevânîlerinden semmûra kaplu bir sevb hil‘at-ı fâhire ile murassa‘ şemşîr-i adû-tedmîr dahi inâyet ve ihsân buyurmalarıyla, ol bâbda şeref-sudûr bulan iki kıt‘a hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnlarına mashûb irsâl- i izz-i huzûrları kılındı. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde mezîd-i ta‘zîm ü ikrâm ile hil‘at-ı fâhireyi istikbâl ve iktisâ ve şemşîr-i adû-tedmîri bend-i miyân-ı gazâ buyurup, mazmûn-ı hatt-ı hümayûn olan fermân-ı cihân-mutâ-ı¹⁶⁷ husrevânî üzere amel ü hareket ve me‘mûr olduğunuz hıdemât-ı azîme-i dîn ü devlete bi-fazlillâhi te‘âlâ kemâl-i hulûs-ı bende ve sıdk-ı azîmet ile tertîb-i mukaddemât-ı lâzıme sarf-ı dikkat ü himmet buyurursuz. Hak Sübhânehû ve te‘âlâ tevîk ü inâyetin karîn-i hâl idüp, yüzünüzden nice hayırlı işler zuhûrun müyesser eyleye, âmîn. Fî Gurre-i Muharrem sene 96.¹⁶⁸

(39/b) Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, Budun eyâlet[i] ihsân olunan Vezîr Ahmed Paşa muhlisleri inşâallâhü te‘âlâ Budun’a dâhil olduğu sâ‘at, cenâb-ı sa‘âdetleri te‘hîr ü tevakkuf itmeyüp bir sâ‘at mukaddem Belgrad’a gelmeniz lâzımdır. Zîrâ selefiniz İbrahim Paşa’nın zimmetinden bu kadar mîrî hazîne ve zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve ta‘yînât ahvâlleri dahi vardır ki, cümlesi bir ân evvel kudûmünüze ve im‘ân ü dikkat ü takayyüdünüze muhtâcdır. Ve hâlâ ol bâbda sâdır olan emr-i şer[îf]-i âlî-şân dahi gönderilmiştir. Vusûlünde mûcibi ile amel buyurursuz.

Bu Mektûb ile Ser‘asker-i Müşârun-İleyhe Yazılan Kâ’imedir

Benim izzetlü karındâşım, bi-iznillâhi¹⁶⁹ te‘âlâ bir iki senedir ki, me‘mûlümüzün hilâfınca zuhûr iden ahvâl-i mûrisü’l-melâl-i seferiyye gidüp, hâb-ı râhatımızı harâm ve elem ü ıztırâbı bizi ve cümle ümmet-i Muhammed’i bî-tâb ü ârâm eyledi. Ola ki, Hakk Sübhânehû ve te‘âlâ bu ana dek vâki‘ olan hâlât-ı gayr-ı marziyyenin telâfi ve hüsn-i mükâfâtına mazhar idüp, fazl ü keremi ile bundan böyle mesrûr eyleye.

¹⁶⁷ Metinde sehven “mekâ” şeklinde yazılmış.

¹⁶⁸ Sehven “1096” yazılmış, ancak doğrusu 1097 olmalı.

¹⁶⁹ Metinde sehven “bazaren” şeklinde yazılmış.

Selefiniz Ser'asker İbrahim Paşa'dan mektûblar gelüp, Sonlok ve Sarvaş kal'aları ahvâlin yazmış. Ve düşmen askeri bu kış Sonlok ve Dubroçin ve Eğre ve ol havâlîde kışlamak üzere karâr virdiklerin ve Macar ve Hırvat eşkıyâsı dahi Kapuşvar varoşun ihrâk kasd-ı fâsidiye cem'iyet itdiklerin i'lâm eylemiş. Cenâb-ı Hakk fikr-i fâsidlerin kendü başlarına âyîd eyleye. İnşâallâhü te'âlâ müstevfâ asker tedârük idüp bu kış memleket-i pâdişâhî[de] kışlayan düşmen askerini ve cem'iyet iden Macar ve Hırvat eşkıyâsını bi-'inâyetillâhi te'âlâ bi-eyyi-hâl def' ü ref' ile müstevlî oldukları mahalleri tahlîs eylemek için şevketlü pâdişâhımız hazretleri beş yüz kîse akçe ihsân buyurmalarıyla ıcâletü'l-vakt iki yüz kîse akçesi irsâl olunmuşdur. Kusûru dahi inşâallâhü te'âlâ te'hîr itdirilmeyüp gönderilür. Bu akçe ile ol etrâfdan müceddeden levendât mı cem'idersiz, yohsa serhadd askerine takvîyet için bezl ü in'âm mı idersiz? Her nice ma'kûl **(40/a)**ü münâsib görür iseniz, öylece amel buyurup, bi-fazlillâhi te'âlâ bu kış içinde ol tarafda müstevlî olan düşmeni alâ-eyyi-hâl def' ü ref' ile memâlik-i İslâmiyye'yi inşâallâhü'r Rahmân tahlîse bezl-i himmet buyurasız. Ola ki, Hakk Sübhânehû ve te'âlâ me'mûlümüz olan işlere muvaffak idüp, gününüzde keder virir hâlet zuhûrundan hıfz eyleye.

Belgrad'a cebehâne ve mühimmât irsâli husûsun ve vakt-i şitâda düşmen memleketi örölmek için elli bin kadar güzîde Tatar gönderilmek ahvâlin selefiniz müşârun-ileyh i'lâm eylemiş. Âsitâne-i Sa'âdet'den Belgrad'a gönderilen zehâyir ve sefâyin ile Tuna sevâhilinde hâzır ve mevcûddur. İnşâallâhü te'âlâ münâsib gördüğünüz üzere gemiler ta'yîn ve Belgrad'a nakl itdirirsiniz. Ve mühimmât ve cebehâne dahi peyderpey gönderilür. Ve Tatar askeri henüz seferden gelüp bî-tâb ü tuvân olmağla ve şimdiki-hâlde anlara sefer teklîfî hadd-i imkânda değildir. İnşâallâhü te'âlâ evvel-bahârda gereği gibi müstevfâ ta'yîn ve irsâl olunurlar.

Orta Macar Kralı Tökeli'nin ahvâlin yazmış. Merkûm tarafınızdan mektûb yazup siz varınca Belgrad'da mı durmak ister, yanınıza mı çekilmek ister? Her nice ister ise ruhsat virüp gereği gibi tatyîb-i hâtırı ve üslûb-ı hakîm üzere ahvâliyle takayyüd buyurasız.

Budun'da amel-mânde ve şikeste topları yeniden dökmek için mühimmâtı ile top dökücü taleb idüp yazmış. İnşâallâhü te'âlâ o makûle amel-mânde topları gemiler

ile Âsitâne-i Sa'âdet'e irsâl buyurasız. Müceddeden dökilüp yine iktizâsı üzere mahallerine gönderile.

Ve Siner kal'ası mukâbelesinde bir kulleye Şahin Ağa nâm kimesneyi azebân-ı sâni ağası idüp ve kulle-i mezbûrede yüz nefer vardır deyü mevâcibleri Bosna hazînesinden havâle olunmak üzere iltimâs eylemiş. Ol kullede bunların lüzûmu ve iktizâsı var mıdır? Tefahhus ü su'âl ve arz u i'lâm buyurasız ki, arzınız mûcibince müsâ'ade olunur.

Erdel hâkiminden sulh ahvâline mûte'allık kendüye gelen kâğıdı bu tarafa göndermiş. Ol mektûbun sûreti hâlâ cenâbınıza irsâl olundu. Manzûrunuz oldukta **(40/b)**bu husûsda dahi te'emmül ü mülâhaza buyurup, hakikat-ı hâlde böyle bir hayırlı maslahat vücûda gelmek bir emr-i ehemdir. Heman ma'kul gördüğünüz üzere esbâb-ı lâzimesine teşebbüs ile inşâallâhü te'âlâ vücûd bulmasına üslûb-ı hakîm üzere takayyüd ü himmet buyurursuz.

Sarvaş kal'asın biraganlarından otuz kadar âdemin hakkında gelinmek üzere âdem ta'yîn itdüğün yazmış. Fi'l-hakîka bu makûle cinâyet ü hıyânet idenler sâ'ire mûcib-i ibret için tertîb-i cezâ olunmalıdır.

Bosna ve Budun taraflarından arz u mahzar ile taleb olunan zahîre ve cebehâneyi virdüğün i'lâm eylemiş. Bu makûle lüzûmu olan mahalleri cenâbınız dahi yoklayup, zahîre ve cebehâne ve muhâfazacıya ihtiyâcı olanları gereği gibi kayırasız. Ve Bosna tarafında Radvar ve Grahova ve Tonbavuz nâm üç mahalde kefare taburu olmağla, Bosna ve Klis zu'amâ ve erbâb-ı tîmârî ta'yîn olunup ve nefir-i âmm askeri ihrâcıyçün emr-i şerîf dahi gönderdükde yazmış. Cenâbınız dahi ol tarafların ahvâline takayyüd ü ihtimâm buyurup, bi-fazlillâhi te'âlâ ol taraftan def'-i gâ'ileye dikkat buyurursuz.

Budun yerlû kullarına zahîre iştirâsı için yedi bin guruş virüp ve İstoni-Belgrad kal'asına gönderdiği bin nefer yeniçerinin zahîrelerin virmişken yüz elli kadarından mâ'adâsı firâr eyledüğün i'lâm eylemiş. Bunda virilen zahîre ne mikdârdır ve zâbitlerine mi virilmişdir? Ve hâlâ ne kadarı mevcûddur? Ve Budun kuluna virilen ol mikdâr akçe ile ne kadar zahîre alınmıştır? Hakikatı üzere i'lâm buyurasız.

Ösek kal'ası için iki yüz ve Darda için yüz nefer müceddeden yerlü kulu yazup, mevâcibi bir mahalde ta'yîn olunmasın iltimâs eylemiş. Fi'l-hakîka ol mikdâr neferât yazulduğu lüzûmu var mıdır? İktizâsı var ise esâmîleri defterin irsâl ve lâzım gelen mevâcibleri münâsib yerden havâle olunmak üzere arz u i'lâm buyurasız ki, ta'yîn ve mahalline kayd olunup zaptıyçün iktizâ iden emr-i şerîfi dahi virile.

Erdel Kralı'nın yanında Nemçe ve Leh ve Eflak ve Boğdan ve Moskov taraflarından elçiler olduğun **(41/a)** selefiniz müşârun-ileyh i'lâm eylemiş. Bunların aslı var mıdır, olduğu sûretde Erdel yanına cem' olmakdan murâdları ve fikirleri nedir? Hakîmane teferrüs ile bir hoş künhü ve hakîkati üzere haberin alup, mu'accelen taraf-ı muhlisîye i'lâm buyurasız.

Mukaddemâ ser'asker Mustafa Paşa'ya ve kendüye gönderilen topların mevcûd ve nâ-mevcûdu bilinmek için bu tarafda defter gönderilmiş idi. Şimdi müşârun-ileyhin gönderdiği defterde nâ-mevcûdu katı vâfir hâlâ iki defterin sûreti dahi cenâbınıza gönderildi. Bu mevcûd olmayan toplar düşmen eline mi girdi, kırıldı mı? Ve ba'zı kılâ' virdimdidüğü vâki' midir? Ne şekil olmuş ise gereği gibi ma'lûm idinüp, mufassalan i'lâm buyurasız.

Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Ahmed Paşa'ya Aydın sancağın tevcîh eyledüğün yazmış. Aydın sancağı bu tarafda hatt-ı hümayûn ile sâbıkâ Rakka Beylerbeyisi Ali Paşa'ya tevcîh olup, sefer-i hümayûna me'mûr olmuştur. İnşâallâhü te'âlâ vaktinde mükemmel kapusu ile taraf-ı şerîfinize vâsıl olur. Vezîr-i Müşârun-ileyh Ahmed Paşa'ya hâlâ Budun eyâleti tevcîh olunmağla anın yerine Ösek muhâfazası için ma'kûl ü münâsib gördüğünüzü ta'yîn buyurup, inşâallâhü te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyh varup Budun'a dâhil olmadıkça cenâbınızdan hareket buyurmazsınız. Kaniye'nin zehâyiri olmadığı şâyi'dir. Bir hoş yokladup nefsi'l-emrde müzâyakaları var ise gerek zahîre ve gerek mühimmât-ı cebehâne ve muhâfazacıdır, lüzûmu mertebesin görüp, tarafımıza i'lâm buyurasız. Ve Pojega sancağı sâbıkâ Bosna Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya tevcîh olunup, mükemmel kapusu ile münâsib gördüğünüz hıdemâtda mücidd ü sâ'î olmasıçün tenbîh olunmuştur. Gerek vezîr-i müşârun-ileyh ve gerek Mustafa Paşa ve sâ'irleridir, mükemmel ü müretteb kapularıyla me'mûr oldukları hıdemât-ı aliyyede bezl-i makdûr eylemeleriçün tenbîh ü te'kîd eyleyesiz.

Bu Tökeli husûsunda hulâsa-i kelâm budur ki, memâlik-i İslâmiyye'den her nerede oturmak **(41/b)**isrer ise otura. Ve eğer kendü vilâyetine gitmek ister ise gönderile. Her nice ruhsat virilüp tatyîb-i hâtırı ile takayyüd oluna.

Budun'da olan mühimmât ve cebehâne defterin göndermişsiz. Ol defterde katı kalîl şey yazılmış. Ez-cümle iki yüz kundaklı, üç yüz kundaksız ki, mecmû'u beş yüz tufeng olmak üzere yazılmış. Cenâb-ı şerîfinizden ise mukaddemâ gelen mektûblarda heman düşmen tarafından birkaç bin tufeng olduğu musarrah idi. Bu def 'a olan i'lâmınız ana mugâyir zuhûr itdi. İmdi, Budun'un atîk ve cedîdden hâlâ mevcûd olan topları ne mikdârdır ve cebehâne ve mühimmâtdan dahi gerek kadîmden olandan ve gerek iktizâ hasebi ile sonra virilenden mevcûd ne kadar cebehâne ve mühimmât vardır? Bu bâbda gereği gibi takayyüd ü ihtimâm ile yoklatdırup sıhhati üzere defter ü i'lâm buyurasız. Zâhiren hazîne-i hümayûndur, ne mertebe im'ân ü dikkat ü takayyüd buyurulmak lâzım idüğü ma'lûm-ı şerîfinizdir. Gurre-i Muharrem sene 97.

Ser'asker Abdurrahman Paşa Hazretlerine Mektûbdur

Sonlok tarafında olan düşmen-i dîni fazl-ı Hakk ile bi-eyyi-vechin kân bu kış içinde ol taraflardan ihrâc ile memleket-i İslâmiyye'yi vücûd-ı habâset-âlûdlarından tahliye ve tathîr eylemeniz için bundan akdem taraf-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn-ı cihân-bânîde hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ısdâr ve bu bâbda iktizâ iden asker tedârükü için beş yüz kîse akçe ihsân buyurmalarıyla, iki yüz kîsesi gönderilüp hâlâ bâkî kalan üç yüz kîsesi dahi gönderilmek üzere. Lâkin hâlâ Erdel hâkimi tarafından dahi kâğıtlar gelüp, mefhûmunda Sonlok tarafında olan düşmen-i dîn ol havâlîde ba'zı yerlere dahi müstevlî olup ve Erdel cânibine dahi geçüp, zahîre ve akçe ve kışla talebi ile anları da rencîde itmek üzere oldukların i'lâm ve imdâd taleb eylemekle, tekrâr mektûb tahrîr olunmuştur. Ol tarafların umûr-ı cumhûru müsta'înen-billâhi te'âlâ bi'l-cümlelizden ihtimâmlarına tahmîl olduğu ve düşmen-i dînin bir gün ve bir sâ'at evvel bu kış içinde ol taraflardan **(42/a)**def ü izâlesi ehemmi mühimmâtdan olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. İmdi, bu husûsda ihsân olunan beş yüz kîse akçe inşâallâhü te'âlâ Sonlok'da ve ol havâlîde pâ-bercâ-yı istikrâr olan düşmenin izâlesine kifâyet ider mi? Yohsa dahi akçe iktizâ mı ider? Bir hoş fîkr ü

mülâhaza birle hakîkati üzere i'lâm idüp ve bi-eyyi-vechi-kân her ne tarîk ile olur ise ol melâ'îni inşâallâhü te'âlâ basîretle ve mükemmelce varılmağla bu kış içinde ol havâliden def' ü izâleye ve Erdel tarafına dahi iktizâsı üzere imdâd ü i'ânet kemâl-i mertebe dikkat ü himmet buyurursuz.

Hâsıl-ı kelâm, bu kış inşâallâhü te'âlâ ol melâ'îni memleket-i İslâmiyye'den ihrâc ile ol havâlîyi tathîr beher- hâl sizden matlûbdur. Gereği gibi merdâne vü müdebbirâne gayret ile sa'y ü dikkat idersiz. İnşâallâhü te'âlâ teshîl eyleye. Fî 7 Muharrem sene 97.

Kenârına Yazılmışdır

Sâbıkâ Temeşvar Beylerbeyisi olan Ahmed Paşa'ya bundan akdem vezâret ile kapudanlık ihsân olunup, icâleten bu tarafa gelmesi fermân olunmuş idi. Lâkin müşârun-ileyh ol tarafda hıdmet-i aliyyede ve donanma-yı hümayûn umûru ise dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir ki, ehemmi-i umûr-ı devletden olup, kapudan olan bi-nefsihî hıdmet-i me'mûresinde bulunmalıdır. İnşâallâhü te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyhi bu tarafa yollayup yerine paşalardan münâsib gördüğünüzü istihdâm buyurasız.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb-ı Dîgerdir

Benim izzetlü karındâşım, selefiniz İbrahim Paşa'nın mektûbu gelüp Sonlok'da olan kefare Hatvan üzerine gelüp ve fazl-ı Hakk ile bir havan humbarası ile cebehânesin bırağup, hâ'ib ü hâsir firâr eylediklerin i'lâm eylemiş. El-hamdü-li'llâhi te'âlâ Cenâb-ı Hak hemîşe düşmen-i dîni mazhar-ı haybet ve üftâde-i varta- i hizlân eyleye. Ve ba'zı mahallere kışlak ve muhâfazacılar ta'yîn idüp, defterin göndermiş. Hâlâ sûreti taraf-ı şerîfinize gönderildi. Cenâb-ı şerîfiniz **(42/b)**dahi yoklanup, lüzûmu u iktizâsı üzere gerek muhâfazacı ve gerek sâyir mühimmât-ı lâzımleri tekâmül ile takayyüd ü ihtimâm buyurup, ıyâzen-billâhi te'âlâ bir taraftan keder îrâs ider bir gûne hâlet zuhûr itmemek üzere, gereği gibi hıfz ü hırâset itdirmeği ihtimâm buyurasız.

Sâbıkâ Bosna beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya Mar'aş eyâlet[i] tevcîh itdüğün yazmış. Paşa-yı mûmâ-ileyh ise bundan akdem taraf-ı Devlet-i Aliyye'de Pojega sancağı tevcîh ü ihsân olunduğu taraf-ı şerîflerine i'lâm olunmuş idi. Yine taraf-ı

Devlet-i Aliyye'den tevcîh olunduğu üzere Pojega sancağın zabt ve tasarruf itdürüp, hıdemât-ı aliyyede mücidd ü sâ'î olmasın tenbîh ü te'kîd buyurursuz. Mar'aş beylerbeyiliği yine mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya mukarrer olunup, emr-i şerîfi gönderilmiştir. Mükemmel kapu ile hıdmet-i aliyyede bezl-i ikdâm eylemesine tenbîh buyurasız.

Ve Bosna Vâlîsi Vezîr-i Mükerrerem Siyavuş Paşa Bosna tarafında olan Uskok keferesi ahvâlin ve Kotor limanına Venedik donanması gelmekte ol tarafda îsâl ve zarar kasdı ile hareketi zuhûr ider ise imdâd ve def'-i gâ'ileye ihtimâm eylemesin sipâriş itdüğün i'lâm eylemiş. Minvâl-i meşrûh üzere Bosna tarafında olan melâ'inin def'-i gezend ü mazarratları husûsunda kemâl-i mertebe sa'y ü ikdâm eylemesiyçün vezîr-i müşârun-ileyhe cenâbınız dahi tenbîh ü te'kîd buyurup ve sâ'ir Engürüs serhaddinde olan kılâ' ve nev'in dahi kemâ-yenbagî muhâfazası umûrunda her vechile sa'y ü ikdâm buyurasız. Ve bundan akdem hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ile me'mûr olduğunuz üzere memâlik-i İslâmiyye'de kışlayan düşmen-i dîni inşâallâhü te'âlâ bi-eyyi-vechin-kân bu kış içinde bi-'avnillâhi te'âlâ ihrâc ile gezend ü hasâretlerin hudûd-ı İslâmiyye'den def' ü ref'[e] kemâl-i mertebe bezl-i mesâ'i-i mevfûre buyurasız. Hak sübhânehû ve te'âlâ her umûrunuzu karîn-i teysîr ü teshîl idüp, dîn ü devlete hıdemât-ı aliyyeye muvaffak eyleye. Bundan böyle dahi vâki' olan ahvâl ü âsârı peyderpey tahrîr ü i'lâmdan hâlî olmayasız. Fî 10 Muharrem sene 97.

(43/a) Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, selefiniz İbrahim Paşa Beç serdengeçdilerinindir deyü biraz ru'ûs göndermiş. Bunlar ne zaman yazıldılar, geçen sene ve bu sene ne hıdmetde bulundular ve ne iş gördiler? Aslâ bizim ma'lûmumuz değildir, anlara cevâb viresiz.

Bu Dahi Kâ'imedir

Benim sa'âdetlü karındâşım hazretleri, Nemçe'nin başvekîlinden taraf-ı şerîfinize gelen kâğıdı selefiniz göndermiş. Ol tarafın iktizâsı nice idüğü bunda hakîkatî üzere ma'lûm değildir. Ancak bu tarafda ba'zı mertebe hâtıra gelen cevâb müsvedde olunup gönderildi. Lâkin bu husûsda pek taharrî lâzımdır ve ol tarafın

iktizâsı ve itmâm-ı maslahata enseb olan vech nice ise yine ehl-i vukûf ile müzâkere vü mülâhaza idersiz. Bu müsveddeden ba‘zı ihrâc ü idhâli muktazî cevâblar var ise yine bu taraftan alçaklık gösterilmemek üzere üslûb-ı hakîm ve ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere yazup, cevâb viresiz. Ve ne vechile cevâb yazar iseniz yine bu tarafa i‘lâm idersiz.

Ve Erdel hâkiminden tarafımıza mektûbu geldi. Ve kapu kethüdâsına dahi kâğıd yazup Nemçe’den kendüye gelen kâğıdın göndermiş ve tarafımızdan kendüye mektûb yazılup, imdâdı ahvâli ve ol tarafların bi’l-cümle umûr-ı cumhûru size havâle olduğu i‘lâm ve kapu kethüdâsına yazduğu cevâblar dahi dîvân-ı hümayûn tercümânı tarafından kendüye yazılmağla hâlâ cümlesinin birer sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. Cümlesine ta‘lik-i nazar buyurduğunuzda ma‘lûmunuz olup, bu aralıkda avn-i Hakk’la dîn ü devlete ve ibâdullâh[a] hayırlı maslahat vücûda getürmeğe iktizâsı üzere hakîmâne hareket ile takayyüd buyurasız. Ola ki, Cenâb-ı Hak ırz-ı Devlet-i Aliyye’ye lâyük ve bi’l-cümle ibâdullâha nâfi‘ vech üzere hayırlı maslahatı vücûda getürülmesin müyesser ü mukadder eyleye.

Ser‘asker Vezîr Abdurrahman Paşa

(43/b) Tarafından Nemçe’nin Başvekîline Yazılacak Cevâbın

Müsveddesidir

Bundan akdem Nemçe askerinin başcenerali ve serdârı Duka Loredge’den ser‘asker-i sâbık İbrahim Paşa’ya gelen haberde sizin dahi vukûfunuz var mıdır? Deyü ittîlâ‘ murâd olunup, size mektûb yazılmış idi. Hâlâ mektûbunuz gelüp ceneral-i mezbûr size vech-i âhar ile i‘lâm itdüğün yazmış, ma‘lûm oldu. Ve ahd ü mîsâk feshin ve memleketiniz harâb olduğun kaleme getürmüşsüz. Benim konşu dostum cümlelerin ma‘lûmudur ki, fevz ü nusret virmek ve almak Allâhü te‘âlânın yed-i kudretindedir. İrâde-i aliyyesi ta‘alluk itdüğü üzere kullarıyla mu‘âmele ider. Ve dîn-i İslâm ibtidâ-yı zuhûrunda, bu ana gelince bin yüz seneden mütecâvizdir ki, Cenâb-ı Allah Azîmüşşân dîn-i İslâm düşmenler[in]den bu kadar memâlik-i kesîreyi ehl-i İslâm’a ihsân itdüğü ve “el-hakkı ya‘lû” mîsdâkınca lâbûd ehl-i İslâm inşâallâhü te‘âlâ fevz ü nusret ile mugtenim ve şâdgâm olmaları me‘mûl ü munta‘îmizdir. Ve Rabbü’l-âlemin’den ümîdimiz budur ki, inşâallâhü te‘âlâ yine ehl-i İslâm gâlibdir.

Husûsa cennât-mekân ve firdevs-âşiyân merhûm Sultan Süleyman aleyhi'r-rahmeti ve'l gufrân asrında ve anlardan sonra olan ahvâller ma'lûmdur. Sizin yazduğunuz cevâblar heman merhûm olan Vezîr-i A'zam Mustafa Paşa'nın size olan teklîfine benzer. Ve herkese Rabbü'l-âlemin lâıyk olduğu cezâsın virir.

Leh Kralı ve Venedik Cumhûru ahvâllerin dahi zikreylemişsiz. Anların her birinin ser'askerleri başkadır. Ancak biz tarafda sizinle konşu bulunup tarafeynde olan re'âyâ ki, vedâyi'-i Hâlik-ı Berâyâ'dır, onların emn ü râhatı vücûda gelmek mülâhazası ile size dostluğa binâ'en mahfîce mektûb tahrîr olunmuş idi. Hâlâ vârid olan cevâblarınızı Devlet-i Aliyye tarafına ol vechile biz arz u i'lâma kâdir değiliz. Devlet-i Aliyye tarafı dahi avn-i Hakk ile kemâl-i mertebe sefer-i hümâyûn tedârüküne takayyüd üzere olup, de'b-i kadîm-i cihândâr[î]leri üzere dostluk murâd idenlere ebvâb-ı lutf ü keremleri kûşâde ve ceng murâd idenlere dahi müsta'înen-billâhi te'âlâ hâzır ü âmâdedirler. **(44/a)** Eğer maksûdunuz sizde ve bizde olan memâlik ve re'âyânın âsûdeliği ise ahsen-i vech üzere tarafımıza cevâb gönderesiz ki, biz dahi ol vakit inşâallâhü te'âlâ hayırlı maslahat vücûda gelmekle ibâdullâhın emn ü râhatına sa'y idelim. Ve illâ bu vechile olan cevâbınızı lisâna getürmeğe kâdir değiliz, takdîr-i İlâhi ne ise zuhûr ider.

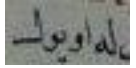
Sa'âdetlü Sâhib-i Devlet Efendimiz Hazretlerinden Erdel Hâkimi'ne Yazılan Mektûbun Sûretidir

Mektûbun gelüp mefhûmu ve kapu kethüdânın takrîri cümle ma'lûmumuz oldu. Nemçe tarafından sût'-i kâsd mülâhazası ile imdâd olunmasında olduğunu i'lâm eylemişsin. İktizâsı üzere sana vaktinde imdâd ve her ahvâliniz ile takayyüd eylemesiyçün, Ser'asker Vezîr-i Mükerrerem İzzetlü ve Sa'âdetlü Abdurrahman Paşa hazretlerine yazılup ve ol tarafların bi'l-cümle umûr-ı cumhûru vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerine ısmarlanmışdır. İnşâallâhü te'âlâ iktizâ iden ahvâlleri bi'l-cümle vezîr-i müşârun-ileyh hazretleriyle haberleşüp görürsüz.

Tercümân Tarafından Erdel Hâkimi'ne Yazılan Mektûbun Sûretidir

Budur ki, mektûbunuz gelüp vusûl buldu. Mektûbunuzun mefhûmu ve kethüdânızın takrîri inâyetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerine i'âm olunup, ma'lûm-ı devletleri olmuşdur. Taraf-ı sa'âdetlerinden dahi mektûb-ı emr-üslûbları tahrîr ve irsâl buyurılıp, vusûlünde mazmûn-ı şerîflerine muttali' olursuz. Devlet-i Aliyye ile husûmet üzere olan mülûk-ı Nasârâ'nın mâbeyninde masâlih husûsiyçün Devlet-i Aliyye tarafından size temessük virilsün ve müsâ'ade olunan mevâd ve şürût dahi bildirilsün deyü iki def'adır ki, tahrîr idersiz. Nâmûs-ı Devlet-i Aliyye'ye lâyük ve âsâyış-i re'âyâ cânibine nâfi' vech üzere tavassut eylemenizde mahzûr ihtimâli yoktur ki, hattâ temessûke muhtâc ola. Böyle hayırlı işde bulunmanız hukûk-ı sâbıkâya ri'âyeten bu senâkârları tarafından sevk olunup, tavassutunuzu mülûk-ı Nasârâ'nın kabûl eyledikleri i'âm olunmağla, devletlü ve sa'âdetlü **(44/b)** sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin dahi makbûl-ı devletleri olup sizin vesâdetiniz ile tarafeynin vekîlleri bir yere gelüp, re'âyâ vü berâyânın âsûdeliği için selefde olıgeldüğü vech üzere mükâleme-i sulh ü salâha rızâ-yı âlileri olmuşdur. Yohsa bu Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ki, lutf-ı Hak'la dört yüz seneden berü düşmenleri üzerine gâlib ve mansûr u muzaffer olmağla, şarkdan garba dek memâlikini tevsî' eyledi. İki üç senede ba'zı ahvâl-i nâ-şâyeste zuhûr itmekle böyle mi oldı-ki, ırz-ı Devlet-i Aliyye'ye mugâyir hareket ile mevâd ve şürût i'âmına râhatı ve bu vech üzere sulh ü salâha tâlib ü râgıb ola. Beşer kanının dökülmesine ve re'âyâ fukarâsının berbâd olmasına sebep olmayalım deyü tarafeyne nâfi' ve kadîmden olıgeldüğü üzere ıslâh-ı zâtü'l-beyne müsâ'adeleri olur. Ve illâ bâb-ı sa'âdetleri ceng ü harbe keşleredir ve Cenâb-ı Bârî te'âlâya tevekkülleri kemâldedir, asker tedârükünde dahi aczleri yoktur. Bi-emrillâhi te'âlâ ceng ü sefer mümtedd olur ise de, kadîmden olıgelene muhâlif Devlet-i Aliyye'lerinin ırz u nâmûsuna halel virir bir vaz'-ı nâ-hemvârî kabûl itmek ihtimâlleri yoktur. Siz dahi ve sizin yanınızda olan ukalânız selefde mâbeynde vâki'olan husûmet ü adâvetin def'i ve sulh u salâhın tecdîdi ne tarîk ile husûle geldüğünü hod bilürsüz. Kadîmden olıgelmesine mugâyir vaz' ile düşmen tarafı asrın ahyânen vâki' olan nakş-ı garbına aldanup, bundan sonra re'âyâ vü berâyânın hakikatü'l-hâlde râhatını dilemez ise gazab-ı İlâhî'ye mazhar olup, inşâallâhü te'âlâ Devlet-i Aliyye yine üzerlerine gâlib ve mansûr ü muzaffer olur.

Nemçe Çasarı Tarafından Erdel Hâkimi'ne Gelen Mektûb Sûretidir

Bi-‘inâyetillâhi te‘âlâ Roma İmparatoru dâ‘imâ âl-i Avgustos
¹⁷⁰ tarafından meveddetlü ve rif‘atlı Erdel Hâkimi’ne inhâ vü i‘lâm olunan oldur ki,
Kânûn-ı sâni’nin onuncu gününde tahrîr ve Mihal ¹⁷¹ Dvaret nâm elçiniz
ile irsâl eyledüğünüz vâsıl olup, mefhûmu **(45/a)** ma‘lûmumuz olmuştur. Devlet-i
Osmaniyye ile hâlâ mâbeyninde olan ceng baht-ı sa‘îd ile kapanur ise size ve sâ‘ir
civârnızda olan tâ‘ifelere bâ‘is-i selâmet olacağın bilüp, cümle Hristiyanlar’ın
düşmeni olan Âl-i Osman ile musâlaha için hayırlu niyetinizi ve ârzûnuzu i‘lâm
eylemiştiz. Husûs-ı mezbûr için elçinize ne yüzden cevâb virildi ise mezbûr elçiniz
gerek tahrîren ve gerek lisânen size i‘lâm ider. Ve âmmeye müte‘allık olan
zamânenin ahvâli dahi kendüye beyân olunduğu üzere mezbûr size ifâde size
meveddet ü muhabbetimiz hulûs üzere arz olunur.

Târîh-i velâdet-i Hazret-i îsâ’nın bin altı yüz seksen beş senesinde Roma
İmparatorluğumuz’un yirmi yedinci ve Macar Krallığımız’ın otuzuncu ve Çeh
Krallığımız’ın yirmi dokuzuncu senesinin Mart ayının yirmi altıncı gününde Beç
kal‘asında tahrîr olundu.

Erdel Elçisi ile Erdel Hâkimi’ne Cevâb Virilmek İçün Nemçe Çasarı’nın Müşâverecilerinin Yazdıkları Kâ’imesinin Tercümesidir

İ‘lâm olunan oldur ki, Devlet-i Osmaniyye ile tecdîd-i sulh ü salâh husûsuna
müte‘allık olan ahvâl Erdel elçisinin takrîrinden Çasar efendimizin ma‘lûmları
olmuştur. İbtidâdan bu makûle cevâbları tarh eylemek için hak Çasar efendimizin
elindedir. Zîrâ Devlet-i Osmaniyye resm-i ihbâsa muhâlif sulhü nakz ve Beç şehrinde
mün‘akid olan ahd ü mîsâkı fesh idüp ceng ü harbe mübâşeret eyledi ve bize isyân
iden re‘âyâımıza asker ile imdâd idüp sâhib çıktı. Ve tâbi‘ olan memleketlerimizi
âteşe urub tahrîb eyledi. Ol sebebden şekk ü şübhe yokdur ki, Hâkim-i Mutlak olan
Cenâb-ı Bârî te‘âlâ gereği gibi intikâm alacaktır. Ve Çasar efendimiz el-hâletü-
hâzihi bi-lutfillâhi te‘âlâ böyle ceng tedârükünü görmüştür ki, cümle Hristiyan
krallarının arasında mahabbet ü mevedded olup, ekseri cenâb-ı âlîleri ile ittifâk idüp,
nicesi dahi günbegün tarafdâr oldukları sebebden adâlet-i Hak tarafından ümîddir ki,

¹⁷⁰ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

¹⁷¹ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

askerleri nice eyü işlere muvaffak ola. Alelhusûs ki, **(45/b)** İtalya vilâyetinde ve Akdeniz’de zuhûr iden teşvîş ü ihtilâl, Papa’nın tavassutu ile def’ olmuşdur. Lâkin âdet-i kadîme-i müstahseneleri üzere kemâl-i mertebe mâ’il oldukları sulh ü salâha olan Çasar efendimizin meveddet ü mahabbetleriçün ve bundan sonra ziyâde beşer kanı dökülmemesiçün Çasar şol şart istimâ’ından ibâ itmez ki, bilâ-sebebe vukû’ bulan ta’addîyi Devlet-i Osmaniyye tazmîn eyleye ve ittifâk üzere olanları, husûsa Leh Kralı’nı ve Venedikli’yi rızâ eyleye. Çasar efendimizin dahi geçen ceng esnâlarında sûret-i ahvâl-ı gayrı yüzden iken zamânenin zarûretine tâbi’ olup, Devlet-i Osmaniyye’nin buna benzer sözlerine cevâb itmeden ibâ eylemedi. Elçi-i mezkûre böyle cevâb virilmesiçün Çasar efendimiz tenbîh eyledi. Ve hakkında inâyetleri zuhûr idüp işbu kâğıdımız tahrîr olunup, Çasar efendimizin gizli mührü ile mühürlenmiştir.

Sa’âdetlü Sâhib-i Devlet Efendimiz Hazretlerine Erdel Hâkimi’nden Gelen Mektûb Sûretidir

Ta’zîm ü tekrîm birle inhâ’-i bendeleri budur ki, Nemçe tâ’ifesinin hakkımızda sû-i kasdları olup, asker ile dahi tecâvüzleri mukarrer olup, der-i Devlet-i Aliyye’lerinde olan kapu kethüdâmıza kâğıdımız ile ahvâlimiz acele ile i’lâm olundu. Recâ vü niyâz iderim ki, kapu kethüdâmızın takrîr eyledüğü ahvâle i’timâd buyurup, bu kullarının ve Erdel memleketi ve sana tâbi’ Macar yerlerinin mükedder hâline merhamet ve imdâd ve i’ânetleri buyurula ki, bu vech üzere Devlet-i Aliyye’nin ubûdiyyetinde bu bendeleri ve Erdel re’âyâsı fukarâsı sâbit-kadem olavur. Erdel kapu kethüdâsının takrîridir.

Erdel Belgradı’nda Teşrîn-i Sâni’nin İkinci Günü Tahrîr Olundu

Erdel Hâkimi’nin Beç kal’asına giden evvelki elçisi Uyvar’ın alunduğu haberi gelince alıkonulup, sonra evvelki elçisine ve sonra giden elçisine cevâb virilüp, yolladılar. Erdel Hâkimi ubûdiyyeti muktezâsınca, Nemçe Çasarı tarafından gelen kâğıdların sûretlerin göndermiştir. Devletlü ve sa’âdetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin manzûr-ı şerîfleri olup, taraf-ı sa’âdetlerinden ne yüzden cevâb buyurılır ise **(46/a)** ana göre elçilik ile Beç kal’asına gönderilmek içün üç nefer mu’ayyen âdemlerini ta’yîn eylemiştir. Ve Erdel Hâkimi sulh ü salâh husûsunda

tavassut eylemek için kendüye itmînân gelmek için Devlet-i Aliyye tarafından temessük virilmesin ve Devlet-i Aliyye'nin müsâ'adesi olan mevâddı dahi bildirilmesin recâ ider. Ve ser'asker hazretleriyle haberleşüp ittifâk eylemesi Erdel Hâkimi'ne tenbîh olunmağla, her ahvâli i'lâm için ol tarafa dahi âdem göndermiştir.

Ve Nemçe askeri Erdel sınuru kurbünde Sonlok ve Sarvaş ve Diyosek ve Sengüb kal'alarını ahz ü zabt eyledi. Ve hâlâ Sengüb kal'asında üç bin mikdârı Nemçe vardır. Ve Nemçe'nin cenerali Mezrile bir mikdâr Nemçe askeriyle Tise suyunun üzerinde olan Sonlok köprüsünden Erdel yakası tarafına geçti. Ve Kurato nâm Nemçe cenerali yine bir mikdâr Nemçe askeri ile Tokay kal'ası altında Tise suyunun üzerinde olan köprüden Erdel yakasına geçti. Ve Veterani nâm cenerali dahi asker ile Bator semtindedir. Bunların murâdları ne idüğü ma'lûm değildir. Ancak Erdel Hâkimi'ne âdemler gönderüp zahîre ve akçe ve kışlak taleb eylediler. Zikr-olunan Nemçe askeri Erdel içine yürür ise, ne yüzden hareket itmek üzere ve kangı tarafdı kendüye imdâd olmak üzere Devlet-i Aliyye'nin fermânı olur ise işâret buyurulmasını recâ ider. Ve Erdel re'âyâsı fukarâsının hâli teng olmağla harâcların esedî olmak üzere gönderdikde, kara gurus olmak üzere taleb olunan tefâvüt afv oluna deyü Erdel Hâkimi recâ ider. Ve Erdel Belgradı'nda a'yân-ı vilâyet cem' olup, harâc ile gelecek elçiyi ve yeni kapu kethüdâsın âdet-i kadîm üzere ta'yîn eylediler. Harâc cem'ine takayyüd olunup, an-karîb gönderilmek üzeredir deyü takrîr eyledi.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb

Bundan akdem müsta'înen-billâhi te'âlâ taraf-ı hümâyûn-ı şehriyârîden ol tarafların umûr-ı cumhûru size tefvîz ve Sonlok ve Sarvaş taraflarında olan düşmen-i dîni bi-eyyi-vechin-kân inşâallâhü te'âlâ bu kış içinde def' ü ref' **(46/b)** ile memâlik-i İslâmiyye'yi tahlîs için asker tedârük eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnları şeref-sûdûr ve beş yüz kîse akçe ihsân-ı hümâyûnları olup, icâleten iki yüz kîsesi gönderilmiş idi. Hâlâ merhûm İbrahim Paşa'nın yanında Belgrad'da mevcûd bulunan akçeden dahi üç yüz kîse akçe havâle buyurılıp, vech-i muharrer üzere beş yüz kîse akçe tekâmîl olunmuş olur. Hâlâ ol üç yüz kîse akçe Bostancıbaşı Hüseyin Paşa bendeleri kabzındadır, tarafınızdan işâretinize müterakkıbdır. İmdi,

mezkûr üç yüz kîseyi dahi alup, bu beş yüz kîse akçe çok akçedir, heman gayret ü hamiiyet ve merdâne vü müdebbirâne hareket ile mukaddemâ me'mûr olduğunuz üzere her ne tarîk ile olur ise olsun, bi-eyyi-vechin-kân ol havâlîde olan düşmen-i dîni inşâallâhü te'âlâ fazl-ı Hakk ile def' ü ref' itmeğe kemâl-i mertebe dikkat ü himmet buyurursuz. Sizden dîn ü devlete küllî hıdmet ve vefk-ı rızâ-yı hümayûn üzere hareket me'mûldür. Bir hâl ile huzûr u râhat ve ihmâl ü tehâvün üzere hareket[e] rızâ-yı hümayûn-ı şehriyârî yokdur. Bu kış içinde inşâallâhü te'âlâ bi-eyyi-hâl bu hıdmeti fazl-ı Bârî ile vücûda getürmekle tahsîl-i rızâ-yı husrevânî eylemelisiz. Cenâb-ı Hak tevfikin refik eyleye.

Ve selefiniz İbrahim Paşa'dan mektûb gelüp, Nemçe'den Erdel'e ve Erdel'den kendüye gelen kâğıdların sûretlerin göndermiş. Nemçe'den gelen kâğıdların sûretleri mukaddemâ taraf-ı şerîflerine gönderilen sûretler minvâlî üzeredir. Ancak Erdel'den merhum-ı müşârun-ileyhe gelen kâğıdın sûreti gönderilmişdir, manzûrunuz oldukda ma'lûmunuz olur. Erdel Hâkimi Süleyman Ağa'yı istemiş, eğer mahzûru yoğ ise yine bu husûsda mezbûr Süleyman Ağa'yı istihdâm buyurmanız münâsibdir. Münâsib gördüğünüz üzere vücûd-pezîr olmasına takayyüd buyurursuz. 15 Muharrem sene 97.

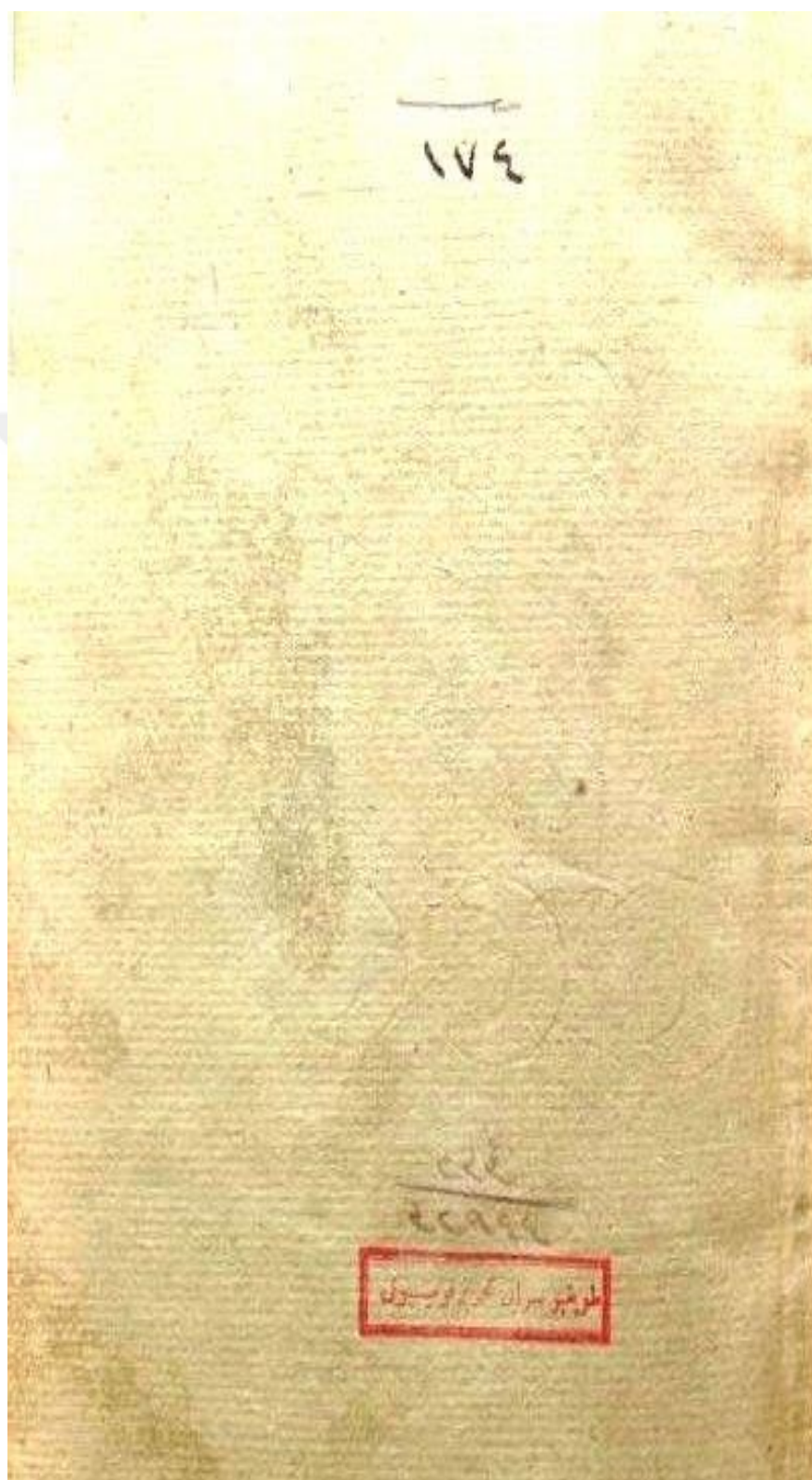
Kenârına Yazılmışdır

Ve ol tarafda olan ordu defterdârının bu cânibe ihzârı fermân olunup, ancak cenâb-ı şerîfleri Belgrad'a gelmenize tevfik olunmuş idi. İnşâallâhü te'âlâ Belgrad'a geldiğinizde yerine ma'kûl gördüğünüz âdemi vekîl idüp, kendüyi temessükâtıyla bu tarafa irsâl buyurasız ki, hesâbı **(47/a)**görölmelidir. Erdel tarafının imdâd-ı ahvâlî bundan akdem cenâb-ı şerîflerine yazılmış idi. Hâlâ Erdel Hâkimi'nin tekrâr tekrâr feryâd-nâmesi gelüp, imdâd recâ eylemiş. Ve bir emr-i şerîf iltimâs eylemiş ki, mahall-i iktizâda gönderüp, mûcibi üzere imdâd taleb ile hâlâ recâsı üzere size hitâben emr-i şerîf virilmişdir. Taraf-ı şerîfinize irsâl itdikde ve i'ânetleri husûsunda ihtimâm buyurursuz. Ve Varat Vâlîsi Vezîr Mehemed Paşa'dan selefinize mektûb gelüp ol dahi askere ihtiyâcın ve zehâyir lüzûmun yazmış. Kendü ile haberleşüp ol makûle zehâyir ve askere muhtâc olan mahalleri yokladup, her birinden fazl-ı Hakk ile imkânı mertebe kusûrlarına tekmîl birle def'-i zarûret idersiz.

Bu Dahi Kā'imedir

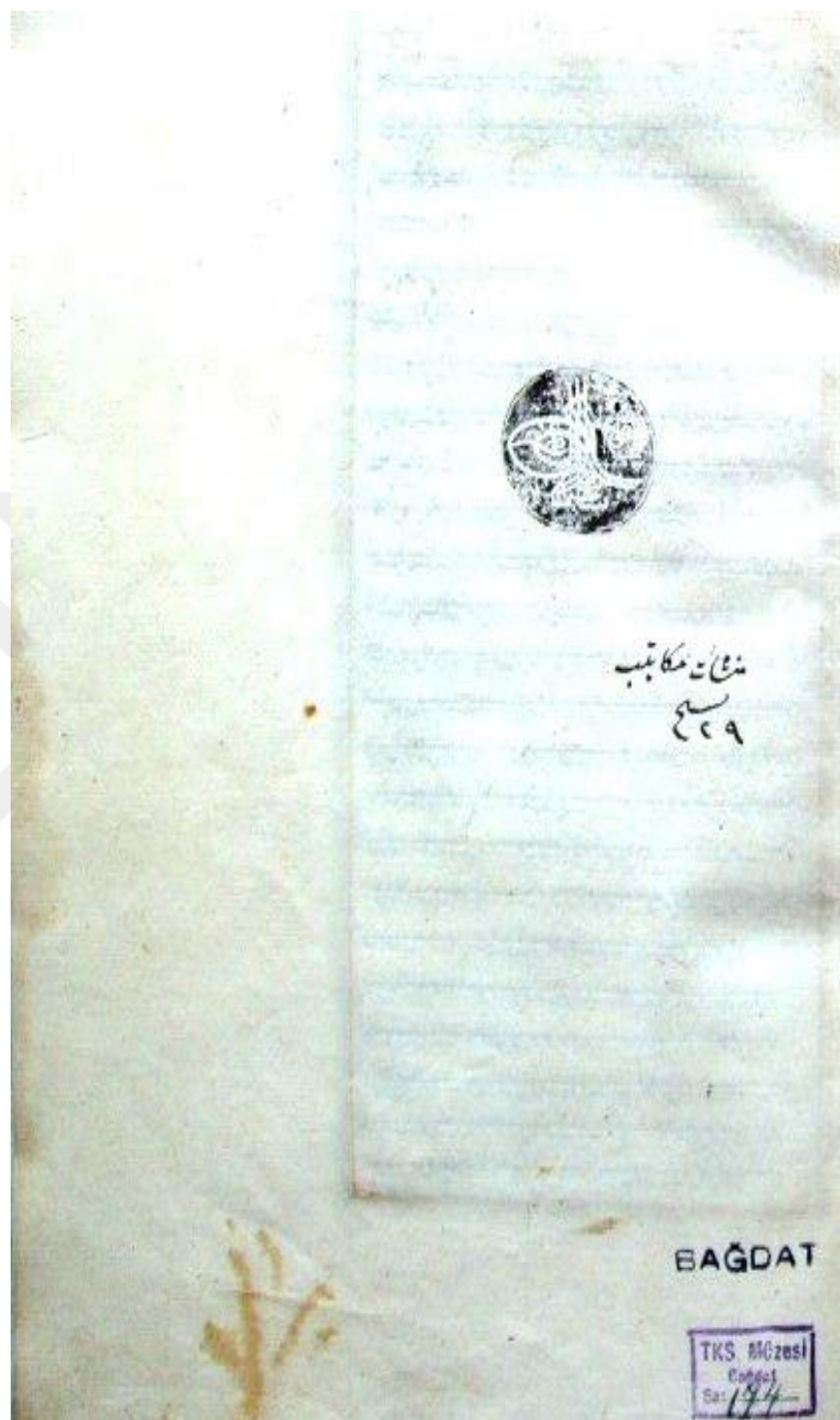
Benim izzetlü birâderim, fazl-ı Hakk ile bu tarafda imkânı mertebe tedârük-i mühimmât-ı seferiyyede cidd ü ikdâm kemâlindedir. Lâkin düşmen tarafından gerek Erdel ve gerek sâ'irin vesâteti ile hayırlu maslahat sözleri-ki, ba'zı mertebe lisâna geldiği ma'lûm-ı şerîfinizdir. Ve ceng ü cidâl her ne kadar kahrı olsa, âkıbet inâyet-i Bârî ile lâbüd sulh ü salâh ile ihtimâm bulur. İmdi, bu kadar lisâna gelmiş iken, dîn ü Devlet-i Aliyye'ye keder gelmemek üzere hakîmâne hareket ile inşâallâhü te'âlâ bir gün evvel hayırlu maslahat vücûda getürmeğe takayyüd ü ikdâm buyurursuz. Eğer mukadder ise ola ki, bir gûn evvel zuhûr ide, değil ise mütevekkilen-'alellâhi te'âlâ yine tedârükde takayyüd kemâlindedir. Dahi iktizâsı üzere ol tarafa her husûsda mücidd ü sâ'î olasız.

EKLER (NÜSHA)

انشاء الله تعالى اول بهاره قریب عسکر پاشایه
یا زبانه جقق مواد در

ارنود عاصیلری و قرجه طاع کفر سی و ندیک ملاعین ایله
یکدل اولوب هر سگ ونوه و یار قلعه لری طرافین غارت و
حسارت ایدوب واسپانیه و یاپاد و تمالری کلدرن یار قلعه
محاصن ایتمک نیت فاسده لری اولدوغی اعلام اولمغله وقت
حرکت سفره دله قلعه مزبوریه و اول حوالیه محافظه سی
لازم محالری کید اعدادن محافظه ایلملریمون بروجه اریه لوت
کوستندیل سخا غنه متصرف حسین پاشایه و دوقه کین و اسکندریه
سخاقلری بکلرینه امرش بقوله مکتوب تحریر اولمشدر و پشید

سر عسکر و زیر ابراهیم پاشا حاضر تهرینه مکتوب
بکاش اغا ایله ارسال اولمیشدر

جناب سعادتی کمال رسد و سداد و تدبیر اصابت پزیر شود
اتحاد لرینه شوکلو و قدر تلو و کرامتواند مزاد شاه عالمپناه ایده
الله و قواء حضرت تهرینک اعتقاد ملوکانه لریم و مغله سین حلب
ایالت احسان و انکروس طرفه مامور اولان و ذرای عظام و میریون
گرام و امرا و سایر باجمله عساکر اسلام اوزینه سزیم سردار و سر عسکر
نصب و لشکر کش و عد و کشتک مویرین و جمله اول طرفک امور جمعیون
رای زرین اصابت رهینکن حواله و کردن همتک تحمیل و فرمان
بیور و بایا بدین محض عنایات علیه خسر و انیرند خط همایون
عنایت قرون جهانبانی اصدار و خلع فاخر ملوکانه لریدن سمور فایض
السرور و قبول بر ثوب خلعت مورث البهیت سلطانی و قریضه
شمشیر عد و تدبیر صاحب قرا ارسال بوزیر ایله مکتوب مخلصه
کشیدک سلاک تحریر و ارسال حضور سعادتمند فندی از شای الله
تعالی و صولدن کمال تعظیم و اجلال ایله خط همایون صفا مقروفا استقباله
استبعال و خلعت فاخریه بی کشتا و شمشیر ظفر بکری میان بند غیر
و بین اعدا و اظهار سرور و مباها تدر عسکره بلفظ الله تعالی و تأیید
مضمون خط همایون اطاعت قرون موجب عمل و وفق دلخواه ملوکانه
اوزر خدمات پسندید و وجود کتور مکه شد نظاف حمیت یور
سزدن هر وجهله دولت و دینه و عباد مؤمنینه سز اولحر اعمال
و افعال جمله منزلت ماسول و ملحوظیدر همان جناب حق توفیق و تأییدین
قرین حال ایلله اول حوالید اولان سر خدا سلامیه تک سد سیدی اولان
قلاع و بنا عک محافظه می و هر قلعه تک مخصوصا اوسککیر لونفراتین
موجود ایدوب میر میران و میر لو و سایر عسکری طایفه سندن دخی
مناسب کورد و و ککن اوزر اقتصاسنه کور و محافظه جی تعیین و نامور
ایدوب و هر قلعه تک مهمات جیه خانه لرین و ذخایرین کر کچیکه تکمیل ایدوب

وهر قلعه نك مهمات جبهه خانه لرین و ذخایرین کرکچی تکمیل
 ایندیروپ ان شاء الله الرحمن کید و مضرت اعدا دن هر وجهه
 مهسور الساحه اولمیرینه کمال اقدام و اهتمام بیور مکن باین
 صادر اولان فرمان علیشان دخی کوند رلشدر موجبله عمل
 بیورویپ و اول طرفه مامور اولان پاشا لره طرف شریفکندن و امر
 علیه ارسال و هر برینه مکمل قبول بیده ان شاء الله تعالی اول باده
 سفرهایون نفس تقویت و نه حاضر و مهیا اولمیرین و سایر مناسب
 کورد و وگن اوزره تنبیه و تاکید لازم کلان اموری کرکچی تنبیه
 و هر برین حاضر و آماده ایندره سر و نیم برادریم پاشا لره و سایر
 عساکر منصوره نك احوال لری معلومد که بر حال کمال مرتبه
 ضرورت لری اولدوغند شبهه یوقدر و هر برینه دلخواه لری اوزره
 تقویت و بریکده امکان اولدوغنی معلوم شریفکورد و لکن بر برینه
 نسبت ایله احتیاجی کالده اولوب بر مقدار فرض الفجه و بریکده و
 امداد و تقویت و برنده سی مناسب کورد و وگن پاشا لری و اطاعتیک
 زعمایان و باب تیمارینه دخی لای بکیلری معرفتیده بر بریشک کفالتیک
 هر برینه بمقدار فرض الفجه ایله تقویت و برنده سی معقول کوریلو ایسه
 مغرانی اوزره دفترایدوب کوندن سز که ان شاء الله تعالی هر برینه خیر
 بیورد و وگن اوزره طرف میریدن بر وجه فرض تقویت ایچون الفجه
 و بریلوب و سر بیاسینه کوند ریلوب توزیع ایدر سز و ان شاء الله تعالی
 بدون ایالت احسان اولمان وزیر مکرم عبدالرحمن پاشا مخلص لری
 بدون قلعه سنه داخل و بنجیه دك سیز بدون قلعه سی داخلند
 اقامت بیورویپ ان شاء الله تعالی کلد که جمله نك رای سوبیدی
 اوزره سیز نزه ده قشلاق معقول و مناسب ایسه اول محصل
 قشلا سز و امود مهمه دولت علیه نك بریوخنی بدون قلعه سنك
 کمال متانک و استحکام اوزره تعمیر لری احوال ایدر اول دخی و ایستد مت
 هم تریدر حاصل کلام بود که ارسال حکیم و لا تومیه مضمون اوزره
 هر خصوص فریاد و فکایر و تومیه به حاجت یوقدر اول طرف جمله
 امودی سیز تقویت و تمتد ان شاء الله تعالی لطف عظمه هر شید
 کمال بخیری و اسلوب مرغوب حکیمان ایله و قتله حرکت بیور سز

بوطرفه محتاج الیه اولان مواد طرف شریف کردن اعلامه
 منوط در همان جنز کن و رود بولد و غنی ساعت مطلوب کن
 کرله خزینه و کرله ذخیره و کرله سک و جبه خانه و کرله لوازم
 سایر در اعلام کن و زره ان شا الله تعالی جمع بر بشید سر و بیغ
 صورت لری کوسر لیب و سرب و عاجلا ارسال و ایضا لند و فوق
 ما بقصوره الاوهام تقید و اهتمام اول نور و ایوا و قلع و سده اول
 امت فخر و ذخیره و مویحی خصوصیت اولان صورت لری بشید
 بکتر دکل در هر حال ان لری ذخیره و مویحی ایصالی هر غنای اولان
 مناسب و ممکن ایسه جذبی لری بدو یله و ان شا الله تعالی
 بدون والیسی وزیر مکرم عبدالرحمن پاشا مخلص لری کور شد و کور
 بدون قلع سک کرله خندق و کرله شراب و سی و کرله سائر تعمیرات
 منانده و استحکامید در هر وجهه شویله کرله ایدی بویله کرله ایدی
 دید جل حال و اما مق و زره ان شا الله تعالی هر حسن ختام اولان
 کنایک بالمولعجه وزیر مشارا الیه تنبیه بیور و ب و بلا یکی وزیر
 مشارا الیه کلوب داخل و مد فجه سیر و قطع ابر کردن حرکت ایتیمه سن
 وزیر مشارا الیه بوطرفه دخی بوجو خصوصیت تنبیه اولن و لکن سیر
 دخی بالمولعجه لسا تا هر شئی کمال مرتبه تفصیلی و زره توصیه و سپار
 بیور و سز و ان لری کلیمه دل سیر مکانی مرتبه اگر خندق و اگر شراب و
 تعمیر و تدوین مای تقید و اهتمام بیور و سز و ان و دعا و لری
 و قریه طایع کفر سی و ندیک ملا عینی الیه یکدل اولوب هر سرت
 و نوع و بار قلع لری طرفین غارت و خسارت اید و ب اسپانیه و بابا
 د و نما لری کلدن بار قلع سن محاصره ایتیمه نیت فاسد لری اولدو
 اعلام اولمغله وقت حرکت سفر دل قلع سز بیور و اول حوالید
 محافظه سی لازم اولان محال لری محافظه ایتیمه همچون بر وجه ادب لوق
 کوسندیل سجا غنه متصرف حسین پاشا و د و قیدین و اسکندریه
 بکری تعیین اولمش لری ایدی فی الحقیقه اشقیای مزبور و عظیم حساد
 ایتیمه لری لویه مذکور به متصرف اولمش ایسه جناب سز بقدر لیه
 یازین سفر مامور اولمش لری لکن اول طرف بوش قلع سید مناسب
 حال دکل و اسکندریه یکی یازین ده اول طرف لری لویه مامور

قلعه اذن غریبک دخی قلعه مقتضی جان و مکانی و رسید
خبر لشوب اول طرفه کور اقتضای کوره تعیند و لغو المینه نفق
ویرمکه دقت و کیفیت احوالین توصیلی اوزره اعلام الیه من

بود خن و زیر مشا را الیه قائم در

بنم سعادت لو برادر عالی قدرم سلف کن سر عسکر سابق مصطفی پاشا
بوانه دله طرفه هر نه یا ز مشایسه اصلا برسی وجود کلدی
فی الحقیقه بر ملاشی ادم ایش بوانه دله نه ایتد و کن نه کندوسی
بلدی و نه بوقدر خرج و صرف اولنان خزان و تلف اولان نفوس
و چکلان مشاق مقابله سنده سر مویر خدمت ظهور کلدی کرس
کندی مرادی اولان یرده کزوب بین الخوف و الرجاء اولدقدن صکره
بر فر دایسه بر امر هر حال خدمت اولنلر خدمتی مقابله سنده
انعام و اکرام و تکاسلی اولنده حالته کوره ترتیب جزایله سیارین
تخویف و تهدید ایلک سر عسکر اولان و زرای عظامک خدمت
لازمه سی و اقتضای مقاملریدر سلف کنلر بومقوله شسیرده
علاقه سی اولما مغله عاقبتی بویله زحمت و مؤدی اولدی
بنم سعادت لو برادرم برایش در جمله مزایمچند بولندف همان
بوتک علاهی جناب حقّه نوقل برله خواب و راحت کند و من
حرام و خدمت لازم مزده دامن در میان ایدوب خدمت
بولنلر استحقاقه کوره انعام و اکرام و احوال و تکامل امرند
ترتیب جزایتمکدر همان جناب حق معین و ظهیر من اعمال سیایسته
موفق ایلیه

بود خن سر عسکر مکتوب در

سلف کن سر عسکر سابق و زیر مکرم مصطفی پاشا طرفند
مکتوب کلوب محافظه طریق ایلر عساکر اسلام تعیین اولنلر
قتلاد فترین و بدون قلعه سی تعمیر ایچون بوسته و طمشاد
و اکرم ایا لتلرندف فرمان اولنان بخار و طاشچی و کبرجی و جرجی
و عرب و قازق خوانده اولنان قضا لرد فترین کوند رمش حاله احتی
اول یکی دفتک برر سودنی طرف شرفلرینه کوند رمشد و نکنت
بنم عزت لو برادرم اول مهمات دفتینک شرعنده اوچرا یلوت
ذخیره لیرین و لایستلو و یروب و جقد قلدی کوندن اوزر بار ایچون

سیاوش اغا طرفدن ویرمک اوزره تحریر ایلش تجار و عملی طائفه
 داب قدیم و هریرده جاری اولان عادت مستمر لری اوزره اجر تکر
 مباشر مرقوم یدندن ویرمکدن صکره رعایا فقر یسندن اوج ایلوق
 ذخیره ویرمک لزومی ندر بومقوله ظلم و حیفه شوکولو و قدر نلو
 و کرامتلو باد شاهزاده قطعا رضای همایونلری بوقدر اول ذخیره
 داهیه سن رعایا فقرایی اوزرندن دفع ایدوب انبغ هرکس مستحق
 اولد قلری اجر تکرین مباشر مرقوم یدندن بالتام التوب نه رعایایه
 و نه عملی طائفه سته برده مقدار ذره غدر و حیف اولماق اوزره
 تعید یورسن و اولد فقرده استانبول طرفدن کیده جک بش نفر
 قلع و سایر کرچی و تجار و ازغادر رخ برکون مقدم بدونه واروب
 خدمت تعیین ده استخدام اولوق اوزره تعیین اولمشد ران شا الله تعالی
 قریبا واردر لطف حق ایلله کمال استحکام و متانت اوزره تعیین یته
 و قتیله مباشر نه تبیه و تاکید یورسن و قشلا و فقرده رخ بوسنه
 بککلر بکسی مصطفی پاشا چرنیک قشلا مق اوزره تحریر ایلش پاشای
 مزبور واروب وقت حرکت سفره دکه اسقوف کفره شک احوالنه
 نظام ویرمه سی مناسب کورمکله امر شریفی سینه کوندر بشدر طرف
 شرفیکر دن کوندر ووب اولمشال اوزره اول طرفک نظامی حصوله
 کلمسین تبیه یورسن و ائک یرینه چرنیکه اقمنا ایدر ایه مساب
 کورد و ککن کیم ایه تعیین ایده سز حال اول طرفدن اولان شام و مصر
 قولری دای خدمت ایدوب ائک یرینه تکرار مجددا قول العز ایچون
 ادم کتمکله بوند وادن ویرمک بایند و صادرا اولان ایکی قطعه امر
 شریف عالیشان کوندر بشدر و وصولر نه موجب لری اوزره عمل یوردر
 و بواند دکه بو طرفدن کوندر یلان سردن تکمیلرک و بجه سردن
 کچدی یلرینک موجود لرین بوقلنوب همت تمام اولمشلرینک رؤس
 همایونلرین التوب کوندره سز که ابتدا تذکر لری ویریلر لکن بو خصوص
 غایت مرتبه امان نظر و دقت لازم ایدوکی معلوم سعادت کن در که
 بوار نقد و قیق لرینک و ناموجود لرینک رؤس لری غیر یلر یدندت
 ظهور و موجود سلکدن و توفیق باری و حسن توجه و اعمال
 فکر صائیلر یله و لچ قلعه سی داخل حوزده اسلامیان اولدو و عی جنبری

دخی رسید کوش مخلصی اولدی جناب حق هر حالده تابید
 و نصرتین قرین حالاید بسمواریه بومعقوله خدمات شایسته به
 موفوق اوله سن و بنم غنایم برادر دم بدون و ایوار قلم لینه و سایرینه
 ایصالی لازم کلا آن ذخایر و جبه خانه نک برکون و بر ساعت
 اول واروب لطف حقله سالما و قتیله وصولی غریبه هم وارم
 اید و کی معلوم شریفی کن در بو طرفدن تقید در کس موافق و اولم
 لکن سر دخی هر بار استیجا لایحه اقتضای اوزره تنبیه و تاکید لرنه
 بوش مویوب دقت تام ایلیه سزیم برادر دم سلفکن عسکر سابق
 مصطفی پاشا تبدیلیک حبسیله زعماء و ارباب تیمارله اکثری زعماء
 و تیمار لرن بعضی لینه حصه ایدوب تذکره و بر موش اول حصه
 اولان ایله ده برادر م تعیش و حین اقتضاده موجود بوئمغله تکثیر
 عسکر اولور یوحسه بوبله انک بونک زعامت و تیمارینه حصه
 اولدقدن صکر تعلیل عسکر دن غیری بر شی منبج اولما مغله هر
 نامعقول درامدی بو خصوصه جناب سعادت لری تقید و امان
 نظر لره توقیر عسکر تقید بوروب بومعقوله حصیه ریخت و جواز
 کوسریمه نری **سرس عسکر پاشایه مکتوبکه**

مکتوب شریف لری وصول بولوب مفهومی معلوم مخلصی اولدی
 فبوجیلر کتخدا فرزند لینه نسا آتش بارش و معقول و مناسب
 کورد و ککن اوزره بدون قلعه سنک بر لوقولرینک مواجیلری
 اقلامی تداخل اولوب بعلوقه لری التقد عسرت چکمر یله حال لری
 دیگر کون اولمغله تداخل لری رفیع چون التمش کیسه و مزبور لرک
 بیک نفری ایله اولوب حین اقتضاده حاضر و اماده بولمیر یچون
 و آنلرین مرده و ضایع اولماق اوزره فرق کیسه که جمعی بوز کیسه
 آنچه سبار شکن اوزره ارسال و اولیاید صادر اولان فرمان ایشان
 دخی کوندر لشدن انشا الله تعالی وصولند معقول و مناسب
 کورد و ککن اوزره توزیع و تداخل لرن رفع و بیک نفری آتلندیر
 لطف حق ایله بر خوش کرکیجه نظام ویر منک اهتمام یوره سز
 و بوندن ما عدا انا طولینک زعماء و ارباب تیماریک غایت ضعیف
 حال لری استماع اولمغله اکیون کیسه آنچه دخی کوندر لشدن انشا الله

و موندن معام نظر بود رسترا کر نما و ارباب تیمار و اگر نا طولید
منصبه متصرفان و لوب حالری دیگر کون اولان امر و پاشا را اقتضا
اید رایسه معقول و مناسب کورد و ککن اوزره هر کسک کفایلی
حالینه کوره علی طریق فرض برد مقدار الحقه و یروپ و بدل دند
معمولیه بنسک و حجت الوب کوند و ده سر کمان شایسته تقا و قنده
بنه کند و رزون تحصیل اولور اگر اقتضا این رایسه میرینکدخی حال
معلوم و ذکر اولان ایکون کیسه یی بر این یرده حقتا است و یروپ
طرفه اعلام بیور سز بنم غرتلو بر ادرم دولت علیه تک شمدی هر
طرفین غایتله سی ولد و غی معلوم سعادت کورد و الحمد لله تعالی اول
طرفلره سردار و سر عسکر سز اول طرفلره جمیع اموری نه کیفیت در
ونه کونه تدارک و حرکت اقتضا و هر نه لازم اولور رایسه مغر و ایستله
تفصیلی اوزره سیزدن بزه اولمنغه محتاج در ان شایسته تقا فایده
هر شید اقتضا سز کورد حرکت و لازم اولان هر نه رایسه بر خوش
مغسلایار و یب اعلام بیور سز کمان اعلام کورد اوزره اقتضا سز کورد و تقید

بودخی کنار مکتوبه یا زلمشدر

بنم غرتلو بر ادرم بوندن اقدام بدون اوچ بیک تغیر لو یکچر سی
تغیر ایلمک اوزره سابقا بوسنه دقت داری اولان مصلی افندی به
فرمان اولمشیدی شمدی ده دله بمقداری یاز یلوب حاضر اولمش
ایسه مرقوم مصلی افندی بنه کندی کونور و یب طرفلره تسلیم
ایلمک فرمان بیور مغله هر مقدار کونور رایسه کفایت ایدرمی بوخته
دخی یاز دیر یلور می هر نیجه اقتضا ایدرایسه معقول و مناسب
کورد و ککن اوزره علی اید سز و بدون قلعه سنه اوچیور نخرجه بی
ویور نخرجه بیور سالی ام ولد و غی اعلام اولمنغه قشلاق اولان
نفراتلر تندن اولمقدار نخرجه بیور و یب یی یافرازد و بدون قلعه سنه
ادخال ایدر مکن بایند صادر اولان فرمان عالیشان دخی کوند و لمشدر
سوز بیسه علی بیور سز و سابقا اردو دقت داری اولان مصطفی افندی
خیانت و ملتعه نهایت اولمنغه ان شایسته اول طرفلره کندی و بنه
تقید و بر خوش محاسبه سن کورد و یب لازم کلا فی الجرا اید سز اگر اول
طرفین اجرائی ممکن اولور رایسه حساب کورد و ککن دقت لریله

کند و سن بوطرفه اخضا را بیدر و سر و حالا اول طرفه اولان
چاوش باشتی و کلیتک بعض خیاخی استماع اولنغله انی جیقا رو
برینه معقول کورد و ککن براد می استعلام بیور و سن بدون
سختی رعا یا سنک حالری دیگر کون و نغله بیک طقسان
القی سنه سنه محسوب و لمق اوزر بدل نزلری عفو و لتوب
امریش می کوند زلمشدر سبب

بدون قلعه سنک یر لوقولر نیک تداخلی رفی احوالی و بیات
نقری اتلو اولوق خصوص و قشلاقدن افزا اولنه جوقیه
و طوبی می مادی بدون محافطی عبدالرحمن پشایه دخی بازلمشدر

فی التاریخ المربور

سر عسکر پاشا حصن تلرینه مکتوبیکه حیدر افندی الی کتشد

یوندن اقدام برنم قبوجیلر کتداسی عمریک بند لریله ارسال
بیوریلان قائمه کزده قرص احوالین استفسار و حین اقتضاده
نه کونه جواب و یریله چکین استعلام بیورش سن اول سرحد منصوب
امور دیده مکا از مود، بیغرض اهل و قوف ایله وقتند مشاؤون
و هر طرفی فکر و ملاحظه برله جمله و جناب سعاد تلرینک رای
و جوابیدی نه نک اوزرند قرار و دین و د ولته و عمو ماعا دالله
نافع و خیر لوسی نتیجه ایسه مناسب کورد و ککن اوزر و عمل و لتوب
نظام و انتظام و یریله سی بنه طرف قرین الشرفلرینه حواله اولنغله
اولیابد صاد اولان خط همایون سعادتمقرون شهر یاری فرستاده
عز حضور لری قلندکی ان شا الله تعا و صولند بو خصوصه صلیوب
بر موجب خط همایون شوکتمقرون دین دولته و عباد الله نافع
و خیر لوسی هر نتیجه ایسه وقتند بعدا لایتنشار رای و صواب
کورد و ککن اوزر و عمل بیور سن

بودخی سر عسکر پاشایه

بودر که ایلمسان سختی غنه متصرف اولوب هلونده اولان
حسن بک و اول طرفه اولان میر میران و مرادن بعض تلری
مأمورا اولندقلری خدمات علیه ده تهاون و تکامل اوزر
اولندقلری و غراد شقه ده ساکن حسین اغا جری و مقدم و ککن

اولوب حتی غرادر شقه طرفندن اقتضایدن بعضی امور و خدای
 اتمام و تکمیل سعی و اقدامی اولدوغی استماع اولمغله مکتوب مخلص
 حضرت اولمشدران شا الله تعالی و مولود اول مقوله ایشه یرامیان
 میں یتوان و امردن کیم و ارایه مرقوم حسین اغاکی برار و خدنگذار
 محل و مستعد کورد و ککناد ملای برترین ترتیب و سیعاً طرفه اعلام
 بیورده سن اول طرفه نظام حال لرند و هر کسک مستحق اولدوغنه
 کوره اکرام و تادیب لری و اقتضایند و کی وجه اوزره استخدام لری
 دای زینک حواله اولمغله طرف شریفکردن اعلامیه منوطدر سید

مکتوب دیگر در

مکتوب شریفکردن و اصل اولوب مفهومی معلوم مخلص اولدی
 منوی قریه محمد پاشا نیک نیتده احسان اولنان او تو ترکیه لجه یوالی
 مخوف اولمغله اول طرفدن سیاوش اغایه تسلیم و یدندن الدوغکیز
 تمسک غریلو د فتر دار پاشا مخلص اینده کوندرد و کین اعلام بیورده
 معقول اولمش بو طرفده انبیا می ایلده حساب بشما سی همچون تنبیه اولمش
 و ندادن اولنان عسکر کدن پیاده عسکر ارسلانی مناسب کورمکن
 جبهه جی و طوبی و یکجری اول بول کوندردن اوزره دران شاه
 الله تعالی د پی وار د قلندن مناسب کورد و ککن اوزره استخدام
 بیورده سن و بدون قلعه سنک تعمیری خصوص منده خندق قلعهر
 و شر اینو چکملک و منهدم اولان بر لری تعمیرند صرف مقدور اولونور
 لکن چار دیواری حوالنده وقت آخر محتاج بر معنادر دیو اعلام
 بیورمش تعمیردن مراد قلعه به کمال منانت و استحکام و بر مکرد
 ان شا الله تعالی کما ینبغی خندق لری قلعهر و شر اینو لری چکلوب و
 منهدم اولان بر لینه استحکام تام و یدکدن صکر دیوار لری
 خصوص منده دشمنی اعلام کز اوزره و قیله همت یدرسن و ایوار لره
 مواجب ایلده بر مقدار خدمت و اصل اولدوغینا اعلام بیورده سن
 بوندن اول اعلام اولدوغی اوزره قلعه مزبور به برهنه نیک و حق
 بوندن چون لرندن اول هر نه طریق و نه کیفیت ایلده اولور ایه ان شا
 الله تعالی اصال و تسلیم ایندیروب بو خصوص منده فرخ خاطر حاصل
 اولمچوق خبر کز متربایز وادنه بکار کیسی لحد پاشا بند لری

اعمالی اعلام بیورشش مامور اولد و غی خدمتده برخوش خوش
 درون ایله سرچی و کوشش ایلسون ان شا الله تعالی و شکر
 قایر یلور و دشمن دینک نور ویشلری اولد و غین یازمش سرچناب
 حق هر حالده اهل اسلامه معین و ناصر اولوب ملا عین حاسرینک
 فکر فاسدترین کاسد و مکر و کیدترین کند و باشلرینه عاید الیمه
 ینه ده معتمد القول جاسوسلر کیزی یو د پچار سال و حال حسدران
 مال دشمندن استخبار و بوطرفه تحریر و اشعار بیور مقصد خالی اولمیکه

بسم الله الرحمن الرحیم
بودخی کار مکسونه یازلمشدر

بنم سعادت یوقرنداشتم لب در یاده اولان بمالک و سهیه و ندیک
 کفر سنک استیلاسی و لمغله اولونته ها سکندری و هر سگ و ایضا
 سیخا قلی سنک زما وار یاب تیمادی بنه آنکروس سفر بنه مامور اولوب
 ذکر و لیلان الویه به مستصرف اولان باشا و بکرا بنجی کند و قبول رسیده
 هریری تحت حکومتده واقع قلاع و پلنقه و سایر محافظه سی لادفر
 محتلری محافظه به مامور اولمشلر سیز دخ طرف شریف کردن او شریفه
 کوندروب متوال مشروح اوزره هر بر بنه تنبیه و تاکید ایلمه سن
 و بدون قلعه سنک مستوفی ذخیر و جبه خانه سی و قیله قلعه
 مزبوریه و اصل اولوق نه مرتبه اسور معظمه دولت علیه ایدکی
 معلوم شریکترد بلغراد ده و افرجیه خانه و ادر و خیله ذخیر
 بلغراد دن یولانلشدرا اقتضاسته کوره انتری بر کون و بر ساعت
 اول بدونه نقل و ایصاله اتمام بیور رسن و لمقدار ذخیر و جبه خانه
 کفایت ایتمد و کی صورتی اول طرفده لجه ایله هر نه طریقده اولور ایسه
 وقت کچمن دن اول بای حال ایشیدر سن و لجه ایچون اصلاحا طروده
 اولیه سن ان شا الله تعالی قریبا اول طرفک مصارف متمدن ایچون
 لجه کوندربیلور بوطرفدن ارسالی محتاج ایله اولان شیلری اعلام
 بیور رسن خلاصه کلام بدونک ذخیر و جبه خانه سی و ایوانلش
 ذخیر سی مستوفی ایشیک کی جبه محتلری مصرف اولوب اول خصوصیه
 مامون النایله اوله حق ذخیر کن منتظر ایز اول طرفده اولان میری دی
 ها و دیر کور و ب اندر ایله ده بدون قلعه سنه ایصاله لازم کلان

جیه خانه و ذخایردن نقل ایستد ملک او زره بوندن اقدم ارد و در وقت
تنبیه او نمشیدی حالا دخی بوجه او زره ذخیره نقل اولند و غای اعلام
اولنما مغله بو خصوصه دخی جینا بکن تقید و اهتمام بیوره سر و اول
دو لرین نه یا نکرده قالمق او زره در معلوم شریفکن اوله و ایوار
والیسی وزیر حسن پاشایه مقدمه حاجاب میریدن بوجه قرمز و تووز
کیسه افجه ویریلوب سلفکر نسکری سابق وزیر مصطفی پاشایه کوندر
اول افجه کند و یانده قالمق سلفکر وزیر مشایه لایه دن یا تمام تحصیل
و طرف میریدن قرمز اولق او زره ایوار و ایسته ارسال و ایصال ایستد

دیگر مکتوب

بود که انا طولیدن سفرهایونه مامور اولان زعماء و ارباب تیمار و کجوری
و بجه جی و طوبی و طوب عربیه جیاری و با کجمله طوایف عساکر
بر فرزند قلیوب جمله سن مامور اولد قاری او زره سفرهایونه سور
ایچون حسین پاشایه لری انا طولط طرفه مامور اولوب اولمقوردن
کیمینله جزا لرین ترتیب ایلمک ایچون بدینه فرمان عالیشان ویرلشد
روم ایلمک دخی کذلک سلیست طرفندن ماعد اوچ قولنه مؤکد
او امرش فیه ایلمه مقدم بهم فوجی باشی اغا لر قییم ویدارینه اولمقوال
او زره او امر علیه ویریلوب حالاجناب شریفکن خطایا صادر اولان
فرمان عالیشان دخی کوندر لشدن شالله تعالی و صوند بر موجب
فرمان عالی علی پور و ب سفرهایونه مامور اولان اگر زعماء و ارباب تیمار
و اگر سایر طوایف عساکر در مامور اولد قاری و خدمات علیه ده موجب
بوتخلی در لر بو خصوصه بر فرزند حمایه و بر کسته نیک شفاعت
مساعده اولمق جایز دکلدر مامور اولد و غی خدمات علیه ده موجب
اولنیا نلرله دیر کلکین و قیله مستحقینه توجیه و اولمقوله لیک
بر قاجانه ترتیب جزا ایتمکله سائر لرین تهدید و تخویف ایلمک مقتضای
حاکم دیوباید زیاد تقید و اهتمام و جمله عساکر اسلامی خدمات
ماموره لرند موجود ایستد بلکه سعی و اقدام بیور و ب سنه سافه
کوی هر کس مطلق انا کنیدی مواسفه کرمک خصوصه تقید بیور بکن
لارند و اول طرفلر زمام حیر و عقدا موزی جمهودی یدمق بکن حواله
اولمقشدا اگر زعماء عساکر و اگر سایر مقتضای امور سفر در کمال تدبیر

جسته ایله حرکت و بعون الله تعالی دین و دولت له لایق خدمات جلیله
وجوده کتور مکه صرف خدمت بیور سر بنم غریلو برادرم بوسنه
میتیمه ده عون حق ایله تهنیه و ماده قلنش و افرعسا کر مسوره و اردر
بوندن اول ماه ذی الحجه ناک او چیتی کونی بشیوز نفر بکچری سردن
کچدیسی کوند ریشیدی حالاماه صفر الحجه ناک یکرمی برنجی کوندن و جیو
جیه جی و نو رطلو بجی وینه ماه مزبور ناک یکرمی برنجی کونی دخی بشیوز
نفر بکچری سردن کچدیسی کوند ریلوب و اوچ درت کوندن بران شاه
الله تعالی درخا بو منوال و زره روز حضرت دك کوندن ملک او زره
عواقش اولغله بولدره صغتمق ممکن اولما تعین بویله متعاف گ
جسته جسته کوندن ریلور همان جناب حق خدمات جلیله یه موفق
ایلیه بوندن بویله دخی واقع اولان احوالی تحریر و اعلام مدد حالی
اولمیه ستره ستره

بودخی کارینه یازمشدر

بنم غریلو برادرم بوندن اقدم زنها و ارباب تیماره و بعض پاشا
و بکلر بر وجه فرض ویر ملک او زره ایکوز کیسه لقمه کوندن لقمه
حالایکیوز کیسه لقمه دخی کوندن ریشدر بو نکلر مجموعی دیتوز
کیسه لقمه اولور و آند اولان زنها و ارباب تیمارک اکثری
خر چلیقی لقمه کتد کلمی سمو عدد اول طرفه الای بکیار یله سولوش
و جناب شریف یار یله مامور اولان پاشا لک و بکلر له احوال دین
دخی فکر و ملاحظه بیور و ب هریری دفع ضرورت و وقتیه
ندارک و لو از ملین کور و ب و قبولین مکمل الیلر یچون معقول
و مناسب کورد و کلن او زره هر برینه بر وجه فرض ویر و ب
هر برینک کفلاسی ایله معمول به حجت و تمسکین الوب و مبلغ
مزبور دن او توز کیسه لقمه سن جانب میریدن فرض طریقله طمشور
و انیس و زیر احمد پاشایه ویر و ب آندن دخی معمول به تمسک الوب
جمله تمسکات و حجت غریلو د فقر دار پاشا مخلص کن کوندن سر
و غریو ربع الاولده او توز قطعه شاهی طلوب در در بار گیرلی عرب
تمکیل و سکنان ایکی نفر طلوب عرب جیلر یله اول طرفه ارسال اولمشدر
و ماه مزبورک او چیتی چهار شنبه بشیوز نفر بکچری سردن کچدیسی

دخی کوند رلشدر و مصر دن کله سی فرمان سیوریلان اوچ
 بیک مصر قوی غم صفرده اسکندریه اسکله سنه داخل اولدو
 خبری کلدی انشا الله فریبا کندورده کلور لر و سابقا بغداد
 وانیسی و زیر مکر و غرتلو ابراهیم پاشا مخلصداری دخی استانبوله
 و نریب کلمشدر انشا الله تعالی هریری سرعیا و متعاقبا کلدی کجه
 جسته جسته کوند ریلور حق تعالی هر اموری تسهیل و رضای همایون
 شهر یاری و زره اعمال و خدماته موفق الیه و بنیم غرتلو برادر مر
 ایوارله دخی سی احوالی بوندن اول دخی یا زلشیدی لطف ایلدو
 قلعه فریوره به بر سنه مستوفی کفایت ایدن جک مقداری
 دخی بی بدون دخی سنندقی اولور نه شکل ممکن ایسه هر نه
 طریق و نه کیفیت ایله اولور ایسه عون حق ایله حمسین ایچتده
 بوزلر چوزلردن اولان شال الله قلعه ایوارده اخال و وصولی
 خبری ایله نری خاطر ده دن تخلیص الیه سن و کذلک بدون قلعه کدن
 دخی و جبه خانه سی بر کون اولار شکی و اعلام کوزره وقت
 و زمانه تعمیر و تریمنده و شرابولیه استحکامنده و سایر خصوصه
 بذل جدهمت سیور رسن و سابقا اردو و قدر داری اولان مصطفی
 افندیکن و نزل خدمتندن اولان بر یکی ارمک غایت ایله خیانت
 و خنثاری استماع اولمشدر مذکور مصطفی افندیکن و اول
 بر اینک کمال تدفق ایله محاسبه لیرن کور دکن مسکده ایتدکاری
 ملعنت یا نلر نه قلامق و زره حقارنده لازم کلانی اجر ایتمکده
 بر وجهله سهلی جواز کوستریه سن

سر عسکر پاشایه بر مکتوب دخی که

بنم برادرم سفر همایون مامور اولان خیمت جیلر و تقجیلر
 و طیه جیلر حصو می بوندن اقدام طریق کزدن یا زلشیدی
 اولر مقدمه علی سبیل المناویه سفره کیدر لر ایش لکن اقتضا
 حسبیه شمدی عموم و زره آنکروس سفر نیه مامور اولر ایله
 دفتر لری دفتر خانه دن اخراج و حصو رش یفلر نیه ارسال
 اولمشدر و جمله سی موجود اولوق و زره تنیه اولمشدر
 محکمده بوقلا یوب کامیا نلر نه دعامتی و تیمار لیرن ارباب استحقاق

توجیه بیورسن و سیواس و قریانندن قدیمدن جیه لولری
سفره آشه کالانلرک دخی دفتوی ارسال اولمشد و طرف شریفکون
جیه لواغاسی تعیین ایدوب انلرک و سایر بوطرفدن قانون
اوزره جیه لولری و بریلان جیه لولرک موجود بولمیشون
الای کیمیلرینه تنبیه بیور و بوجودایتدر سن کامیالانلرک
قانون اوزره توجیه بیور سن چله

بودخی کار مکتوبه تحشیه اولمشد

بنم برادرم سلفکمر مرحوم محمد پاشانک تحریایتدوکی اوزره بیک
لشیروز نفر بوقول یاز سیچون طرف شریفلرندن امر شریف ایله
چور باجی تعیین بیورلدو غی اعلام بیورلش معقول اولمش
مرحومک تحریایتدوکی قولک مو اچول همچون مقدمه ایچمه کوندلرک
انلرک اکثری فرار و برکنده اولمغله انلرک مو اچیلرله بونلری
کودرسن اگر کفایت ایتن ایسه بریردن و بریر و بوطرفه
اعلام بیور سن سربعا کوندربور و بوسته و ازاناد و نقدن بیک
نفر بیاد جمع و طرف شریفلرینه ایصال اولمش سن یاز مش سن
مکتوب شریفلری و رودندن بشای مقدم سایقابود فتردی
مصلی اقتدی به فرمان عالیشان ارسال و بدوین قلعه سته
اوج بیک نفر قول یازلمه سی اصمار تمشیدی بوقدر جدد و جهد
ایلدیلر اوج بیک نفر تدارکله امکان اولمدر غین اعلام ایلملرله
بیک نفری تنزیل و ایک بیک نفری باجی حال تدارک و ایصال و لنق
ایچون تکرار فرمان عالی ایله اغا لر مزین مصطفی اغا قوللری
تعیین وان شا الله تعالی کیمیلرک صکر جناب شریفلرله
طرف شریفکون کوندربور سیچون محکم تنبیه اولمشد ران شا الله تعالی
شمده دله طرف شریفلرینه خبری وار مشدر ما مولدک ایزاکس
و الحقیقه اول مبتلر ده اعلام بیور و و غکن اوزره نفرت تدارک
ممکن ایسه هیچ بوطرفه استیذان حاجت بوقدر همان طرف شریفکون
مر شریف ایله آدم تعیین ایدوب تدارک ایتدر سن و اول طرف
اولان یکیم ی اوطه لر بیک نفر استدن استانه مانده و اطرافه عاق اولمش
ینه اوطه لرینه ارسال و لنق ایچون اوجاقلرینه تنبیه اولمشد

بنم غرتلو برادر دم بوسنه ان شا الله تعالی بش بیکدن متجاوز
سپاه سزدن کجایی و سکن بیک قدر یکچیز نیک بدر کاهی
وسزدن کجایی و اوج بیکدن متجاوز جبهه جی و طوبی نیک
واقضاییدن مهماتلری کوریلوب جمله سی سینه سابقه کجی
اولیوب کزیدن و پاك اولوق اوزره در و شام و ایسی وزیر
ابرهیم پاشا نیک قدر آدمی اولور و بو مختلصاری دخی نیک
بیشوز نفر نوندد مک اوزره نیک ان شا الله تعالی و مجموعی
یکری بیکدن متجاوز اولور جمله سی کزیدن و پاك اولوب پی در پی
کروه کزیدن کوندد مک اوزره در ان شا الله تعالی و اولور قلعه
اقضاسنه کوره مناسب کورد و کزیر لورده استخدام یوردر سن
و اول طرفلر ده بولور ایسه بوجانیدن خیر باقیموب همان تدارک
و جمع ایتدره سن بنم غرتلو برادر دم ایوار محافظی وزیر حسن پاشا نیک
مکتوبی کلوب ایوارده عظیم محط و غلا اولور و جبهه خانه
کال مرتبه مضایقه لری اولوب محافظه جی و جبهه جی و طوبی لری
دخی اعلام ایش و یوز لری و یوزدن مقدم کلمه سی ممکن اولوب
مکن بر وجهه و بر دکل آید و کن یا زمش ان شا الله تعالی ایوارده
هر سته لک مستوفی ننه جک قدر ذخایر و جبهه خانه و عسکرین
خمسین ایچنده یوز لری و یوزلیدن هر نین دن اولور ایسه اولوسون
یا یوجه کان ارسال و اذخالی ایتدر مکده سر و وقت یورده سن
بو حضوبی بوندن اقدام برایکی دفعه دخی یا زمشیدی اولاکه و قیله
یو ایوار غلامه سی دخی طرف فلیون بحاله حصول جدی لیه بری خاطر
تخلیصه هت یورده سن بوندن اقدام طلب بلد و کز اوزره بیک نفر
جبهه جی و بیک نفر طوبی دخی ان شا الله تعالی قریبا کوندد مک
اوزره در و بدونه کلمه جک ذخایر و جبهه خانه نیک بر مقدار
کلوب و بعضی سی شدت شتاد فن بعضی محله و قالدوغین یوز لری
معلوم شریکدر که عساکر اسلام و قلعه نیک زیاده محتاج آیه
اولد قاری ذخایر و جبهه خانه در یونلر هر حال دشمن ایقلند دن مقدم
ان شا الله تعالی و قیله مستوفی و بیکل اولوق اوزره داخل قلعه اولمغه
محتاج در ان شا الله تعالی بر کون و بر ساعت اول محله ننه ایصال ایتدک

کمال مرتبه همت بیور رسن و طرف دشمنان جاسوسان را که خود در کلان
 اخباری محررانش نیز فیما بعد معتمد جاسوسان را که اسکنای تخیوب
 هر یار تدبیر و اعمال دشمنان خبردار و واقع و لان احوال و افعال این
 طرف مخلصی به اشعار بیور رسن میباشند.

شاهین اغا ایله کوند ریلان اکیو زکیسه انچه بی ناطولی زعما
 وار باب تمارینه و پاشا و بکلن بروجیه فرض ویر ویر هر مرتبت
 تمسک الویوب دفتر دار پاشایه کوند رمل انچون سر عسکر پاشایه
 مکتوب بل مختیر و مرزور شاهین اغا ایله ارسال اولمشدر پیشش.

یا لاده اولان مفصل مکتوبه ذیل اولمشدر

مکتوب شریقلری وصولنده مقدم عسکر تدارکی خصوصیت
 ملاحظه اولمشدر وجه قالمدی ایدی کابناء بوسنهیه ذکر
 اولندوغی بوسنه ادم کوند ریشیدی شمدیه دله انلر تدارک
 ایتد کلرینک ان شا الله تعالی جناب سعاد تلرینه خبر وار مشید
 اندن ماعد اکر بوسنه دن و کرله ارن او دلفدن اشارت یورد و کر
 پیاده نفر تدارکی ممکن ایسه همان تقید و همت و امر شریقی ایله ادم
 بغین بیور رسن و اقتضا ایدن لوازم نه ایسه طرفین اعلام سورن پیشش.

سر عسکر پاشایه مکتوبیکه

توکل علی یمن طرفندن استمدادی مشعر ایکی دفعه ده کلان خبر لرین
 یازمش سرنانک احوالی معلومدد و مقدم طرف شریقلرینه ده و
 اعلام اولمشیدی کوره سن مقتضای حاله کوره و نتیجه زنب ایسه
 اکاکوره عمل بیور رسن و بدوند اولان سپاه سردن کجور یلرینک
 رؤساری کوندروب سائر لرین دخی یوقلندیر و کوند رمل
 اوزره اولدوغکری اعلام بیور رسن کلان رؤسار لک ان شا الله
 شفا ابدالی کوند ریلور کن بعد الیوم یوقلنه جغین غایت ایله
 امعان و دقت بیور وپ ناموجود لرینک رؤساری برقریب ایله
 موجودد فترینه کجملک اوزره کمال مرتبه تقید بیور ملری
 مامولدر و ان شا الله تعالی دیک ذخایر و جبهه خانه سی تکمیل ایله
 ایوار لک ذخیر و جبهه خانه سی و قتیله مستوفی برشیدر و پ
 یوغا الله دن ازاره سن و اما منصرف بیور رسن و طرف دشمنان

جاسوس سرکرزن اسکاتیموب وارد اولان اخباری صحیح و یختیر
و اعلامدن خالی اولسه نیت یقین

بودخی سر عسکر مشارا الیهه قائمه در

مکتوب بجهت معصوم بکرده اولان قائمه کزده زیانزد خامه مشکین
جامه اولان احوال بتمها معلوم مخلص اولدی له طرفدن جناب
سعاد لرینه یکی دفعه ده صلحه متعلق لسانا وارد اولان اسوله
واجوبه تفصیلی اوزره اعلام بیورلش فی الحقیقه مناسب
و معقول جواب بیورلش سز بشو کتلو و قدر تلو و عظمت لو افتد من
پادشاه کثیر پناه ایده الله و قواء حضرت تارینک باب رفت مایلی
ارباب امید و رجایه کشین و خول عنایت و احسان لاری ملتینه
بیدریغ و اماده در خصوص اکامین و راحت بلاد و ترفیه عبادی
منتج احوال اوله بو خصوص انشا الله تعالی سوز لری نفس الامر
اولوب تکرار طالب اولور لرایسه تو مستطی تعهد و لطف حق ایلله
صورت بولسته همت بیورلش زمانه لازمه حرم و احتیاطی
البدن قویوب و سوز لرینه فریقه اولیوب کالاولد امن بزرده
اهتمام اولوب تهیه اسباب دارو کیر و توقیر رجال عدو تدبیر
خالی اولیه سز زیر معلوم سعاد تکرار که بویه احوال مصلحت
صورت بزر تمام اولد فوج قول بجز لرینه لغت در عبادا با الله تعالی
خیریت و خیرانی مستقر بو مخلص لرینک دخی بو خصوص دین و دنیا
و با بجه عباد الله محض خیر اید و کی متیقن اولوب و لطف حق ایلله
وجود کلمه سی اقصی الغایه مراد مرد لکن لازمه ذمت حرم ایچون
بنه تدبیر و تدار کن معصومین اولان مرتبه سعی و ذقتدن خالی اولماز
جناب حق خیر موفوق ایلیه بنم غزلویر ادم بوندن حاصل کلام بود که
اگر شادت بیورد و غلک اوزره دشمن دین طرفه و لشدن اولد قنری
قلعه لرینک اوزره صلحه امکان وادایسه فیها و نعمه نور علی نور
اما سوز لری غیر ای اولور ایه بوندن مصلحت وقت و دین و دولت
خیر خواهلرینه هر طریق ایلله اولور ایه بای حال صلح و صلح و جوق
کتوروب خیر ایلله صورت بزر حصول اولسته دامن در میان همت
بیوریلله

سر عسکر ابراهیم پاشا حصن بلوچیه دیگر مکتوب که
جناب سعاد تبارکی حین محاصره بدون قلعه سنده
ایدیکز نقد باروت خرج اولدوغی معلوم سعاد تبارکی کوز
بوسته شمدیه دله قلعه مزبوره به و ران باروت
نقدار اولدوغی معلوم شریفکزد رآمدی بوسته یه کچن
سنه به مقایسه بیوروب مستوفی کفایت ایدوب عیان
بالله تعالی حال ایله ضرورت چکلمه حاکم رتبه باروت
بلغراد دن برکون اول بدونه نقل و ایصاله تقید واه تمام
بیوروسن باقی همیشه ایام عز و دولت و کالانی دایم باد

سر عسکر پاشا یدرد

مکتوب شریفکزد وصول یولوب مفهومی معلوم مخلص
اولدی لغیمی و بلد اورد و احوالین تحریر بیوروسن
مکتوب شریفکزد وصولند فن برای مقدم بوخصوصه
اوامر علیه ایله مقدم مباشر لر تعیین و ارسال و مربری انشا الله
تعالی وقت و زمان ایله محکمه حاضر بولنلر بچون اکید و شدید
تنبيه و تاکید اولمشد ران شا الله تعالی اول اول وقتله واروب
مجمع اولور لر و اول طرفه افضا ایدن مصارف مهمه میری
ایچون وزیر مکرم عز بلود فقر دار پاشا ثنا خوانلری طرفدن
یکر میاش کیسه انچه ارسال اولنوب و اول طرفه اعالر مزدت
هزم مصطفی بلک بند لرین اولان یکر میاش کیسه بی دخی جاب
میریدن اولوق اوزره طرف شریفکزد تسلیم ایدلر بچون کنده
مکتوب تحریر اولمشد ران شا الله تعالی وصولند مجموع ایکی کیسه
انچه اولور قبض ایتدیروب طرف مخلص به اعلام بیوروسن
وبوندن اقدام تحریر و سپارش اولدوغی اوزره ابوارله ذخایر
وجبه خانه واقفنا ایدن محافظه جیلرین وقت فوت اولدیت
ان شا الله تعالی برکون و یرساعت اول اولاشدیروب وصول خیر
بنیر اعلام ایله مخلصکری مامون خاطر الیه سزان شا الله تعالی
شمدیه دله عز بلود محمد الرحمن پاشا مخلصاری دخی بدو سن
قلعه سنه داخل اولمشد در مقتضی وقت حاله کوره قلعه مزبوره

کمال استحقاقی و نقل اولنه جوق جبه خانه و ذخایری و محافظه
و بالجملة محتاج الیه اولان جزوی و کلی هر نه ایه کرکچی کوروب
ان شاء الله هرچی و قنبله ایصال اولنوب اصلا برشیده باعث ضرورت
اوله جوق حال و لما مو اوزره اول طرفلر کایدنی نظام و انتظامه
دقت و اهتمام و طرفدن اقتضایدن امور و خضوع صلح یکرکی
بدر پی محرم و اعلام بود رسر پیشه

کارینه یا زلمشدر

بنم عن تلور ادرم اکرده اولان سپاه سر دن کچدی یخ یوقلیوب
روسلر یخ کوندرد و ککری باز مشر هنوز کلوب واصل اولمشدر
و مرعش بکر یکسی عمر پاشا نل قوتخا اعلام و مرعش بکر بکر بکر بکر سابقا
قنیرده پاشا سی احمد پاشایه و بر وب اوسل محافظه سنه تعیین
ایلد و کلری اشعار بود مشر معقول اولمش بکچل فوجی الیه خدمت
ما موره سنده برای و اقدام الیسی چون ننبیه و تاکید بود رسر سسکو
تا تار عسکری استمش سنه مقدم تعیین و ارسال الیه اوزره سعادت
خان علیشان حضرت کارینه یا زلیوب کرکچی سپاهش و نیشیدایان
الله تعالی و قنبله کوندرد و بدو نه نقل اولنه جوق جبه خانه و ذخایله
جبه خانه ارجیر نامحله کلوب بو قدر زماندن انده قالد و غنی
سمو عدد ارجیر بدو نه قریب بر اولوب و جناب شریف برای
اول مهمات جبه خانه شمیه دله انده قلیوب نه حال الیه اولوراسه
بدو نه نقل و ایصال اولنوب کرکچی ایدایان شاء الله تعالی بر حال الیه ضرورت
چکلمیه جاک قد بدو نه جبه خانه و ذخایرین مکمل و مستوفی
ادخال و ایصاله اهتمام بود رسر و اول طرفه بعض جبه خانه و ذخایر
نقلی ایچون یوز قنطار مکمل کوند رلمشدر و وصولده مناسب کورد و ککری
اوزره استعمال بود رسر

بودخی مکتوب و بکر دو

بنم عن تلور قنداشیم اوزره قرالی توکل انم نل طرفش یقازدن بدون
چا وخی الیه بو طرفه کلان ادمی نل کورد و کی کاغذ کوردی بعض
مواد تحریر الیه تعلویل کلام الیش که اسنایه سن اولماق کوردی نور حال
کاغذ بر صورتی طرفش یقاز کوند رلمشدر قرال مزبور نل هر حال

مقدمه اخذ همایون سعادتمندان ایله رای زینت حواله
اولمغله خیر ایتدو کی مواده امعان ایلله مقتضای تفکر و تدبیر
بیور رسنه وجهله جواب ویرمه سی و نه گونه حرکت اولمه سی
مناسب کوریلور ایسه اگا کوره عمل طرف مخلصیه به اعلام
بیور رسنه کرم و ورات ویاوار سرحد لیلی رعایا کویلیز نجه
ایدردیو اعلام ایلکله ذکر اولنان ایالتلر و ایلیزیه کوندریلان
اوامر شریقه ناک مضمونی معلوم کن اولوق ایچون سورق طرفش یکن
کوندریشدر و قشلاق بری دیور برهم سوز یان مش اولهار حلول
ایتمکله قشلاق حاجت قالمدی و اگر قشلاق حقیقه اقتضا ایله
طرفش یکن اعلام ایلمسیچون کند ویه جواب یازلسشدر و له
طرفنده اولان عسکر اسلامی و نجه طرفک صلحی حوالین یان مش
بوندن انشا الله تعالی علمینه بر غرض فاسدی اولوق کرک انشا
الله تعالی یو بایک اسلوب بر غوب حکمانه ایلله اعمال فکر سبب بیور
قبوچیلر کتدازیندر زبده توصیه و اعلام اولنان حضور
خیر ایلله حصوله وان شا الله تعالی عون حقله برکون اولمصلحت
و خدمت اتمام پیر اولسته همت و دقت بیور رسنه و نیم برادر
مقدمه اعلام اولناندن ما عدا ماہ ربیع الاولک سکن بجی کوف بشیو
نفر یکجری سردن کجیسی کوندریلوب حالاماه مزبورله اوچجی
سبت کوفی دخی دیتون التشر دت نفر یکجری سردن کجیسی کوندر
ان شا الله تعالی وصولین عدد لر نجه اعلام بیور رسنه

کنارینه یازلسشدر

و نیم برادر م بوندن اقدام بدون قلعه سی محافظه سی ایچون استدر
جبهه جی و طویلی نغزاندن مقدمه ماہ مهر مک یکرمی بدیجی کوف
اوچیون نغز جبهه جی و یوز نفر طویلی کوندریشیدی حالاماه ربیع
الاولک یکرمی ایکنی اثین کوف بیل اوچیون نغز جبهه جی دخی کوندر
اوزره در و طویلی یار دخی استا نبولدن جقد قلمی خیری کلدی
اندره کلد کلندن اکلتد میوب کوندریلور ان شا الله تعالی و دق
سین دخی توقفا ایتد میوب مقدمه اعلام بیور و غکر اوزره برکون
اول بدون قلعه سته ارسال و اذخاله اتمام پیر

سر عسکر ابراهیم پاشایه که

تو کلی ایمن ناک مقدما بر قیاح دفعه فریاد نامه لری کلدر کن
 احوالی طرف شریف کوزه حواله اولدوغی کندویه یا نشیدی حالا
 بود دفعه فریاد نامه سی کلوب مضطر ولدوغین اعلام و امداد
 رجا ایتمکله بینه احوالی جناب غفرنا لرینه حواله اولدوغی
 کندویه یا زلمغله جناب شریف لرینه دخی اعلام اولمشدر مرزبور
 هر احوالی طرف شریف لرینه حواله اولدوغی معلوم شریف کوز
 مقتضای وقت و مناسب حال نه ایسه معقول و مناسب
 کورد و ککن اوزره عمل و حرکت بیور رس و بنم غریلو برادر م
 ایوار قلعه سنک ذخایر و جبه خانه سی و محافظه جیاری
 مکمل و مستوفی اولمق اوزره لطف حق ایله داخل قلعه اولدو
 خبری اعلام بیور مکن انتظار مزبوشیه بکوز دکلدر بیور قلعه
 دخی کذلک کرله استعکامی و کرله اقتضای دن ذخایر و جبه خانه
 و محافظه سی تکمیله غریبه مهم و مقتضی اولدوغی و انک دخی
 تماما داخل قلعه اولدوغی خبریه تر قیمن محتاج بیان دکلدر انشا
 الله تعالی بو خصوصدره کمال مرتبه دقت و غیرت ایله بو غایله کز
 دفعه و دشواه اوزره هر شیک وصول خبری رسایله فراغ
 بالینه همت بیور رس پاشا

سر عسکر پاشا حضرت پاشایه در

یوندن اقدم مرحوم سردار ابراهیم پاشا زمانده فلک و جنوب
 قلعه لرندن اخراج و اگر قلعه سنک امانت وضع اولنان بیتمش
 یازده نچا و زطلوب و هوای لری صحتی اوزره یوقلندر بن اکره
 قلعه سنک قیدی دن اولان طویل لرندن ما عدا ذکر اولنان طویل لر
 دخی قله سی مقتضیمیدر مقتضی اولدوغی حاله لزومندن زیاده
 بدون و یا خود بلغراد می نقل اولمق مناسبدر و یا خود اول
 حوالیدن اولان قلاع سرحد منصوره دن طوبه ضرورتی و لزوم
 اولان قلعه لره لزوم قدر ویریکمی مناسبدر هر نتیجه معقول
 و مناسب کورد رایسه کز اول وجهاله عمل و وقوعی و دقت ایله طرف
 مخلصیه اعلام بیور رس اول باید صادر اولان امر شریف عالیشان

دخی کو ندر نشد و موجبی او زره عمل بیور رسنیم عزت لو
 برادرم سفرهایونه کلیانارک زعامتی و تیماری خاصه توجیه
 او لمقدان مراد توفیر عسکر در قبو خلفنه ویرلدکن تقلیل عسکر
 مؤزی اولدوغنی قتی ظاهر در بو خصوصه کمال مرتبه امان
 ایله نقید و زعامتی و تیماری فو خلقندن تخلصه دقت بیور
 و ماہ ربیع الاول یکرمی بدخی کونی او بیوز نفر ملوچی و بیوز
 نفر ملوب عرب جیسی و در در بار کیرل عرب لایله فرق قطعه
 شاهی ملوب طرف شریفکون کوندر نشد ران شا الله تعالی
 و مولدک مناسب کورد و ککن او زره استخدام و وصولی خبر
 اعلام بیور رسنیم

سر عسکر پاشایه که

سیواس بکر بکسی حسین پاشانک یا نندکمنه سی اولدوغنی
 استماع اولمغله متوفی بدون والیسی وزیر ابراهیم پاشانک
 کتخدا سی مصطفی اغابند لری بو طرفه کتود یلوب خیله ادم جمع
 و قیوسن مکمل المک شریطیله کندویه ایالت سیواس توجیه
 و سربا طرف شریفکون ارسال اولمشد ران شا الله تعالی و مولدک
 قیوسن بک مکمل و التیوز قدر سلم و مرتب ادم ندر اولدوغنی
 علیه ده اولسیچون جناب سعادت لری دخی کرکی کجه تنبیه
 و مناسب کورد و ککن او زره استخدام بیور رسن و سلفی
 اولان حسین پاشا معزول اولدم دیوما مور اولدوغنی
 استولنی بلغرادن جمعه طلب اولور ایسه قطعا اذن و حرکت
 ویر میوب و تهی قیوسن ان شا الله تعالی اول طرفه بر مناب
 شنی دوشد کون قایر سنر و استولنی بلغراد محافظه سنه بولردن
 عزری دخی محافظه حیاقضاید رایسه لزم مرتبه تعیین و طرف مخلصیه
 اعلام بیور رسنیم

بودخی کارینه یا نلمشدر

بنیم عزت لو فرنداشم مرحوم سیواس بکر بکسی مصطفی پاشا ایله
 بو طرفه اول جانبارک سولیشد کون اوسکلت او رمانی هرنیب
 اولمغله عظیم شان بو چکلت ایله اوسکه کمال متانت و استحکام

ویرمکه شمشیل میشد را مدی نیم غرتلو برادر دم اوسکات
 طرفلری بو سینه مبارکه ده کچن سینه کی کچه اولیوب کفره
 کله سی ملحوظ اولان طرفلری چند قایله می تابه یا بقایله می
 اولور یو حنه شراشو چک ایله می اولور هر نه وجهله اولور
 کمال استقامت ویریلوب عون حقله برکون اقله مامنی تکمیل
 و محافظه جیلین مستوفی تعیین ایدوب حاصل کلام انک
 غایله سندن خاطر عنی تخلص و تفصیلی اوزده طمع اعلام
 بیور رس و بوندن اقدام مصارف میری همچون برد فعه یکرچی
 بش کیسه و مصطفی بک بند لریدن دخی بیات التون طرف
 شریکینه تسلیم اولمشیدی میر بک احوالی دخی معلوم
 شریک در حال بود فعه دخی وزیر مکر مر غرتلو دقت در ایست
 مخلصاری طرفندن یوز او تو زایکی کیسه دخی کوند رلشدر
 مجموعی یوز سکنان ایکی کیسه اولور انشا الله سلامت ایله
 وصولنده مصارف همه یه لرو می مرتبه صرف و اتلاف
 اولمغه امعان و تقید بیور رس و خیلی زماندن بر و طرف
 شریک زدن مکسوب کلام مکله ایوارک ذخیره و جیه خانه
 و محافظه جیستندن و احوال دشمنندن برکونه خبر و اید او ملک
 الحالت هذه اول خبر لر انتظار مری کالنده ایدو کی ظاهر دبی دبی
 لحوال و اناری اشعار و عون حق ایله ایوار ویدونک ذخایر و
 جیه لری تمام و وصول بولوب انشا الله تعالی هر وجهله مامنی
 اولدقین اعلام بیور مکن ملحوظ در

سر عسکر یا شایه مکتوب در

مکتوب شریک ز وصول بولوب مفهومی معلوم مخلص
 اولدی و لبح قلعه سی مرتبه ایواره کیده جک دقتدن ایکی
 بیلک کیل دقتق امر حق ایله غارت زده دشمن دین اولد و غیر اعلام
 بیور مشرنا مر حقه حکم الله تعالی کن اول ذخیرین بی و بیه برده
 احوال و نکاحی سببیه غارت ایتدین چولا ق عیند الرحمن
 خبیثی قلعه بند ایله سز که اشد عقوبت ایله حقندن
 کلتمکل لغز موجب عبرت اوله و ایوارک ذخیره و استیاری

جبهه خانه سی محافظه جیلری دشمن دین اوله که حسن متارله
 و قتیله داخل قلعه اوله دیو جناب شریفکون دفعات و کرات
 ایله یازلمشیدی هنوز اول غایله بر طرف اولمادی اوله که
 انشا الله تعالی مکتوب مخلصی و صولنه دله ایوارک
 بالکماله مطلوبین مقدا اعلام اولندوغی اوزره تکمیل
 و ایصال الیش بولمعله حامل مکتوب مخلصی بی اول خبر
 مسرت ایله ارسال و مخلصانندن رفع دغدغه خاطر ایله
 و اول طرفه کچن سنه دن یوقدر بال عمر و هووان و شامی طوبی
 و اریدی بوسنه دخی بتمش قطعه شامی طوبی فرق کون مقدر
 قره دن عرب لرایله کوند ریلوب و طرف شریفکون اعلام اولمشیک
 در یادن خنیه و افرطوب و مهمات کوند رلشد و بلغریده
 ذخایر و جبهه خانه دخی و افرز بدون قلعه سنه دخی اقتضا
 ایدن طوبی بار و قی و نغلت یار و قی و قتل و الحیم سی
 و حربه و طوبی بوردن لزومی مرتبه مناسب کور و و ککر اوزره
 بال عمر و شامی و هووان طوبی و ذخایر و محافظه جی مرایه
 انشا الله تعالی بر شیه ضرورت چکلامک اوزره مستوفی
 ایرشدله سی ایچون نقید و انشا الله برکون و بر ساعت اول
 و قتیله ایرشدیروب و قوی اوزره اعلام بیور سن مقدا بیدون
 محافظه سی ایچون طلب بیور و عکس بیک در بتوز الی نفر جی
 و در بتوز نفر طوبی که بوندن اقدام ارسال و بدون قلعه سی
 محافظه سنه تعیین بیور مکن توصیه اولمشیدی انلمان شا الله
 شدیه دله اول طرفه و ارمو کرک در بتوز بدون ما عدا دخی قتل
 محافظه جی اقتضا ایدرایسه بدون قلعه سنه مستوفی محافظه
 تعیین بیور رسوز عامت و تیمار و مستوفی لغی و حجت جی
 و طوبی جیلر دخی ایکی ای مقدم اول طرفه ما سوز اولوب و برکون
 اول کتملرینه موکدا و امر علیه ایله مباشر لر تعیین اولندی دقت
 سینم کوند رلشدیدی انشا الله تعالی قریبا وار لر وار دقلند
 بدون قلعه سنه و اول طرفه اقتضا ایدن خدمات علیه سنه
 کور و و ککر اوزره استخدام بیور رس و کلیا نلر لر بر لرین

و قتیله مستحقینه توجیه ایدرسز و الله الحمد والمثنه و بوسنه
 مضایقه چکامیه جنگ مرتبه ندارله اولندی یکی ایدن بیرو
 بی در پی جسته جسته کوندریلوب وان شا الله تعالی بوندات
 صکرمینه روز حضرت دله خالی اولمیوب هر کون کوندریلوب
 ان شا الله تعالی عسکر ضرورت چکلن امدی بدونه اولجیه
 و طوبیجیدن ماعدا و بوسنه طرفندن عزیزی فرمان اولنات
 ابکی بیگ بر لوقولندک غیری دخی مقدار محافظه جی لازم ایسه
 مستوفی و مکمل محافظه جی تعیین و حقیقی اوزره بر کون اوله
 طر فخر اعلام بیور رسز قلعه لحوالی معلوم سعاد نکرد در عرضی
 و قتیله حاضر و موجود بولنغه محتاجدر سین ترفیه حاجت
 یوق همان بر کون اول تکمیل مباحی ایله اتمام و بوندن بویه دخی
 واقع اولان لحوال و اثار دخی بی در پی تحریر و اعلام یوده نمیشود

بودخی کارینه یا نلشدر

بنم غرتلور ادرم بدون بر لوقولن تحریرینه کیدن مباحرینه لوند
 خبر کلدی بر مقدارین ندارله و ارسال و قلاتن دخی ان شا الله تعالی
 عنقریب کوندرمک اوزره اولدقلرین اعلام اینمکله نکرار
 استیصاله چون مؤکد و مشدد مکتوب ایله ابکی بیگ تقری تکمیل
 و ارسال ایلمک ایچون تاکید و تنبیه اولمشدر ان شا الله تعالی قریبا
 جمله واروب و اصل اولور لر و طرف شریف کن کید جنگ اصناف
 اردوسی اشبو ماه ربیع الاخره اون در دخی کونی معناد اوزره
 اخراج و ارسال اولمشدر و انشا الله تعالی دخی کوندریلبه جنگ
 عسکر هر نوعدن کوندلدکجه عدد لریله اعلام اولنور ان شا الله
 تعالی و مولندن معقول و مناسب کورد و کلن اوزره استخدا
 بیور رسز و ماه ربیع الاخره ان النبی کونی دخی بشیون نفر کچری
 سردن کچدیسی کوندلشدر و مولنی اعلام بیور رسز

سر عسکر پاشایه کوندریلبان خط شریف صورتی در

سن که انکروس طرفنه ما مور اولان و زرای عظام و میر میران
 نظام و امر اکرام و بانجه سائر طوایف عساکر رضت انجمه عسکر
 اولوب با حلب بالنته مستغرق اولان وزیرم ابراهیم پاشا سن

محض نوازش التفات ملوکا نندان صادر و مبتدای سلام
 سلامت انجامده سنی اگر آمدن صکر ملوکا اوله که
 بچین سنه اول طرفه مامور اولان و زرا و میر میران و امر
 و سایر طوایف عسکر دن بعضی تهاون و تکامل اوزره
 حرکت ایدوب و وفق رضای همایون پادشاهانم اوزره
 خدمات پسندیدن وجوده کتور مدکلرندن و سنک
 هر وجهه رای و تدبیر اصابت پذیر که اعتماد همایونم
 ملوکا نم اولوب بعونه تقاسندن دین و دولته و عموم
 عباد الله نافع خدمات جلیله ظهور تکمل مامور لیله سنی
 جمله سنک اوزرینه سردار و سر عسکر تعیین ایش ایدم
 امدی کر کرد که پات عاقلانه و مردانه حرکت و مدبرانه
 دلیرانه حینش برله اعمال فکر صایب ایدوب سنکله مامور اولان
 و زرا و میر میران و امر و سایر طوایف عسکر دن هر یکم اولور
 اولسون معقول و مناسب کورد و کلک خدمات علیه ده
 بذل قدرت و صرف مکنک ایدوب و جاتلریله دیر زمین
 و دولت نصرت فریم غورندن چالشین علی مرآتجه نوازش
 و اکرام ایدوب و تهاون اوزره اولنلری قطعاً توقف و انام
 و بوم طرفه عرصنه تاخیر ایتیب هر یکم اولور ایسه اولسون
 مستحق اولدوغی جزاست ترتیب اتمکله تادیب و سایر لیرین
 اقتضاسته کوره تهدید و نوازش اوزره خدمات علیه ده
 استخدام و بلطف الله تعالی و نصرت دین و دولته لایق
 و عزم و ناموس سلطنته موافق خدمات و مصالح وجوده
 کتور مکه مخصوصا ایوار و بدون قلعه لرینک و سایر
 اقتضاییدن قلاع سرحدک محتاج الیه اولدولری ذخایر
 و جبه خانه و محافظه جیلرین عون حق الیه تدایک و تکمیل
 اتمکله یک تقید الیه سن انلردن هر برینک حقنک شکر و شکرتک
 مسموع و مقبول همایوندد و اول طرفلرک جمله حل و عقد
 امورکی مسعینا بالله تقاسکاتقویض و شپارش اولنشدد
 هر برینه اوامر علیه م ارسال و قبولین یک مکمل ایدوب

ذکر اولاد و غنی اوزره خدمات علیه مد بزل ماب و توان
ایلمرینه تعبیه ایدوب ان شا الله تعالی فضل حق ایله سند
ما مولن اولان وجه اوزره خدمات جلیله وجوده کتوره بکله
دعا خیر اجابت اثر پادشاهانم منظر اولمغه سعی ایلمه سن
شویله بله سن **موجنبه موکد مکتوب دخی یازلمشدر**
سر عسکر پاشایه خط همایون ایله کید مکتوبان کارینه

بنم عن لویر ادرم و بور قتلرده هجر غیرت دینیه ایله بزل
جان و صرف تاب و توان ایدر خدمات علیه به جالبش ادرم
قتی اقل قلیل اولدوغی تعریفه حاجت دکلدرا مدی لازمه
وقت و حال بود که کچن سنه کی کچی عسکر کندو باشلرینه اولوب
مراد ایند کلمی اوزره وقت کچور مکه قطعاً حفت و جواز
کوسر میوب هر کسی معقول کورد و ککر خدمات علیه ده استخدام
بیور وپ اولکه صرف مقدور ایدوب کرکجه خدمت دیرت
ودولته جالبش فیه نوازش و اکرام بیور رس و اولکه سر موتها
و تکامل اوزره اوله کزل و زرا و میر میران و امر و کرک سائر
طریق عسکر دن هر کیم اولور ایسه اولسون صادر اولان خط
همایون شوکت مغزون موجنبه بران توقف و ارام ایتیموب
اولمغوله خبیثلرله بخراسن ویر سنکه سائر موجب عبرت
اولوب ان شا الله تعالی فضل حق ایله ایش کور مکه هر کس سعی
ایلمه نتیجه کلام خیر اوشرا هر کس مستحق اولدوغی جزا سین
کور مدیجه بر فر خدمته چالشمی بو عضو صد سیز و خیر
بر مرزده مساعده و مساعده بیور مرز سن و صادر اولان خط
همایون شوکت مغزون مضمونی اوزره هر کس قیوسن مکمل
و مستوفی و خدمت علیه ده و ارفوقی باز ویه کتور وپ
صرف مکتب المسیح چون بوزغه سنجاعنه مستصرف وزیر عثمان
پاشایه و سائر لایحه بک موکد و مشدد تعبیه بیور و بکچن
سنه کی کچم حکمت و خدمت نهان و ندان جمله سنی نهید و نشید
ایله تحقیف بیور رس و تاریح مکتوبکه ماه ربیع الاخریه کرمی
ایکینچی کوند ریشیون نفر کچمیری بدکامی کوند ریکوب و اغالر فر

اوان اغا بنده لريله بيك نفر مسلح و مرتب سكاكتكه ان شا الله تعالى
 جمليه بيك او جيوز قدريه باله و مسلح ادم اولمق اوزره حاضره
 و مهيتاد ر بويكچري بدركا هندن ايكي كون صكره ان شا الله
 تعا بونلرده كيدركلر بنم غرتلوقر تاشم بونلرله مالكو بدناختلرين
 حكوب كوندركدن مراد دين مابين خدمتند بوقمق ايجوندرك
 ان شا الله تعا و صونلرند طر فتم متعلق اولميريله فقطعا مائه
 بيور ليوب بونلرده كندى بندى لويكدر رهزنه شكل خدمته
 اولور ايسه استخدام بيور رسن و اوزرلرته باش و بوغ تعيين
 اولتان على اغا و درو يش اغا بنده لر ينك المرينه او امر عليه
 ويريلوب و هراوجا قدن يانلرينه ادم مرقوشيلوب ادرنه كن
 بلغلده و ارنجه روم ايله بك صاغ و صول واورته قوللرى
 اوزرند سفرهمايونه ماموردت بلوك خلق و يكچري وجهه
 و صلوبجي و طوبعربه جيسى و زعما و ارباب تمارى و زعما
 و تيماره مستصرف لغجي و خمير جي و طيه جي بيور و بكونلر
 ايجون بك مؤكد تبليه اولمشدرد و ارسال بيور يالان سپاه سزدن
 كجديلر رويس همايونلرينك طقسان بش محمد احرمان يازنلو
 و قتي كلان سپاه سزدن كجديستك و اغالرينك باجمله دريتوز
 اللى دت نفرك مقابله دن ايندالرى اخراج و بزم على اغا بنده لريله
 ارسال اولمشدرد ان شا الله تعا و صولند تكرار بوقلمه ايدوب
 خدمتند بولنوب صحيح صابحي اولنده ويريلوب بر طريق ايله اجنبيه
 و بر ملك اوزره بك امعان و دقت بيور رسن و كچن سنه ققتاسى
 يوق ايكن حركتد عجلده اولند و نى معلوم سعادتكرد راو كك سونه
 مباركه ده ان شا الله تعا حركتكردن و ساير احوالديكن اقتضاي وقته
 كورد اولوب هر حالده ملاحظه ايله مديرنه حركت بيورده سن
 و شام و ايسى ابراهيم پاشا مخلصلرى استانبولدن بر و كج و كى
 خبرى كلدى ان شا الله تعا باش الق كون بونلردن صكره اولدى
 مكل قنوجى ايله يرلايلور و لله الحمد و المنه بوسنه انا طوليدين
 كله جيك عسكر هر بوعدند و لطف ايله قتي و افرزدان شا الله
 تعا ايكي اوج كون كچن كه يدي كوند ريله و ارنجه مناسب

کور و وککن اوزره هر برین کرک کجه استخدام بیور رسنا اوله که حقوله
اندرده جناب سعادتمندی حرکت بیور مزدن اول واصل اولوب
جمعیت کبری حاصل اولغله دشمن دینه شوکت و مهابت اسلامی
اظهار و حرکتکن و قتیله اولمقد و سائر احوال ذکرده مشورت
و اتفاق ارا و اتحاد شور ایله عمل بیور وب بعونه و نصرت سیزدن
ما مومنان اولان اثار حسنه و خدمات مستحسته اظهارینه و خیرلو
مصلحتی وجوده کور بیکه همت بیور رسنا

سر عسکر پاشایه علی اغا و درویش ایله یازیلان مکتوب

بودر که بوسنه اعدای دین دوزخ مکین ممالک محروسه اسلام
ایصال نصرت سودای و سوسه فرسای ایله هر طرفدن نهیه عساکر
هریت مال و ترتیب ادوات حرب و قتالده همزبان اتفاق و اتحاد
اولوب بر او و جهر اولوله مدافعه هجوم کزارانه لر ایله صرف نقدینه
اهتمام لازمه دقت همت ولات اسلام اولغله حالابو مخلص
الولای اغا لومزدن بنم علی اغا و درویش اغا بنده لر ایله سکر اغا
و بیگ نفر سکا نثر تعین و دین مبین یولنده هر بری معقول و مناس
کور و وککن اوزره خدمات علیه ده بدل جان و صرف تاب
و توان ایلمیچون تنبیه و ارسال ایلمیشزدان شاک الله تعالی و صولند
اندرده کندی بند لری کزد دین و دولت علیه خدمتند هر نهجه معقول
و مناسب کور رایسه کن استخدام بیور رسنا جناب و اهل المرامدن بیگ
ایله جلم بیور که محقق قتل کرمندن عساکر اسلامی مؤید و منصور و دشمن
دینی مرمر و معهود ایدوب کندی قصور و کسور مز سببی ایله بر قاج
زماندن بری نشانه قوز و طغردن تخلف ایدن نشانه سعی و اجتهاد
زیون تجید مراد ایله توشیح و بویوزدن مکسور و بریشان اولان قلوب
منعقای اهل اسلامی جیبی اکرم حرمته عنقریب تألیف و تشریح
ایله امین

بو مکتوب کارینه یازلمشدر

مرقوم علی اغا بنده لری کند ویر افقنا ایدن هر جلق و بعض اوازمی
ایچون بو طرفه ادم کوندردن مراد ایلمدکن منزل حکمی ویرلمکه
مساعده بیور لر

بودی مویا لیرها ایله ارسال اولمشد

اول طرفدن ارسال اولنان سپاه سردن کچدی لیری رؤس همایونلر
کلوب مزبور لرله طقسان بش محرمند و خبر اولوب وقتی کلان
د رتوز الی دت عدد رؤس همایون موجبیه مقابله دن استدا
تذکره لری خراج و بریم علی غایت لری ایله ارسال اولمشد ان شاء
تعالی وصولند ینه برده دفعه دخی بوقلمه ایدوب صحیح صاحبی وقت
علیه ده موجود اولن لرینه و روبر خدمتده بولمیشوب و بر طریق
ایله اخریک رؤسین ازان و کندوی زمره مزبوره دن عایدالره و بر
بو خصوصه امان و رفعت و حق محلی بولغ سحر و همت بور رسن

فی التاریخ المنعقد سر عسکری پاشا ینه لایز لشد رکه

ایوارلک دخی سحر ایله کیدن یدی سکت بیک آدم ایکن اوج بیک قدر
کفر دن فرار و دو کر بان اولغله اوله بر امر عظیم واهی تکمیل
ایتمیشوب بویه خیانت ایلدیار بوندن اقدام بر قاج دفعه سینه
یا زلمش ایدی که بو خلاق کند و رضا لریله چالشمز لر بوندلر لایز ینه
اکرام و اعمال و تکامل و فایزلق ایدن لرک جزاسن و بر سرد بولمیش
و اعلام اولمشیدی یدی سکن بیک سلطان عسکری اوج بیک قدر
دشمندن فرار ایتک موافق امر الهی میدر بویه ملعنت ایدن لر
نچون جزا ترتیب ایلدیکن اول وقت بیلده اولان پاشا لرک ایکسین
دخی قتل اتمکله سائر موجب عبرت ایتک کرلک ایدیکن کچن شه
خلق کسته دن خوفی اولدو شندن برایش کورلدو کندن قطع
نظر بوقدر فضاحت اولدی شمدی ینه بویه اولوب خوفی و
خشیت اولدو قتل صکر بزم کچه و کوندن حضور و راحتی
ترک ایدوب مالک ویدنا صر فاولنان تعید مزها اولوق اقتضایدر
مقتضای حال بومیدر لله الحمد هر حال ایله نادیب و اکرام خصوص
مرخص سز بوندن صکر ینه بویه ملعنت ایدن لرک کندی جانندن
قویوب مستحق اولدوغی جزاسن و بر محاکمه کونما ایشد بویه لک ایله
ایش قیمن بوسیز دن ما مولن لرک خلافتدر هر حال مقام کرلک مقتضای
اجرایتمکله ان شاء الله تعالی ایش کور و بی تمام مصلحت تعید و اهتمام
ایتمیش سن ۱۳۴۳

بودخی کا دینہ یا نلشد

بنم غرتلو برادریم شهر کوئی قضای طریق عام اور زند اولوی قرائین
 اکثری برکنند و پریشان و قلانتری دخی غایت مکدر الاحوال اولمریله
 تحتہ فکر باجایچون طلب اولنان یوز الی نغز جرح خوری ویر مکہ
 بر وجهیله اقتدار لری اولیوب ابرام اولور ایسه بالکلیه فرایا تملری
 مقدر اولدوغیر قضاه مزبور اها الیسی رد و لته عرض اعلام و ذکر لیلان
 یوز الی نغز جرح خور طلب اولنماق باند غایت رجایا تملری ایلہ مزبور
 بوسنه مبارکده جرح خور طلبی ایلہ رنجید ایتدیمیه سز مخصوص
 مزبور ایچون بو طرفدن امر ویر لیب مکسومزد اشارت اولندی
 اگر یوز الی نغز جرح سی طلب اولنماق ممکن دکل ایسه بر مقدارین
 تنزیل ایلہ احوالترین ترفیه اید سز و طرف میریدن جناب سعاد تلرینہ
 بر وجهی فرض یوز کیسه لقمہ و اند اولان پاشا لیم و سار دغا وار باب
 تیمار دینہ جانب میریدن فرض ویر ملک اوزرہ ایک یوز الی کیسه لقمہ
 دینہ جانب سعاد تلرینہ منصب کردن اولمق اوزرہ یوز کیسه لقمہ
 کوند رملک اوزرہ ویر مکرم غرتلو دقتدار پاشا مخلص لیمہ تنبیه
 اولمشدر کہ یومور ند طرف شریف لیمہ ایک یوز کیسه لقمہ کوندیش
 اولور انشا الله تعالی قریب وارر وصولند فرض ویر یله جکری مباب
 کورد و ککن اوزرہ ویروبینہ هر برندن کفلا سی ایلہ معمولہ تنسک
 و حجت الویب بو طرف کوند ر سز و مصارف میری ایچون اولنلری
 دخی بر خوش حفظ اولنوب مصارف مہمہ لرومی مرتبہ صرف
 ایتدیمکہ نقد بیور سز و ساه جازای اولینک اولنیکنی ایشین
 کوفت ایک یوز قرق د و تنفر یکجری سردن کج دیسی و بدر کاهی ایلہ
 سکسوخجی باشی غائب لری کوند ر لشدن انشا الله تعالی وصولند متبا
 کورد و ککن اوزرہ استخلام و لازم لاشها اولان لحوالی تخریر و اعلام
 بیور سز بنم غرتلو برادریم ایوار لک بود فعه دخی سز لحوالی بویله
 اولدوغی دروغنزدہ بر مرتبہ غم و الم اولمشدر کہ تعبیر اولنماز اولاکہ
 حسن مت و تدبیر کن ایلہ وقتیکہ معقول و مناسب اولان وجه
 اوزرہ دخی لری ایشدر مکہ حسن مت بیور لری ما مولدر
 بنم غرتلو قزدا شرم سردن کج دیلرک روس هایونلری موجبہ اول

با اول ابتدا تذکره لری اخراج و ارسال اول نور لکن تذکره لریست
 کند و لری ویرمکن تدبیر و تانی او زر، حرکت بیور له که بر مقدار
 زمان سفریده ینه حاضر بولن لری نه باعث اولورایدی حاضر
 مجتمع اولمشاد ملرد را ابتدا لری اولد قلن صکره ارتق خدمت
 بولن لری ملاحظه اولور نیم غرتلو برادریم اسقوق کفر سی و سرک
 و هلو به طرف لری حوالی معلوم شریف کز در بورغه سنجاعنه متصرف
 وزیر عثمان پاشا هر سیک جانبینه طالبان حق میدی کند و ایله خبر
 اگر فی الحقیقه هر سیک طرفنده اولان دشمنان دفع مضرتنه تقید
 و حفظ و جراتی ایله اقدام و اهتمام ایدرم دیر لریه کند و به سرک
 سنجاعین توجیه و خصوص مزبوری پاک بر خوش کر که کجه تدبیه
 و تاکید بیور و ب بورغه و هر سیک پاشا سی اولان محمد پاشا توجیه
 ایدوب مکمل مقوسی ایله جنابکن ایله معاسفن مامور ایدم سر و قوی
 او زر، طرفنه اعلام بیور رس و معاجمادی اولینک او نلفوز
 اثین کوفی سیک نفر یکچری سردن کچدی سی دخی کو قدر ملک او زر در
 و مصر و شام عسکری الله لشد کلوب سیلا مت ایله استانبوله و
 داخل اولدیلر اول باقلان شا الله تعالی و زحمتدن برنج کون
 صکره به دلک عسکر اسلام فوج فوج کوند رملک اقدرد در عیاد
 کسلیز اینجی سیز ایشیکزده نقد رتانی او زر، حرکت ایت مکران شا
 الله تعالی عسکر اولقدر ایریشوب جمعیت ایله بولور سز

وزیر مشاور الیهه بر مکتوب دخی که

ایواریه ذخیره ایشید و کی شوکتلو و قدر تلو و کرامتلو پاشا هر حضرت
 و بو مخلص کره عظیم کد اولدوغی مقدم ادخی اعلام اولمشیدی
 خصوص مزبور عفت دار تعویق اولدوغنه باعث و یادی طمشوار
 ایالتنه متصرف اولان وزیر احمد پاشا لک تهاون و نکاحی اولدوغی
 استماع اولمغله شوکتلو و قدر تلو و افتد مزاد شاه عالم شاه حضرت تکریم
 طبع هایون لری متکدر اولمغله قریحه همایون لریدن طمشوار بکر یکلکین
 اگر پاشا سی احمد پاشا بنده لری نه و اگر ایالتی بوجه ارپه لوق بورغه
 سنجاعنه متصرف وزیر عثمان پاشا به و بورغه سنجاعین طمشوار دن
 عز اولنان عثمان پاشا زاده احمد پاشا دیکلری لریه احسان بیور ملایله

او امر شریفه لری طرف شریف کنه ارسال اولمشده و وجه مشروح
 اوزده توزیع بیور رس و ایواره ذخیره کوند ریلوب انشا الله
 تعالی هر نه طریق ایله اولور ایسه اولسون بای وجه کان ایرشدیده
 فرمان همایون بیور یغله یو طرفه ملاحظه اولندیکی حاله مشوار
 بکلیه کیلکی احسان بیوریلان احمد پاشانک یانته بر مقدار
 ارم قوشیلوب پشته محافظه سی نامیده اول طرفه کوند ریلوب
 ایوارله ذخیره سی صداسی دشمن دینه استماع اولنماق اوزده
 غایت اخفا اولوب حالا ارسال اولنان ایوارله اول طرفه لری
 جست و جویا دیوب عون حق ایله اورتا لعی دشمندن خالی و محل
 فرصت اولدوغی خبرین کورد و کجایاواره کیلک ذخیره لری
 اکسین دشمن خبردار اولدین عون باری ایله بر کجه ده حاضر ایله
 ارسال و تسلیم اولنق اهن و مناسب ملاحظه اولمشده بر کن
 مقصد اقصی انشا الله تعالی ایواره ذخیره نک وصولیدر بطریق
 ایله می اولور یوخسه احمد پاشای تعیین ایتیب و زیر سیاروش
 پاشای می تعیین بیور رس یوخسه بر غیری دخی اهن وجه حاضر
 شریفه خطور ایدوب ایله می اید رسن خلاصه کلام هر نیجه
 معقول و مناسب کورد ایسه کن بای وجه کان ایواره بر مقدار
 ذخیره کوند ریلوب انشا الله تعالی فضل حق ایله سالما ایرشدیده که
 تقید و پک بصیرت اوزده حرکت المسجون تعیین بیور دو غنک
 کیم ایسه غایت مرتبه کیک کی تنبیه بیور رس اوله که عون حق ایله
 قریباً ذخیره نک محل مرزوره وصولی خبری و رودی ایله خاطر مرزک
 دغدغه سن دفع اید رسن چله

بودخی قائمه در

بنم برادرم ایوارله ذخیره سی خصوصند عثمان پاشا اوغلی
 دیدک لری خبیث پک ملعنت ایلدی حاله خانی مقابله سنک
 کنده یه پوژغه سخا غی احسان اولوب قوسن پک مکمل و خدمت
 علیه ده بندک نابغوان ایله می فرمان بیورلدی بو بایده جناب
 شرفکن وارد اولان خط همایون سعادت مقرون موجبه مرزوره
 قوسن کبیلین پک تنبیه بیور رسن کفر قوسن مکمل ایتیب و یا خود

کندندن مامون دکل ایسه بر موجب خط همايون جزاسن و بر و ب
 کند و بی سائر موجب عبرت و منصبین بر مستحقه توجیه و بر
 و در خیر خصوصه حالیا طمشوار بکلیسی احمد پاشا بنده این
 تعیین پیور مکن ملاحظه می ایله کند و به ترغیب کونه طرفین
 مکتوب تحریر و سینه کوند رنشدرا کر من بودی تعیین پیور
 مکتوبی دخی منصبی امر شریفی ایله معا کند و به ایصال پیور
 والا غیریسی تعیین پیور یلوو ایسه انحق منصب امر شریفین
 کوندروب مکتوبی لبقوین سن

سر عسکر مشار الیه دیگر مکتوب

مکتوب شریفین وصول بولوب مفهونده بوسنه طرفنده
 دشمن دین طرفندن ظهور ایدن احوالی تحریر و اشعار پیور مشین
 بنم غزلو برادریم بالجه اول طرفلرک خل و عقدا موری و مقتضا
 حاله کوره تدبیر و تدارکی و نظام و انتظام موری رای ذریکین
 حواله و کردن همتکین تحمیل اولند و غنی معلوم شریفیکره ربو جائید
 تجهیز اولنان طوایف عسکر و اقتضا ایدن مهمات لازمه هر ایسه
 بالجه طرف شریفیکره کوند ریلو و سینه اول جائیلرک کیفیت احوالی
 نیجه ایسه مناسب حال و ذره هر جائیک تدبیر و تدارکی و عسکر
 ارسالی و سائر لازم کلان خصوصه لایحه ضمیر مورری اول
 وجه وجهه و ذره تقید و انشا الله تعالی عون حق ایله اول جائیلرک
 محتاج الیه اولد قلمی خصوصه لایحه کور و ب و قیله ایرشد رکله
 مشرت دشمن دین مندفع و توفیق الهی برله محالک پادشاهی مکر
 اعدادن مامون الساحة اولمغه اهتمام و اقدام و لایحه الایها اولات
 سر عسکر و اعلام پیور سن

کارینه یا زلشدر

بنم غزلو برادریم بوسنه بکلیسی مصطفی پاشا بنده لایحه مکتوب
 کوند ریلو ب طرف شریفیکره دن مامور اولد و غنی خدماته کمال اقدام
 ایله اهتمام و هر وجهه تهاون و تکاسلدن اجتناب الیمسجوت
 کنیه اولندی و کوستن بدل سخا غنه متصرف حین پاشا و دو قنکین
 و پر ذین سبھا قلمی بکلیسیه او امر شریفه کوند ریلو ب بوسنه

سرحدند واقع نوه قلعه سنك و سائر اول حواله اولان محللرك
حفظ و حراسته تبيينه و اسكندديه بنجا غيبكي دخي مقدا مامو سر
اولد و عني اوزره اسكندديه و بار و سائر اول حواله واقع اولان
قلاع و سائر محفظه سي لازم اولان محللرك دشمن دین طرفلرند
و كنگنه و قره طاغ عاصیلرندك حفظ و حراست و نوق طرفلرینه
صنر و كزندا صابت ایتدر ممكنه تقید المسجون امرش یق کوند رتوبه
تبيينه اولمشدر طرف شریفكردن دخي مناسب و معقول كورد و كز
اوزره تقید و تبيينه سورد سر سید الله اقتصنا حبيله بوجله تیرلشد

بر مکتوب دخيکه

بدون و الیسی وزیر مکرم عزتو عبد الرحمن پاشا مخلصلرند مکتوب
کلدی بدون تعمیری ایچون لجه نك لزومن و فرمان اولنان بخار
و جهر خورلرك تما ماکلد کلین اعلام ایلمش لفظا هر طرف شریفكرده
صحریر ایتمیشلورد رنج عزتو بر ادرم بوندان اولجه طرف شریفلرینه ارسا
اولنان بشیوز کيسه لجه نك الی کيسه سی بدون تعمیر ایچون اولغه
بر کون اول محظه ایصالی توصیه اولمشدی حالا بود دفعه فرق
کيسه لجه بینه بدون تعمیر ایچون کوند و لمشدر انشا الله تعالی طرف
شریفكرن وصولنده اگر اولی الی کيسه بی بدونه ارسال سورد مش
اولور سکن فیها و الا هنوز کوند مد کین ايسه اول الی کيسه بی ده
بود دفعه کوند ریلان فرق کيسه دخي مجموعی طعنان کيسه اولور
قطعا تاخير و ترلیخ ایتمیوب معقول و مناسب کورد و كز اوزره
ارسال وانشا الله تعالی امین و سالم بدون قلعه سته ایصال
ایتدر مکه اهتمام سورد رسن و بنجاد لرایله جهر خورلرك بر آن مقدم
انخراج و محظه ایصال ایچون مقدا بو طرفدن کد کلوچا و شلر کوند
ایدی که حالا مورخ بو صونه لری سیزه کوند و لمشدر سیز دخي
طرفكردن تکرار موكد و مشدر امر شریف ایله استعجال ایچون مقدم
و میرم میاش تغییرین و ارسال و عون حقله بر کونه کدر ظهور رند
مقدم جمیع مهمات لازمه لرین ایرشدر مکه تعمیر و استحکام قلعه
مربوره امداد قلایه وانشا الله تعالی و قیله استحکام و بر بلوب
بو غایله عظیمه دغدغه سن خاطر مخلصیدن دفع کال مرتبه تقید سورد

بنیم غریب بود برادر دم وقت غایت نکند مقتضای حاله کوره اقتضا
ایدن لوازم و مهمات هنیه ایسه قلیل و کثیر محتاج الیه اولدق کور
حضور صلی بن تکمیل ایتمکله جناب سعاد تکران یک نقد و اهتمام
بود رسنا و لاکه عون حق له دخواه اوزره تعمیر و استحکامی حسن
همتکن ایله برکون اول حصول پزیر اوله بیستیه

سر عسکری پاشایه مکتوب که

کرچه بودند اقدام اول طرفه یکجری یا نلق لعلی طرف شریف ایله
خیر ایشلمش ایدی لکن الله لشد بو طرفه کریدن و مستها اولمق اوزره تدارک
اولنا بی یکجری بر مرتبه مطبوع و پستیدین در که انشا الله تعالی ارق
اول طرفه یا نلق اقتضا ایتمن یکجری یا نلق غایله سندن اولیه ستر
و بودند اول قلیج و قفتان ایله کوندربان قیوچی باشی اغایله ارسال
اولنان د فتردن صکر ماه جمادی الاخره بغنی کونی او حیوز التمش
طلق ز نفر سلحدار سردن کج دیسی و ایرتیه سی بیل طقسان نفر یکجری
سردن کج دیسی و ماه مزبور کونی بغنی کونی بدیوز او نوز نفر سلحدار
سردن کج دیسی و اون ایکجی کونی بیل یوز التمش سکر نفرینه یکجری
سردن کج دیسی ارسال اولندی و امر حق ایله روزگار مساعد اولما
مصر عسکری کیمیلری بو غانده خیله اکلمش لرییدی الحمد لله تعالی
تاریخ مسکوبدن التویدی کونی مقدم اندرده کلویا استابوله داخل
اولدق لری خبری کلدی اکثر لواری اولدن کور دیر یلوب حاضر
اولمقله جوق کلیم یوب انشا الله تعالی سربا انلورده واردلر و کربل
یکجری و سلحدار سردن کج دیسی نیک اولدی کلیم یوب بدیوز کیدر
انشا الله تعالی عون جقله طرف شریفکن ملحق و ملاق اولدق لری عسکر
اسلامک و فرت و کریدن لکی منظور کز اولور اوله که جناب دینا علی بنک
فصل و توفیق ایله نریه حرکت کزی مقتضی حالت اولیه که دخی جناب
شریف لری مستأسنک ایکن عسکر اسلام واروب طرف شریفینه ملحق
اولوب و قیله دنون طرفه حرکت و عزیمت بود و غکرده یا تکرده
کثرت سوار عسکر اسلام بولمقله الامی عظیم برله شوکت دین سید
الانامی اظهار اید سز کیدین عسکر اسلام بو طرفه عظیم نقد و اهتمام
ایله کوندربان یلوب بریده مکث و ارام ایتمیوب سربا و ارامی بچوت

تنبيه اولين اول طرفن قريب وارد قلنده طرف شريفكردن استيعاب الهمم
آدم كوندوب بركون اول جمع ايندركه تعيد بور در همان جناب
ربنا العالين توفيق و عنايت قرين آليه پيشه

سر عسکر پاشايه مکتوب در

ماه جمادى الاخره ايكه كوفى كه يوم السبت در بيل نغري كجى سرون
كجديسى كوندوب و ان شا الله تعالى كى كون صكر امجيد سكر نوز
سواري سپاه سرون كجديسى دخي كوندوب و شام واليسى وزير محمد
پاشا انا كادري دخي بيل در نوز نغريكان و مكل اغا و ايله و شام
قولتلك بر مقدارى ايله كوندرك اوزره اولوب شام قولتلك قلاى
وسلطان سرون كجديلى دخي سپاه سرون كجديلى قدا اولور و عسكرين
ان شا الله تعالى بولانق اوزره در نيم سعاد تلو بر آدم الله الحمد لله
بوسته عجمه المصنه ده تحييز و تدارك اولنان عسكر مز مستوفاد
يوندن صكر عون حقله مصر عسكى و سلطان سرون كجديلى و كجدي
سرون كجديلى پي پي ايكى كوند براوج كونده بر نيز بوزيكه كجدي
ان شا الله تعالى كوندرك اوزره در همان رب العالين خير ايله و سولن
ورقودخوا اوزره حذرات عليه ده بولوي اادري شاهه اولناس ميسر آليه

بود دخي

ار دل حاكمندك كاغد كلوب نجه وله ملا عيندك ار دل مملكتنه
قصد مضرت و المنغله امداد رجا ايدوب و د و بروجين اها ليسى
دخي نجه و نوكل و و رات جاننده قشلايان تانا رطايغه سندنك
جور و ظلم كورد مكله تعديلى دفعي التماس ايلش احواللى طرف
شريفكردن حواله اولنوب اقتضاسته كوره طرفكردن تعيد
او تيق اوزره كندوب جواب تحييز و نمشد در في الحقيقه اول
طرفك احوالين نجشس و مختص سوز و ب مقتضاي حال نجه
او بجه حركت سوز و نوكل در دخي بيه كاغد كلدى اول دخي امداد
رجا ايلش معلونك احوالى معلوم لكن بيه كندوبه يازيلان جواب
احوالى طرف شريفكردن حواله اولند و غا الام و المنغله معلوم
او تيق اوزره تحييز و نمشد در حاله مناسب وقت و مقتضاي
حال نجه ايله ان شا الله تعالى او بجه عمل و حركت سوز در في المارح م

دیگر مکتوبیه

بودند اقدم قیوچی باشی عثمان آغابنده لریله طرف شریفینه کوندلری
 عسکر اسلامک دفتری مفردات او زره ناریخلریله تحریروارسال
 اولمشیدی حالاندا صکره دخی بجهیز وارسال اولنان عسکر
 اسلامک دخی دفتری ناریخلریله تحریروارسال اولمشدرا نسا
 الله تعا قریباً و صولری ما مولد ریم عزتلو برادریم اسباب عادی
 مکافی مرتبه تقید اولنوب باجمله امور فری جناب ربنا العالمینک
 لطف و فضلنه و تأیید و نصرتنه تقویض ایلشد رکفره لحوالنه
 متعلق بدون طرفندن جناب شریفینه کلان قائمه بی بیم مصطفی
 آغابنده لریله ارسال سورمش سز مفهومی معلوم اولدی ظاهر اعلو
 شرفکن در که اول طرفلری امور جمهوری حواله کردن دست هم تری
 انشا الله تعا هر حاله تحری و جملة نک صوابیدی و حین مشورت
 مقبول و مستحسن کورد کلری او زره بتوفیق الله تعا بصیرت او زره
 بولنوب و قتل اقتضای واریا سنیشار و سرحد اختیار لرینک
 صوابیدی و قرار داد رأی دزینلری اولان وجه او زره
 عمل و حرکت بیور مغله اولکه که محض فضل الهی برله مورث کورد
 اولور عالیه ظهور دندن مصون و باعث شیدی قلوب موحدیت
 اولان اعماله موفق اولد سز امین و مرقوم مصطفی آغابنده لریله مصفا
 میری ایچون الفهم و ووه ارسالی اعلام بیورمش بودند اقدم ارسال
 اولنان باروت ایله یکدن یوز قطار دوی انشا الله تعا اول
 طرفه بانکرده البقیوب بوجانبه اعلام بیور سز الفهم خصصند
 طرف خاطر کری خوش طو سز انشا الله تعا الفهم سز قلنس دانغا فکر
 و ذکر من طرف شریفه مصر و قدر مفید بشر مرتبه لری دریغ
 اولمن همان جناب سعادت لری دخی عون حقله غیرت و بصیرت او زره
 اولوب مقتضای حاله مناسبه ایسه اکاکور عمل و حرکت بیورند

واسطه ج مستفی

سر عسکر پاشایه

بیم عزتلو قریب اشم اول سرحد منصوره اسلامه دن بوجانبه کلان
 اد ملر بر حال طرف شریفه اغرار لر بوجانبه کلان کلر طرف شریفه

مکتوبش کلود اول طرفه لک احوالی ایله بهر حال طرفش فیکردن اعلام
 و اول مقوله کلان ادمه مکتوب ویرلمکه محتاج در که انلیه قولرینه
 اعتماد و اطمینان کله او مقوله لایله سیردن مکتوب و ملق هر وجهه
 مناسب و لازم در و نیم غرتلو بر ادم شمدن مسکن وقت سفر جلو
 ایدوب و رای پرده غیبیدن بعنایه الله تعالی خیر ظهور بوله حق الطاف
 خفیه ربانی و آثار توفیق بجای نیه نکران اوله حق و قدر کلدی و عون
 الهی ایله طرف شریفکن کید محل عساکر اسلام اول با قول کید یورلر
 و دشمن دینک دخی نه حرکت و کیفیت اولدوغی معلوم بوندن مسکن
 انشا الله تعالی اول طرف اولان و زراعی عظام و میر میران کریم و سائر
 سرحد اختیار لری و او مل و قوف و ارباب شورا ایله حرکات و اعمال
 و افعال کزد کرکی کجه مذاکره و مشاوه ایدوب بوسنه عیمه المیمه ده
 عون حق ایله استرغون استخارهی خصوصیت وجه مناسب ایله و
 مقتضای حاله کور و قیتله صواب دیدای رزین اوزر و مستعینا
 بالله تعالی تقید و همت ایدوب بو خدیت جلیله فی وجوده کتور مکن
 شوکتلو و قدرتلو و عظمتلو افند مز پادشاه عالم شاه حضرت پلینک
 مراد همایون میمنت مقرو نالیدر انشا الله تعالی و فوق رضای هم اقتضا
 ملوکانه لری اوزر و حضور مزبور لک و یابیدی رب مجید ایله و جوی
 کلمسته وجه مناسب اوزر و اقدام و اهتمام یور رسن حق سبحان
 و تعالی توفیق و عنایت فرمای ایدوب بوسنه فضل و کرمندک تلافی
 مافات احسانله جمله مزبور و مجبور ایله امین بدون قلعه ی
 تعمیر بچون بود فعه دخی التمش کیسه القجه ارسال و تشدد انشا الله تعالی
 و صولند سر بعا ایصاله اهتمام و فضل حق ایله برکونه کدر ظهور ایدین
 کمال متانت و استحکام اوزر و انعام بولسته تدبیه و اقدام یور رسن
 و بدون محافطی و زیر مکرم عزتلو عذر خیر ایشا مخلص لری بک یا لکزد
 پاشا اردن یا تند کسه یوقدر معقول و مناسب کورد و ککر پاشا
 برین بدون تعیین و وزیر شادایه یا نه ارسال یور مکن مناسب ملاحظه
 اولور سیتیش

سر عسکر پاشایه مکتوب دیگر

مکتوبش فیکردن وصول بولوب فهموندن ذخیره و خزینه احوالین

حضرت بیور مشر بن محمد به دلش الحمد لله تعالی مصارف میری خصوصیت
 آنچه به ضرورت چنانکه بکن ذین خصوصیت دخی مقدمه مالیه دفتر
 سوز یلوب ممکن الحصول اولان بریدن عموم سفرینه کفایت اید مجن
 قدر ذین تخمین و جمله سی طرف شریف کنه فرمان اولنشدیدی ظاهر
 برفاج سنه دن بر و اول طرفت اعالیسی نه هیئت کیرد و کی وسفاین
 ایله کید جک ذخایر نیسه کرد ایلر ده نه مصیبت اولد و غنی معلوم
 شریف کنه دیو طرفدن کرله سفاین ایله و کرله اول طرفدن تحصیل
 اولنه حق ذخایرله هر برینه مرتبه دقتل مرتبه بعد اخری استیجانه
 اوامر شریفه و مباحثه کرکنده سموع و معلوم شریف کنه اولمشدر
 و جناب سعادت نری بود ولت علیه ده دفتر دارلق امکان ایله مخصوص
 تعریفه حاجت اولیه حق مرتبه معلوم شریف یلریدر حال کرله
 اقتضا ایدن ذخایر تدارک و کرله عرب کراسی و نول سفینه و اجرت
 جره خور و سایر محتاج ایله اولد و غنک مهمات سفرینه نک لوازم
 مهمه سندن ضرورت حکم یوبا اقتضای وقت و ذره تکمیل
 اولنق همچون بود دفعه دخی بروجه نقد ایکوز الی کیسه آنچه ارسال
 اولمشدر ان شاء الله تعالی وصولن دفع ضرورت اینکله اسلوب
 حکیم و ذره تقید بیور رسر و قصاب باشی احوالین باز مشر
 فی الحقیقه خصوص مزبور ده عزتلور قدر دار پاشا مخلصاری بولنه
 معنایقه به باعث اوله جو حال قوما مق کرله ایدی حاله منازلت
 اولان قیونلری سور و ب طرف شریف برینه سربغا اولاشدر مسجوت
 مرقومه التمش بولنه آنچه ویر یلوب تنبیه اولمشدر و سین قلعه سی
 تعمیر ایچون دخی بو طرف ادم تعیین اولنق و ذره و ذیر مشاد
 الیه تنبیه اولمشدر بنم عزتلور ادم مصر عسکری امر حق ایله روز
 کاد ساعد اولد و غنکدن بر زمان بوغاز لورده اکلتدیلر شمدی بویه
 کلوب حیلده نقصانلری و لغله بوقلنق اقتضا ایدی بوقلنق
 قصور لری تکمیل و لجنه دلش برفاج کون دخی کلورلر بونلر سایر
 عسکر اسلامدن بر مقدار کیر وجه واره بوقلری معلوم شریف یلری
 اوله بوقلنق در بین و ولت علیه نک بولله بر امر عظیم و مهمند بولنق
 کرله بر و سین ملا ویدنا کلنق اختیار ایدوب بوقلنق در تحت چککاری

اوله که جناب رب العالمینک محض و لطف و کرمی ایله دختیتمن هیا
 اولیوب ان شاء الله تعالی ما سولن مرتبه خدمات علیه به موفق اوله اینر
 واردل احوالین اعلام بیورمش سز ظاهرا طرف حرکت اوزره اولغله کنسید
 غافل طور و مامور کرلینه ده مناسب و مقتضای حال پنجه ایسه هر
 خصوصن معقول و مناسب کورد و ککر اوزره عمل بیورمش و اولغله
 دونه نکرلر و بین یازمش سز یوندن اقدم باروت ایله کیدن یوز قطار دوش
 اول طرفه ایقوب کن ایچن مکتوب یازلشدن شدیه دکه ایقوبش سز درسته عریب

کارینه یازلشد

بنم عزت یور ادرم قائمه کزده بدون قلعه سه ارسال اولتان و قرق قطعه
 شاهی طوبی و اصل اولدوغین اعلام بیورمش سز یوندن اقدم بدون
 طرفنه اولن قطعه قولونورنه طوبی دخی کوندل دوی طرف شریک کردن
 اعلام بیورمش ایدی شاهی طوبی را الحمد لله تعالی و سول بولدوغی خبری
 کلوب انارنجب و اصل اولدی و مقدم ابدونه کوند ریلان اوچ
 عنوان طوبی دخی هیوان طوبی کوند دلدی ایچن انارنجب دخی خبری
 و یوردنه ترقیز اعلام بیورده سن

بزم مکتوب دخی

حالا طرف شریکدن مصارف سفریه ایچون اکیون الکیسه لجه و بدوت
 تعمیریه ایچون بودغه دخی نقش کیسه لجه کدکلوچا و شلردن علی اغا
 بند لرینه تسلیم و طرف شریکده ارسال اولمشدان شاء الله تعالی و سول
 ذکر اولدوغی اوزره اکیون الکیسه طرف شریکده مصارف همه
 سفریه یا سلوب حکیم اوزره خرج و دفع ضرورت ادوب و بدوت
 قلعه ای تعمیر ایچون اولان التشرکیسه ایچون ان شاء الله تعالی و عاچا
 برکون اولد معقول و مناسب کورد و ککر اوزره محله ارسال و ایصاله
 اهتمام بیورمش سز

مشار الیه مکتوب دیگر در

بنم عزت یور ادرم حالا مصر قولی بو قلوب ایکی بیک اوچیوز طفقوز
 نغمه موجود لری اولغله اوزر لرینه درگاه عالی قیوجی باشلردن
 علی اغا بند لری تعیین وان شاء الله تعالی کرمی کوند طرف شریک لرینه
 ملاقی اولتق اوزره ماه رجب القریله در دخی خیس کوفی بو طرفه

ارسال و محکم تنبیه و التعلله مکتوب بخا العت تحریر اولمشدر
ان شاء الله تعالی وصول الرنك عدد لرین و نه كونده و اورد قلیف اعلام

بیورس ^{سپه} ~~سپه~~

سر عسکر مشا و الیهه یازمشدر

بوسنه مبارکه ده عون و عنایت رب مجید ایلله بجهیز روستا
و یویوب ارسال اولنان اوج بیك بشیوز نیمش اوج نفر سپاه
و ایکی بیك اوجیوز سکسان بش نفر سجدار سردن کجدری که
بجموعی بش بیك طفقوز یوز الی سکن نفر سپاه و سجدار سردن
کجدری در مفراتی اوزره دفتر لری تحریر و طرف شریفی کن
ارسال اولمشدر مزبور لر دن دفعه اولده کوندر یالات
ایکیوز سکسان طفقوز نفر ایدوب اول طرفه وصول الرنك ایکیوز
یکر نفر وارمق اوزره اعلام بیورنش بود دفتر دره هر برنك
اغالری و یوز باشیلری معین و مصر حد در دفتر موجه یوقیوز
رؤس هایونلریله بالتمام نقران تکمیل ایتدروب و جمله سن
معقول و مناسب کورد و ککن اوزره خدمات علیه ده
استخدام و موجود و ناقص لری نه ایسه بنه حقیقی اوزره طرفین
اعلام بیورس و کچن سته خدمت علیه ده موجود بونوب
ابتداری ویرلک اوزره طرف شریف لر دن رؤس هایونلر و قی
کلن لر دن بود دفعه دخی بدیوز یکری طفقوز نفر لک ابتداری کوندر
بونلر دن دخی روسلری کله لی حنیله زمان اولدی و افرستوقالری
اولمق کرک ان شاء الله تعالی بونلرین مقدما اعلام اولندوغی اوزن
معقول و مناسب کورد و ککن و قند کمال معان و تقید ایلله
توزیع بیورس بنم عزتو برادرم ایوارک ذخیره سی احوالی
بونلر دن اقدم توصیه و سپارش اولمشیدی بواندک نه کیفیت فراغ
اولندوغی هنوز اعلام بیورلما مغله انی دخی اعلام بیورس
و مصر قولری بوجا بنده بوقلنوب ایکی بیك اوجیوز طقسان
طققوز نفری موجود لیتوز بر نفری ناموجود کلکله هر ذمن نك
موجودی بیم ایلله اشارت و ناموجودی بیم سزا و لمق اوزره
دفتر بنك عینی صورتی طرف شریفی کن کوندر لشدن ان شاء الله

وصولی و نزدیکی منوال محرز او زره یو قلوب اندن دخی موجود
 و ناموجود نیایسه حقیقی او زره اعلام سور در سربانی ^{همیشه} _{پیش} ^{پیش} _{پیش}
 یو مکتوب ایله **معاً کیدن قائمه در**
 بنم عزت و وفات و فرزند شای عالم قدر حصرت لری بوسته
 مبارکه ده اگر عسکر و خزینه و اگر ذخایر و جبه خانه حضور
 چکالان محن و شداید یا بحاله معلوم شریف کن در و الحمد لله تعالی
 اسباب ظاهر بدین یا نکرده مجتمع اولان عسکر و جبه خانه و مہما
 سایر و ذخایر مقدما اولان سفر کردن فضل حق ایله زیاد و مستوفی
 اید و کی ظاهر در و جناب سعادت لری و وزیرای عظام مل اکثر
 اقدمی و ارشدی و دولت علیه ناک خیر خواہی ہر جہتہ رای
 و تدبیر و رشد و سدا و اصابت پزیر کن شو کلو و قدر تلو و عظمتلو
 افند فرزند علم عالم رای ملو کانه لری محیط و شامل اولد و غنایت
 اول طر فلک یا بحاله امور جمہورین مستعینا باللہ تعالی بدین کس
 تسلیم و حوالہ کردن ذمت ہمت کن اید و پ وزیرا و میریران و سایر
 یا بحاله سیز کلاہ مامورا اولان طوایف عسکر اسلام حقندہ شکر
 و شکران کن مقبول ہمایون لری اولد و غنی و بوستہ مبارکہ ده انشا
 اللہ تعالی ہر حال دین و دولت علیہ یہ کلی خدمت وجودہ کور و پ
 اول طرفک احوالی نظام پزیر اولہ سی سیز دن مطلوب و مراد ہمایون
 جہا تباہ لری اولد و غنی بیند رفعات و کرات ایله اعلام اولنشدی
 الحمد لله تعالی الاعلی کرلہ عسکر و خزینہ و کرلہ جبه خانه و مہما
 سایر دہ و کرلہ استقلال کن احوال لری فضل حق ایله قصور کرینور
 ان شاء اللہ تعالی و جہا من الوجہ بہانہ بولہ حق حال قلیوب جملہ سی
 کابینگی کور لشدر ہما ن عون و ناید رب العالمین ایله جناب شریف
 کمال مرتبہ عبرت و حیثیتہ و مردانہ و مدبرانہ حر کن کن منوط لری
 بوقدر خرچ و مصارف و زحمت چکلوب و الحمد لله تعالی اسباب
 ظاہر ہما اولان عسکر و مہمات لازمہ بوقدر مجتمع اولنکن عیاناً
 یا اللہ تعالی بوستہ دہ بنہ مراد او زره ایش کور لکد و فضل حق ایله
 دشمن دیندن اخذ انتقام اولنقد و تکاسل اولنور ایسہ عاقبتی ہر حال
 ایله کویلتک و معونہ موزی و لاجتی بک ملاحظہ اولنہ برد بویا

هر حال ایله حضور و راجتی و غیره فکر و ملاحظه فی تریه ایدوب
 همان فضل حق ایله جل همکن بوکا مصر و ف و کچه و کوند نذر کن
 بواو لوب ان شا الله تعالی هر نیجه معقول و مناسب کور یلور ایله
 بانی وجه کان بوسنه عجمه الممنه ده فضل الیه ایله و ففت
 الما مول خدمت وجوده کور مکی سعی و وقت بتملی سز سیز کله
 ما مور اولان کزک و ز راو میر میران و کرک سائر لیدر کزک شائین
 کان مناسب کورد و ککر خدمات علیه ده استخدام یورد
 و هیچ بری کنیدی حاله قوسوب کیمین تشدید و تحویف
 و کیمین تلطیف ایله استخدام ایدوب تکامل و تهاون ایدندر
 کیم اولور ایسه اولسون جزای سز اس و ربوب سائر موجب
 عبرت ایله سز بو خصوصاً سز مرخص سز حاصل کلام بود
 شوکتلو و کرامتلو و عظمت لو پادشاه سزین ما مور اولد و عکس
 امورده هر حال ایله رخصت و ربوب و ان شا الله تعالی ای حال
 بوچکلان رخصت مقابله سند بوسنه سز دن خدمات کلی
 ما مولند در لرا اکا کور و هر طرفی فکر و ملاحظه یورد و سعی
 و کوشش و مستعینا بالله تعالی وقت و همت ایله سز جناب رب العالمین
 سز دن ما مولز مرتبه خدمات علیه و جلیله به موفق ایله
 و محمد غایب لرینه لساناً بعض کلام سولیمشد سوال بورد و عکس
 معلومش بقکر اولور

محمد غایب لساناً تاسیایار ش بیور یلان جواب ارد

بوسنه مبارکه ده امور سفریه ایچون ما لا و بدنا چکلان رخصته
 نهایت یو قدر ان شا الله تعالی کند و لرندن هر وجهه خدمت وقت
 ما مول اولور و سفره لازم اولاق خصوصاً سز و ضرورتا شد
 جناب باری خیر ایله مقدار تمش اوله ان شا الله تعالی بوندن مکی
 عون و تأیید الیه ایله کند یلرینک غیرت و حمیت لرینه قلددر
 بوانه دلک نیجه حرکت اید حکاری علام اولمادی ایچن بو عرندن
 ملاحظه اولنان بود که اگر کفر حرکت ایدوب ایوار قلعه سنک
 محاصره سته کور ایسه و جمله نک رانده معقول و مناسب ایسه
 برودن دخی الکینه مجتمع اولان بیاده و سواری عسکر ایله وقت

و زمانه و کجید و صور لال و بر راییه او ز رینه و اریله بخونه
 کجید لال و بر میوب و یا خود و را و سر حد اختیار لری معقول
 و مناسب کور مرز راییه ده استرغون قلعه سی استخلاصه تعید
 اولنغی مناسب کور رل راییه استرغون قلعه سی محاصره اولنه لطف
 حق ایله هر خصوصه بولبله حرکت و اقدام و اهتمام اولنه اگر
 لطف حق اولوب کفر هیچ حرکت ایتمز ایله ینه استرغون او ز رینه
 و اریلوب ان شالله تعالی تخلصه سی اولنغی او ز رینه بوسه شوکت
 و قدر توپاد شاهن بولبله خدمت مامول بدر

بر مکتوب دخی که

حالا قنبره محافظی و زبر مصطفی پاشا یکجری اغالغی زمانه
 طعنان دوت سنه سنده معناد او ز رینه رکاب همایونه و بر بله جک
 بیت المال الفجه سین و بر میوب هنوز دمتنه اولمغله بر کون اول
 مبلغ مزبوری بای حال تدارک و سر یغا ارسال و تسلیم خزینه یتدیه
 امر شریف عالیشان ایله طر فزندن ادم ایله مکتوب ارسال اولمغله
 جناب شریفانیه ده مکتوب تحریر اولمشد ران شالله تعالی وصول
 مرقوم ینه لیر بر کون اول مامور اولدوغی محلی ارسال و اتمام خدمت
 اتمسه طرف شریفکون دخی تنبیه و تعید بیودوب لارم الانهای
 اعلامدن حالی اولیه سز

سر عسکر پاشایه

مکتوب شریفکون وصول بولوب مفهومی معلوم مخلفی اولدی
 قصاب باشی و کیلی اولان خبیثی تبدیل و رینه آخری استخدام بیود
 اعلام بیور مشر معقول و مناسب بیور مشر و معوله خدمت
 نکاس و خیانت او ز رینه حرکت ایدن لری عزل و سقوط اولن لری استخلام
 بیور مشر و مزبور له کرکجه حساب و کتاب کوروب مال میری
 کسر و ضرر ترتیب و برجه سی منایع و تلف اولماق او ز رینه تعید ایله
 محقق او ز رینه اعلام بیور مشر و بدونه ارسال بیور بلانجه خانه
 و طوبخانه مهمان لری دفتر لری ارسال و طرف شریفکون مصادف
 میجر ایچون ارسال اولنان ایکینوز الکیسه ایله بدون تعمیر ایچون
 بود فقه کوند ریلان التمش کیسه وصول بولمغله سر یغا محله و

کوندن مک او زره اولدوغکری اعلام یور مش سزا اولد که لطف
 حق ایلله قلعه مزبوره تعمیر کیرگیجه کمال متانت ایلله و قیامه انعام
 پیر اولسنه و خندقنک دخکای بنغی تظہیرینه و سائر خصوصیات
 کمال معان و دقت یور رس و نو کلی دن کلان کاغذ لری ارسال
 وار دلدن کلان بند کزلے جوان تحریرو بدونه شجھ دن کلان
 تاجر کز تقریرین اشعار و بواشاده اسلوب حکیم او زره حرکت و پیچون
 بدون والیسی وزیر عبدالرحمن پاشا مخلص کن تنبیه یور و عکاز
 تحریر یور مش سز همیشه جناب رب العالمین جیبی اکر می حرمته
 قلوب قاسیه دشمن دینه رعب و هراس القای ایلله لایق دین و دولت
 علیه اولور اعمال و احوال ظهور و وجود پیر اولماسن مقدر و جانا
 سعادت تلینک حسن تدبیر اصابت پیر حکمانه ایلله هر حال ایلله وفق
 رضای عین اقتضای جهاندادی او زره خدمات محموده العواقب
 حصوله کلیسین میسر ایلله امین و اعلام کز او زره در دن بغیر
 وار بجه یول و زرنک اولان قصبات و قرار دن سفر هایونه مامور
 اولان طوایف عسکری سوروب و یکجری و یکجری کادعاسنک
 اولت لری سردار لری بنفسه اوسکه کوندروب اند خدمت علیه ده
 موجود بولمق او زره مؤکد و مشدد زاور شریفه ایلله اوج عدد
 کدکلی ذیم اوجاق طرفندن بر چاوش تعیین و کرگیجه کند و لره
 بالمولجه تنبیه و تاکید اولوب و بدون واکر و قنیه نغز اتندن
 بوسنه ~~نوه~~ طرفند و متمکن اولت لری سور مک ایچون دخی بر کدکلو
 ارسال اولمشدد مزبور کزلے هریری قنغی قنایه مامور اولد قلریک
 د قتری حضور شریفه کوندربلوی و هریرینه اویله تنبیه اولمشدد که
 مامور اولد قلری او زره او معوله لری سوروب اوسن محافظه
 ایضا له مامور اولان بند کره ستیم ایدوب اندن کاغذالوب کلایچون
 تنبیه اولمشدد بوتدن مقدم سور یجیلک ایلله بر قیوجی باشی اعلا
 بند لری ده کوندربلشیدای انشا الله تعالی پس مانان اولان ملوایف
 مزبور بوندن صکر بربرده قرار ایدک سوروب مامور اولد قلری محلک
 خیزه عسکر محقق اولت لری مامولدر ~~کنارینه دخک~~ اشوبام
 رجب العزله او زره کز بنی خنیز کونی رهبری توفیق رب مجید ایلله زور

طرفه گذار و اندر دخی مناسب و معقول کد ولد و کی اوزر سنجیا
 یا الله تعالی صوب ما موره توجه و غنیمت لری اشعار یور مشر جناب
 رب العالمین محض فضل و عنایتند تا بید و نصرت و قهر جناب ایدوب
 وفق دخواه اوزر له احوال اعمال وجوده کلمین میسر ایم که جمله
 مسرور و خندان ایلیمه مکشوب شریفان شو کتلو و قدر تلو و عظمت تلو
 افتد من بادشاه کینی پناه حضرت تریک رکاب کامیاب حضور بشید
 الشهاب جهانداد لرینه عرض و لنوب غنیمت کن احوالی منظور ملوک آنر
 اولدق توجیه درون صدق مقرون همایون لر ایلیم جناب سعادت لر
 و باجمله غزوات سلیم و کمان موحدی جناب رب العالمین حفظ
 و امانده امانده و انواع فوز و نصرت و آثار حسنه ایلیم قهر العین
 اولمینه دعای خیر اجابت آثار ایلیم لب حبتان اولمشد و ویر لر
 سیزی و سایر عسکرا سلامی حضرت الله تعالی امانت ایلدک اوله که
 لطف حقده ما مولن اولان مرتبه خدمات میروره و مساعی موفوق
 مشکوره وجوده کتور مکده موفق اولمش و بدون و الیسی غریلو
 عبدالرحمن پاشا ثنا کار لرینک یا ته ایدین سنجاقده متصرف عثمان
 پاشا بندگی یغین یورد و غنیمت اشعار یور مشر حضور مزبور
 تحریر اولمشه بدوند عسکر قلنی ملاحظه سی ایلیم دکل ایدی اول
 طرفه باجمله سوری مستعینا بالله تعالی متهم لرینه تحمیل و تحقل
 هر نیجه اقتضا ایدوب معقول و مناسب کور یور ایلیمه اقتضای
 وقت و حال اوزر عمل یور سن همان حضرت الله عزوجل ایلیمه معین
 و نصیر و یاور و دستگیر کن اوله **سید الشهدا**
 کماره قریب اولمشد و بدوند اولان او طله لر دن جناب سعاد لرینه
 کیده جک او طله لر احوالی باز مش معقول یور مشر نیجه اقتضا
 ایدر ایلیمه اوله عمل یور و ب فیما بعد دخی احوال واقعه سی سر یغا
 و مستعینا اعلامدن حالی اولیمه سن

بنود دخی قائمه در

و بدون طرفه کلان تاجر استادن اولان قهرانی دخی کورلدی
 مقدمه دخی رواج دفعه جناب سعاد لرینه قهرینک نظام و انظامه
 و رعیت و عسکر موجب راحت و آرام اولان اصلاح ذات البین

حضور ملریک اشبا بنه حکیمانہ تشبث و وجہ احسن ایلہ
 وجودہ کقورلسته تقید و اہتمام بیور ملری اشعار و لغزش
 ایدی حالاً مشیور بولان احوال مقدمات سعی و در قناریک نتیجہ
 بنیز اولدوغنک اما بنی اولدوغنی مقرر در ما مولد کہ نما بعد
 دخی رسته مدار اند و تلمظی اللسان بر القیوب اسلوب حکیم اوزر
 حبب قلوبارینہ باعث اولور حرکات و اطوار ایلہ ان شا الله تعالی
 قریب بر خیر مصلحت وجودہ کقور مکہ بک تقید و اہتمام بیور در
 حضرت شا الله لایق دین و دولت و موافق عرض و ناموس سلطنت
 اولور حالہ وجودہ کقور مکہ موقوف ایلہ

سر عسکر پاشا مکتوبہ

حالادینوان ہیون ترجمانہ اردل حاکمندن بر مکتوب عسکر ایلہ
 ترجمہ سی و مزبور طرفدن یازیلان جوابک صورتی حضور
 شریفہ ارسال اولوب منظور شریفکتر اولدوق مفہومدن
 بالجملہ احوال معلوم کن اولور و غمہ و لہ و نزدیک ایلہ مع
 اولان صلہ اولان مواد محلندن اخرج اولوق ایچون تنہ
 اولمشدر ان شا الله تعالی بوندن صکر اول دخی کوندر یلو
 و بوندن صلہ متعلق احوال ایچون چیقا جق ادر ملری
 استرالیسہ جناب سعاد تلی طرفتہ و استرالیسہ رکاب ہیون
 کللی ایچون مرخص اولمشدر امدی نیم سعاد تلور ادرم هر
 احوال معلوم سعاد تکر در و طرفہما بوندن توکل خصوص
 مقدا تحریر اولدوغنی احوالہ و بالجملہ اول طرفلک امور
 جمهورینہ مازون و مرخص و خیر خواه دولت علیہ سز
 اقتضای وقتہ کورہ اول طرفہ اولان و زرا و سرحد اختیار
 وار باب شور و اهل و قوف ایلہ و قتلہ مذاکر و مشاورہ
 و جملہ نک صوابیدی اوزر ان شا الله تعالی مقتضای وقت
 و حالہ کورہ معقول و مناسب کورلدو کما و زره لایق
 دین و دولت خیر مصلحت وجودہ کقور مکہ سعی و درقت
 بیور در هر وقتک بر اقتضای اولدوغنی معلوم سعاد تکر در
 همان اسلوب حکیم اوزرہ حرکت و درقت ایلہ ان شا الله

دین و دولته و بالجمله عباد الله نافع و سودمند خیرلی
مصلحت صورت بزیر اولسته همت بیور رسر حضرت رب
العالین هرا مور کزی آسان و خیر موفق ایله بیستیم

مکتوب دیگر در

بوندن اقدم ارسال اولنان مکتوب عذرده غجه و له و وندیست
طرف ایله جین مصالحه ده منعقد اولان مواد صورتی محفلین
اخراج و ارسال اولور دیو یا زلمشیدی حال محفلین فی حقیقار یلوق
طرف شریفکزه ارسال اولمشدر منظور شریفکزه اولدوق
معلومکن اولور لکن له طرفه متعلق اولان موادده بر طریق
ایله توکلی ماذه سن اذخالیلمشدر انک لحوالته ایسه جنای
سعاد تیری مقدمانه وجهله مرخص و ما مور اولدو عکر معلوم
شریفکزه درینه ده خصوص مرزورده همان جمله نک اتفاق
ورای صوابیدی اوزره ان شا الله تعالی دولت و درینه و عباد
الله نافع و مستحسن اولور وجه مناسب اوزره عمل بیور رسر
بیستیم

بودخی ککازینه یا زلمشدر

بجم عزت بیور ادرم بومواد صورت تیری ان شا الله تعالی حین اقصا
سین لازم اولور دیو اختیار طایانکرده حاضر بولمق ایچون مخفی
ارسال اولمشدر ان شا الله تعالی وصولته غایت پوشید و
مخفی اولمق اوزره کندیکر حفظ ایتدیروب بر مرزده اعلان
واقشا بیور فرست ان شا الله تعالی وقتیه یا نکرده حاضر
بولوب مقتضای حال و معقول و مناسب کوردیک اوزره حرکت بیور

اردل حاکمیتک دیوان ترجمانی الکسیا ندتیه
کلان مکتوبدر که بر صورتی سر عسکر یا شایه کونددر

عرض مود تدن صکن اعلام اولنان بود که طرف همایون شهر
یا دیدن کلان نامه همایونه و دولت و سعادت و صاحب دولت
افند فر حضرت لرتک مکتوب شریفکزه و بر دو کمر جواب تحسید
و ارسال ایلد و کمر مکتوبلردن معلومکن اولوب تکرار صحر حاجت
یوقدد عزیز طرفند اذ منزلت بری عورت ایلیوب غجه جاسارینک
وله قرالتک و وندیک جمهورینک رضای ایله طرفیه خیر و وجه

او زده عقد صلح و صلاحه نصار اقرار الیینک مخالفتی اولدوغنی
 و توسطی قیول ایلد کله رخی دمنز ایلد یلدر مشلرد دمنحق یو یانی
 بلیک استر لکه قدر تلوال عثمان پادشاهی طرفندن قبول اولنه حق
 شروط صلح و صلاح ندر سز بوالحواله نقید ایتمک کرسکه خصو
 مز بورده قدر تلوال پادشاه حضرت تلمینک مرادی بزیله و زیلکه
 اقدام و دقت ایلک باعث منفعت اوله ادمز بولک ندر ادر کلس
 کوردی عظیم خزینه صریله جمع اولمش ذخایر و خور کورلیوب
 تعجب اولنه حق جیه خانه و مهمات احضارینی چاسا د عسکر لری
 هر طرفدن و یکدل اولنار جان بندن دور میوب بر جمع اولن
 ایدیلر و رعایایه زیاده کوچک اولماق ایچون باشقه یوللردن
 کلور لر ایدی و نیجه هر سکلرندن بر قاجی بوسفرده بیله بولنوق
 او زده دروبیله یکدل اولق ایچون سائر نیجه بکله دی دعوات ایدر لر
 اول سبیدن کچن سته لردن عسکر لری زیاده اولق او زده دروبیله
 دخی دولت ایلد جنک ایلکه تور ویندن قرار ویر مشد اسپانیه
 قرانی و پاد و نامش سفینه لر ایلد و ندکلی به امداد اید جکدر ادمز
 تغیر ایلد وکی احوال بود در سعادت اعلام اید سز ادمز کانون
 ثانیه یولایوب عودت ایتماسکله کیدیلن مایوس اولوب بر معتمد
 ادمز دخی یولار د عودت ایلدکن تغیر ایلدکی احوالی سز اعلام
 ایدرن زیر اقیاس ایدر که سیرک و ساطنکر ایلد بومعقوله احوال
 زیاده امنیت ایلد مکالمه اولنور و توکل به متعلق اولان بعض
 احوالک تحریر فی تریله ایدر دله اما غمزه ده صورت ظاهر ده
 اولان یالینچی د متعلق دوتلو و سعادت تلو صاحب دولت افتد
 حضرت تلمینک درونی احاطه ایلد وکی کور مکله دولت علیه یوبن
 زیاده صردی سرایت المیسون دیو حقد بعیرت او زده اولوق
 ایچون و در سعادت اولان صداقتی بلیک اعلام ایدر در مزبور
 توکل صلح و صلاح مکالمه سینه توسطی یکی دقدر که خزینه ایلر
 عرض ایدر مرادی بودر که بوبهانه ایلد دولت علیه نک صردی ایلد
 کند و منفعتی و کند و ایشی کورده بواشاده چاسا دله لطفی دجا ایدر
 و قیاحلرینک عفو اولنمهن نیا ایدر بوانه دکین التماس لری حسین

میباید اولدی اگر زوجه سنک چاسا رطینه قوالوغه متعلق
 عرض و نیاز لرینه بناء بر سخا و لو رایسه شو کلو باد شاهن حضرت لرینه
 وارد و نوبه عظیم دشمن اوله بقدر بوالحوالی فکر و ملاحظه کن حواله
 ایدر در **ترجمان طرفین ایدر در حال کنه** یا زیلان مکتوب
 مکتوب کز کادی مفهومی منتهی و نه و نندیک طرفین سیزلش
 توسط کز ایله طرفینک راحتی ایچون صلح و صلحه رضا لرین اعلام وینه
 عظیم ندادلک اوزره اولدقلرین تحریکیش سیر سیز یورولت علیه نل
 قدیم الایامدن خیر خولوی و خالص جراح و بند سی اولد و غنک بناء
 سعادتلو و رحمتلو و رافیلو اقدم صد اعظم حضرت لری دخی
 و ساطتکن قبول ایدر لر و سیزلش رسم قدیم دولت علیه معلومکندر
 عنایت حق و حضرت قادرمطلق ایله بوندن بویله خیله زمان دخی
 مستألفه جوانا رعبده اولان اعدای دین و دولت ایله جنک
 و جدال ایله اگر حبیبه خانه و خزینه و اگر عساکر پیاده و سواری
 بیحد و بی پایان در و بکون ادرنه در حرکت یورایسه حدوت
 افزون عساکر ایله قلقوب توجه ایتمکه قادر در و لکن مطلق
 سلاطین عدل ایلیک مطمح نظر لری همیشه رعایا و برایا و کافه عباد
 اللهک راحت و اسوده لک لری اولمغله طرفینه نافع و خیر لو اولد
 لحواله مساعده یوردر لر و جمیع ازمنه ده بو مقوله امور معظمه
 مکالمه و مذاکره محتاج در و سابقا در دخی بویله اوله
 کلمشدر سیزلش و ساطتکن ایله مواد سولیشیک ایچون ادماری
 چاقسون و مخیر لر در استر رایسه حالیا انکرو طرفینک سر عسکر
 اولان وزیر مکرم دولتو و سعادتلو ابراهیم باشا حضرت لرینه کلمشدر
 اول طرفینک امور جمهوری با نجله وزیر مشارا ایله حضرت قدریک
 رمی رزین لرینه حواله اولمشدر و استر رایسه بالذات دولت
 علیه به کلسونلر عتیق و جدید سولیشیک ملک مواد سولیشیک
 انشا الله تعالی بصورت بولور دولت علیه نل حوالی معلومکندر
 اظهار خلوص و صداقت ایدر لر باب راقا قتلر کتاده در و نخی
 و عداوت اوزره اولنلر دخی فصل حق ایله مقدار لرین بلدن
 پروالری یوقدر همان اوله که طرفینه راحت حاصل اولور بر خیر لری

مصلحت سیرالیه یوز کردن ظهور ایدوب اویلہ اد ملریت
 جیقا ر مغه سحایلیه سن و توکی الحوائثه متعلق بعض جواب
 یاز مش سیرالیه احوال و افعالی سیرالیه بلد و کزن کی بوندی
 بلنشد سیر عسکر **ابراہیم پاشا** حضرت تارینه مکتوبکہ
 مکتوب شریف کن وصول بولوب مضمون مندرجہ رجب شریف
 اون طغوز بنی حمیس کونی رمون طرفه کذار ویکرمو التبحی
 کونی متوکلا علی الله تعالی عزیمت بیور مکنی اشعار بیور مش سیر
 جناب حضرت حق معین و ظہیر کز ویاور و دستگیر کز اولوب
 و الطاف خفیه الہی سے وجود مجتہد نامناھی سے ایلہ مؤید
 و منصور و انواع فوز و ظفر و وفق رضای بر اقتضای
 جہان داری اعمال و آثار وجودہ کور مکملہ جملہ منی سرور
 ایلہ و بدون تعمیری ایچون یتہ الفجہ ارسال لازم اید و کین اعلام
 بیور مش سیرالیه لا بود نفعہ دخی التمش کیسہ الفجہ ارسال و نمشد
 انشا الله تعالی وصولند سیر عسکر و عاجلا معقول و مناسب
 کور و کزن اوزرہ امین و سالم ارسال و ایصال فی توصیہ
 و انشا الله تعالی کون اول کمال متانت و استحکام ایلہ اتمام
 اولسنہ تدبیر و اقدام بیور مش سیر و قرہ دکن طرفند کلش نغیر
 سفینہ سی و لما مغلہ تجار سفینہ لوندن مناسب ہا ایلہ
 دقیق و شعیر و یکسما داشتاری ایچون الفجہ ایلہ ادم کوندرد و کزن
 اعلام بیور مش سیر معقول و اولش اما تیمور قیو کر داندہ و لمقوله
 سفاین کچر مکی مامور قیو جی باشی یوسف اغابند لوندن قریبا
 مکتوب و دفتر کلوب عون حق ایلہ یوز اون بیک کیلدن تجاؤ
 شعیر و خیالہ دقیق و یکسما د سفینہ لایلہ کردای مزبور دن
 کچیر و بولاد و غیر اعلام ایلہ مکملہ دفتر بر صورتی حضور
 شریفہ ارسال اولشد منظر کز اولدقہ معلوم شریف
 اولور و نکر ارغای موی الیہ و بلغراد قاضیتہ و ادرتہ
 بوستانچی باشی اغابند لیلہ مؤکد و مشدد و امر شریفہ
 و مکتوب کوندرد اولوب کلان سفاینی قطعا تاخیر و ارم ایدوب
 انشا الله تعالی عقبہ کزجہ ایرشد ملر ایچون یک مؤکد تدبیر

او نمشد و سرم و سمندره و اسکوب و اطرافده اولان فضا الورده
 بر طریق ایله سفردن قلا تری و سبک جبری محافظه سه سوب
 ایچون طرف شریکزدن ادم تعیین اولنوب بوجانیدن دخی مباد
 از سالی اشعار بوزلش مخصوص مزبور ایچون مقدمات اوچ کدکوزیم
 اکید و شدید و امر علیه ایله تعیین و ارسال اولنوب و هرری قنقی
 قضایه کتد کلرینک دفتری دخی سینه کوندلشیدی انشا الله
 تعالی امور اولد قری و زره اتمام خدمته اهتمام ایدر لر و دشمن
 دینک استرغون و ایوار طرفنه عسکری کلدیکن اعلام الیشین
 جناحق هر حاله تدبیرین کاسد ایلیوب اوله که عون حق ایله اسهل
 و جهله مامور اولد و عکز خدمت دین بین منصف ظهورده و فوق
 دلخواه او زره جلو کر اولوب دشمن دخی مخذول و منکوب و جنود
 معجز دخی دایما نصرت و فرسته معصوم ایلیه امین و توکل طرفند
 حنا ب سعادت نینه کاغدی و ادسی کلدیکن اعلام بوزلش سز
 مزبورله هر و جهله احوال طرف شریکزه حواله اولد و غی تعریفه
 حاجت یوقدر انشا الله تعالی اتفاقا را و معقول و مناسب کورد و
 اوزده عمل و حرکت بوزر سز و اردل طرفنه متعلق بعض احوال بحتر
 بوزلش مزبورله دیوان همایون ترجمانه کوندرد و ککاغدی و یاز بالا
 جواب بوندن اول غیبیه طرف شریکزه اعلام و نمشد معلوم شریکزه اولور

کتاینه یازلشدر

سرحد مفسورده اولان پاشا لر مجر کتد و لرین حمایه و استراحت ایچون
 بعض مرتبه قبل و قال پیدا ایدوب بر طریق ایله برلندن قالوب خدمت
 علیه ده موجود بولنما مغه بهانه جوا اولوب جاایشین لر خصوص
 و راندن اولان محل پاشا غریبه جیان و متکاسل اولوب برندن حرکت
 اتمامت امینه سی ایله بهانه اداد و غی معلوم شریکزدن درامدی
 او مقوله لکاشان کان بر فردی کندی رضا و دلخواه فویسوب
 مقتضای وقت و حال او زره معقول و مناسب کورد و ککرنجه
 اقتضای او زره استجدام بوزر سز

بوزلشی قائمه در

اردل طایفه سی قدیم الایامدن باب دولت ماب پادشاهی ناک

خراج گزار رعایای اویلوب حاله در دولت علیه به خراجی
 کلیسور و کندلرید صورت صداقت و استقامت اوزره
 امدی کرله اردل طرفه و کرله جانب دشمنان صلح و صلاحه
 طلب اولور لر ایسه انلره ده مقتضای وقت و لازمه حال
 اوزره لطفایله و جلب قلوبا یایه معامله اولنوب تنفیذ و تنفیذ
 فضل حقله لایق دین دولت اولور وجهله خیر و مصلحت و جو
 کتور مکه دین مبین دولت علیه و عباد الله خدمت بولمغه
 همت بیور سن بنم حیدر افندی بنده لری ایله کیدن کاغذلر
 معلوم شریفکن اولدقن اردلک لحوالی اذن متبیین اولور

سر عسکر ابراهیم پاشایه خط هما یوندر

بودر که حاله استرغون قلعه سی طرفه اولان دشمن دین
 خذلهم الله تعالی یوم الدین ممالک محروسه مدن ایوار قلعه سی
 اوزرینه مستولی اولدقنری و سن دخی بلنک اولان عساکر
 اسلام نصرهم الله تعالی یوم القیام ایله متوکل علی الله و متوکل
 علی معجزات نبیه قالقوب دفع مضرتلرینه توجه و عزیمت ایلدو
 اعلام اولمغه امدی اول طرفه یا بحمله امور جمهوری سنک
 ذای ذرین و فکر اصابت و تریکه حواله و تفویض اولنوب
 دولت علیه و عرض ناموس سلطنت سینه و لایق خدمات
 مامول همایون و ملحوظ طبع سدا و مقروم اولوب و دیوانه دین
 نیجه خدمات جلیله وجوده کتوروب کار گزار اولدو غلک
 اجلدن سنکله معامامور اولان و ذرای عظام و میر میران
 کرام و سایر طوایف عساکر منصوره به سر عسکر نصیب و تعیین
 و اولمشیدلر بو باید کرکیجه غیرت و حمیت ایله دین و دولت
 و اعز همایون بیمنت قریتمه بذل باب و توان ایدوب مظهر دعا
 خیر اجابت اثر یار شاها تم اوله حق و قدر عموما سنکله معا
 مامور اولان عساکر نصرت شعاره دخی و حرض المؤمنین علی
 القتال مقتضای غیرت و بروب امر کا زاد کمال القاد و اتفاق
 و ذرای عظام و میر میران کرام و سایر روسای عساکر نصرت کردار
 و سرحد منصوره مدن امور دین و اختیار و کار گزار لر ایله مشاوره

ایدوب جمله رای و سوابیدی اوزده کرک دفع مضرت دشمن
 و کرک اخذ انقام ایله استرغون قلعه سی استخدا مند و سائر لیت
 علیه مه نافع اولان احوالده مردانه و دلیرانه حرکت و کواکل برنگه
 و اتفاق ایله لایق عرض دولت اولور خدمات مشکوره و غیره
 کتور مکه بذل اقدار ایلکن ایله سن و سنکله معاً مامور اولور
 رؤسای عساکر اسلام اولان قولرم انواع عیانات علیه م
 و دعای خیر صابت اشرار لوکا غنه مظهر اولمکنه سعی و دقت
 و اهتمام ایلیه سن و باجمله سنکله مامور اولان عساکر اسلام
 خلف انجا مملکت غورین و دولتده بذل باب و توان و فدای
 باش و جان ایدن غازیان نوازش و اکرام و احسان و احترام ایدوب
 غازی قولرم دلاورلک و بهادرلک ایدن غازیان بحسب
 مراتبهم جاه و منصب در یغ اتمیوب و عیانا بالله تعالی محفلینک
 و یکارده دشمندن روگردان اولان مختند هر کیم اولور ایسه
 اولسون بلا تاخیر سائرین موجب عبرت و لقا ایچون ترتیب جزا
 ایلیوب مسامحه اتمیه سن شویله که بو خصوصیه مسامحه
 ایلدو کل مسموع هایونم اولور ایسه بر وجهله عذر و بهانه
 مقبول حذر اتم اولور حقین شکر و شکایت موثر در شویله
 بالله سن سخی و سنکله اولان عساکر اسلام جناب رب العالمین
 حضرت امانت ایدم اولقادر ایچون جمله کزی تاییدات کونا
 کون ایله مؤید و منصور ایلیه ۲۱ سن ۱۲۸۳

خط هایون ایله کوند ریلان مکتوب در

مکتوب شریکدن و سول یولوب مفهومی باجمله معلوم مخلصی
 اولدی دشمن دین خبیثه قرین گروه مکروه ایله ایوار استیلا
 قصیده استرغون قلعه سندن استعجاب ایدو کی ملوایر ایله
 و اروپا قلعه فریاده التنه وار دقارین و اوسکدن عزیمت کری
 اعلام یور شر جناب حضرت مستعان جمله امور صغای غزای
 مسلمین و کات مؤحدین قولرینه آسان ایدوب سیز یار دعالقدر
 دخی قنل و کرم و عون و تایدی ایله منصور و مؤیدان شانه
 تقاسیدن مامول و ملحوظ اولدوغی اوزده خدمات نافع

وجوده کقدر مکه بنده صکایف روزگار و لاجق اعمال و افعاله
موفق ایلده عون حق ایلده جناب سعادت مایلری هر وجهه
دامن غیری بنده میان حمیده ایدوب جمله وزرا و میر میران و رؤای
عسکر و سائر سرحد اختیار ایلده مشاوری و مذاکره ایدوب
کرکه توجه و غریب بیوره جفکن محالده و کرکه استخدام عسکر
منصوره ده تمام مرزانه و مدبرانه حرکت و خدمت علیه ده صرف
مقدور ایدنلر نفازش و اکرام و عیاذ بالله تعالی جنک و قتال
اثناستدن روگردان اولنلری سائر موجب عبرت انجمن ترتیب
جناب ایلده حکم ریاست و سیاستی اجرا ایتمک ذات عالی لری نه منوطدر
و سنه غیری سنه لره و بولحوال وقت اخیره اولان خالاته قیاس
اولمیشوب بعونه تعالی و نصرت کرکه اعدای دیندن اخذ انتقام کرکه
تسهیل میسر کل عسیر ایلده و بادی دشمن دیندن قلعه استرغوت
استخلاصند و کرکه دین و دولت علیه به نافع اولان سایر خصوص
مقدور بشر مرتبه لری دقت و همت بیور مکر شوکل و قدر و کثرت
و عنایت و اقدار پادشاه اسلام اید و الله الملک العالم حضرت لری نک
مراد هایون عنایت مقرون و ملحوظ درون صفای غمونی لری اولوب
ان شاء الله سیزدن و سنکله مامور اولان جمله عساکر اسلام
کلی خدمت و عبرت و حمیت ایلده مساعی شکوره و وجوده کقدر
ما مول خسر وانه لری و لغله اولیا با و صادر اولان خط هایون
شو که مقرون لری رسال اولمشدرا ان شاء الله تعالی و صولدن تفصیل
و نصیر حج اولند و غی اوزره استصواب ارباب شود و تدابیر و اتفاق
آرا ایلده مناسب و معقول کوریا لان خدمات علیه ده برزده دامان
همت و حمیت اولوب بفضل الله الملک المتعال وجه لایق اوزره
حصول مال ایلده راحت قلوب اسلامیان اولور حالات ظهورینه
بذل مساعی موفوره بیوره لرحق سبحانه و تعالی هر امور کرده توفیق
و عنایت لایزالیدن قرین ایدوب و فضل و کرمی ایلده مامول و ملحوظ
اولان اعمال شایسته به موفق ایلده دائم فکر و ملاحظه و توجه
در غنای فکر و نصیر و وف اولوب عنایت رب العالمین الله تسلیم
بخش قلوب موحدین اولور اخبار و آثار و ورودینه دین کشای

ترقیب و انتقاد از اوله که حسن امنیه مرده مصدق و خرم و انواع
 نعم مرات نامتناهی ایله مفتنی اولان اول طرفک احوالری که طرفه ایله
 جها بنایند سابقا و لاحقا تأیید و توفیق حقه استناد ایله رای
 زین اصابت و نیکزه حواله و تفویض اولندی و ما مور اولان
 جمله اعیان و روسای عسکر حقینده نوازش و اکرام و ترتیب جزایه
 رخصت تامة ایله ماذون و مخصر اولوب شکر و شکایتکن بنقول
 همایون ایدوکی سیزک و جمله نیک معلومی اولدی یوندن مسکره
 بناید الله تعالی سیزک غیرت و همت و کمال صدق عزیمت ایله صرف
 جذ و سعیکره موقوف و منوط اولدوغی محتاج افت دکلد رفیق
 و نصرت جناب رب العالمینک محض عنایت و احسان در جناب
 شریفکزه لایق و لازم اولان بودر که مقدار ذره عقلت و غنوت
 ره باب طبیعت اولیوب کججه و کوندن صدق درونه مقرون
 تذلل و انکسار و خضوع و انواع سوز و کزار و اساله دموع ایله
 درگاه حقندن استدعای فوز و نصرت المیوب ظاهر دخی محله
 کور و لطف و عتفی و درکار و لازم شکر کنشی اولان ضبط و ضبط
 و قبض و بسط ایله اجرای مراسم سرداری و غزاکا ریدن دقیقه
 فوت اتمام کله بذک می پشیمار یور و سر حق تعالی سیر و توفیق و قریب حال
 ایله بهشتی بود **خبر** **کنا رینه یا زلمشدر**
 بنم عزت و برادر دشمن دین استرغوندن طوبی اخلایع و اول طرفه اولان
 جسدی باجمله هدم ایدوب و عسکرین ایوار طرفه کوتور می
 ملاحظه و حمله به منی غراض فاسد سی اولوق ملحوظ در غالب
 مافی الضمیری عسکر اسلام کند و استند و کبر محله چکوب انده
 مقابله اولوق ملاحظه سیده اولوق کرک اوله که جناب رب العالمینک
 محض فضلی ایله دشمن دینک مکر و حیل و سنه و جور و اعتماد
 و بر ایوب کرک توجیه و عزیمت یوره جفکن همتار خصوصه
 و کرک دشمن دین ایله مقابله اولدوقن تأیید الهی ایله امت محمد
 انفع و اسهل محله مقابله و اخذ انتقام اولنده سی و کرک استرغون
 استخلاصی و کرک عسکر اسلام تفرقه اولتمیوب جمله سی برید و مجتمع
 بولنده سی خصوصاری اول طرفه حین مشورت و قلوب الهام الهی

اولوب دشمن دینک کیفیت حرکت و جیشی احوالی مدفقانه و عتبات
اندیشانه فکر و ملاحظه و مشاوره و انش بولمغله هر حال ایله
حیلله دشمنان متعظانه و هر طرفی دورد و دوران فکر صایب
برله مذاکره و بعدا لاستیشا و فضل حق ایله دفع اعدا و الا ایل
حالات مرضیه افکارنه همت جلیله لری درکار بیوریه سی معلوم ندر در

خبر موفق ایله سر عسکر پاشایه مکتوب در

مکتوب بش یکن و وصول بولوب مفهومی معلوم اولدی ویشغراد
قلعه سی خصوصتده بفضل الله تعا و نضرت و وجود بولان یوز قلعین
اعلام و اون بش قطعه سفینه ایله دخیج و اوج قطعه طوب اخذ و
اشعار و ایواری محاصر ایدن دشمن دین جنگ و حربیه مباشرت ایلدین
یازمش سز همیشه جناب حق عزت سلیمانی فضل و کرمی ایله مؤید و نصو
و دشمن دینی مخدول و مقهور ایلیوب دایما کند و حیلله لری بطلان ایلدین
فاسدترین کند و لرینه عاید ایلیوب و قریب اخبار سازه تعاقبی ایله
جمله مزای قریب العین و مسرور ایلیه کرجه ویشغراد که مسرت خبری
کلادی اما ایوار قلعه سی محصور و لمغله مکدر و خجلان خاطر باعث
اولمشدر تقید و همت صادقانه لری درکار بیوریلوب جناب فیاض
مطلق عون و عنایتی ایله اولاکه کرکه ایوار که و کرکه استغوثانک
دخی فوق الما مول اخبار بخبارده سی ایله دفع دغدغه خاطر مخلص
و عموما مرایای قلوب سلیمندن انا اله کدورت همومه بذل مساعی
جمله بیوره رحق تعا عنقریب سهولت ایله مبشر و نصیب ایلیه
وینلی علی پاشا مرحوم اولمغله متصرف اولدوغی قسطنطینی سبعا غنی
سابقا سیواس یکلر یکیزی حسین پاشا بند لرینه توجیه اولندوق
اعلام بیورمش سز معقول اولمش لکن معلوم سز یکرکه بوبیله
وقتده سبعا توجیه اولمقدن مراد اولان مکمل فتوی ایله خدمات
علیه ده موجود بولمقدن اولکه که تقید و حسن همتکن ایله مراد اوزده
خدمات میروور و وجود کتور مکه موفق اوله وادرنه بوستانخی
باشیسی حسین پاشا بند لری اول طرفه مامور اولدوغی اوزده دخیابیر
وجبه خانه نقلدن خدمات میروور و وجود کتور و کین اعلام
بیورمکن ایله خدمتی مقابله سندن کند و یه روم ایلی یکلر یکیزی

احسان اولوب فيما بعد دخی نامور اولدوغی اوزره اول طرفه خدمت
لازمه مزبورده بیورگی و کمال مرتبه تعید و اهتمام ایله سی تنبیه اولمشد در
واوسک محافظه سی ایچون اول طرفه اشبو ماه شعبان المعظم یکرمی
بیشی کونی بیک اوچبورالتش برنفر یکجری سردن کجده سی ارسال اولندگ
معلوم شریک اوله بنیم عزتلور ادرم دانغا افکار و ملاحظه مزبور کله
اولوب طرف شریکدن خیر خیر ایتانه کمال انتظار اوزره ایز اوله که فضل
حق ایله مظهر فوز و نصرت اولوب جمله امت محمدی باعث آسایش خاطر اولور
اعمال و آثاره موفق اوله سنر مامولدر که مستوح ظهور ایدن احوالی
علی التوالی تحریر و اشعاره همت بیورده سنر ۸۴۳

سر عسکر پاشایه

مکاتب شریفه کن و صول بولوب مضامنی معلوم مخلعی اولدی رای
صوابد یدری ایله بدون و ایسی وزیر مکرم عبدالرحمن پاشا مخلصری
استحکام قلعه مزبور و بعضی لوازم مهمیه یی عقیق کز حیه ارسال و ایصال
خصوصه لایله مامور ایدون الیقود و عکزی اعلام و جناب عازنک
بعدا لاستیشار جمله نیک اتفاق اراواستضان شورا سی ایله استرغوت
استخلاصی نیک ایله تحریک رکاب غریت بیورد و عکزی اشعار بیورده
چونکه مشاوره و اتفاق اولوالالباب ایله غریت و توجیه بیورده
ان شالله تعا خیر و صواب بوند در همان حضرت رب العالمین معین
و ظهیر میاورد و دستگیر کن اولوب اوله که عون حق ایله قریباً قلعه مزبور
ایادی دشمندن استخلاص ایله جمله مزقیرالعیین اولق میسر اوله ایوار
قلعه سی برامتنک اولان دشمن دین ایله محصور اولان امت محمدیه
طلوب و تغنک ایله حربه قتال اوزره اولد قهرین یادش سنر قلعه
مزبوره و ایچندن اولان امت محمدیه محصور و متضرر اولدوغی شوکلو
و قدر تلور کرامت لو اقدیر پاشاه عالمناه حضرت یزیدک تکریر خاطر
همایون سفامق و نلرینه باعث اولغله ان شالله کرک استرغوت
قلعه سی استخلاصی و کرک ایوار دن مکر اعداد فعا لری خصوصه لایله
هر نتیجه ممکن ایسه هر طرفی فکر و ملاحظه برله باعث روشنائی و
اهل اسلام اوله حق و حیه اوزره تعید و همت بیور مکن مراد همایون
شوکت قهر و شهر بار یاریدران شالله بای وجه کان نامور اولد و نکر

خدمات مبروری فی مآمول و ملحوظ همایون اوزره وجود
 کورمکه هر بنجه ممکن ایسه لایق دین و دولت اولور چله
 فریاد بوغاله لایق بر طرف مراد همایون اوزره ایش کورمکه
 خیرین ارساله همت بیور رسن وارد طرفندن کلان آدم
 حسته اولغله تکرار آدم کوندوره جکین و لوکوی طرفندن
 امداد طلب اولندقدن مقتضای حاله کوره ویرد و مکر جواب
 حین قبول اولدوغین اعلام بیور مش سز خصوص مزبور لر
 جناب شریف کز کزار و مراراً تحریر و اشعار و تمش شیدور
 ان شاء الله تعالی هر حال ایله لایق و لازمی اوزره حرکت بیور
 و بدون تغییر بچون بر مقدار فحه دخی کوند رنای اشعار
 بیور لیش حاله بود فعه دخی الی کیسه لجه کوند ریلوب وید
 و ایسی وزیر مشاد ایله مخلصاری کماله قلعه مزبور
 تنبیه کن اوزره استحکام و تعمیرند و کرانه طرف شریف کز
 مامور اولدوغی خدمانی مشیتل مجد و ساعی و مسیحون
 بو طرفدن دخی تنبیه اولمشدر بوندن بویله دخی وقوع
 و سقوط ایدن لحوالی تحریر و اشعار دن خالی اولیه من و شیش

کنارینه یازلمشدرکه

بنم غر تلوی بر آدم اوسک طرفندن ماه شعبانک المعظم یکرمی
 بشیخی کونی یالک و مسلح اولمق اوزره بیک اوچ بیوز التشر بر بقدر
 یکپیری سردن کج دیخی رسال اولمشیدی ان شاء الله تعالی محله
 استخدام معقول و مناسب کوریلور ایسه لستور کز اوزره لستور بیور

مکتوب دیگر

حالا اوسک طرفنه دشمن دین قصد مصرت ایله مستول اولدقدن
 اعلام اولغله رکاب همایون اولان یا بکله سپاه و سلحدار
 و کدکلوز عی اول طرفه مامور و اوزر لینه سابقه فتر دار اول
 وزیر مکرم غر تلوی پاشا حضرت تلری باش و بوغ تعیین و انشا
 الله تعالی بر کون اول واروب مکر دشمنی دفع و رفعه مامور اولغله
 علی جناح الاستعمال رسال اولمشدر ان شاء الله تعالی و اوردق لینه
 ینه اول طرفلر اقتصاسی بنجه ایسه اکا کوره تعید و استخدام

بیور سر و مکتوب شریفیکز وصول بولوب مفهومی مندر است
 قلعه سی محصور غزات اسلام اولدوغین و دشمن دینک فکرلید
 ایله هر کسین و عون حقله ویشعراد قلعه سی یادی اعا دیدن
 استخلاص اولندوغین اعلام و بدون محافظی وزیر عبدالرحمن
 پاشا مخلصین دخی طرف شریفیکز مامور ایتد و ککری اشعار
 بیور سر همیشه جناب رب العالمین دشمن دینی تیراید
 فاسده لرنه تغلیظ ایله محذول و مقهور و انواع فوز و ظفر
 ایله عسکر اسلامی مظفر و منصور اید و بیجه فتوحات جلیله
 ایله جمله امت همدی سرور و خندان ایلیه امین حقیقت
 حال بودر که ایوار و استغون طرفلرینک خبر سر تلین
 مترقب ایدک امر حق ایله بو خبر وار داولدی و حسب القدر
 اوسک امداد بچون بو طرفه وزیر مشار ایله ایله طوایف
 مذکور ارسال اولندی باجمه ممالک اسلامی و عسکر موید
 جناب رب العالمینک حفظ و امانته امانت ایدک اوله که
 عون ملک مستعان ایله مامول و ملحوظن اولان احوال لکه
 کرا و مفصلاً خبر اولمشیدی قریباً ساحه حصولت جلوی
 اولغله جمله منی سرور ایله امین نیما بعد دخی اول طرفلر
 احوال و اثابین سر بجا و عاجلاً خبر و اشعار دخی اولمیه سر

کتارینه یازلمشدر

بنم سعادت لوب برارم بدون طرفین دخی خالی قویه حق وقت دکل
 ایدوکی ملحوظدر ظاهر اول طرفلر باجمه مستعین بالله تعالی
 حواله کردن دمت همدیدر هر بیجه معقول و مناسب کویدر
 اگاهور و علی بیور سر همان حق تعالی موید و موفق ایلیه امین

سر عسکر پاشایه مکتوبیکه

مکتوب شریفیکز وصول بولوب مفهومی معلوم مخلص اولدی
 امر حق ایله وقوع بولان احوالی اعلام بیور سر لکم الله تعالی
 بد مخلوقه ارادت و تصرف اولیوب هر شی تقدیر الهی ایله جلوی
 ساحه ظهور اولندوغی معلوم و مستقدر حقیقت حال بودر که
 فوز و نصرت و کسر و هزیمت ارادت لم یزیدک اولوب بر فردک

دخل وصنعي بوقدر مقدور بشر اولان مرتبه نداریک مهام
 و صرف دقت و اهتمام و تصور اولندی لکن نتیجه سی
 امر حق ایلله بویله ظهور لیدی ارادت الهی بوندن مسکن
 ینه لطف و کرم ربنا العالمیندن مایوس و مایوس ارحم الراحمین
 الهی کمال کرمته اعتماد ایلله هر طرفه دیت کشای بصیرت
 اولوب اول طرفلرک مقتضای حاله کوره حرکت لازمه سی
 نتیجه اینه اکا کوره لایقی و لایقی اوزره تقید بیوریلوب
 مکر دشمندن غافل اولوب متیقظانه حرکت اولنغه محتاج
 ابوارده محصور اولان امت محمدی حال اوزره قلوب الطاف
 خفیه الهیه مدد سیری اولمه سی مینه سندن اولدو و کبری
 اشعار بیور مش سز فی الحقیقه انارکن فکر قیلدن حقیقه حق
 مرتبه بر جالتدر انشا الله تعالی نه ده جمله نک اتفاق و کوکل
 بر لکی ایلله کرک محافظه حی اقتضایدن بر لک محافظه جیلری
 و کرک ابوار طرفه ذخیر سی احوالیدر و کرک احوال سائر در
 هر خصوصه امکان واقفناسی اوزره صرف جدت و غیرت
 و حمیت ایلله سعی و دقت بیور سزا و له که الله جل شانته امت محمد
 قوللین هر یار محزون انیموب مقابله سنده نتیجه حالات
 مرجیه ظهوری ایلله جبر قلوب اولناسی مقدور و بیور اوله

کما رینه یا نلسشدر

بنم عزت و قدر داتم بدون و استونی بلغراد و ورات و نو بغراد طرفلر
 اقتضاسی اوزره محافظه جیلر تعیین و نو بغراد قلعه سی مرخواله
 محترقا و لمغین تغییر بچون ادر ملرو مستوفی جبه خانه کوندلدر
 اعلام و لئای جنکدن و کرانلق ایدنلر ترتیب جزا و فرار ایدنلر
 عقبار بجه ادر ملر تعیین ایلد و ککزی و یکبجری و جاعتلست
 اقتضاسی اوزره اولان تبدیلی اعلام بیور مش سز اول طرفلرک
 امور جمهوری سیز تقویض اولمشدر انشا الله تعالی مناسب
 کورد و ککزی اوزره عمل و هر کسی معقول کورد و ککزی خد مانتلستخدام
 ایدوب و فضل حق ایلله برین مکر دشمن اصابت ایجا مکه کمال مرتبه
 دقت و اهتمام بیور سز سیزدن مامول اولان دین و دولت

حذر متدر الله تعا موفق ایلیه و قلعای سلطانک ورودنه انتظار
اعلام بیور مش سز سلطان مشار الیه آنکروس طرفنه کتیه جلد
اولدوغی معلوم شریفکز اولوب طرفش یقکرده مجتمع اولان
عسکر اسلام ایله مستعینا بالله تعا اقتضایدن احوالمره
مقتضای حاله کوره علی و تقید بیور سز و سیواس بکیر بکسی
مصطفی پاشا فوت اولغله منصبی اجفک اولدوغین اعلام
بیور مش سز بو طرفدن بر مناسبتنه توجیه اولنور

سز عسکر ابراهیم پاشایه مکتوبدر

مکاتب شریفکز و صول بولوب مضمونی معلوم مخلصی
اولدی وارادت الهیه ایله ایوار قلعه سی کرفتار ایدای دین
دین و ایچینده اولان غزات مسلیین غزم نزهت سرای بهشت
برین ایتدکلرین اعلام بیور مش سز حکم الله تعا انا الله وانا الیه
راجعون حق سبحانه و تعا شوکلو و غطت لو و کرامت لو اقدیر
پادشاه عالمیناه حضرنیک وجود همایونلرین خطالردن معصون
ایلیوب دشمن دینی منظر قهر قهاری ایلیه آمین نیم غرتلور ادر
حالاً بالفعل دفترا مین اولان حسین فدی بند لری حفظ
همایون اطاعت مقرون شهر یاری ایله ارسال اولمشدر ان
شا الله و صولند مضمون همایونخی انشا الله تعا البته اجرا
ایتمکه تقید و اقدام وسی و اهتمام بیور سز حضور فر نورک
عون حق ایله اتمام بزر حصول اولدوغی سیزدن مطلوبک
اکاکوره تقید بیور سز

کنارینه یازلمشدر

اول طرفلره بدون و سائر اقتضایدن محالین محافظه جمی
و مهمات سائر احوالیه تقید کفر اعلام بیور مش سز فی الحقیقه
غایه الغایه دقت و اهتمام و تدریجاً اول طرفلرک با بحاله امور
جمهوری سنین مضمون اولغله انشا الله تعا هر خصوصه کمال مرتبه
دقت و محنت بیور سز و سلفکز مصطفی پاشا زمانده و سیزلر
زمانکزه ارسال اولان طویلرک دفتری حضور شریفه کوندرک
منظور کز اولدوقد اولوبن تمکینه ده در تفصیلی اوزره عذر ایله اعلام ایده

بود خج قاعه در

بنج عزت بفرادوم بوسنه الطاف الهیه در حقوق میدوز و باید تقدیر الهیه
 بویله حالات ظهور الیدی خصوصاً انوار دشمن دین الله دشمنه سی و پنجند
 اولان امت محمد اول حاله گرفتار اولده سی باب داغ درون اولمشدر بوقدر اهل
 اسلام قلعه فریوره فرزند مجتمع اولمشکن بر طریق امداد لوند بولنماق
 حقیقت حال بود که غیر نشین نکردن ناسشد در بهر حال اول طرقلرد و بولنفلک
 انا دی کوردلک کر لایدی الحکم لله تعالی فرقوم حسین افندی بعض قلعه
 کلن احوالری اساناً جناب شریف لریزه تفهیم بچون کوندیشدر ان شا الله
 تعالی کوندرد و کی خط همایون عون حق ایله البته اجر ایتمکه اتمام بورد
 و صورت ظاهرده سرزن کوردی بوقله سی نامه ارسال اولنفلک خلق
 بینند اول خدمتک استخلام ایلیه سز

سرای
 کلک
 ۱۶
 ۴۰
 ۶۰
 ۷۰
 ۸۰
 ۹۰
 ۱۰۰

سر عسکره کوندربیلان طوب دقتیر
 سر عسکر سابق مصطفی پاشا

طوب شاه	طوب شاه
۱۶	۱۶
۴۰	۴۰
۶۰	۶۰
۷۰	۷۰
۸۰	۸۰
۹۰	۹۰
۱۰۰	۱۰۰

طوب شاه	طوب شاه	طوب شاه
۱۶	۱۶	۱۶
۴۰	۴۰	۴۰
۶۰	۶۰	۶۰
۷۰	۷۰	۷۰
۸۰	۸۰	۸۰
۹۰	۹۰	۹۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

و عقیده ائاری مشاهده اولفق مقرر در لکن اولیه اولیه که عیادت
 یا الله تعالی مقصود بالذات اولان صلح و صلاحات عدم وجود نه
 باعث اوله حق بر خال دخی اولیه و بوندن اقدم جناب سعادته
 بدون طرفه اند اولفق ملاحظه می آید صلح و صلاح خصوصیت
 بدون والیسی وزیر عبدالرحمن پاشا ایله دخی خبر لسته سز دیو
 یا زلمشیدی چونکه سبزو طرفه عزیمت بیوردی کن اول طرفه
 جمله اموری باجماعه سین معوض اولوب خصوصاً صلح و صلاح
 احوالی سیزدن مطلوبیدر خلاصه کلام بود که مقصد اقصی
 اولان ان شاء الله تعالی صلح و صلاح وجوده کما در عزمه وجهه ممکن
 ایسه بای وجهه کان اقتضای او دره سعی و دقت و همت بیوردی رسن

سر عسکر یا شایه دیگر مکتوب در

مکتوب شریف کن رسول بولوب اول طرفه احوالین و مصالحه به
 متعلق بعض جوابلر تحریر بیوردی مش سز مصالحه احوالی کرا و مفصلاً
 اعلام اولنمشیدی تقید و اقدام ایوب نه وجهه اولور ایسه
 ان شاء الله بر کون اول اتفاق صلح و صلاحه تقید و اهتمام بیوردی
 بدون والیسی وزیر مکرم عزیمت عبدالرحمن پاشا حضرت نازندن
 مکتوب کلوب پنجه طرفه کن کله جات ادم بیو نه کلا دره و خصوصاً
 بعض مرتبه سوال و جواب اقتضای در دیو نه وجهه حرکت
 اولنما سن سیزدن استعمال ابتدا کفی اعلام ایلمش خصوصاً فریو
 جناب سعادته مقرر معوض و سزدن مطلوب اولغله ینه ده جناب
 شریعتی طرفه کن استخبار ایوب هر حال ایله معقول و صوابید کن
 او دره عمل و حرکت ایلمش چون وزیر مشارالیه جواب یازمشد
 فی الحقیقه بویله وقتل و قتل و پنجه ناکار می کنز بدون وزیر لینه کلی
 کما کله مقتضای حاله کور پنجه حرکت اولفق لازم ایو کین کند
 هر بار خبر لستوب وان شاء الله تعالی بای حال اتمام پزیر مصلحت اولغله
 همت بیوردی و قتل خصوصاً سز سز عون حقه عقد مصلحت
 مشا و قتلدن مقدم وجود پزیر اولوب طرفه کن تمسک ایستاد
 فیها اول غایله هر طرفه اولمش اولور مناسب کورد و ککن او زره
 اذن و بر سز و اگر اول وقت و کله مقتضای اولوب لکن ینه وجود

بعض مرتبه است حکامی ایله تقید است و کند اوسک محافظه سند
اولان وزیر احمد پاشا یا زمشان شا الله جناب شریفی دخی
وارد و غکزه کالمتات واستحکام و برکت ایچون افتضا
کوره شریک اولر احداث و خند قلمین تقطیر و توسیع ایتدروب
قلعه مزبور در راه کاردن واقع او ملغله خند قلمه در راه صوب
اجل ایله اوسک قلعه سن احاطه ایتدربک دخی زیاد است حکام
باعث اوله سی محفوظ اولغله ممکن ایسه اکا دخی تقید ایله سن
وایوارده اولان بکچر ایلک موجب و خند ریم و ذخیر بهارینک
هر مقداری بدون محافظه سند اولان بکچر ایلک حکم براسنه
و هر مقداری بدون تعمیرینه ما مور سیاوش اغایه تسلیم بوردو
اعلام بیورمش سن معقول اولمش و نورالدین سلطانه اذت
ویرمه سی مصمم که اولدوغین اعلام بیورمش سن اول طرف
اولدیرینک لزومی و نفعی یوغیسه معقول کوردو ککراوزره
رخصت ویرمه سن و فیما بعد دخی واقع اولان احوال و اثار علی
التعالی بخیر و اعلامدن خالی اولیه سن

کنارینه یازمشدر

طرف شریفی که ارسال اولتان مکاتب مخلصه کیسه لندکدن
صکیم ینه مخلصه که مهر یله مهورا گوندربور و صولند
امعان بیورمشن کر مهر مزبور اولمش ایسه طرفین اعلام بیورمش
و طرف شریفی کون کلان مکاتبی دخی کیسه لندکدن صکیم ینه کدو
مهر کزایله مهورا گوندربور بیورمشن امعان اولتور مبارک مابیند
کیدوب کلان مکاتبی ایچنی چوب واقف و لماق اوزره تقید لاندربور

بودخی قائمه در

قائمه لده صحر بیوریلان احوال تمامها معلوم مخلصه اولدی
اوله که فضل حق ایله انشا الله تعالی بنصیر بر اوله ایدی انشا الله
تعالی من مصالحه ده اولانه مجار قریل قوتلکدن و مملکتکدن ال
چکلوپ صاحب چقلا مقدر مقدم اصادرا اولان خط هماون
سعادتمقرون موجبیه یاس یوقدر ایچا سترغون و سایر خصوص
دین و دولت علیه ینه نافع اولان وجه اوزره نقدر سعی اولنه دنیا

و عقیده اثارى مشاهده اولفق مقرر در لکن اولیه که عیاناً
 بالله تعالی مقصود یا لذات اولان صلح و صلاح عدم وجود نه
 باعث اوله حق بر خلال دخا اولیه و بوندن اقدم جناب سعادتمند
 بدون طرفه اند اولفق ملاحظه حالیه صلح و صلاح خصوصاً
 بدون و ایسی وزیر عبدالرحمن پاشا ایله دخا جبرائیل سر دیو
 یا زلشیدی چونکه سبزو طرفه عزیمت بیوردیگز اول طرفه
 جمله اموری باجماعه سین مقوض اولوب خصوصاً صلح و صلاح
 احوالی سبزدن مطلوب در خلاصه کلام بود که مقصد اقصی
 اولان ان شاء الله تعالی صلح و صلاح وجوده کما کدر غرض و جهله ممکن
 ایسه بای وجهه کان اقتضای او ذره سعی و دقت و همت بیوردی

سر عسکر یا شاید دیگر مکتوب در

مکتوب شریفکز وصول بولوب اول طرفه احوالین و مصالحه به
 متعلق بعض جوابا بر تحریر بیوردی مش سز مصالحه احوالی کردا و مفصلاً
 اعلام اولنشدیدی تقید و اقدام ایوب نه و جهله اولور ایسه
 ان شاء الله بر کون اول انقراض صلح و صلاحه تقید و اهتمام بیوردی
 بدون و ایسی وزیر مکرم عزتکوعبدالرحمن پاشا حضرت بزرگوار
 مکتوب کلوب پنجه طرفه ندن کله جگ ادم بیرونه کلا کدر مخصوص
 بعض مرتبه سوال و جواب اقتضای در دیونه و جهله حرکت
 اولنماسن سبزدن استعمال ابتدا کفی اعلام ایلمش خصوص فرمود
 جناب سعادتمند مقوض و سبزدن مطلوب اولغله ینه ده جناب
 شریک طرفه ندن استخارایوب هر حال ایله معقول و صوابیدن
 او ذره عمل و حرکت ایسی چون وزیر مشاور ایله جواب یازشد
 فی الحقیقه بویله و قتارده نتیجه نک آدمی اکثر بدون وزیر لینه کلی
 کما کله مقتضای حاله کور نتیجه حرکت اولفق لازم ایدو کین کندو
 هر بار خبر شوب وان شاء الله تعالی بای حال اتمام پزیر مصلحت اولغله
 همت بیوردی و قتلا خصوصین یازمش سز عون حقه عقد صلح
 مشتاق و قنندن مقدم وجود پزیر اولوب طرفه ندن تمسک شایسته
 فیها اول غایله بر طرفه اولمش اولور مناسب کورد و ککن او ذره
 اذن و بر سز و اگر اول وقت ده منعقد اولوب لکن ینه وجود

بوله سی یا نکرده متعین و متحقق اولوب انجق اقتضا حسبیه
 نمسکاشمک تاخیر و انوب و یا خود مشکوک قالودایسه هر
 حال قبل تمام المصالحه عسکری را غمق اولمازینه نتیجه اقتضا
 ایدرایسه اقتضای او ذره ایدرکن کن اولاکه شک و تاخیر قالمیوب
 انشا الله تعالی بای وجه کان انعقاد صلح ایله اتمام مصلحت اقدام
 و اهتمام بیورر سن و وزیر مکرم غزنلو سیاهوش پاشا محضلرینک
 بوسته طرفه تعیین اولمه سی خصوصین یازمش سز اول طرفلر
 احوالی سینر مفوضدر هر نتیجه مناسب کور رایسه کن اولیجه عمل
 و استخدام بیورر سن و اول طرفه کیدن د مکن کلدوکن یازمش سز
 بو طرفه ادمی کلوب دیوان همایون ترجمانه برکتوب کوردی
 مقدمه مزبور کلان کاغذی و یازیل احوالی طرف شریفکن اعلام
 اولمشیدی حالابو کاغذینک ترجمه سی دخی کوند رلشد خلاصه
 کلامی بودر که نو سطنه تمسک استر و شروط مصالحه سی سوال ایدر
 حین اقتضاده جناب شریفاری طرف شریفکردن مناسب کوردوکن
 وجه او ذره تمسک و بر سن و اول طرفلر امور جمهور جناب
 سعادتلرینه مفوض اولمعله شروط مصالحه ی طرف شریفکن ایله
 خیرلشمک او ذره بنه ترجمان طرفندن جواب یازیلوب صورتی سین
 کوند رلدی حالابو احوال معلوم شریفکن اولوب اول طرفندن
 خیرلشمکی اهوردر یوخسه طریق اخر ایله می اهوردر هر نه طریق اولوب
 و اهورن ایسه اکا کوره تقید بیورر سن

کنا رینه یا نلشد رکه

بنم غزنلو قریز اشم اردلجاکمی مصالحه خصوصنده سعی و تقیدی
 اولوب تردی اولمدوغین ایکی دفعه د رکه دیوان همایون ترجمانه
 اعلام ایدوب کلان کاغذی و جوابلری سینر اعلام اولینور طرف
 شریفکردن مزبوره کوند د ککر ادمی بنه طرف شریفکن کوند رلدی
 ادمی خیر و بر مشدر سینرایسه مکتوب کزد ادمی کلدوکن یازمش
 هله بو خصوصه اغماض ایله حرکت اولمیب کرکبکی تقید و اهتمام
 ایله انشا الله تعالی معقول و مناسب اولان طرفندن مباحثه و فصل
 حق ایله برکون اول تمام بریر اولسته پک سعی و همت بیورر سن

و سر در نگردی طائفه سندن بعض عمل مانند لوله بداند و سر
 های بونلرین اولد و غمگینی اعلام بیور مشر ستر معقول اولمش حال
 قشلاق دفتر ایله امر شریف عالی شان دخی کوندر لمشدنجه
 اقتضا ایدر ایسه اقتضای اوزره عمل بیور و بکرله او مقوله عمل
 اولان سر در نگردی یلی تغلیل ایله و کرله سایر وجهله قشلاق یقین
 اولتان عباد اللهک ترفیه و تخفیف احوال لرینه تعید بیور دسر
 و لحوال صلح و صلاحه بوانه دلک بدون و ایسی وزیر مشا رالیه
 حضرت تلری نه یازد و غمگین احوال و ارایسه اندریدن یازوب بای حال
 انشا الله تعالی اتحاد و اتفاق و کول برکی ایله اتمام مصلحت بیور دسر

بدون و ایسی وزیر عبدالرحمن پاشا به مکتوبیکه

مکاتب شریفه کز وصول بولوب مفهومی ماری معلوم مخلص
 اولدی اول طرفک حفظ و خراستی و بدو نیک تعمیر ایله تعید
 اعلام و دشمن طرفدن صلح و صلاحه متعلق وارد اولان لغیان
 سر عسکر و زیر مکریم عزت بولوب ابراهیم پاشا حضرت تلری نه یازوب
 حین اقتضاده نه وجهله حرکت و جواب اولنه سناست اعلام
 بیور و غمگینی اشعار بیور مشر ستر مخصوص فریور خط هایون
 سعادت قرون ایله سر عسکر و زیر مشا رالیه حضرت تلری نه
 تغویض و باجماله موارد صلح و صلاح دفتر لری کند و یار سال
 و جناب سعادت تلری نه دخی خبر لشمات اوزره فرمان هایون
 بیور لمشیدی شمدی به دلک طرفلر ندن سین خبر وار مق کر کرد
 بنه ده کرله بولکل مخصوصه و کرله سایر احوال لرده پیو دپی
 وزیر مشا رالیه ایله خبر لشتوب عباد اللهک امن و راحتی
 ایچون انشا الله تعالی کون اول انقطاع صلح و صلاح ایله اتمام
 خدمت اهما بیور ستر جناب سعادت تلری و وزیر مشا رالیه
 حضرت تلری دولت علیه نک امور دین و کار کناری و غیر خواهی
 فضل حق ایله انعقاد صلح و صلاحه کمال اتحاد و اتفاق و کول برکی
 ایله سعی یلوب انشا الله تعالی کون اول اتمام مصلحت اقدام
 و اهما بیور و ب لازم الانها اولان احوالی پیو دپی طرفین
 اعلامدن خالی اولمیه ستر فی التاریخ المنبور

کنارینه یا زلمشدر

بنم عزت و قدر داشتیم و ز بر مشا و ایل به حضرت تیرینک مواد صلح
و صلاح احد بیوانه دل طرف شریک کنه اعلام ایلد و کما حواله
و ارایسه انلری دخی مفصلاً اعلام ایتلیر بجون کندولرینه
یا زلمشدر همان کمال اتحاد ایله سعی ایدوب ان شاء الله بکر کون
اول اتمام بیز مصلحت و انعقاد صلح و صلاحه اتمام بیوردرین
اردل حاکمته یا زیلان تمسک صورتیدر کوندرین سر عسکر پاشایه

وجه تخریر حروف بودر که دولت علیه ایلله عیجه چاساری
بینند جنک و جدال و حریب و قتال واقع اولوب طرفینده
اولان رعایا و برابا و باجمله ممالک و عباد الله با یمال و لمغله
طرفینک سبب اسایش و راحتی بجون مصالحه یه و چاساری
و کلاسی ایلله مکالمه و مذاکره یه بالفعل اردل حاکمی اولان
افتخار امار العظام العسویه مختار کبار الفخام فی الملهه المسیحیه
ایام فتحال ضمت توشطی مقبول اولمغله اسبق تمسک ویرلدی

سر عسکر پاشایه مکتوبیکه

مکتوب شریک کن و صول بولوب مفهومتد. صونلق قلعته
احوالین یا زمش سز الحکم الله تعالی بوسته امر حقه ما مولر ترک
عکسی ظهور ایلدی ارادت اللهک لکنینه ده کمال مرتبه
غیرت و حمیت ایلله تعید اولوب کرلر اکرم و سکدین و اوسلر
طرفلر بدر و کرلر محافظه یه محتاج اولان سائر محالدرین
اقتضاسی اوزره کرلر محافظه جیکری و کرلر ذخایر و جبه
و مهمات لادنه لیرن کما ینبی کور و ب فضل حق ایلله مامون
الغانله اولاجق مرتبه نظام حالرینه اتمام ایلله سز
و صونلق حصص و سز ترک عار ایلله یعترتک ایلدن جنبینه
اعلام کن اوزره ترتیب جزا ایلله سائر موجب عبرت ایلله
و مناسب کور و و ککن اوزره ایدین پاشا سنک قیوسن
داغدر میوب انده اولان پاشا لرن توزیع ایتدره سز و توکولی
احوالین یا زمش سز مزبور چونکه بو صور کبردی فرادینیت
ایتمامک اوزره حسن و جهله معامله و تیر و کور جسی

شکستند طوبیلوب و موثقی نه ایسه ضرورت چکه جاک
 مرتبه کوریلوب حفظا و لنگه محتاج در کور لم بوندن صکر
 نه حالت ظهور ایدر ایسه یتنه بو طرفه اعلام بیور رسن و کرل
 بدون والیسی وزیر مکرم غرتلو عبد الرحمن پاشا مخلصاری
 طرفنه و کرل اول جانبیه یازیلان جوایر و دشمن طرفدن حس
 اولنان حرکات و سکنات اشعار و انشا الله تعالی نه سنه ایتنه
 ایچون سفر تدارکی احوالری تحریر بیورلش بنیم برادریم بو طرفدن
 سفرهایون تدارکی ایله تقید ایتدوکن بر وقت یوقدر دغا فکر
 و ذکر من سنه ایتنه سفری ممانته مصر و قدر مصر و بغداد و بصر
 محافظه لرندن اولان و زرای عظام مسافه بعید ده بونماریله
 و قیله کلوب ایریشه میه جکلیری اظهر و هویدا اولغله ارض
 روم ایالتنه متصرف اولان وزیر مکرم حسین پاشا مخلصاری
 دیار بکر ایالتی توجیه اولنوب عموم اوزره ایالتی عسکری و
 کوردستان بکلریله اولیه ایدر ده انکروس سرحدن خدمت
 علیه ده بولمق اوزره مامور اولمشلردر و ارض رومک
 دخی دغا وار باب تیار ندن اونیکدن یوقادر و سی عا مامور
 و سیولر بکلر بیکلکی جعفر پاشایه و ایدر سنجاغی سایقارقه
 بکلر بیکسی علی پاشایه توجیه اولنوب انلر ده مکمل قبول ایله اول
 مامور لر در و قسطنطنیه سنجاغی دخی جاوش احمد اغانیه توجیه
 اولنوب تعیین اولمشدر حاصلی بو طرفدن کرل پاشا لر تدارکندن
 و کرل مجید بیکلری و جیه جی و طوبیجی مقوله سی عسکر تدارکندن
 و کرل ذخایر و مهمات جیه خانه و طوبی خانه و لوازم سازنده
 بر حال ایله تیار و اولنوب جیه جی مقوله حضور من معروض
 و بوسته ایالتی دخی دیار بکر ایالتنه متصرف وزیر سیاوش
 پاشا مخلصارینه توجیه اولنوب امر شریفی کوندولمشدر ملشوار
 ایالتی ایسه شام والیسی وزیر محمد پاشایه توجیه اولندو غنی
 معلوم شریف کز اولمشدر ایتدی بو طرفدن هر حال ایله تقید
 و اهتمام کالند در همان سیر دخی هر کسک شکایت و اظهار عجز
 اسفا ایتنوب هر کسک منصبنه کوره ادمارین و قیله حاضر

و قبولین مکمل اتملر چون هر رینه اکتد و شدید تنبیه
و تاکید سور هر کر چه اول طرفه اول طرفه اول طرفه
لکن چاره نه در هر حال اقتضا سته کوره هر کس غیرت
و حمیت ایله سعی و اقدام اتمکه محتاج در اگر فضل حق ایله
ما مول اولان صلح و صلاح که بوندن اول کر را و مراد طرف
شریف رینه یا زلشیدی وجود پریر اولور ایله فیها نور علی نور
والاعیاذ بالله تعالی نه ده سفر اقتضا ایدر ایله سوال محرم
اوزره هر حال جدو جهد و اقدام اولنلیدر لکن رینه ده رحت
عباد الله ایچون معقول و مناسب اولان وجه اوزره صلح
و صلاح وجوده کتور مکه کمال مرتبه دقت و همت ایدر
اولا که حضرت اللهمک لطف و کرمی ایله خیر لو مصلحت
وجوده کتور هر و سابقا طمشوار پاشای احمد پاشا
شناکار رینه قیود اتلق احسان اولند و غنی دخی معلوم
ش میکن در رشمی مشار الیه اول طرفه خدمت علیه ده
استخدام بیور دو و غکری اعلام بیور مشر سن و ندیک ملا غنی
دخی با بر جای معادلات اولغله ترسانه عامر امور
بوسنه غیری و قد قیاس اولغله جعی دخی معلوم ش میکن
اکرا اول طرفه ایستی او زانور ایله قیود اتلق امورین کور من
ایچون سر عیابو جانیه کوندر و ب اول طرفه ما مور
کورد غکری خدمته غیری مناسب کور دو ککری تعیین بود
و سابقا بوسنه بکری بکری اولان مصطفی پاشا بنده کرا
قبوسن راغندر میوب بینه اقتضا ایدن خدماتن مناسب
کورد و ککن اوزره استخدام ایلیه سن حالنه مناسب
برشی و شد کده قایلور ۹۶۷

کار رینه یا زلشدر

بنم عزت لوبرا درم و زیر سیاهوش پاشا حضرت تلی دیار بکر
ایالتنه متصرف ایکن انلر شکایت ایتد کدن صکن ساری
نه دیمک لازم ایدو کی معلوم در حالابو جانیه مستعین
بالله تعالی عموم سفری قرار داد اولغله اول طرفه اولات

وزرا و میر میران و امرا و سایر طوایف عسکر مکمل و مرتب
حاضر و مهیا اولقا و زره جمله به بر امر شریف عالیشان
اصدار و ارسال اولمشند و معلنان هر کسک تعلل و اعتدال
اصفا ایتمیوب هر سری مامور اولد قلمی و زره مکمل و مرتب
حاضر اولما بچون کمال مرتبه تنبیه و تاکید ایلیه من و ناطولیه
دخی قول قول سور بجا بر تعیین اولنوب سفرهایون تنبیه اولمشند
و ابدین سجاغنه مستصرف عثمان پاشا نل خیانتی مقابله سندن
ترتیب جزا اولنمه من بسیار شکن مکتوب بکرده اعلام اولنوب
اخره مراد کن اولدوغی یا زلمه مغله لوا مرزور انکروس سفرینه
کتمان شرطیده سابقه بکار بکیسی علی پاشایه احسان
اولنق و زره رکابهایونه تلخیص و توجیه اولمشدی
بواشاده بورغه سجاغنه مستصرف و زرا محمد پاشایه طر فکزدن
توجیه اولندوغی کوش زرد مخلصی اولدغی لوا مرزور خطهایون
ایله موعی الیه علی پاشایه توجیه اولمغله و زرا مشا زالیهی
دخی بوندن صکره بر مناسبت و شد کن قایم ستر

۹۲ دشتما بودخی قائمه در

بنم برادر م بوسنه بوقدر عسکر که فضل حق ایله یا نکرده
مجمع اولدوغی بو وقتلرده دائر امکا مدن خا بعد دریه جنگ
مرتبه ایدوکی و جناب شریفینه متعده رخطهایون ایله
رخصت تمام ویریلوب خدمت علیه ده نکاسل و خیانت
ابدنلر ترتیب جزا ایلمکدن قطعاً مانع اولدوغی و امور جمهور
سینه مقوض اولدوغی معلوم شرفکزدن بوندن صکره ترتیب
جزا ایدوکی برده اجرا ایتدیکن و کوباکه یا نکرده فقط درت
بش بیک قددا دم انجق مجمع اولمش شکنک و عسکره اللری
بغلوا و لوق صورتن حرکت ایتدیکن دشمن دینک او کبغه
دو شوب سز فرار ایدر ستر انلر تفصیل ایدوب بوقدر قلاع و
بلنقه لری و روب الور رخصت صابو صولق و قوعه سی که سینه
بوقدر محل قریب ایتکن یا نکرده اولان بوقدر بیک عزت اسلام
ایله متوکلا علی الله جمله اوزر لینه واروب بر قاج ملا عینی

دفع ایلده هم قلعو بادشاهی نیه تخلص هم دشمن دینه هیبت
 اسلامی اظهار ایلک او زریکن عروجله لازم ایکن سه
 عسکری تفرقه ایدوب کوندروب سیز برکزد قالمق
 نیجه ایشدر بوسنه مال او بدنا چکلان زحمتک مقابله
 نه خدمت کوردیکن نه ایش وجود کوردیکن دیو قال
 اولنسه نه جواب ویر چکاری ملاحظه ایتمز بیسنه
 حالدرنه حکمتد بونه غیرت و نه کونه حرکتد بلنن و بونه
 طرفدن محض کلکله عینیه سیز کوندلشد و منظورکن
 اولدوق اول غایله نك دفعه مناسی کورد و کورد بورد
 بدون والیه وزیر عبدالرحمن باشایر عسکران دیو لک دیو لک
 بنم غزلو فرماشم سیز بودولت علیه نك صداقت ایلده امکدار
 و وزرای عظام حضرت یلینک امور دید و کارکنار لری
 اولد و عکرن ایلدن شوکل و قدرلو و عظمتلو و کرامتلو
 افند من بادشاه عالمیناه حضرت یلری حال اخابکن حلب انایت
 احسان و آنکروس سفرینه مامور اولان عساکر منصور
 سزی سر عسکر نصب و تعیین بورد اول طرفلک امور جمهور
 بالکلیه متوکلا علی الله تعالی زین اصابت فرینک حواله
 و تفویض و عواطف علیه حسن و انیلرندن سموره قلوبور ثوب
 خلعت فاخر ایلده بر مرصع شمشیر عدو ندیر دخی عنایت
 حسان بیور ملریله اولیا بد شرف صدور بولان ایکی قطعه
 خط هایون شوکت معرفت نرینه معصوب ارسال عرضتور
 قلندی انشا الله تعالی وصولدن مزید تعظیم و اکرام ایلده خلعت
 فاخر فی استقبال و اکسا و شمشیر عدو تدبیری بند میان
 غزای بورد و مضمون خط هایون اولان فرمان بجهانم کاع
 خسر وانی و ذره عمل و حرکت و مامور اولد و عکرن خدمات
 عظیمه دین و دولت به فضل الله تعالی کمال خلوص بند و صدق
 عزیمت ایلده ترتیب مقدمات لازمه به صرف دقت و همت
 بیور رسر حق سبحانه و تعالی توفیق و عنایتن فرین حال
 ایدوب یوزیکزدن نیجه خیر لوایشار ظهورین بیسن ایلدین

در غرض تشبیه بود **دخی کنارینه یا زلمشدر**

بیم عزت و قدر داشتیم بدون ایالت احسان اولیان وزیر احمد پاشا
تخلیه صبری آن شاه الله تعالی بدونه داخل اولدوغی ساعت جناب
سعاد تلری تاخیر و توقفا بتمیوب بر ساعت مقدم بلغزده کلکون
لازمدر زیر اسلکون ابراهیم پاشا نیک دستندن بوقدر میری
حزینه و ذخایر و مهمات جیه خانه و تعیینات احوال میری دخی
وارد که جمله سی بر آن اول قدر و مکن و امعان و دقت و تقید کن
محتاجدر و حالا اولیا بد صادر اولان امرش عالیشان دخی
کوند رلمشدر و وصولندن موجبی ایله عمل یوررسز

بومکتوب ایله سر عسکر مشایق الهیه یا زیلان قائمدر

بیم عزت و قدر داشتیم با رازن الله تعالی برایکی سنه در که ما موطنه
خلافه ظهور ایدن احوال مورث الملال سفریه کدرب خواب
و راحتنی حرام و الم اضطراری بزی و جمله امت محمدی بی تاب
و ارام ایلدی اولکه که حق سبحانه و تعالی بونه دل و واقع اولان حالات
غیر مرضیه نیک تلافی و حسن مکافاتنه مظهر ایدیب فضل و کرم
بوندن بویله سرور ایله سلفکن سر عسکر ابراهیم پاشا دن
مکتوب بکنلوب صونلق و صار و اش قلعه لری احوالین یاوش
و دشمن عسکری بوقیش صونلق و در و بر و چین و اکرم و اولر
حوالیه قشلاقی و زر و قرار و بر د کلین و حجار و خزوات اشقا
دخی قیوشوار و روشن احرار قسدا قاصد ایله جمعیت استدکلی
اعلام البش جناب حق فکر فاسد لری کند و باشلرینه عاید ایله
ان شاء الله تعالی مستوفی عسکر تدارک ایدوب بوقیش مملکت پادشاه
قشلا یا دن دشمن عسکری و جمعیت ایدن حجار و خزوات اشقا
بعنایه الله تعالی بای حال دفع و دفع ایله مستولی اولد قلی محظری
تخلیه صبری ایله ایچون شوکت پادشاه من حضرت تلری بش بوز کیسه
لقیه احسان یور دایله بحاله الوقت ایکوز کیسه انچه سی ارسال
اولمشدر قسوری دخی ان شاء الله تعالی تاخیر ایتد بویوب کوند ر
بواقیه ایله اول طرفدن مجتهدا لونداتی جمع ایدرسز بوحسنه
سرحد عسکرینه تقویت ایچون بدو و انعامی ایدرسز مرضیه معقول

و مناسب کور را یسه کرا و بلیه عمل بیور و ب بقض الله تعالی
 بوقیش ایچنده اول طرفه مستوفی اولان دشمنی علی ای حال دفع
 و دفع ایله ممالک اسلامییه بی انشا الله الرحمن تخلصه بذمت
 بیور سنرا و لاکه حق سبحانه و تعالیٰ ملین اولان ایشکره موفق
 ایدوب کونکرده کدرویزر حالت ظهور زدن حفظ ایله بلغزده
 جیه خانه و مهمات ارسالی خصوصین و وقت شتاده دشمن
 مملکتی او رلق ایچون الی بیک قدر کزیده نانا و کوند رملک احوالین
 سلفکن مشارا لیه اعلام الیش استانه سعاد تدن بلغزده کوندرا
 ذخایر و سفاین ایله طونه سوا حلتن حاضر و موجود در انشا
 الله تعالیٰ مناسب کور رو ککن اوزره کمیایر تعیین و بلغزده نقل
 ایندر رست و مهمات و جیه خانه دخی فی ذری کوند ریلور
 و تا آثار عسکری هنوز سفردن کلوب بی تاب و توان اولمغله
 شمد یکجالد و انلن سفر تکلیفی جدا مکانده دکلدر ان شا الله تعالیٰ
 اول بهارده کرکی کجه مستوفی قیین و ارسال اولنور لر اورشه مجار
 قرانی توکلینک احوالین یازمش مرقوم طرفه کزدن مکتوب یازوب
 سین و ارنجه بلغزده می در مقاسیر یا نکر می جکملک استر مخ
 استرایسه رخصت و بیروب کرکی کجه تعلیب خاطر ی و اسلوب
 حکیم اوزره احوالیه نقید بیور سن بدوند عمل ماند و شکسته
 طوبیری یکیددن و ککن ایچون مهماتی ایله طوب رو کچی طلب
 ایدوب یازمش ان شا الله تعالیٰ او مقوله عمل ماند طوبیر کمیایر
 استانه سعادته ارسال بیور سن مجدداد و کیلوبینه افتقنای
 اوزره محلهینه کوند ریل و سین قلعه سی مقابله سده بر قلعه
 شاهین نام کسنه بی غزیان ثانی غاسی ایدوب و قلعه مزبورده
 یوز نفر وارد و دیومو بجباری یوسنه حرنیه سند احواله
 اولمق اوزره التماس الیش اول قلعه ده بونلر لر قوی و افتقنا
 وارمیدر تخفص و سوال و عرض و اعلام بیور سن که عرضکن
 موجبنه مساعده اولنور در دل حاکمندن صلح احوالته
 متعلق کند و یه کلان کاغدی بو طرفه کوند رست اول مکتوب
 سورتی حاله جنا کیره ارسال اولندی منظور کن اولدقن

بو خصوصه دخی تامل و ملاحظه بیور و ب حقیقت حاله
 یوله بر خیرلی مصلحت و وجوده کلمات بر امر اهدر همان معقول
 کوزد و ککثر اوزره اسباب لایحه سنه تشبیه ایله انشا الله
 تعا وجود بولسته اسلوب حکیم اوزره تقید و همت بیور رس
 صار و اش قلعه سن بر اغانلردن اوتوز قدر ادم حقیقه کلمات
 اوزره ادم تعیین ایند و کین یازمش فی الحقیقه بومعوله حیات
 و خیانت ایندلسا سائر موجب عبرت ایچون ترتیب جزا اولماید
 بوسنه و بدون طرفلردن عرض و محض ایله طلب اولنا ذخیر
 وجبه خانه بی و برد و کین اعلام ایلمش بومعوله لزومی اولان
 محالری جنا بکزدخی بوقلیوب ذخیر وجبه خانه و محافظه جوی
 احتیاجی اولنلری کرکی قایم ستر و بوسنه طرفنده راد و اسر
 و غرا حوه و توبنا و نه نام اوج محالده کفر طابوری اولمغاله
 بوسنه و کلیس زعما وار باب بیماری تعیین اولوب و غیر عام
 عسکری اخر ایچون امر شریف دخی کوندر و کین یازمش جنا بک
 دخی اول طرفلر احوالنه تقید و اهتمام بیور و ب بقتل الله تعا
 اول طرفلر دفع غائله به دقت بیور رس بدولت لوقولرینه ذخیر
 اشترا ایچون یدی سیک غروش و بیروب و استونی یلغراد قلعه سنه
 کوندر و کین سیک نفر بکچرینک ذخیره لرین و یرمشکن یوز الی
 قدندن ماعداسی فرایلد و کین اعلام ایلمش بوند و یریلان
 ذخیر مقدار در و منا بطلونه می و یرمشدر و حالانقدری
 موجود در و بدون قولنه و یریلان اول مقدار لجه ایله نه قدر
 ذخیر المنشد حقیقی اوزره اعلام بیور رس و سیک قلعه سنه
 ایچون ایکوز و داره ایچون یوز نفر مجدد ایر لوقولی یازوب
 سواجی بر محالده تعیین و لئاسن التماس ایلمش فی الحقیقه اول مقدار
 نفرات یاز و لفظ لزومی وار میدر اقتصاسی و رایسه اسامیلری
 دفترین ارسال و لازم کلان مولجیلری بر مناسب یردن حواله
 اولمق اوزره عرض و اعلام بیور رس که تعیین و محله قید
 اولوب منصب ایچون اقتضا ایند امر شریف دخی و یریله اردل قرالینک
 یانک لجه و له و افلاق و بغداد و مستقوط فلریدن الجیلر اولدوین

سلفکن مشارا الیه اعلام الملش بونلرک اصلی وار میسر
 اولدوغی صورتده اردل یاتنه جمع اولمقدن مراد لری و کمری
 ندر حکیمانہ تغیر الیه بر خوش کنی و حقیقتی اوزره خیرین
 الوب مجال طرف مخلصی به اعلام بیوره سن مقدما ستر
 مصطفی پاشایه و کندویه کوندر یلان طوبلرک موجود
 و ناموجودی بلنک ایچون بو طرفده دفتر کوندر الملش
 ایدی شمدی مشارا الیه کوندر دوکی دفترده ناموجود
 قتی وافر حالایکی دفترک صورتی دخی جنا بکره کوندر لری
 بو موجود اولیان طوبلر دشمن الیه می کیری قیلدی بعض
 قلاع و بر دم دیدوکی و افغیدر نه شکل و ملش ایسه کمری بک
 معلوم ایدی نوب مفصلا اعلام بیوره سن بو رغه سنجاغنه
 مستصرف وزیر احمد پاشایه ابدین سنجاغین توجیه ایلدو کین
 یان مش ابدین سنجاغی بو طرفدن خط هایون الیه سابقارقه
 بکمر کیسی علی پاشایه توجیه اولوب سفرهایونه نامور
 اولمشد دانشا الله تعا وقتن مکمل فتوحی الیه طرف مشر یکن
 واصل اولور وزیر مشارا الیه احمد پاشایه حالادون ایالتی
 توجیه اولمغله انک یرینه اوسک محافظه سی ایچون معقول
 و مناسب کورد و کمری تعیین بیور و بانشا الله تعا وزیر
 مشارا الیه واروب بدونه داخل اولدو قجه جنا بکر دت
 حرکت بیور و سنر قنیزه نک ذخایری اولدوغی شایعه
 بر خوش یوقلدوب نفس لامرده مضایقه لری و رایسه کمری
 ذخیره و کمری مهمات جیه خانه و محافظه جی در لری و مرتبه
 کورد و ب طرفن اعلام بیوره سن و بو رغه سنجاغی سابقا بوسنه
 بکمر کیسی مصطفی پاشایه توجیه اولوب مکمل فتوحی الیه
 مناسب کورد و کمری خدما نده مجدد ساعی اولمسیچون تنبیه
 اولمشد و کمری وزیر مشارا الیه و کمری مصطفی پاشا و سائر
 مکمل و مرتب قبول الیه نامور اولدو قری خدمات علنه ده
 بکمر مقدور ایلر ایچون تنبیه و تاکید ایلده سن بونو کلی خصوص
 خلاصه کلام بودر که ممالک اسلامیة دن هر ندره و اوتورق

استراییه او توره واکر کند و ولایتنه کیمتک استراییه کوند ریله
 هر نجه رخصت و بریلوب تطیب خاطر ی ایله تعقید اولنه بدو
 اولان مهمات وجیه خانه دفترین کوند ریش سز اول دفتر
 قتی قلیل شی یا زلمش از جمله اکیوز قوند اقلی اوچیوز قوند افسر
 مجموعی بشیوز تغنک اولوق اوزره یا زلمش جناب شش یفکند
 مقدمه کالان مکتوبلر ده همان دشمن طرفندن بر قاج بیلک تغنک
 اولندوغی مصرح ایدی بود فعه اولان اعلام مکرز اکامغایر ظهور
 ایدی امدی بدونک عتیق و جدید دن حالا موجود اولان
 طوبلری مقدار در وجیه خانه و مهمات دن دخی کرک قدیم
 اولاندن و کرک اقتصاد حسبی ایله صکر و بریلاندن موجود
 نقد رجیه خانه و مهمات وارد ر بویایدن کرکی کیه تعقید واهنا
 ایله یوقلدن ر بوی صحتی اوزره دفتر و اعلام بیوره سز ظاهر
 خزینه های بوند ر غریبه امعان و دقت و تعقید یورلق لازم ایدن
 معلوم شش یفکند ر

سر عسکر عبدالرحمن پاشا حضر تارینه مکتوب در

صونوق طرفنده اولان دشمن دخی فضل حق ایله بای وجهه
 بوقیش ایچنده اول طرفلردن اخراج ایله مملکت اسلامییه
 وجود خیانت الود لوندن تخلیه و تطهیر ایلکن ایچون بوندن
 اقدم طرفه هایون عنایت مقرون جهانبنا نیده خطه هایون شوق
 اصدار و بویایدن اقتصاد ایدن عسکر بتارکی ایچون بشیوز کیه
 انچه احسان بیورملر ایله اکیوز کیه سی کوند ریلوب حالا
 باقی قلان اوچیوز کیه سی دخی کوند ر ملک اوزره لکن حالا
 اردل حاکمی طرفندن دخی کاغذ کلوب مغرور منده صونوق
 طرفنده اولان دشمن دین اول حوالید بعض براره دخی مستو
 اولوب واردل جانبنه دخی کچوب ذخیره و انچه و قشلا طلب
 انلریده رنجیده ایتک اوزره اولد قلین اعلام و امداد طلب
 ایلنکله تکرار مکتوب مخترا و نمشد ر اول طرفلرک امور جمهوری
 مستعینا بالله تعالی با ایجلا کزدن اهتیا ملرینه تحمیل اولندوغی
 و دشمن دینک برکون و بر ساعت اول بوقیش ایچنده اول طرفلردن

دفع و از آله سیاهم سه ما تندن اولدوغی معلوم شریفکند
 آمدی بو خصوصه احسان اولنان بشیور کیسه آنچه ات
 شا الله تعا صونلقد و اولحوالیده باسرجای استغفار اولان
 دشمنک از آله سنه کفایت ایدرمی یوحنه دخی لجه افتقانی
 ایدر بر خوش فکر و ملاحظه برله حقیقی اوزره اعلام
 ایدوب و بای وجه کان هر نه طریق ایله اولور ایسه اولب
 ملاعینی ان شا الله تعا بصیرتله و مکملجه وار لمغله بوش
 ایچنده اولحوالیدن دفع و از آله یه وار دل طرفنه دخی
 اقتضاسی اوزره امداد و اعانت کمال مرتبه دقت و همت
 بیور رسن حاصل کلام بوقیش ان شا الله تعا اول ملاعینی
 مملکت اسلامیه دن اخراج ایله اولحوالی بی تطهیر بر حال
 سیندن مطلوبیدر کرکی کجه مردانه و مدبرانه غیرت ایله سعی
 و دقت ایدر سن ان شا الله تعا سهیل ایله ۲۵

کزارینه یازلمشدر

سابقا طمشوار بیکلر یکسی اولان احمد پاشایه بوندن اقدم
 و زارت ایله قیودانلق احسان اولوب عماله بو طرفه کلسی
 فرمان اولتمشیدی لکن مشارا لیه اول طرفه خدمت علیه ده
 و دتمای همایون سوری ایسه دخی معلوم شریفکند رگه اهم
 امور و ولندن اولوب قیودان اولان بنفسه خدمت یاموره
 بولمیلی دران شا الله تعا وزیر مشارا لیه بو طرفه بولایوب
 برینه پاشا لردن مناسب کورد و ککری استخدا بیور رسن

سر عسکر پاشایه مکتوب دیگر در

بنم غزتلو فرنداشم سلفکن ابراهیم پاشا ناک مکتوبی کلوب بولقد
 اولان کفره خطوان اوزرینه کلوب و فضل حق ایله برهوان
 خمیره سی ایله جبهه خانه سن بر اعنوب خائب و خاسر قرار
 ایلدک لرن اعلام الیش الحمد لله تعا جناب حق همیشه دشمن
 دخی مظهر خیت و افتاده و رطه خذلان ایله و بعضی مطلق
 قشلاق و محافظه جیلر تعیین ایدوب دقترین کوندر مش
 حالا صورتی طرف شریفکند کوندردی جناب شریفکن

دخی بوقلمون لزوم واقضای اوزره کرکه محافظه جی
 وکرکه سایر مهمات لازمه لری تکمیل الیه تعید و اهتمام بیور
 عیاداً بالله تعالی طریقت کدر ایراث ایدر برکونه حالت ظهور
 ایتمام اوزره کرکه حفظ و حراست ایستدرمکی اهتمام بیور
 سابقاً بوسنه بکلیس بکیمی مصطفی پاشایه مرعش ایالت توجیه
 ایستدو کین یازمش پاشای مومنی الیهه ایسه بوندن اقدام طرف
 دولت علیه ده پوزغه سخاغی توجیه و لسان اولندوغی
 طرف شریف لری نه اعلام اولمشیدی یتنه طرف دولت علیه دن
 توجیه اولندوغی اوزره پوزغه سخاغی ضبط و تصرف
 ایستدو رب خدمات علیه ده مجد و ساعی اولسین تنبیه و تاکید
 بیور سز مرعش بکار بیکلی یتنه مستقر فی احمد پاشایه مقرر اولندو
 امر شریفی کوندولمشدر مکمل قبول الیه خدمت علیه ده بذل اقدام
 ایلسی نه تنبیه بیور سز بوسنه و ایلسی وزیر مکرم سیایش
 پاشایه بوسنه طرف دن اولان اسقوق کفر سی احوالین و قوطو
 لیماته و ندیک دو تناسی کلمه اول طرف دن ایصال و ضرر قصد
 الیه هر کتی ظهور ایدر ایسه امداد و رفع غائله یتنه اهتمام ایلسین
 سپارش ایدو کین اعلام ایلسی منوال مشروح اوزره بوسنه
 طرف دن اولان ملاعینک دفع کردند و مقصد لری خصوصیت
 کمال مرتبه سعی و اقدام ایلسی چون وزیر مشاور الیهه جنا بکن
 دخی تنبیه و تاکید بیور رب و سایر انکروس سرحد دن اولان
 قلاع و نوعک دخی کابینغی محافظه سی امور دن هر وجهه سی
 و اعلام بیور سز بوندن اقدام حفظ همایون شوکت مقرون الیه
 مامور اولدو غنک اوزره ممالک اسلامییه ده قشلا یان دشمن
 دخیان شا الله تعالی بای وجه کان بوقیش ایچنده بعون الله تعالی
 اخراج الیه کردند و خسارت لری حد و اسلامییه دن دفع و رفع
 کمال مرتبه بذل مساعی موفوره بیور سز حق بجانب و تعاضد امور کزی
 فرین تبسیر و تسهیل ایدو رب دن دولتیه خدمات علیه یتنه موفق
 الیه بوندن بویله دخی واقع اولان احوال و آثاری فی در پی
 تحریر و اعلام دن خالی و لمیه سز ۳۰۰

کاهنه یا زلمشدر

بنم عزت و قدرند اسم سلفکن ابراهیم پاشا بج سر دن کج دیلر بنگد
دیو بر از رؤس کوندر مش بو نلر نه زمان یا زلدی لر کچن سته
و بو سته نه خدمتک بولند یلر ونه ایش کورد یلر اصل ابریم
معلوم د کلدر انلر جواب ویره سن

بودخی قائمدر

بنم سعاد تلو قدرند اسم حضرت تری عجه نک باش وکیلند
طرف شریفکن کلان کاغدی سلفکن کوندر مش اول طرفن
اقتضای عجه اید وکی بونن حقیقی اوزره معلوم د کلدر
انجی بو طرفن بعض مرتبه خاطر کلان جواب مسوده اولوب
کوندر لدی لکن بو خصوصه پان تحری لازمدر و اول
طرفن اقتضای و انعام مصلحت انساب اولان وجه عجه ایسه
ینه اهل و قوف ایله مذاکر و ملاحظه اید رسن بو مسوده
بعض اخرج و ادخالی مقتضی جوابلر وار ایسه ینه بو طرفن
الحقائق کوسترلما مک اوزره اسلوب حکیم و معقول و مناسب
کورد و کلر اوزره یازوب جواب ویر سن و نه و جمله جواب
یا زرا ایسه کز ینه بو طرفه اعلام اید رسن وار دل حاکمندان
طرفن مکتوبی کلدی و قبو کتخدا سته دخی کاغذ یازوب
عجه دن کند ویه کلان کاغذین کوندر مش و طرفن دن کند ویه
مکتوب یازیلوب امدادی احوالی و اول طرفلرک باجمله امور
جمهوری سین حواله اولند و غی اعلام و قبو کتخدا سته
یا زرد و غی جوابلر دخی دیوان همایون ترجمانی طرفندن کند ویه
یا زلمغله حال اجمله سنک بر رسودتی طرف شریفکن کوندر
جمله سته تعلیق نظر بورد و عکزه معلومکن اولوب یوزار القن
عون حقله دین و دولت و عباد الله خیر لو مصلحت و جوده
کنور مکه اقتضای اوزره حکیمان حرکت ایله تقید بورد
اوله که جناب حق عرض دولت علیه یه لایق و باجمله
عباد الله نافع وجه اوزره خیر لو مصلحتی و جوده کورد
میش و مقدر ایلیه سر عسکر وزیر عبدالرحمن پاشا

طرفندن نجه باش و كيلته يا زيله جو جوابك مسوده سيور
 بوندن اقدم نجه عسكرينك باش جنرالي و سرداري و وقه لورنه
 سر عسكر سابق ابراهيم باشايه كلان خبرده سينرله دخی و قوكنز
 وار بيدر ديوا اطلاع مراد اولوب سينر مکتوب يا زلمش ایدی
 حالاً مکتوب كنر كلوب جنرال مزبور سينر وجه اخلايه اسلام
 ايتدو كين يا زلمش سر معلوم اولدی و عهد و میثاق فسخ و مملكتكن
 خراب اولدو غین قله كنور مش سر بنم قو كشد و ستم جمله نك
 معلوميدركه فوز و نصرت و یرمك و الحق الله تعالینك ید
 قدرتنك در اراده عالییه سی قلعو ایتدو كی اوزره قوللریله
 معامله ایدر و دین اسلام ابتدای ظهورنك بوانه كلنجه بیات
 یوز سنه دن متجاوزدركه جناب الله عظیم الشان دین اسلام
 دشمنلردن بوقدر ممالك كین فی اهل اسلامه احسان ایتدو كی
 و الحق بعلو مصداق نجه لایب اهل اسلام انشا الله تعا فوز و نصرت
 ايله مقیم و شاد کام اولمیزی مامول و مستعینم در و رب العالمینك
 امیدم بودركه انشا الله تعا ننه اهل اسلام غایب و محض صا
 جنات مكان فردوس لشیان مرحوم سلطان سلیمان علیه الرحمة
 و الغفران عصرینك و انلردن صكر اولان احوال معلومدر سینرله
 یا ز و غنك جوابلر همان مرحوم اولان وزیر اعظم مصطفی باشانك
 سینر اولان تكلیفنه بکوز و هر كسه دیت العالمین لایق اولدو غی
 بخلسن و بیدله قالی و وندیک جمهورى احوالترین دخی ذكر
 ایش سر انلرله هر برینك سر عسكر لری باشقه در انجق بوز
 بو طرفن سینرله قو كشو بولوب طرفنده اولان رعایا كه و ذایع
 خالق بر یاد رانلرله امن و راحت و وجوده كلمك ملاحظه سی
 ايله سینر د و مستلغه بناء مخفیجه مکتوب تحریر اولمشیدی
 حالا و در اولان جوابلر كری دولت علیه طرفنه اول وجهله
 بزعرض و اعلامه قادر دكل ایز دولت علیه طرفه دخی عون خواله
 كال مرتبه سفرهایون تداركته نغند اوزره اولوب ذاب قدیم
 جهاندازی اوزره د و مستلق مراد ایدنلر ابواب لطف و كرمی
 كشاده و جنك مراد ایدنلر دخی مستعینا بالله تعا حاضر و آماده

اگر مقصود کن سیزده و بر زده اولان مالک و رعایا ناک اسوده
 لکی ایسه احسن وجهه اوزره طرفین جواب کوندن سز که سن
 دخی اول وقت ان شا الله تعا خیر فی صلحت وجوده کلمه
 عباد اللهک امن و راحته سعی این لم والا بو وجهه اولان
 جواب کنی ایسانه کنور مکه قادر دکن تقدیر الهی نه ایسه فرور ایدر

سعادتلوصاحب دولت افند من حضرت تندرل اردل
حاکمه یازیلان مکتوبک صورت قدر

مکتوبک کلوب مقبومی و قبول کنجا کل تقریری جمله معلوم
 اولدی نتیجه طرفندن سوء قصد ملاحظه سی ایله امداد
 اولماسنده اولدو غکی اعلام ایلمش سن اقتضای اوزره سکا
 وقتن امداد و هر احوال کن ایله تقید بالمسجون سر عسکر
 وزیر مکرتم غریلو و سعادتلو عید الرحمن باشا حضرت تدرینه
 یازیلوب و اول طرفلرک بالجهه امور جمهوری وزیر مشا
 الیه حضرت تدرینه اصهار نمشد در ان شا الله تعا اقتضای
 احوالری بالجهه وزیر مشا الیه حضرت تدرینه خبر شو که در سن

ترجا طرفندن اردل حاکمه یازیلان مکتوبک صورت قدر

بودر که مکتوبک کلوب وصول تولدی مکتوبک مقبومی
 و کنجا کنز تقریری عنایتلوصاحب دولت افند من حضرت
 اعلام اولنوب معلوم دولت لری و لشدر طرف سعادتلونک
 دخی مکتوبی مراسلو بلری تحریر و ارسال بو ریلوب و
 مضمون شریقلربنه مطلع اولور سن دولت علیه ایله خصم
 اوزره اولان ملولت نصارتانک مابیننک مصالح خصوص
 دولت علیه طرفندن سیزه تمسک ویرلسون و مساعد
 اولنان موارد و شروط دخی بلدرلسون دیوایکی دفعه در که
 تحریر ایدر سن ناموس دولت علیه یه لایق و آسایش رعایای جانب
 نافع وجهه اوزره توسط ایلمک زده محذور احتمال یوقدر که حتی
 تمسکه محتاج اوله بویه خیر لوانشد بولنمکن حقوق سابقه
 رعایه یوننکار لری طرفندن سواق و لنوب توسط کنی ملولت
 نصارتانک قبول ایلد کلری اعلام اولمغله دولتلو و سعادتلو

صاحب دولت افتد من حضرت تباریک دخی مقبول د وائلی واکو
 میزله و ساطکن ایله طرفینک ویکالری بریره کلوب رعایا و بریانک
 اسوره لکی بچون سلفک اولیکلدوکی وجه اوزره مکالمه صلح
 و صلاحه رضای علیاری اولمشد ریوحنه بود وای علیها
 عثمانیه که لطف حقله در سوز سینه دن برو دشمناری اوزرینه
 غالب و منصور و مظفر و لغه شرفدن غریبه دله مما لکنی توسیع
 ایلدی کی اوج سینه ده بعض احوال ناشایسته ظهور اتمکله و
 بویله می اولدی کی عرض دولت علیه به مغایر حرکت ایله مواد و
 شروط اعلامه راحتی و بوجیه اوزره صلح و صلاحه طالب
 و رغب اوله بشر فاقینک دو کلمه سینه رعایا فقر اسنک بر باد
 اولسته سبب اولیه لم دیو طرفینه نافع و قدیمدن اولیکلدوکی
 اوزره اصلاح ذات البینه مساعده کری اولور و الا باب
 سعادت لری جنگ و حربه کشره در و جناب یاری تعالیه توکلری
 کالده در عسکر تدارکنن دخی عجز لری یوقدر بامر الله تعالی
 جنک و سفر متداولور ایسه ده قدیمدن اولیکلاسه مخالف
 دولت علیه لرینک عرض و ناموسنه خلل ویر بر و منع ناهواری
 قبول ایتمک احمال لری یوقدر سیزدخی و سیرک یا نکند ده اولات
 عقلا کن سلفک مابینده واقع اولان حضومت و عداوتک دخی
 صلح و صلاحک تجدیدی نه طریق ایله حصوله کلدوکی خود
 بیوکر سن قدیمدن اولیکلمسته مغایر و منع ایله دشمن طرف
 عصرک احیاناً واقع اولان نقش غریبه الدل کوب بوندن صکره
 رعایا و بریانک حقیقه الحاکم راحتی دیله مزایسه غضب
 الهی به مظهر اولوب ان شاء الله تعالی دولت علیه یته اوزرینه
 غالب و منصور و مظفر اولور

پنجه چا ساری طرفندن اردل جا کمنه کلان مکتوب صورت

بعنایه الله تعالی روم امپراطوری دایم آل اوغوستوس له اویولک
 دوس طرفندن مودت و وفاتلور اردل جا کمنه آنها و اعلام اولات
 اولدر که کانون نایبک او بخی کونند و بخیال پنجه دی
 دوارت نام پنجه کن ایله ارسال کلدوکن و اصل اولوب مفرمی

معلومتر و لشدر دولت عثمانیه ایله حالا مابیند اولان
 جنک بخت سعید ایله قبا نو رایسه سینه و سائر جوار کرده
 اولان طائفه نره باعث سلامت اولاجقین بیلوب جمله
 خزیستانلر دشمنی اولان عثمان ایله مصالحه ایچون خبرلو
 نینکزی وار و کوی اعلام ایلمش سن خصوص مزبور ایچون
 ایچیکزه نه یوز دن جواب ویرلدی ایسه مزبور ایچیکزه کرک
 تحریرا و کرک لسانا سینه اعلام ایدر و عامه یه متعلق
 اولان زمانه نل لحوالی دخی کندیه بیان اولندوغی اوزر مزبور
 سینه افاده سینه مودت و محبتن خلوص و ذره عرض اولنور
 تاریخ ولادت حضرت عیسی نل بیک التیوز سکسان ییش
 سنه سنه ر و ما مبراطور لغزل بیکری بدیخی و ماجرا لغزل
 او تور بخی و چه قرال لغزل بیکری طقوز بخی سنه سنک مارت
 اینک بیکری التیخی کونند بیچ قلعه سنه تحریرا اولندی
 اردل ایچیسی ایله اردل حاکمنه جواب ویرلک ایچون
 نیجه چاسارینک مشاوره جیلرینک یاز دقاری قلم سنک ترجمه
 اعلام اولتان اولدر که دولت عثمانیه ایله تجدید صلح و صلح
 خصوصنه متعلق اولان لحوال اردل ایچیسنک تقریر نل
 چاسار اقدملرک معلوملری و لشدر ایتدادن بو مقوله جواب
 طرح ایلمک ایچون حق چاسار اقدملرک النده در زیر دولت عثمانیه
 رسم اجاسه مخالف علی نقض و بیج شهرند منعقد اولان عهد
 و بیثاقی فسخ ایدوب جنک و خربه میاشرت ایلدی و بر عصب
 ایدن دعا بامع عسکر ایله امداد ایدوب صاحب چققدی و تابع
 اولان مملکتلریمز نشه اوردوب تحریب ایلدی اول سیدیت
 شک و شبهه یوقد که حاکم مطلق اولان جناب باری شاکر که
 انتقام اله جقد و چاسار اقدملرک هذه بلطف الله تعالی بویه
 جنک تدارکنی کور مشدر که جمله خزیستان قرال لری نل راست
 محبت و مودت اولوب اکثری جناب عالی لری ایله اتفاق ایدر
 نیجه سوخی کون بکون مرفدار اولدقاری سیدن عدالت حق مرفندن
 اسید در که عسکر لری نیجه ایواشیلر موفق اوله علی الخصوص که

اطالبه و لا يتنك واق دكرده ظهور ايدن تشویش و لغتلال
 با پانك توسطی ايله دفع اولمشدر لكن عادت قدیمه مسخسته
 اوزره كال مرتبه مانل اولد قاری صلح و صلاحه اولان چاسار
 افندزك مودت و محبتلر چون و بوندن صكره زیاده بش قانی
 د و كله مسجون چاسار شول شرط استماعدن ایا ایتمزكه بلا
 سبب وقوع بولان تعدای دولت عثمانیه تقصیر ایلده و اتفاق
 اوزره اولنلری خصوصاً له قرالنی و وندكلی فی رضا ایلده چاسار
 افندزك دخی کچن جنگ اشالرنده صورت احوال غیر یوزدن
 ایکن زمانه نك ضرورتیه تابع اولوب دولت عثمانیه نك بوكه
 بکرز سوز لرینه جواب ایتمدن ایا ایلدی ایچی مذکور بویله
 جواب ویرله مسجون چاسار افندز تبیه ایلدی و حقنه عنایتلر
 ظهور ایدوب اشبوکا غندمز تحریر اولوب چاسار افندزك کیزلی
 مهری ايله مهرلنشددر **سعاد تلو صاحب دولت افندز حضرت**

اردل حاکمندان کا لان مکتوب صورتیدر

عظیم و تکریم برله انهار بند لری بودر که نتیجه طائفه سنك
 حقمنده سوء قصد لری اولوب عسکر ايله دخی تجاوز لری مقرر
 اولوب در دولت علیه لرنده اولان قبو کتخدا مر کا غندمز ایلله
 احوال من عجله ايله اعلام اولندی رجا و نیا زاید مک قبو کتخدا مر
 تقریر ایلدی که احواله اعتماد بیوروب بوقوللرینك وار دل مملکتی
 و سکا تابع ماجریر لرینك مکدر حالته مرحمت و امداد و اعانتلری
 بیوربلکه که بوجه اوزره دولت علیه نك عیودیتند بوندکر
 وار دل رعایای فقرا سی ثابت قدیم اوله و دار دل قبو کتخدا نك تقریریدر

اردل بلغلرندن نشرین ثانی نك ایکنجی کونی تحریر اولندی

اردل حاکم نك بیج قلعه سنه کیدن اولکی اچیسکی یوارک اندونی
 خبری کلنجه الیقونیلوب صکره اولکی اچیسنه و صکره کیدیب
 اچیسنه جواب ویریلوب بولادیلر اردل حاکمی عیودی تقصیر
 نتیجه چاساری طرفندن کلان کا غندزك صورتلرین کوندر مشدر
 دولتلق و سعاد تلو صاحب دولت افندز حضرت لرینك منقولور
 شریف لری اولوب طرف سعاد تلو نك نیوزدن جواب بیوریلوبیه

اکا کوره ایچک ایله بیج قلعه سنه کوند رملک ایچون اوج نفر
 معین ادم ملوک تعین ایلمشدر وار دل حاکمی صلح و صلاح خصونه
 توسط ایلک ایچون کندوبه اطمینان کلد ایچون دولت علیه
 طرفدن تمسک و برله سن و دولت علیه نک مساعدی
 اولان مواردی دخی بلدرله سن رجا ایدر و سر عسکر
 حضرت بلدرله خبر لستوب اتفاق ایله سی اردل حاکمه تنبه و نقله
 هر لحوالی اعلام ایچون اول طرفه دخی ادم کوند رمشدر و نجه
 عسکری اردل سوری قریبه صونلق و صار و اش و دیوسک
 و سنکوب قلعه لر بی اخذ و ضبط ایلدی و حال استکوب قلعه
 اوج بیک مقدار نجه واردر و نجه نک جنرالی فریله بر مقدار
 نجه عسکر یله تیسه صونیک اوزرنده اولان صونلق کو بر سونک
 اردل بقیه سی طرفه کچدی و قور اتونام نجه جنرالی ینه بر مقدار
 نجه عسکری ایله توقای قلعه سی لته تیسه صونیک اوزرنده
 اولان کو پروردن اردل بقیه سنه کچدی و و ترافی نام جنرالی دخی
 عسکر ایلله با طور سمتند در یونلرک مراد لری نه ایدوکی معلوم
 د کلد ایچو اردل حاکمه ادم ملوک کوندروب ذخیره و اقچه و قشلاق
 طلب ایلد یار ذکر اولنان نجه عسکری اردل ایچنه یورایسه
 نه یوزدن حرکت ایتمک اوزره و قعی طرفدن کندوبه امداد اولمق
 اوزره دولت علیه نک فرمانی اولورایسه اشارت بیورایسه
 رجا ایدر وار دل رعایا سی فقر استک حالی تنک اولمغله خبر لستوب
 اسدی اولمق اوزره کوندرد که قرع غروش اولمق اوزره طلب اولنان
 تفاوت عفو اولنه دیوار دل حاکمی رجا ایدر وار دل بلغرادنده
 اعیان ولایت جمع اولوب خراج ایله کله جک ایچمی و بکری قوتلدر
 عادت قدیم اوزره تعیین ایلد یار خراج جمعه تقید اولنوب
 عنقریب کوند رملک اوزره در دیو تقریر ایلدی

سر عسکر پاشا به مکتوب

بوندن اقدم مستعینا بالله تعالی طرف هایون شهر یاریدن اول طرف
 امور جمهوری سینه تعویض و صونلق و صار و اش طرفلرنده اولان
 دشمن دینی بای و حیه کان آن شا الله تعالی و قیش ایچنه دفع و رفع

ایله ممالک اسلامیہ فی تخلص ایچون عسکر تدارک ایلمکن بایند
 خفا همایون شوکتقر و تلی شرف صدور و بشیور کبسه الفجه
 احسان همایون تلی اولوب عیاله ایکبوز کبسه کی کوندن لمشدن
 حال امرحوم ابراهیم پاشانک یا تانک بلغارده موجود بولنان الفجه
 دخی و چبوز کبسه الفجه حواله بیوریلوب وجه محرر اوزر بشیور
 کبسه الفجه تکمیل و لنش اولور حال اولو و چبوز کبسه الفجه بوستای
 باشی حسین پاشانک لری فیضند در طرفکردن اشارتکن مرقدر
 امدی مدکور و چبوز کبسه فی دخی اولوب بو بشیور کبسه الفجه جوق
 الفجه در همان غیرت و حمیت و مردانه و مدبرانه حرکت ایله مقدما
 مأمور اولدو عکس اوزر هر نه طریق ایله اولورایسه اولسون بای
 وجه کان اول حوالیدن اولان دشمن دینان شا الله تعالی فضل حق ایله
 و دفع و رفع ایتکه کال مرتبه دقت و همت بیور سر سیزدن دیت
 و دولتله کلی خدمت و وفور رضای همایون اوزر حرکت مأمول
 بر حال ایله حضور و راحت و احوال و تهاون اوزر حرکت رضای
 همایون شهر یاری یوقدر بوقیش ایچندن ان شا الله تعالی بای حال
 بو خدمتی فضل باری ایله وجوده کتور مکله تحصیل رضای خسروای
 ایلمای جناب حق توفیقین رفیق ایله و سلفکن ابراهیم پاشا دن
 مکتوب کلوب پنجه دن اردله وارد لدن کندویه کلان کاغذ لک
 صور تدرین کوندن مش پنجه دن کلان کاغذ لک صور تدری مقدما
 طرف شریفاترینه کوندن دیلان صور تدر منوالی اوزر د راجحق اردلن
 مرحوم مشایخ الیه کلان کاغذ لک صور تی کوندن لمشدر منظور کن
 اولدقن معلومکن اولور اردل حاکمی سلیمان اغای استمش اگر محذوری
 یوغلیسه بنه بو خصوصه مزبور سلیمان اغای استمدام بیور مکن
 مناسبه مناسبت کور دو ککن اوزر وجود بریر اولسنه تعید یودن هه پاشا

کتازینه یا زلمشدر

و اول طرفه اولان ارد و رفت دارینک بو جانیه لعناری فرمان
 اولوب یا بحق جناب شریفاتر بلغاره کلکن توفیق اولمشیدک
 ان شا الله تعالی بلغاره کلدو کزد برینه معقول کورد و ککزد می
 وکیل ایدوب کندوی تمسکاتله بو طرفه ارسال بیور صر که حسابی

کور و ملید در ادل طرفتک امدادی احوالی بودندن اقدم جناب شریف
 یا نیشیدی حالا ادل حاکمتک تکرار فریاد نامه سی کلوب
 امداد رجای المیش و برادر شریف التماس المیش که محل اقتضاده کوندرو
 موجبی او زره امداد طلب ایله حالا رجای او زره سیز مخطا
 امر شریف و برلشد در طرف شریف کور ارسال یتدکن و اعانتاری
 خصوصتک اهتمام بیوردر ستر و و رات والیسی وزیر محضد است
 سلفکزه مکتوب کلوب اول رخ عسکر احتیاجین و ذخایر
 لزومین یازمش کند و ایله خبر لشوب او مقوله ذخایر و عسکره
 محتاج اولان محملری بوقلدوب هر بندن فضل حق ایله امکان
 مرتبه قصور لرینه تکمیل برله دفع ضرورت ایدرسر

بودخی قائمه در

بنم غرتلو برادر م فضل حق ایله بو طرفن امکانی مرتبه تدارک
 مهمات سفریه ده جد و اقدام کالنده در لکن دشمن طرفندن کرک
 ادل و کرک سائرک و ساطی ایله خیر لو مصلحت سوز لر بکه
 بعض مرتبه نسانه کلدیکی معلوم شریف کز در و جنتک و جدال
 هر بقدر متهری اولسه عاقبت عنایت بادی ایله لایصلح و صلاح
 ایله اختتام بولور امدی بوقدر نسانه کلش انکین دین و دولت
 علیه یه کدر کلما ماک او زره حکیمان حرکت ایله ان شا الله تعا
 برکون اول خیر لو مصلحت و جور کور مکه تعید و اقدام بیوردر
 اگر بقدر ایسه اوله که برکون اول ظهور اید دکل ایسه متوکلا
 علی الله تعالی ینه تدارک تعید کالنده در دخی اقتضای او زره
 اول طرفه هر خصوصتک محدود ساعی اوله ستر